Jaarstukken 2022

Inhoudsopgave

Jaarstukken 2022 1
Inhoudsopgave 4
1. Jaarverslag 6
1.1. Inleiding 6
1.2 Saldo van lasten en baten en resultaat 9
2.0 Inleiding programma's 11
2.1.01 Relatie inwoners en bestuur 12
2.1.02 Ruimtelijke Ontwikkeling 15
2.4.1 Ruimtelijk ordening en Wonen 16
2.4.2 Natuur- en landschapsontwikkeling 18
2.1.03 Beheer leefomgeving 19
3.4.1 Openbare ruimte 21
3.4.2 Duurzaamheid 24
2.1.04 Economie en toerisme 28
2.1.05 Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl 36
2.1.06 Jeugd, onderwijs en cultuur 43
2.1.07 Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid 50
7.4.1 Maatschappelijke ondersteuning 52
7.4.2 Veiligheid 56
2.1.08 Werk en inkomen 61
2.2 Algemene dekkingsmiddelen 68
2.3 Overhead, ondersteuning organisatie en bestuur 70
2.4 Vennootschapsbelasting 72
2.5 Paragrafen 73
Paragraaf A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 73
Paragraaf B. Onderhoud kapitaalgoederen 77
Paragraaf C. Financiering 81
Paragraaf D. Bedrijfsvoering 83
Paragraaf E. Verbonden partijen 86
Paragraaf F. Grondbeleid 99
Paragraaf G. Lokale heffingen 106
Paragraaf H. Sociaal Domein 108
Paragraaf I. Corona 109
Paragraaf J. Wet open overheid (Woo) 113
Paragraaf K. Rechtmatigheid 113
3. Jaarrekening 120
3.1 Balans per 31 december 2022 120
3.2 Toelichting op de balans 122
3.3 Overzicht van baten en lasten over 2022 146

3.4 Waarderingsgrondslagen 148
3.5 Programma's analyse 3e w-vraag 149
01. Wat heeft het gekost? 149
02. Wat heeft het gekost? 151
03. Wat heeft het gekost? 152
04. Wat heeft het gekost? 154
05. Wat heeft het gekost? 154
06. Wat heeft het gekost? 156
07. Wat heeft het gekost? 158
08. Wat heeft het gekost? 160
40. Wat heeft het gekost? 161
50. Wat heeft het gekost? 163
60. Wat heeft het gekost? 164
3.6 Overzicht incidentele baten en lasten 164
3.7 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves 172
3.8 Wet Normering Topinkomens 173
3.9 Specifieke uitkeringen Sisa 173
3.10 Taakvelden 195
4. Overige bijlagen 197
4.1 Controleverklaring 197
4.2 Krediet- en projectoverzicht per 31-12-2022 197
4.3 Monitor Bezuinigingen (2022) 200

1. Jaarverslag

1.1. Inleiding

Hierbij bieden wij u, als sluitstuk van de planning & controlcyclus, de jaarstukken 2022 aan. De jaarstukken 2022 vormen de bestuurlijke verantwoording over de uitvoering van het voorgenomen beleid en beheer in het jaar 2022. Onderstaand is de P&C cyclus voor 2022 weergegeven.

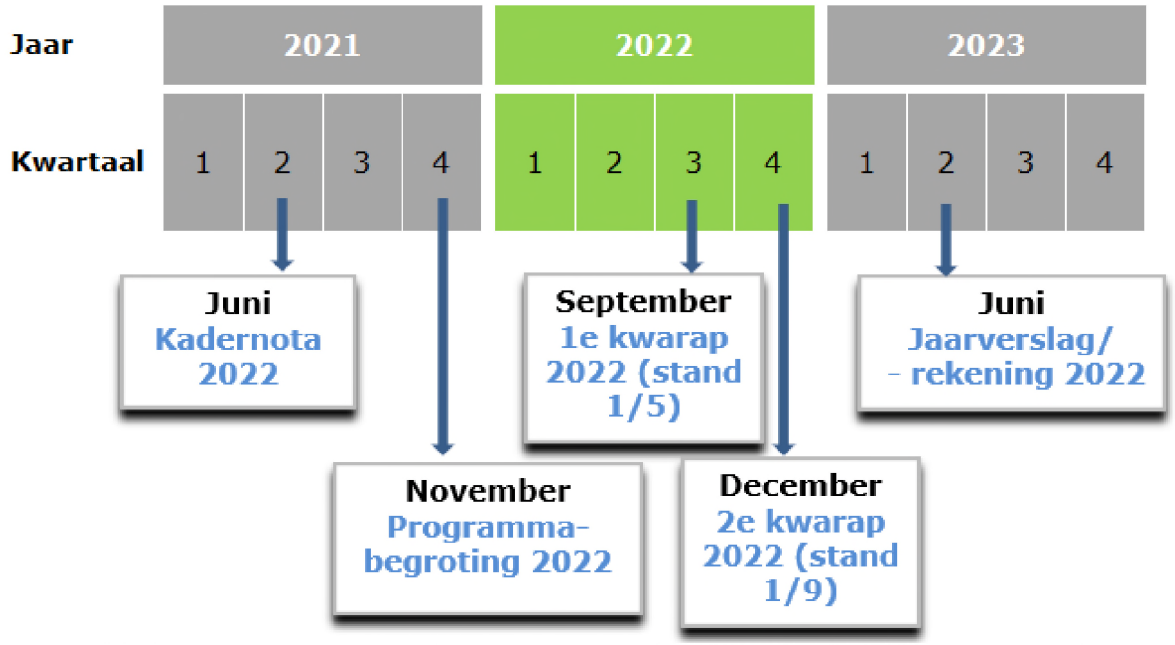

Het jaar 2022 kan worden getypeerd als het jaar van de crises, de crises leken zich namelijk op te stapelen: de Russische invasie in Oekraïne, de voortgang van de Coronacrisis, de asielcrisis, de torenhoge inflatie, de toenemende personeelstekorten, een klimaatcrisis en stijgende energieprijzen.
De gevolgen van deze (mondiale) crises hebben natuurlijk ook hun weerslag gehad op de gemeente Montferland en dit verklaart ook (gedeeltelijk) het hoge resultaat over 2022. Door veel ad hoc maatregelen en incidentele compensaties was er minder grip op de budgetten dan gebruikelijk.
Wij hebben 2022 afgesloten met een positief resultaat van bijna € 7,9 miljoen ten opzichte van de begroting na wijziging. Op het onderdeel noodopvang vluchtelingen (Oekraïne) hebben we een voordeel van bijna € 3,4 miljoen. Eind 2022 hadden we binnen onze gemeente 215 opvangplaatsen voor Oekraïners gerealiseerd. Financieel zijn we in 2022 ruimhartig gecompenseerd door het Rijk. In verband met toekomstige onzekerheden, zowel wat betreft toekomstige lasten als baten, wordt voorgesteld dit voordeel toe te voegen aan een nieuw te vormen reserve.
Met nadruk wijzen dat het saldo van (afgerond) € 7,9 miljoen nagenoeg geheel incidenteel van aard is.
Het saldo van de primaire begroting 2022 bedroeg € 86.000 voordelig. De eerste en tweede kwartaalrapportage 2022 hebben ook positieve resultaten laten zien van respectievelijk € 1.086.000 en € 2.358.000. Deze bedragen zijn toegevoegd aan de reserve saldo van lasten en baten, aangezien dit een zuiverder en transparanter beeld geeft ten opzichte van de primitieve begroting. Samen met nog enkele mutaties die zijn verrekend met de reserve saldo van lasten en baten kunnen we uiteindelijk over heel 2022 een bedrag van bijna € 6,5 miljoen toevoegen aan onze Algemene Reserve, waarmee we onze financiële positie een behoorlijk impuls geven. Voor een verdere toelichting op het resultaat en de bestemming van dit resultaat verwijzen we u naar onderdeel 1.2 Saldo van lasten en baten en resultaat.

Resultaat

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Bedrag
Saldo van lasten en baten	11.305
Saldo van geaccordeerde mutaties in de reserves	-3.412
Gerealiseerd resultaat	**7.893**

Met de vaststelling van de begroting en ook in de loop van 2022 heeft u voor diverse zaken besloten gelden te reserveren. Deze gelden zijn in de reserves gestort. Tevens heeft u besloten tot het dekken van diverse uitgaven uit de reserves. Per saldo is er gedurende het jaar een bedrag van € 3.412.000 toegevoegd aan reserves. In de onderstaande tabel zijn de belangrijkste afwijkingen (> ca. € 100.000) toegelicht die tot het voordelig resultaat van € 7.893.000 hebben geleid.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Onderdeel jaarstukken	Bedrag	V/N - I/S*
Vrijval voorziening pensioen wethouders	3.5.01	586	V/I
Lager wachtgeld en loonkosten voormalig bestuur	3.5.01	97	V/I
Lagere bijdrage GR Arnhem Nijmegen	3.5.01	127	V/I
Lagere uitgaven stedenbouwkundige adviezen/hogere plankostenvergoedingen	3.5.02	156	V/I
Hogere bijdrage ODA (Omgevingsdienst Achterhoek)	3.5.03	-216	N/I
Uitvoering IVVP (Integraal Verkeers-en Vervoersplan)	3.5.03	119	V/I
Onderhoud wegen en openbare verlichting	3.5.03	117	V/I
Lagere advieskosten en subsidies R&T	3.5.04	133	V/I
Gezondheidszorg	3.5.05	108	V/I
Sportbevordering	3.5.05	243	V/I
Kinderopvang	3.5.06	208	V/I
WMO (beleid en toeleiding)	3.5.07	128	V/I
Noodopvang vluchtelingen (Oekraïne)	3.5.07	3.384	V/I
Toegerekende interne uren opvang vluchtelingen (worden verrekend met reserve)	3.5.07	340	V/I
Inkomensregeling (armoede-en schuldenbeleid)	3.5.08	271	V/I

Algemene uitkering gemeentefonds	3.5.40	1.020	V/I
Treasury	3.5.40	367	V/I/S
Personeel en organisatie	3.5.50	541	V/I
Vrijval reserve Corona	3.5.50	229	V/I
Overig	Diverse programma's	-65	N/I
Totaal		**7.893**	**V/I/S**

* V = voordeel, N = nadeel
I = incidenteel, S = structureel
Hierna presenteren wij de jaarresultaten over de periode 2019 tot en met 2022.

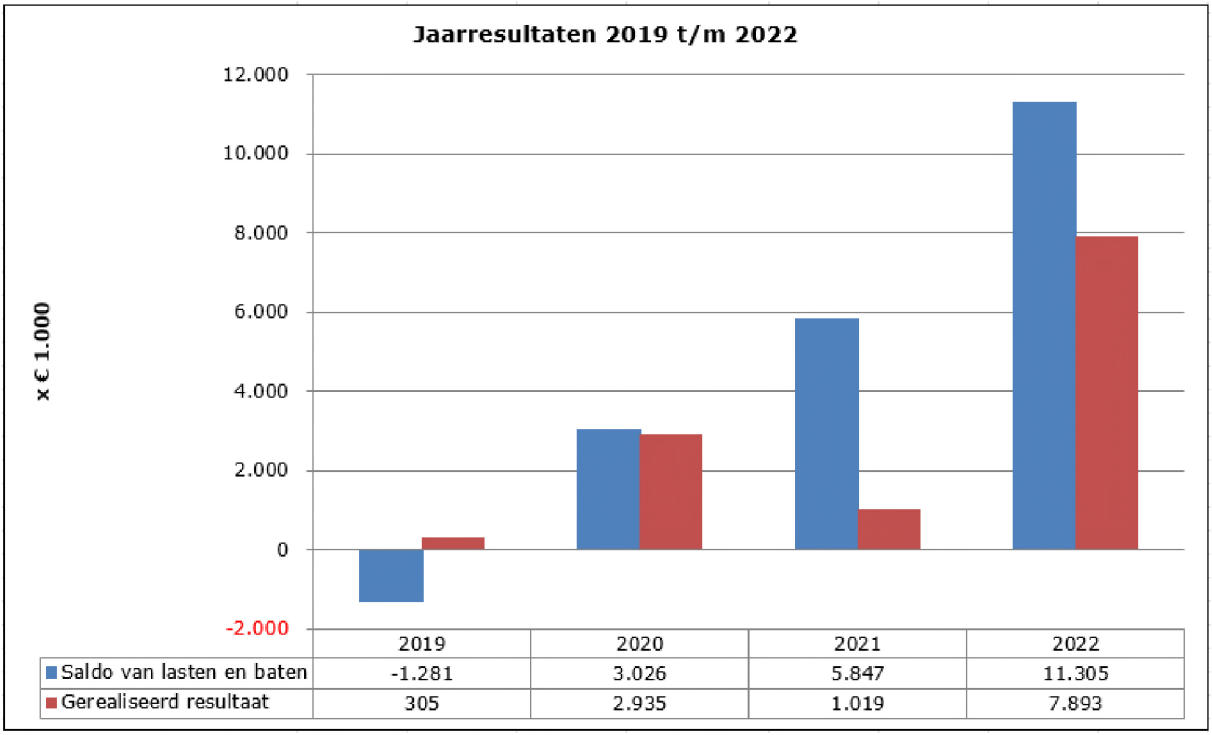

Uit deze grafiek kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Het saldo van lasten en baten vertoont vanaf 2019 een sterk stijgende tendens;
- De aanwending van de reserves blijkt uit het verschil tussen de reeksen "Saldo van lasten en baten" en "Gerealiseerd resultaat". In 2022 zijn de toevoegingen aan de reserves circa € 3,4 miljoen hoger dan de onttrekkingen. Een specificatie staat in de toelichting op de balans.

Monitor bezuigingen

Bij de Kadernota 2023 (in het voorjaar 2022) is gebleken dat niet alle bezuinigingen gerealiseerd of uitvoerbaar waren. Vanaf jaarschijf 2022 is besloten om een deel van de bezuinigingen af te boeken. Dit bedrag (oplopend naar € 663.000) is onttrokken aan de reserve "Saldo van lasten en baten".
In de bijlage 4.3 vindt u een monitor over de afronding van de bezuinigingsopgaven uit 2017, 2019 en 2021. Het uiteindelijk totaal gerealiseerd resultaat (na afboeking in Kadernota 2023) is 91%.
Met de aanpassingen in de Kadernota 2023 en het nagenoeg volledig behalen van de overgebleven maatregelen zullen we u in toekomstige P&C producten niet meer separaat rapporteren over deze bezuinigingen en zullen afwijkingen op de budgetten via de reguliere wijze aan u kenbaar gemaakt worden. Met deze rapportage sluiten we de monitor bezuinigingen dan ook af.

Voor een specificatie per onderwerp en per onderdeel verwijzen wij u naar de betreffende bijlage.

1.2 Saldo van lasten en baten en resultaat

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022 primair	Begroting 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Lasten	-103.360	-91.078	-103.769	-106.247
Baten	109.207	93.556	104.263	117.552
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**5.847**	**2.478**	**494**	**11.304**
Onttrekkingen	8.183	2.459	11.793	11.700
Stortingen	-14.030	-4.937	-12.287	-15.111
Mutaties reserves	**-5.847**	**-2.478**	**-494**	**-3.412**
Gerealiseerd resultaat	**0**	**0**	**0**	**7.893**

Resultaat

In de kolom "Werkelijk 2021" is het gerealiseerd resultaat reeds toegevoegd aan de Algemene Reserve (saldo rekening 2021).
Het saldo van de primaire begroting 2022 bedroeg € 86.000 voordelig. Dit bedrag is toegevoegd aan de reserve "Saldo rekening van lasten en baten".
Bij de eerste kwartaalrapportage heeft u besloten het voordeel van € 1.086.000 eveneens toe te voegen aan de genoemde reserve.
Enkele grote posten uit deze rapportage waren:

- Verhoging algemene uitkering gemeentefonds (€ 1.900.000 netto voordeel);
- Afboeking bezuinigingen (€ 500.000 nadeel);
- Bedrijfsvoering (inhuur externen voor diverse projecten € 579.000 nadeel);

Bij de tweede kwartaalrapportage bedroeg het voordeel € 2,4 miljoen. Dit bedrag is eveneens toegevoegd aan de reserve "Saldo rekening van lasten en baten". De grootste posten uit deze rapportage waren:

- Verhoging algemene uitkering gemeentefonds (€ 1.900.000 netto voordeel);
- Bedrijfsvoering (€ 500.000 voordeel);
- Wachtgeld voormalig bestuur (toevoeging aan voorziening, € 1,3 miljoen nadeel);
- Afboeken taakstellingen in verband met behalen taakstellingen (€ 1 miljoen voordeel).

Resultaat
Het saldo van baten en lasten van de jaarrekening 2022 bedraagt € 11.304.000 voordelig.
De geautoriseerde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves leiden per saldo tot een nadeel van € 3.412.000.
Het gerealiseerd resultaat bedraagt hierdoor € 7.893.000 voordelig.

Resultaatbestemming
Wij stellen u voor het resultaat als volgt te bestemmen:

- Toevoeging aan een nieuw te vormen reserve "Opvang vluchtelingen Oekraïne" voor een bedrag van € 3.384.000;
- Toevoeging aan de reserve "Resultaatbestemming" voor een bedrag van € 966.000. Dit betreft een bedrag dat in de decembercirculaire 2022 beschikbaar is gesteld voor de volgende taakmutaties: energietoeslag (€ 785.000), bijzondere bijstand (€ 55.000), compensatieregeling voogdij/18+ (€ 56.000), diverse kleine taakmutaties (€ 25.000), versterken sociale basis (€ 28.000), gezond in de stad (onderdeel kansrijke start € 17.000).
  De diverse kleine taakmutaties van € 25.000 betreffen: toegankelijkheid verkiezingen (€ 5.000), breed offensief (€ 10.000), uitvoeringskosten bijzondere bijstand aan zelfstandigen (€ 5.000) en jeugdzorg (restant hervormingsagenda € 5.000). In 2023 worden deze bedragen onttrokken aan de reserve resultaatbestemming en toegevoegd aan de betreffende budgetten.
- Toevoeging van het resterende bedrag aan de Algemene Reserve: € 3.543.000.

- Tussentijdse resultaten zijn in 2022 reeds toegevoegd aan de reserve Saldo van lasten en baten. Het saldo van deze reserve bedraagt € 2.933.000. Dit bedrag kan eveneens worden toegevoegd aan de Algemene Reserve, waarmee de totale toevoeging aan de deze reserve uitkomt op een bedrag van € 6.476.000. Dit is het uiteindelijke voordeel ten opzichte van de primitieve begroting.

Omschrijving	**Bedrag**
Resultaat jaarrekening	7.893
Tussentijdse resultaten	2.933
Totaal resultaat over 2022	10.826
Bestemming resultaat 2022:	
Toevoeging aan nieuw te vormen reserve Opvang vluchtelingen Oekraïne	3.384
Toevoeging aan reserve resultaatbestemming	966
Toevoeging Algemene Reserve	**6.476**

2.0 Inleiding programma's

Indeling programma's
In de programmaverantwoording wordt uiteengezet waar het programma uit bestaat. De volgende programma's zijn vastgesteld:

1. Relatie inwoners en bestuur
2. Ruimtelijke ontwikkeling
3. Beheer leefomgeving
4. Economie en toerisme
5. Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl
6 . Jeugd, onderwijs en cultuur
7. Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid
8. Werk en inkomen

En de twee verplichte overzichten:

- Algemene dekkingsmiddelen
- Overhead, ondersteuning organisatie en bestuur

De programma's hebben een vaste opzet:

Wat hebben we bereikt (de 1e W-vraag)?
Hier worden per programmaonderdeel de belangrijkste doelstellingen die in de programmabegroting zijn opgenomen geëvalueerd. De nadruk ligt hierbij op de doelstellingen die genoemd zijn in het coalitieprogramma en in het nieuw beleid voor 2022. Hierbij zijn de indicatoren gekoppeld aan deze w-vraag.

Wat hebben we daarvoor gedaan (de 2e W-vraag)?
Hier wordt via de zogenaamde stoplichtmethode aangegeven welke activiteiten hebben plaatsgevonden om de voorgenomen doelstellingen te realiseren.

Wat heeft het gekost (de 3e W-vraag)?
De totale lasten, baten, de mutaties in de reserves alsmede het resultaat staan hier vermeld. In de jaarrekening vindt u bij het onderdeel "3.5 Programma's analyse 3e w-vraag" een analyse van de belangrijkste verschillen per programma. De gepresenteerde cijfers sluiten niet in alle gevallen exact aan, dit wordt veroorzaakt door afrondingsverschillen.

Indicatoren en prestatiegegevens.
Evenals in de begroting 2022 hebben we de indicatoren gekoppeld aan de 1e W-vraag "Wat hebben we bereikt?" De prestatiegegevens zijn gekoppeld aan de activiteiten (2e W-vraag) die zijn verricht om de doelstellingen te realiseren.
Schematisch ziet het bovenstaande er als volgt uit:

Programmabegroting	**Jaarstukken**	**Meetgegevens**
Wat willen we bereiken?	Wat hebben we bereikt?	Indicatoren
Wat gaan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan?	Prestatiegegevens
Wat mag het kosten?	Wat heeft het gekost?	€

2.1.01 Relatie inwoners en bestuur

01.1 Missie

Montferland is een gemeente die de inwoners en bedrijven centraal stelt. Open en uniforme communicatie en het betrekken van inwoners bij belangrijke beleidsvraagstukken, projecten en plannen is daarbij van wezenlijk belang.

01.2 Context en achtergronden

Doel:
Wij streven naar een hogere klantwaardering en verhoging van het draagvlak voor het gemeentelijk handelen.
De gemeente is er voor de Montferlandse samenleving. De dienstverlening die wij bieden moet dat uitstralen. Er blijven ons echter geluiden bereiken dat we beter naar de inwoners kunnen luisteren en dat deze nog meer bij het gemeentelijk handelen betrokken wensen te worden. Wij zullen de aankomende jaren sterk inzetten op handelen vanuit het perspectief van mensen en niet vanuit de systeemwereld.
De burgerpeiling heeft het laatst plaatsgevonden in 2020. Het college heeft besloten deze niet meer te laten uitvoeren.

01.3 Overzicht kaderstellende (beleids)nota's

- Coalitieprogramma 2018-2022
- Kwaliteitshandvest "Dienstverlenen doen we zo"
- Communicatiebeleidsplan
- Plan van aanpak verandertraject bestuurlijke vernieuwing

Wat hebben we bereikt?

- Een hogere score dan de benchmark bij de Burgerpeiling van de VNG op de onderdelen 'Alle inspanningen van de gemeente' en 'Samenwerken met inwoners'.

Het college heeft besloten om de burgerpeiling niet meer uit te laten voeren. Dit betekent dat de meetgegevens niet bekend zijn.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022	Werkelijk 2022
Burgerpeiling VNG-Alle inspanningen van de gemeente	Niet bekend	7,00	Niet bekend
Burgerpeiling VNG-Samenwerken met inwoners	Niet bekend	6,50	Niet bekend

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Continueren van het budget leefbaarheidssubsidies voor de verbetering van de leefbaarheid in de kernen.

Geld

Uitvoering

- Een gemeente-app lanceren waarmee de inwoners op eenvoudige wijze informatie van de gemeente kunnen verkrijgen en daar bekendheid aan geven.

Geld

Uitvoering

- Het communicatiebeleidsplan uitvoeren.

Geld

Uitvoering

- Het doorzetten van het project Lean.

Geld

Uitvoering

Ook in 2022 hebben LEAN-initiatieven plaatsgevonden. Op diverse afdelingen wordt gewerkt met een dag/weekstart en men is op die manier ook continu bezig met procesoptimalisatie. Dit blijft een continu proces en is feitelijk nooit afgerond.

- Het toepassen van het participatiekader, waarin is opgenomen hoe we in samenwerking met onze inwoners werken aan het vormgeven en uitvoeren van beleid en projecten.

Geld

Uitvoering

Februari 2022 is het Participatiekader vastgesteld. In het participatiekader staan een aantal concrete actiepunten, en deze worden verder uitgewerkt en opgepakt door de participatieregisseur en een kopgroep participatie. Daarnaast wordt het participatiekader toegepast bij nieuwe en lopende projecten.

- Het versterken van het huidige vergadermodel met daarbij nadrukkelijk aandacht voor het betrekken van inwoners.

Geld

Uitvoering

Het nieuwe vergadermodel is met het aannemen van het nieuwe reglement van orde volledig geïmplementeerd en verwerkt. De implementatie van deze doelstelling ligt voorts bij de gemeenteraad, ondersteund door de griffie. Verdere toelichting is te vinden in het jaarverslag 2021 van de griffie.

- Structureel monitoren van en sturen op onze servicenormen. De mogelijkheden om continue de klantwaardering te kunnen meten zijn onderzocht en er is gestart met een pilot. Indien deze pilot voldoet zal deze verder uitgerold gaan worden.

Geld

Uitvoering

01.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022 primair	Begroting 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Lasten	-4.761	-4.196	-5.912	-5.690
Baten	1.486	509	606	1.397
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-3.275**	**-3.686**	**-5.306**	**-4.293**
Onttrekkingen	62	0	58	58
Stortingen	-10	0	-30	-30
Mutaties reserves	**52**	**0**	**28**	**28**
Gerealiseerd resultaat	**-3.223**	**-3.686**	**-5.279**	**-4.265**

01.6 Verbonden partijen

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
De regio is de uitdaging aangegaan om om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat een balans gevonden kan worden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit: groene groei! Om dit te bereiken zijn de achttien gemeenten, die de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen vormen, samen aan de slag gegaan met vijf regionale opgaven: Circulaire regio, Productieve regio, Ontspannen regio, Groene groeiregio en Verbonden regio. Met de regionale agenda wordt hier vorm en inhoud aan gegeven. Montferland heeft, in afwachting van de definitieve uitkomst van de Koersbepaling regionale samenwerking/regiokeuze, voor 2022 drie regionale opgaveovereenkomsten afgesloten: Verbonden regio, Productieve regio en Groene Groeiregio (conform raadsbesluit van 16 december 2021).

Euregio Rijn-Waal
De Euregio Rijn-Waal is een Nederlands-Duits openbaar lichaam, waarbij circa 55 gemeenten en regionale overheden zijn aangesloten. De Euregio Rijn-Waal heeft als belangrijkste doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren. In het werkgebied van de Euregio Rijn-Waal bestaan veel mogelijkheden voor een sterke economische en maatschappelijke ontwikkeling. De Euregio Rijn-Waal brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten.

2.1.02 Ruimtelijke Ontwikkeling

02.1 Missie

Montferland is een gemeente waar het prettig wonen en leven is. Een gezonde woningmarkt en een duurzame, leefbare woon- en leefomgeving zijn daarbij van belang.

02.2 Context en achtergronden

Ruimtelijke Ordening en Wonen
Doel:
Samen met inwoners en externe partijen de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van de woon- en leefomgeving voor onze inwoners optimaliseren
Ook in 2022 ligt de focus onverminderd op het versnellen van de woningbouw. Er is daarbij nadrukkelijk aandacht voor de betaalbaarheid van woningen en in het verlengde daarvan het verbeteren van de positie van starters op de woningmarkt. Om te kunnen voorzien in de woningbouwopgave die op ons afkomt en om de doorstroming op de woningmarkt te verbeteren zullen nieuwe woningbouwlocaties in 'ontwikkeling' worden genomen. Om de leefbaarheid in kernen te verbeteren benutten we kansen op transformatielocaties en willen we in nieuwbouw zoveel mogelijk inzetten op wat de bestaande voorraad onvoldoende of (nog) niet kan bieden. In de bestaande voorraad ligt de uitdaging om meer woningen te verduurzamen en toekomstbestendiger te maken. In kwetsbare wijken bekijken we met onze partners wat er nodig is om de leefbaarheid te vergroten.
Natuur- en Landschapsontwikkeling
Doel:
De verscheidenheid in landschap en natuur behouden en daar waar mogelijk versterken.
Gebleken is dat de biodiversiteit wereldwijd drastisch is afgenomen. De gevarieerdheid in landschap en natuur neemt daarmee af waardoor de omgeving minder aantrekkelijk wordt als woon- en leefklimaat. Om als gemeente een bijdrage te leveren aan biodiversiteitsherstel is in februari 2022 het biodiversiteitsplan vastgesteld. Voor de uitvoering is een nieuwe medewerker in september begonnen.

02.3 Kaderstellende (beleids) nota's

- Raadsprogramma
- Cultuurhistorisch beleid voor Montferland (2012)
- Structuurvisie Montferland (2009)
- Masterplan 's-Heerenberg (2004)
- Masterplan Didam (2016)
- Structuurvisie Didam (2009)
- Notitie Ruimte voor vernieuwing in het buitengebied (2008)
- Notitie Ruimte voor wonen in het buitengebied (2007)
- Beleidsnotitie woningbouw op inbreidingslocaties (2016)
- Nota Grondbeleid (2011)
- Nota Grip op Verandering
- Van nieuwe naobers en brood op de plank, landschapsontwikkelingsplan+ (Doetinchem, Montferland en Oude IJsselstreek)
- Regionale structuurvisie Achterhoek (2012)
- Omgevingsvisie Provincie Gelderland (2014)
- Ruimte voor goed wonen; samen koersen naar een toekomstbestendige woonomgeving (provincie Gelderland)
- Liemerse Woonagenda: de koers voor 2020-2025
- Notitie woningbouwbehoefte 2019-2030 (2019)
- Woonvisie (2016 - 2020)
- Prestatieafspraken wonen Plavei en Woonzorg NL 2021
- Coalitieprogramma 2022-2026

02.4 Programmaonderdelen

Naast het reguliere werk herkennen wij binnen dit programma speerpunten op de volgende programmaonderdelen:

- Ruimtelijke ordening en Wonen
- Natuur- en landschapsontwikkeling

2.4.1 Ruimtelijk ordening en Wonen

Wat hebben we bereikt?

- De positie van jongeren en starters op de woningmarkt versterken, door minimaal 50% van de op te leveren woningen in de categorie betaalbaar (< 250.000 euro) te realiseren

Circa 50% van de opgeleverde woningbouw in 2022 waren woningen in de categorie betaalbaar / sociaal. Hieronder koopwoningen in Kerkwijk, Didam en sociale huurwoningen in de Bloemenbuurt en Schoolstraat in Didam.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022	Werkelijk 2022
Van de opgeleverde woningen is 50 % in de categorie betaalbaar < € 250.000 v.o.n.	40%	50%	50%

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022		Werkelijk 2022
		ondergrens	bovengrens	
Aantal verleende startersleningen	7	5	10	9

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Afspraken maken met ontwikkelaars en corporaties

Geld

Niet van toepassing.

Uitvoering

Jaarlijks maken we in het kader van de prestatieafpraken afspraken met woningstichting Plavei en Woonzorg Nederland. Bij nieuwe initiatieven worden afspraken, in de vorm van anterieure overeenkomsten, gemaakt met projectontwikkelaars.

- We (blijven) de starterslening Montferland voeren

Geld

Op 17.4.2023 bedroeg de bestedingsruimte € 112.802,10.

Uitvoering

Op 14 april 2022 is de geactualiseerde verordening starterslening vastgesteld. Op 1 mei 2022 is deze in werking getreden. De maximale aankoopprijs van een bestaande en nieuwbouw woning is verhoogd.

- We continueren de afspraak met Plavei om jongeren tot 23jr met voorrang te huisvesten en onderzoeken de mogelijkheden de leeftijdsgrens te verhogen

Geld

Niet aan de orde

Uitvoering

In het kader van de prestatieafspraken 2022 die wij maakten met woningstichting Plavei en huurdervereniging de Sleutel zijn diverse afspraken gemaakt welke tot doel hebben de slaagkans van jongeren tot 28 jaar te verhogen.

Wat hebben we bereikt?

- Minimaal 100 opgeleverde woningen

Projecten die in 2022 (deels) zijn opgeleverd zijn Kerkwijk, Didam / vmg. Suitbertusschool, Sokkum / Langestraat, Hof van Braamt te Braamt / Bloemenbuurt, Didam / Schoolstraat, Didam.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022	Werkelijk 2022
Aantal opgeleverde woningen	107	150	159

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Bestemmingsplannen voorbereiden en tot besluitvorming brengen

Geld

Particuliere projecten worden uitgevoerd op basis van de vastgestelde legesverordening en daarnaast worden afspraken gemaakt die worden vastgelegd in anterieure overeenkomsten. Voor gemeentelijke projecten wordt een grondexploitatie opgesteld, die bij vaststelling van het bestemmingsplan ter goedkeuring wordt aangeboden aan de raad.

Uitvoering

Het opstellen en begeleiden van bestemmingsplannen en procedures is een continu proces. Naast diverse particuliere plannen, wordt ook een aantal gemeentelijke plannen vormgegeven. Speerpunten daarbij zijn woningbouw- en bedrijventerreinontwikkeling. Met name een aantal uitbreidingslocaties voor woningbouw is in procedure genomen.

- Nieuwe woningbouwlocaties in ontwikkeling nemen (transformatie en uitbreiding)

Geld

Bij particuliere plannen betaalt de initiatiefnemer alle kosten en betaalt leges conform de door de raad vastgestelde legesverordening. Bij gemeentelijke plannen worden de kosten opgenomen in een gemeentelijke grondexploitatie, waarover de raad periodiek (als onderdeel van de P&C-cyclus) wordt geïnformeerd. De grondexploitatie wordt uiteindelijk ter vaststelling aan de raad voorgelegd tegelijkertijd met de vaststelling van het bestemmingsplan.

Uitvoering

Het ontwikkelen van nieuwe woningbouwlocaties is een continu proces. Hierbij geldt al jaren: Inbreiding gaat voor uitbreiding. Inbreiding (transformatie) wordt primair aan de markt overgelaten, tenzij het gemeentelijk eigendom betreft, in welk geval de gemeente zelf de ontwikkeling ter hand neemt. Voorbeelden hiervan zijn vrijkomende schoollocaties en voetbalvelden. Vorig jaar is ontwikkeling van schoollocatie Stokkum afgerond. In Zeddam is het bestemmingsplan onherroepelijk geworden waardoor uitgifte kan worden vormgegeven. Ontwikkeling van schoollocaties in 's-Heerenberg zijn in voorbereiding. Transformatie van voetbalvelden in Kilder en Braamt zijn afgerond. Ontwikkeling van de voormalige voetbalvelden in Lengel en Stokkum is in voorbereiding.

Daarnaast zijn ook de dorpsplannen, waarbij centrumvoorzieningen worden gecombineerd met woningbouw, voorbeelden van transformatieplannen. Dorpsplannen zijn en worden ontwikkeld in Loil, Braamt, Stokkum, Azewijn, Kilder, Nieuw Dijk en Beek/Loerbeek.
In kernen waar inbreidingslocaties zijn ingevuld en een aanvullende concrete woningbouwbehoefte resteert, zoekt de gemeente in overleg met de provincie naar uitbreidingslocaties voor woningbouw. Aankopen zijn inmiddels gedaan in Zeddam, Beek, Kilder, Nieuw-Dijk en Didam. Azewijn en 's-Heerenberg kennen particuliere initiatieven. In Loil en Braamt is de zoektocht nog gaande.

2.4.2 Natuur- en landschapsontwikkeling

Wat hebben we bereikt?

- Populaties van beschermde soorten instandhouden

Biodiversiteit meenemen bij plannen in de fysieke leefomgeving wordt steeds gewoner.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Inventariseren beschermde soorten in kernen

Geld

Onbekend omdat de provinciale regeling verandert.

Uitvoering

De provinciale regeling voor een bijdrage is gestopt. Wij wachten de nieuwe regeling af voor een eventuele vervolg.

02.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022 primair	Begroting 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Lasten	-4.552	-1.970	-3.208	-4.621
Baten	2.972	293	692	3.110
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-1.580**	**-1.676**	**-2.516**	**-1.511**
Onttrekkingen	337	157	1.501	2.486
Stortingen	-256	-49	-934	-2.652
Mutaties reserves	**82**	**109**	**568**	**-166**
Gerealiseerd resultaat	**-1.498**	**-1.568**	**-1.949**	**-1.677**

2.1.03 Beheer leefomgeving

03.1 Missie

Montferland is een gemeente waarin het prettig wonen, werken en recreëren is met een goede en veilige bereikbaarheid van kernen en voorzieningen.
De inrichting en instandhouding van de openbare ruimte is juist op die aspecten gericht, zodat die in stand blijven of worden vergroot. Duurzaamheid is bij dat alles een vast aandachtspunt.

03.2 Context en achtergonden

Openbare ruimte
Programma doel
Wij hebben een openbare ruimte, die jaarlijks veiliger wordt om aan het verkeer deel te nemen, aantrekkelijker wordt om er te wonen en te recreëren en duurzamer wordt.
In 2022 hebben wij de openbare ruimte onderhouden volgens het principe van IBOR waarbij het onderhoudsniveau gemiddeld het hele jaar voldeed aan het door de raad vastgestelde beeldkwaliteitsniveau.
Ondanks dat de belevingscijfers voor de fysieke leefomgeving over 2022 nog niet gepubliceerd zijn, is de verwachting dat door de genomen maatregelen beleving en waardering van de woonomgeving daardoor nog beter is geworden.
Naast het onderhoud van de openbare ruimte zijn ook delen van de openbare ruimte heringericht waarbij, naast de al genoemde beleving en waardering van de leefomgeving, dit jaar het aantal verkeersongevallen is afgenomen.

Duurzaamheid
Programmadoel
Minder huishoudelijk restafval.
In 2022 is 79% afvalscheiding gerealiseerd. De gemeentelijke ambitie voor 2022 had als ondergrens 76% en als bovengrens 81%.
In 2022 is o.a. gewerkt aan de bouw van een nieuw centraal aanbiedstation in Zevenaar en een aangepast aanbiedstation in 's-Heerenberg, voor zowel gratis als betaalde afvalstromen. De (her)opening van beide aanbiedstations zal naar verwachting bijdragen aan verdere verbetering van de afvalscheiding.
Rol gemeente: Samenwerkingsgericht met Zevenaar in RDL-verband, regulerend, faciliterend en stimulerend in relatie tot burgers. Doelbereiking is in grote mate afhankelijk van inzet en resultaten van burgers.

Programmadoel
Minder klimaatverandering
Ook in 2022 is ingezet op meer duurzame energie opwekking en meer energiebesparing. Doelstelling is 100% energieneutraliteit in het jaar 2030 en 12% in 2022. De over 2022 behaalde score wordt pas over 2 tot 3 jaar bekend. Over 2020 is een score van 8,5% behaald (landelijk gemiddelde 10,1%). Om bij te dragen aan het behalen van de doelstelling is in 2022 gewerkt aan de uitvoering van de lokale uitvoeringsagenda. Monitoring van de uitvoering vindt jaarlijks plaats. De monitor over 2022 is afzonderlijk aangeboden. In 2023 zal een nieuwe uitvoeringsagenda worden opgesteld. In 2022 is ook hard gewerkt aan de voorbereiding en uitvoering van de beleidsnotitie energiearmoede. Verdere speerpunten in 2022 waren o.a. het realiseren van het warmtenet in de Bloemenbuurt en de start van het programma 's-Heerenberg Oost (incl. uitwerken transitievisie warmte).
Rol gemeente: Voorwaardenscheppend, faciliterend, stimulerend en regisserend. Doelbereiking is in grote mate afhankelijk van inzet en resultaten van burgers, bedrijven, instellingen en overige partners.

Verbonden partijen

Reinigingsdienst de Liemers (RDL)
Met de gemeente Zevenaar wordt in deze gemeenschappelijke regeling RDL samengewerkt om de huishoudelijke afvalstoffen in de beide gemeenten op een efficiënte (kosten) en effectieve (milieu en service) wijze in te zamelen.

Omgevingsdienst Achterhoek (ODA)
De ODA voert voor de tien deelnemende gemeenten en de provincie Gelderland de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving van de milieuregelgeving uit. De ODA draagt samen met haar opdrachtgevers zorg voor een gezonde, schone, veilige en duurzame leefomgeving.

Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen
In april 2016 is de Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen opgericht. Het is een gemeenschappelijke regeling, gebaseerd op een bedrijfsvoeringorganisatie.
Eén van de taken van deze Vervoersorganisatie is het regelen van het doelgroepenvervoer, waarbij sprake is van een bundeling van het doelgroepenvervoer (vooralsnog WMO-vervoer en Leerlingenvervoer).

Achterhoekse Groene Energie Maatschappij (AGEM)
Wij nemen deel aan deze coöperatie om samen met de zeven andere gemeenten in de Achterhoek in 2030 de energieneutraliteit in de Achterhoek te bereiken. De AGEM jaagt de opwekking en het gebruik van groene energie en energiebesparing in de Achterhoek aan. Hierbij streeft men ook na het geld en de werkgelegenheid in de Achterhoek te houden door samen met lokale partners aan de opwekking van groene energie te werken.

Achterhoekse Gemeentelijk Energie (AGE)
AGE koopt voor 8 Achterhoekse gemeente energie in.

Warmtenetwerk Didam BV
Samen met Firan is de gemeente eigenaar van het warmtenet in de Bloemenbuurt.

03.3 Kaderstellende (beleids)nota's

- Coalitieprogramma Montferland 2018 - 2022
- Uitvoeringsagenda Montferland energieneutraal 2030 (2018-2022)
- Ruimtelijk kader opwekking duurzame energie (2020)
- Beleidsnota integrale handhaving Montferland (fysieke leefomgeving, 2020)
- Beleidsnota Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) fysieke leefomgeving (2018)
- Gemeentelijk Rioleringsplan Montferland (Verbreed GRP 2016 – 2020) + 2021
- Hondenbeleidsplan
- Speelbeleid (2015 - 2030)
- Beleidsplan zand- en halfverhardingswegen (2019 – 2028)
- Beleidsplan Gladheidsbestrijding (2016 - 2021)
- Uitvoeringsplan Gladheidsbestrijding (2020 - 2021)
- Bomenbeleidsplan 2020
- Het Coalitieakkoord bestuursperiode 2022-2026
- Nota reserves en voorzieningen 2018
- Budgetkader College 2017
- Beleidsplan wegen 2021-2025
- Beleidsplan civiele kunstwerken 2018-2023
- Beleidsplan licht in de openbare ruimte 2020-2024
- Groenstructuurplan 2011
- Nota kunstgrasvelden
- Gemeentelijk Rioleringsplan 2022-2026 (GWRP)
- Integraal Verkeer en Vervoersplan (i-VVP)
- IBOR (raadsbesluit 2014)
- Nota vastgoedbeleid 2015

03.4 Programmaonderdelen

Binnen dit programma herkennen wij twee programmaonderdelen n.l.
- Openbare ruimte;
- Duurzaamheid (Milieu & Afval).

3.4.1 Openbare ruimte

Wat hebben we bereikt?

- Ons doel is dat het aantal geregistreerde ongevallen lager blijft dan het landelijk gemiddelde.

Over het algemeen kan gesteld worden dat de gemeente Montferland een stabiel beeld kent wat betreft het aantal verkeersongevallen. Maar elk verkeersslachtoffer is er één te veel, daarom is verkeersveiligheid belangrijk. We zetten ons in om, in onze gemeente jaarlijks minder geregistreerde ongevallen te hebben dan het landelijk gemiddelde. We streven uiteraard naar 0 ongevallen, maar gelet op de cijfers van de afgelopen jaren en het landelijk stijgende aantal geregistreerde ongevallen, is het realistischer om uit gaan van 4,0 - 6,0 geregistreerde ongevallen per 1.000 inwoners.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022	Werkelijk 2022
Afname aantal geregistreerde ongevallen (st) per 1.000 inwoners met 2% per jaar	4,10 per 1.000 inwoners	4,10 per 1.000 inwoners	4,00 per 1.000 inwoners

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Uitvoering IVVP

Geld

Jaarlijks is € 100.000 beschikbaar voor de uitvoering van maatregelen, waarbij vanuit het rijk voor een aantal maatregelen subsidie is toegekend.

Uitvoering

In 2022 zijn volgens de planning in het IVVP plateaus aangelegd in de van Heeklaan en de Emmerikseweg in 's-Heerenberg en is de Kilderseweg in Zeddam voorzien van verkeersremmende maatregelen in de vorm van versmallingen.

Wat hebben we bereikt?

- Energiebesparing in de openbare verlichting met 10% in 2023 t.o.v 2018.

De jaarlijkse besparing op de energie fluctueert omdat deze afhankelijk is van het aantal armaturen dat op basis van leeftijd vervangen wordt. In de periode 2019 – 2023 is een besparing haalbaar van 10%.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022	Werkelijk 2022
Energiebesparing in de openbare verlichting met 10% in 2023 t.o.v 2018.	1.282 mWh	1.237,00 mWh	nog niet bekend

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Vervangen van armaturen ouder dan 25 jaar door nieuwe armaturen met LED verlichting

Geld

De jaarlijkse kosten van vervanging worden gedekt uit de in de begroting opgenomen voorziening vervanging openbare verlichting.

Uitvoering

In 2022 is de planmatige vervanging van armaturen en lampen ouder dan 20 jaar door armaturen met LED verlichting uitgevoerd om de openbare verlichting energiezuiniger en duurzamer te maken.

Wat hebben we bereikt?

- Van de schouwpunten in de openbare ruimte voldoet 90% aan de door de raad vastgestelde beeldkwaliteit

Jaarlijks vinden er meerdere schouwen van de openbare ruimte plaats. Daarbij worden honderden locaties geschouwd. Over het jaar heen moet volgens de CROW (CROW is een kennisorganisatie op het gebied van infrastructuur, openbare ruimte, verkeer en vervoer en werk en veiligheid) 90% van de schouwpunten voldoen aan de door de gemeenteraad vastgestelde beeldkwaliteit. Met een score van 92% in 2022 voldoen wij aan de norm.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022	Werkelijk 2022
Percentage van de openbare ruimte dat voldoet aan de vastgestelde beeldkwaliteit	91,00 %	92,00%	92,00 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Goed onderhoud onverharde buitenwegen.

Geld

De beschikbare kredieten zijn vooralsnog voldoende.

Uitvoering

In 2022 zijn meerdere onverharde wegen voorzien van het zogenoemde product Padvast, waarbij de natuurlijke uitstraling van een zandweg blijft bestaan. Deze maatregel vermindert de stofoverlast.

- Goed onderhouden bermen en wegranden als onderdeel van het reguliere onderhoud wegen

Geld

Onderhoud vindt plaats binnen het daarvoor beschikbare budget.

Uitvoering

In het jaarlijkse onderhoud aan de wegen zijn ook het afgelopen jaar weer de wegranden meegenomen.

- Goede ruimtelijke inrichting van kernen waarbij in 2023 verder wordt gegaan met de planvorming voor de herinrichting van de kernen van Azewijn, Braamt, Stokkum Nieuw Dijk en Loil

Geld

Voor de herinrichting van de kernen heeft de gemeenteraad een gelimiteerd budget beschikbaar gesteld. Aan de gemeenteraad wordt voorgesteld In de begroting voor 2023 e.v. een nieuw budget voor de herinrichting van de kernen vrij te maken. De kapitaallasten van dit budget zijn geraamd onder nieuw beleid.

Uitvoering

In de betrokken kernen is de herinrichting in voorbereiding dan wel in uitvoering. Dit is een proces dat zich over meerdere jaren uitstrekt.

Wat hebben we bereikt?

- Wij streven naar een waardering van de fysieke woon- en leefomgeving die hoger ligt dan het landelijk gemiddelde van dat jaar.

Eens in de twee jaar wordt middels het klanttevredenheidsonderzoek ook een waarderingscijfer gegeven voor de fysieke leefomgeving. De waardering van de fysieke leefomgeving in Montferland ligt met een cijfer van 6,70 in 2020 punt boven het landelijk gemiddelde van 6,55. Wij streven naar een waarderingscijfer dat hoger ligt dan het landelijk gemiddelde. Cijfers over 2022 zijn nog niet beschikbaar.

Indicator	Werkelijk 2020	Streefwaarde 2022	Werkelijk 2022
Streven naar een waardering van de fysieke woon- en leefomgeving die hoger ligt dan het landelijk gemiddelde van dat jaar.	6,70	7,00	onbekend

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Revitalisering Bloemenbuurt Didam

Geld

Gelet op de prijsstijgingen in 2022 is het onzeker of het totale project binnen het beschikbare krediet kan worden uitgevoerd. Zodra daar meer zicht op is rapporteren wij daarover.

Uitvoering

Met de herinrichting van de Bloemenbuurt is in 2021 gestart en deze wordt gefaseerd uitgevoerd in de periode 2021 - 2023. Ook in 2022 zijn er rioleringswerkzaamheden uitgevoerd en zijn straten heringericht.

- Uitvoering geven aan het groenbeleidsplan

Geld

Het plan kan na vaststelling worden uitgevoerd binnen de daarvoor in de begroting beschikbare middelen.

Uitvoering

In 2022 is de laatste hand gelegd aan het groenbeleidsplan dat begin 2023 door de raad is vastgesteld.

- Uitvoering van het Centrumplan Didam

Geld

Vooralsnog lijkt het er op dat de uitvoering van het hele Centrumplan gaat passen binnen de eerder door de raad beschikbaar gestelde middelen.

Uitvoering

Het Centrumplan is in uitvoering. Dit vindt gefaseerd plaats. In 2022 zijn de stationsomgeving, de Schoolstraat en de Wilhelminastraat heringericht.

3.4.2 Duurzaamheid

Wat hebben we bereikt?

- Ambitie is (tenminste) 81% recycling van het huishoudelijk afval in 2022, met verdere groei daarna.

Bron: RDL. Jaarlijkse berekening (t-1) na ontvangst jaarcijfers RDL.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022		Werkelijk 2022
		ondergrens	bovengrens	
Percentage afvalscheiding huishoudelijk afval	79%	76,00%	81,00%	79%

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- aanpassen aanbiedstation 's-Heerenberg (wegen betaalde afvalstromen)

Geld

Kosten aanpassing vallen hoger uit dan aanvankelijk geraamd maar leiden niet tot aanpassing van het tarief (11 cent/kg) voor het gedeelte te betalen afval.

Uitvoering

ivm aanpak bodemverontreiniging is opening aanbiedstation uitgesteld naar maart 2023

- besluit (in RDL-verband) over openhouden aanbiedstation 's-Heerenberg

Geld

Kosten aanpassing aanbiedstation 's-Heerenberg vallen hoger uit dan aanvankelijk geraamd maar leiden niet tot een hoger tarief (11 cent/kg) voor het gedeelte te betalen afval.

Uitvoering

Door het bestuur van de RDL is het besluit genomen om het aanbiedstation 's-Heerenberg (met aanpassing) open te houden voor zowel betaalde als gratis stromen van huishoudelijk afval. Dit is op 7 oktober 2021 gepresenteerd in een gezamenlijke informatieve raad van de gemeenten Montferland en Zevenaar. Vanwege onvoorziene omstandigheden (onder andere aangetroffen bodemverontreiniging) is de openstelling iets later gerealiseerd dan gepland.

- implementatie tariefdifferentiatie hoogbouw (mits raad akkoord met kredietvoorstel)

Geld

Uitvoering

In 2020 is besloten om in die raadsperiode geen besluit te nemen over een eventuele invoering van tariefdifferentiatie afvalstoffenheffing voor de gestapelde bouw.

Wat hebben we bereikt?

- Het percentage hernieuwbare energie neemt toe tot 12% in 2022

Werkelijke jaarcijfers zijn pas 2 tot 3 jaar later bekend. De cijfers over 2021 en 2022 zijn dus nog niet bekend.

Indicator	Werkelijk 2020	Streefwaarde 2022	Werkelijk 2022
Percentage energieneutraliteit (percentage hernieuwbare energie)	8,5%	12,00%	nog niet bekend

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Aanjagen/faciliteren/stimuleren duurzame energieprojecten/initiatieven (inzet van 1 fte extra gerealiseerd)

Geld

Uitvoering

De uitvoeringsagenda is eind 2018 vastgesteld. De benodigde personele uitbreiding van 1,0 fte voor uitvoering van de uitvoeringsagenda is in 2019 gerealiseerd. 2022 Is het laatste jaar van de uitvoeringsagenda, deze is voor 93% gerealiseerd. De monitoringsrapportage van de uitvoeringsagenda wordt ter kennisgeving aan de raad aangeboden. In het tweede kwartaal zal een nieuwe agenda voor 2023-2026 aan de raad worden voorgelegd.

- Gemeente energieneutraal: Realistische opgave energietransitie: betrekken inwoners bij planvorming

Geld

Uitvoering

De uitvoeringsagenda Montferland Energieneutraal 2030 is in 2018 vastgesteld en liep door tot en met 2022. Bij de uitvoering van de verschillende projecten zijn verschillende doelgroepen betrokken. Ook in de nog op te stellen uitvoeringsagenda voor de periode 2023-2026 zijn alle doelgroepen nodig om hieraan invulling te geven.

- Ontwikkelen warmtenet Bloemenbuurt

Geld

Uitvoering

In mei 2021 is gestart met de aanleg van het warmtenet in de Bloemenbuurt. Vanaf november 2021 zijn de eerste woningen van Plavei aangesloten en in 2022 zijn alle renovatie woningen en opgeleverde nieuwe woningen van Plavei aangesloten. Medio 2023 zullen de laatste nieuwbouwwoningen van Plavei worden aangesloten op. In maart 2022 is subsidie van de provincie Gelderland verkregen voor aansluiting particuliere woningeigenaren. Op dit moment wordt samen met stakeholders gewerkt aan een voorstel hiervoor. Gestegen kosten en de onzekere markt van dit moment maken dit ingewikkeld.

- Opstellen transitievisie Warmte

Geld

Uitvoering

De Transitievisie Warmte is in december 2021 door de gemeenteraad vastgesteld. Er is gestart met de uitwerking hiervan met name voor 's-Heerenberg Oost en de Bloemenbuurt in Didam.

- Opzetten en uitvoeren participatietraject (o.a. ruimtelijke keuzes).

Geld

Uitvoering

Het ruimtelijke kader voor opwekking duurzame energie (RO DE) is medio 2020 vastgesteld. De betrokkenheid van inwoners bij de planvorming is gerealiseerd d.m.v. een uitgebreid participatietraject. Dit zal op projectniveau een vervolg krijgen indien initiatieven worden aangedragen die voldoen aan de gestelde criteria.

- project zonnepanelen bedrijfsdaken (Zonnige bedrijven)

Geld

Uitvoering

Sinds 2018 voert de gemeente het programma Zonnige Bedrijven samen met Agem uit. Een succesvol programma waar veel daken inmiddels zijn voorzien van zon. Ook in 2022 is hier invulling aan gegeven. Exacte cijfers zijn op moment van het opstellen van de jaarrekening echter nog niet bekend.

- Uitvoeren lokale uitvoeringsagenda klimaat

Geld

Uitvoering

De uitvoeringsagenda Montferland Energieneutraal liep eind 2022 af. Op dit moment wordt gewerkt aan een nieuwe agenda. De raad heeft hiervoor input geleverd in een bijeenkomst in november 2022. Vaststelling hiervoor staat gepland in het tweede kwartaal 2023.

03.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022 primair	Begroting 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Lasten	-15.890	-15.911	-17.760	-17.761
Baten	11.938	9.649	10.342	10.515
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-3.951**	**-6.262**	**-7.417**	**-7.246**
Onttrekkingen	498	0	325	322
Stortingen	-483	0	-478	-588
Mutaties reserves	**15**	**0**	**-152**	**-265**
Gerealiseerd resultaat	**-3.936**	**-6.262**	**-7.570**	**-7.512**

2.1.04 Economie en toerisme

04.1 Missie

Montferland is een gemeente waarin het prettig wonen, werken en recreëren is. Een excellent economisch klimaat, voor onze gemeente, met name gericht op logistiek en leisure, waardoor duurzame werkgelegenheid ontstaat en behouden blijft, is van essentieel belang voor het economisch goed functioneren van de gemeente.

04.2 Context en achtergronden

Doel:
Ondernemers zorgen voor werkgelegenheid en hebben een belangrijke bijdrage in de sociale structuur van onze gemeenschap. Montferland streeft daarom, met inachtneming van de geldende wet- en regelgeving, naar een sterker ondernemersklimaat en ondernemersvriendelijkere dienstverlening voor alle ondernemers. Daarbij is er, vanwege de unieke ligging en landschappelijke kwaliteiten van de gemeente, specifieke aandacht is voor logistiek en leisure. Hierbij wordt gezocht naar meer balans met de omgeving en wordt rekening gehouden met de draagkracht van het gebied.

Achtergrond:
Montferland is uniek gelegen aan de A12/BAB-3, één van de belangrijkste transportassen naar het Europese achterland.
Met name door deze ligging is het gebied interessant voor vestiging van logistieke functies. Door de voorgenomen doortrekking van de A15, de verbreding van de A12, de korte afstand tot het goederenspoor en de containerhaven van Emmerik, 'scoort' 's-Heerenberg hoog waar het gaat om het vestigingsklimaat voor met name logistieke bedrijven. Ontwikkelingen als uitbreiding van de haven en de nieuwe op-/afrit op de BAB-3 nabij Netterden zullen de positie van Montferland en specifiek 's-Heerenberg, nog verder versterken. De kansen voor de werkgelegenheid van de gemeente liggen dan ook met name in de verwachte groei van de logistieke sector. Wij zetten de komende tijd vol in op het creëren van voldoende vestigingsmogelijkheden voor logistieke en daaraan gelieerde bedrijven nabij 's-Heerenberg en het voorzien in een op de vraag afgestemde voorraad aan uitgeefbare, traditionele bedrijventerreinen voor, onder andere, de maakindustrie.
De natuurlijke omgeving biedt veel mogelijkheden voor recreatie en toerisme. Deze kansen worden benut worden door samenwerking met de branche vanuit een gedegen toeristisch beleid vanuit een gezamenlijke visie. De kansen worden mede bepaald door een marktgerichte houding en integrale en grensoverschrijdende benadering. Daarbij is naar een balans gezocht met de draagkracht van het gebied.

04.3 Kaderstellende (beleids)nota's

- Subsidieregeling Recreatie en Toerisme Montferland 2021-2
- R&T-beleid 'Mooi Montferland - De Groene Poort van Nederland' (2020)
- Coalitieprogramma 2018-2022: 'Samen krijgen we het voor elkaar'
- Regionaal Programma Werklocaties (2021)
- Economische beleidsnota tot 2030, (2018)
- Omgevingsvisie en -verordening provincie Gelderland (2017)
- nota Grondbeleid
- Structuurvisie Montferland (2009)
- Structuurvisie DocksNLD (2019)
- Nota 'Grip op Verandering'
- Liemers Economische Visie
- Visie Regio Arnhem-Nijmegen Groene Metropoolregio (2020)

Wat hebben we bereikt?

- In 2024 heeft Montferland 1-2% meer groei in het aantal R&T-banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar, dan de gemiddelde groei in de Achterhoek.

Op dit moment zijn de cijfers voor 2022 nog niet bekend, hierdoor kan de vergelijking met 2021 en de vergelijking met de andere gemeenten nog niet gemaakt worden. Wat wel duidelijk is dat er in

2021 ten opzichte van 2020 een daling te zien was. Zowel in Montferland als in de gehele Achterhoek.

Ter verduidelijking: onder de Achterhoekse gemeenten worden de volgende gerekend (op basis van Stichting Achterhoek Toerisme): Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Doesburg, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk en Zutphen.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022		Werkelijk 2022
		ondergrens	bovengrens	
Groei aantal R&T-Banen per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-74 jaar t.o.v. gemiddelde groei Achterhoek (Achterhoek = benchmark)		0,50%	1,50%	

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Gesprekken voeren met grotere toeristische ondernemingen in Montferland over eventuele toekomstplannen

Geld

Uitvoering

Er vinden regelmatig gesprekken plaats met de toeristische ondernemers en eventuele toekomstplannen. Ook de grotere ondernemingen weten ons te vinden.

- Investeren in de toeristische promotie van Montferland

Geld

Gedekt uit beschikbare middelen in het R&T-budget

Uitvoering

Stichting Montferland Marketing heeft ook in 2022 een ruime subsidie ontvangen om Montferland op het gebied van recreatie en toerisme te promoten.

- Inzet Toeristenbelasting enkel voor R&T

Geld

Uitvoering

- Uitvoering geven aan het gezamenlijk ontwikkelde R&T-beleid

Geld

Uitvoering wordt gefinancierd uit de beschikbare middelen in het R&T-budget

Uitvoering

In 2023 wordt de evenementenvisie en het evenementenbeleid afgerond, hiervoor hebben de voorbereidingen plaatsgevonden in 2022. In 2022 is voor het ontwikkelgebied Nevelhorst een informatieavond georganiseerd en wordt voor ontwikkelgebied Zeddam een bureau geselecteerd voor het opstellen van een ontwikkelplan. Tevens is in 2022 het toekomstplan voor Stroombroek opgeleverd, waarvan de resultaten zullen worden meegenomen in de evaluatie van het R&T-beleid in 2023. Ook het R&T-Marktonderzoek Montferland is in 2022 afgerond en ook dat wordt meegenomen in de evaluatie van het R&T-beleid.

Wat hebben we bereikt?

- In 2024 is het aantal recreatieve overnachtingen boven het niveau van 2019.

De coronacrisis in 2020, met naar alle waarschijnlijkheid een effect op de jaren erna, maakte dat het streven naar stabilisatie van het aantal recreatieve overnachtingen een belangrijke doelstelling was. De NBTC voorspelde ('Verblijfstoerisme in Nederland in 2020 - Verwachting verblijfstoerisme in 3 varianten' d.d. 2 juni 2020) in 2020 een daling van -58% tot -74% van inkomend toerisme en een daling van -43% tot -58% van het binnenlands toerisme. Het was niet reëel te verwachten dat dit doel binnen een jaar weer ingelopen was, daarom is het vierjarige doel om in 2024 boven het niveau van 2019 te zitten wat betreft toeristische overnachtingen.

De cijfers van 2021 zijn inmiddels bekend, maar van 2022 nog niet. In 2021 zien we dat het aantal overnachtingen al de streefwaarde bereiken. Van 2022 hebben we nog geen eindcijfer. Hier kan al wel een inschatting van worden gemaakt, het aantal overnachtingen in 2022 bedraagt namelijk ongeveer 330.000. Nog niet alle ondernemers hebben de cijfers op dit moment doorgegeven vandaar dat het nog niet definitief is. In ieder geval lijkt duidelijk dat de bovenwaarde van de streefwaarde overschreden is., dus dat de toename nog hoger is dan verwacht.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022		Werkelijk 2022
		ondergrens	bovengrens	
Aantal recreatieve overnachtingen	313.057	245.000	328.000	

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Gesprekken voeren met grotere toeristische ondernemingen in Montferland over eventuele toekomstplannen

Geld

Uitvoering

Er vinden regelmatig gesprekken plaats met de toeristische ondernemers en eventuele toekomstplannen. Ook de grotere ondernemingen weten ons te vinden.

- Investeren in de toeristische promotie van Montferland

Geld

Gedekt uit beschikbare middelen in het R&T-budget

Uitvoering

Stichting Montferland Marketing heeft ook in 2022 een ruime subsidie ontvangen om Montferland op het gebied van recreatie en toerisme te promoten.

- Inzet Toeristenbelasting enkel voor R&T

Geld

Uitvoering

- Uitvoering geven aan het gezamenlijk ontwikkelde R&T-beleid

Geld

Uitvoering wordt gefinancierd uit de beschikbare middelen in het R&T-budget

Uitvoering

In 2023 wordt de evenementenvisie en het evenementenbeleid afgerond, hiervoor hebben de voorbereidingen plaatsgevonden in 2022. In 2022 is voor het ontwikkelgebied Nevelhorst een informatieavond georganiseerd en wordt voor ontwikkelgebied Zeddam een bureau geselecteerd voor het opstellen van een ontwikkelplan. Tevens is in 2022 het toekomstplan voor Stroombroek opgeleverd, waarvan de resultaten zullen worden meegenomen in de evaluatie van het R&T-beleid in 2023. Ook het R&T-Marktonderzoek Montferland is in 2022 afgerond en ook dat wordt meegenomen in de evaluatie van het R&T-beleid.

Wat hebben we bereikt?

- In 2024 moet de score van gemeente Montferland op het vlak van ondernemingsklimaat en vestigingsklimaat minimaal gelijk zijn met het gemiddelde van Nederland.

De laatst gemeten score uit 2020 van het ondernemingsklimaat en vestigingsklimaat (respectievelijk 6,47 en 6,17) liggen onder het landelijk gemiddelde (6,73 en 6,61). In 2024 willen we deze achterstand hebben ingehaald.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022	Werkelijk 2022
Waarderingscijfer Ondernemersklimaat	Niet bekend	6,60	Niet bekend

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Aantal bedrijfsbezoeken vanuit gemeente (bestuur en ambtelijk) intensiveren

Geld

Geen specifiek budget voor gevraagd.

Uitvoering

Bedrijfscontacten zijn cruciaal om te achterhalen wat er leeft bij de ondernemers. Dit betreft een continu proces. Daarnaast is er frequent contact met de ondernemersverenigingen en worden vergaderingen van deze ondernemersverenigingen bezocht.

Wat hebben we bereikt?

- In 2024 staat Montferland binnen de Achterhoek in de top 8 van het aantal R&T-vestigingen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar.

In 2019 stond Montferland samen met Oost-Gelre en Aalten op een gedeelde 10e plek in de Achterhoek wat betreft het aantal R&T-vestigingen. Dit is opvallend, omdat Montferland ook samen met Oost-Gelre in de top 3 staat van het aantal R&T-banen. Dit betekent dat Montferland (en ook Oost-Gelre) voor haar toeristische overnachtingen afhankelijk is van een beperkt aantal grote vestigingen. Voor stabiliteit van de R&T-sector in de gemeente is het van belang om deze afhankelijkheid te verkleinen en dus te streven naar een groter aantal R&T-vestigingen.
In 2021 stond Montferland samen met Oude IJsselstreek op een gedeelde 10e plek. Aalten scoorde lager dan Montferland. De cijfers voor 2022 zijn nog niet bekend

Ter verduidelijking: onder de Achterhoekse gemeenten worden de volgende gerekend (op basis van Stichting Achterhoek Toerisme): Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Doesburg, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk en Zutphen.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022	Werkelijk 2022
R&T-vestigingen per 1.000 inwoners in leeftijd 15-74 jaar: plaats van Montferland in de ranglijst van Achterhoekse gemeenten (Achterhoek = benchmark)	10	9,00	

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Investeren in de toeristische promotie van Montferland

Geld

Gedekt uit beschikbare middelen in het R&T-budget

Uitvoering

Stichting Montferland Marketing heeft ook in 2022 een ruime subsidie ontvangen om Montferland op het gebied van recreatie en toerisme te promoten.

- Inzet Toeristenbelasting enkel voor R&T

Geld

Uitvoering

- Uitvoering geven aan het gezamenlijk ontwikkelde R&T-beleid

Geld

Uitvoering wordt gefinancierd uit de beschikbare middelen in het R&T-budget

Uitvoering

In 2023 wordt de evenementenvisie en het evenementenbeleid afgerond, hiervoor hebben de voorbereidingen plaatsgevonden in 2022. In 2022 is voor het ontwikkelgebied Nevelhorst een informatieavond georganiseerd en wordt voor ontwikkelgebied Zeddam een bureau geselecteerd

voor het opstellen van een ontwikkelplan. Tevens is in 2022 het toekomstplan voor Stroombroek opgeleverd, waarvan de resultaten zullen worden meegenomen in de evaluatie van het R&T-beleid in 2023. Ook het R&T-Marktonderzoek Montferland is in 2022 afgerond en ook dat wordt meegenomen in de evaluatie van het R&T-beleid.

Wat hebben we bereikt?

- Jaarlijkse toename met tenminste 1% van het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 – 74

Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar. De werkelijke waarde in 2021 van 582 is historisch hoog voor onze gemeente. Het aantal banen is in de afgelopen jaren boven gemiddeld gegroeid ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Gegevens 2022 zijn (nog) niet bekend.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022	Werkelijk 2022
Aantal banen per inwoner	582	588	(nog) niet bekend

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Uitbreidingsmogelijkheden traditionele bedrijventerreinen onderzoeken

Geld

De onderzoekskosten worden op enig moment vervat in een vast te stellen grondexploitatie.

Uitvoering

Gegeven de beperkte voorraad aan lokale bedrijvigheid is de wens aanwezig om te komen tot een toevoeging van lokale bedrijvigheid. Op dit moment wordt onderzocht waar en in welke omvang uitbreidingsmogelijkheden voor bedrijventerreinen nodig zijn. Inmiddels is gebleken dat ook de provincie onderzoek in gang heeft gezet om inzichtelijk te krijgen waar lokale ontwikkelruimte moet landen. Het onderzoek van Montferland moet hierop aanhaken en afstemming over een weer zal moeten plaats vinden.

- Uitvoering geven aan de economische visie Montferland

Geld

Zowel bestuurlijk als ambtelijk wordt continue uitvoering geven aan de economische visie van Montferland en de Liemers Economische Visie. Indien budget benodigd is voor het verder vormgeven van punten uit de economische visie, bijvoorbeeld voor een concreet project dan zal dit aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Uitvoering

De economische visie van Montferland is op hoofdlijnen overgenomen en onderdeel geworden van de Liemers Economische Visie om de benodigde slagkracht te vergroten. Kort samengevat wordt ingezet op het stimuleren van duurzame werkgelegenheid in Montferland en in de Liemers. Het concreet vormgeven van punten uit de economische visie is een continue proces, is afhankelijk van veel factoren en gaat stapsgewijs. Zaken uit de visie waar concrete stappen in worden gezet zijn:

- verduurzaming van de logistiek;
- versterken logistieke hotspot EMZ;

- intensiveren samenwerking tussen logistieke ondernemers en Logistics Valley;
- inzet op de verduurzaming van verouderde bedrijventerreinen;
- inzet op de uitbreiding van het bedrijventerrein 's-Heerenberg;
- arbeidsmarkt en onderwijs beter op elkaar laten aansluiten;
- grensoverschrijdende samenwerking tussen Montferland/Liemers en Emmerich;
- energietransitie en circulaire economie.

Economische verkenning met enkele Achterhoekse gemeenten, in het kader van mogelijke deelname in de Achterhoek, heeft Q4 2022 plaats gevonden.

Wat hebben we bereikt?

- Jaarlijkse toename met tenminste 1% van het aantal bedrijfsvestigingen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 – 74

Er is sprake van een ruime toename van het aantal bedrijfsvestigingen.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022	Werkelijk 2022
Aantal bedrijfsvestingen per inwoner	101,3	102,3	106,4

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Gronden verwerven voor uitbreiding bedrijventerrein 's-Heerenberg

Geld

De kosten voor de aankoop van de twee locaties worden op enig moment vervat in een door de gemeenteraad vast te stellen grondexploitatie. De overige gronden worden door middel van ruiling of aankoop verworven. Ook deze kosten worden op enig moment vervat in een vast te stellen grondexploitatie.

Uitvoering

In de afgelopen periode zijn twee locaties (grond plus opstal) aangekocht nabij het bedrijventerrein in 's-Heerenberg. De gronden kunnen worden ingezet als ruilgrond om te komen tot de gewenste uitbreiding van het bedrijventerrein in 's-Heerenberg. Eind 2022 zijn de eerste gesprekken gestart om te komen tot ruiling van gronden om zodoende de zogeheten 'noordelijke' locatie in eigendom te verkrijgen.

- Uitwerken ontwikkelplan bedrijventerrein 's-Heerenberg, fase 2

Geld

Op dit moment worden zoals gebruikelijk binnen de actieve gebiedsontwikkeling voorbereidingskosten gemaakt. Uiteindelijk worden deze kosten vervat in een grondexploitatie waarbinnen ook alle overige kosten en baten zijn te vinden. De grondexploitatie dient te zijner tijd door de gemeenteraad te worden vastgesteld.

Uitvoering

Ingezet wordt op een uitbreiding van het bedrijventerrein in ’s-Heerenberg met faciliteiten zoals een Clean Energy Hub, truckparking en een accommodatie voor de huisvesting van arbeidsmigranten. De beoogde locatie voor deze uitbreiding is gesitueerd aan de noordzijde. Voor de kadernota zal er een visie op deze ontwikkeling worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

Wat hebben we bereikt?

- Meer ondernemers hebben een positief beeld over het economisch beleid van de gemeente.

In 2024, bij een uit te voeren ondernemerspeiling, zal blijken of meer ondernemers een positief beeld hebben over het economisch beleid van de gemeente.

Indicator	Werkelijk 2020	Streefwaarde 2024	Werkelijk 2024
Waarderingscijfer Ondernemersklimaat	6,2	6,3	nog niet bekend

Indicator	Werkelijk 2020	Streefwaarde 2024	Werkelijk 2024
Waarderingscijfer vestigingsklimaat	6,4	6,5	nog niet bekend

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Een ondernemerspeiling verrichten

Geld

Budget zal t.z.t. aangevraagd worden.

Uitvoering

Na de ondernemerspeiling in 2020 zal, met een interval van 4 jaar, de volgende ondernemerspeiling worden uitgevoerd in 2024. Dit betreft een continue vierjaarlijks proces.

- Participatie bij uitbreiding bedrijventerrein 's-Heerenberg vormgeven

Geld

De kosten voor participatie zullen op enig moment worden vervat in een vast te stellen grondexploitatie door de gemeenteraad.

Uitvoering

Zoals te doen gebruikelijk zal bij gebiedsontwikkeling op een passende wijze ruimte worden gegeven aan participatie.

04.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022 primair	Begroting 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Lasten	-7.853	-601	-616	-2.521
Baten	8.052	471	447	2.839
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**200**	**-130**	**-169**	**318**
Onttrekkingen	136	300	203	95
Stortingen	-470	0	-126	-410
Mutaties reserves	**-334**	**300**	**77**	**-315**
Gerealiseerd resultaat	**-135**	**170**	**-92**	**4**

2.1.05 Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl

5.1 Missie

In Montferland heeft iedere inwoner het vermogen om in goede gezondheid te wonen, werken en recreëren. Alle kinderen krijgen zoveel als mogelijk gelijke kansen aangeboden om gezond en zelfstandig op te groeien. Ouderen genieten binnen hun mogelijkheden van een vitale en zorgeloze oude dag in hun vertrouwde omgeving. In Montferland doet elke inwoner er toe en doet mee naar eigen mogelijkheden!
Een positieve houding vinden we daarbij belangrijk: kijk naar wat je (nog) wél kunt. Uitgangspunt is dat inwoners zoveel mogelijk in staat zijn om eigen regie te voeren en het vermogen hebben om zich aan te passen. Een gezonde omgeving met goede toegankelijke zorg en een basisniveau aan voorzieningen helpen onze inwoners om mee te blijven doen. Deze voorzieningen nodigen uit tot sport, bewegen en een gezonde leefstijl. Samen komen we verder, dus we werken vanuit een integrale aanpak samen met onze inwoners en (maatschappelijk) organisaties.

5.2 Context en achtergronden

Context
Door een goede gezondheid zijn inwoners beter en langer in staat om zelfstandig regie te voeren over het eigen leven. Dit voorkomt niet alleen - dure - zorgafhankelijkheid, maar geeft vooral meerwaarde aan het eigen leven én dat van een ander. '*Voorkomen is beter dan genezen*' is een bekend spreekwoord dat hier zeker van toepassing is. We zetten sport, bewegen en een gezonde leefstijl in als middel inzetten om maatschappelijke effecten te bereiken. De gemeentelijke taak ligt vooral bij preventie. Goede voorlichting, een goed functionerende gezondheidszorg en projecten gericht op het stimuleren van een gezonde leefstijl leveren hier een belangrijke bijdrage aan.

In Montferland wonen meer inwoners met gezondheidsachterstanden en ongezonde leefgewoonten dan gemiddeld in Nederland. Inwoners met een hoge sociaal economische status (SES) leven circa zeven jaar langer en circa vijftien jaar langer zonder beperkingen dan inwoners met een lage SES. Elke inwoner van Montferland verdient een kans op een goede gezondheid, dus richten we bij het verkleinen van de sociaal economische gezondheidsverschillen ons op wijken en kernen met een lagere SES. Daarbij is aandacht voor de beperktere gezondheidsvaardigheden van belang. Inwoners met beperktere gezondheidsvaardigheden vinden het lastig om informatie over hun gezondheid te begrijpen en toe te passen. Zij hebben ook meer moeite met het vinden van de weg indezorg.

Verbonden partijen:
GGD Noord- en Oost-Gelderland (GGD NOG)
De GGD is de regionale gezondheidsdienst van 22 gemeente. De GGD NOG bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners. Zij voert de taken vanuit de Wet Publieke Gezondheid namens de gemeente uit.
Achterhoek in beweging
Achterhoek in Beweging is een initiatief van de Achterhoekse gemeenten. Samen met betrokken partners in onder andere zorg, onderwijs, cultuur, bedrijfsleven en sport stelt de organisatie de kracht van bewegen en een gezonde leefstijl (met sport als katalysator) in de Achterhoek centraal.

5.3 kaderstellende (beleids) nota's

- Coalitieprogramma '*Samen krijgen wij het voor elkaar*' 2018-2022
- Verbindend Kader Sociaal Domein
- Sportnota '*Montferland Beweegt*' 2020-2023
- Lokaal beweeg- en sportakkoord '*Heel Montferland Beweegt*'
- Uitvoeringsagenda Achterhoek in Beweging 2020-2024
- Regionaal Preventie Akkoord: Gezondheid en geluk voorop in de Achterhoek 2020-2030
- Bestuursagenda GGD Noord en Oost-Gelderland: NOG Gezonder
- Beleidsplan Spelen in Montferland: Spelen, bewegen en ontmoeten voor jong en oud 2015-2030

Wat hebben we bereikt?

- Meer inwoners ervaren een goede gezondheid.

Inwoners ervaren een (zeer) goede gezondheid (Dalende trend omzetten in stijgende lijn: Streven is minimaal 73,8%, indien mogelijk 74,2%).
De grafiek toont het percentage inwoners van 20 jaar en ouder dat hun gezondheid als 'zeer goed' of 'goed' ervaart.

De trend is dat de ervaren (zeer) goede gezondheid van onze inwoners daalt bij een beleidsarme ontwikkeling. In 2017 ervoer nog 74,2% van de inwoners een (zeer) goede gezondheid (Achterhoek: 76,5% Nederland: 75,8%). Volgens de trend gaat in 2030 73,5% van onze inwoners een goede gezondheid ervaren (Achterhoek: 75,8% Nederland: 75,3%). We streven er naar om de daling (- 0.7%) te beperken en in een lichte stijging om te zetten (+ 0.1%). Deze monitor meet één keer per vier jaar de ervaren gezondheid. In 2020 is de laatste Gezondheidsmonitor afgenomen. 76,00% ervaart de gezondheid als (zeer) goed. De meting over 2024 wordt nog uitgevoerd en is nu nog niet bekend.

Indicator	Werkelijk 2020	Streefwaarde 2024		Werkelijk 2024
		ondergrens	bovengrens	
het percentage van de volwassen dat de gezondheid als goed ervaart.	76,00%	73,80%	74,20%	Nog niet bekend

Bron: Gezondheidsmonitor Volwassen en Ouderen van de GGD, CBS en RIVM (2020) via het Regiobeeld Montferland

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Het beheren en onderhouden van een goed dekkend AED netwerk

Geld

Uitvoering

Het AED netwerk is up to date. Vanuit HartslagNu ontvangen wij als gemeente de rapportage van 2022. De rapportage bevat informatie over oproepen, burgerhulpverleners en AED's. Met de data in deze rapportage wordt een goed beeld geschetst van het niveau van de reanimatiezorg in onze gemeente. Verder voorziet de rapportage ook in de informatie die nodig is om burgers gericht en onderbouwd te ondersteunen. Deze rapportage wordt nog geëvalueerd.

- Het integraal bevorderen van gezondheid bij andere beleidsterreinen

Geld

Uitvoering

Gezondheid komt op steeds meer beleidsterreinen op de agenda. Zo is er onder meer verbinding met de Omgevingswet, omgevingsvisie, veiligheid, het klimaatadaptatieplan, het groenbeleidsplan en de plannen rondom woningbouw (visie op wonen, welzijn en zorg). Vanuit interne gesprekken rondom klimaatadaptatie wordt bekeken of wij als gemeente een lokaal hitteplan gaan opstellen. Dit in samenwerking met de GGD.

- Het opstellen van een preventie- en handhavingsplan alcohol en drugs

Geld

Er is door de extra bijdrage van € 25.000 voldoende budget.

Uitvoering

Door de coronamaatregelen was het niet mogelijk om begin 2022 de laatste fysieke bijeenkomst met verenigingen, stichtingen en evenementen te organiseren. In 2022 zijn een aantal acties uitgevoerd, namelijk: het versturen van de NIX-18 brief, verkenning helder op school en een samenwerking met DVC'26.

- Het sluiten van lokaal preventieakkoord

Geld

Er is € 15.000 beschikbaar vanuit het Coronaherstelplan voor de inzet van een procesbegeleider om te komen tot een lokaal preventieakkoord. Dit is nog niet uitgegeven. Het budget wordt meegenomen naar 2023.

Uitvoering

Het proces om te komen tot een lokaal preventieakkoord is doorgeschoven naar 2023. Dit in combinatie met landelijke ontwikkelingen (aanvraag budget preventie binnen de brede Specifieke Uitkering).

- Het stimuleren van een gezonde en rookvrije omgeving

Geld

Uitvoering

De schoolpleinen zijn rookvrij. Ook zijn steeds meer sportaccommodaties rookvrij.

- Uitvoering taken vanuit de wet Publieke Gezondheid door de GGD Noord en Oost-Gelderland

Geld

De GGD Noord- en Oost-Gelderland is in 2022 qua uitgaven binnen de programmabegroting gebleven.

Uitvoering

De GGD Noord- en Oost-Gelderland (GGD NOG) zit in een overgangsfase na de inzet voor de bestrijding van corona. Zij blijven paraat bij het opnieuw oplaaien van het virus. Door de ontwikkelingen rondom het integraal zorgakkoord (IZA) en het gezond en actief leven akkoord (GALA) zetten gemeenten en GGD'en, zorgverzekeraars en VWS zich gezamenlijk in op een gezond en actief leven met een stevige sociale basis.

Na de gemeenteraadsverkiezingen is er een nieuwe bestuursperiode met een nieuwe

bestuursagenda gestart. Er is een bijeenkomst geweest met wethouders en beleidsmedewerkers rondom gezondheid bij de GGD. Hier is een eerste stap gezet naar de vorming van de bestuursagenda (met input vanuit wethouders en beleidsmedewerkers). De uitwerking en concretisering vindt in 2023 plaats.

- We stimuleren een gezonde leefstijl bij groepen/trajecten als kwetsbare zwangeren, tienermoeders, statushouders, mensen in schuldhulpverlening, bijstandsgerechtigden en participatietrajecten.

Geld

Uitvoering

Bij het programma 'Bewegen naar werk' zetten we sport als middel in om bijstandsgerechtigden de stap naar werk te laten zetten. De buurtsportcoaches verzorgen sportactiviteiten voor kwetsbare groepen zoals statushouders. Op 'Meedoen in Montferland' is veel sportaanbod te vinden voor inwoners met een lager inkomen.

Wat hebben we bereikt?

- Meer inwoners gaan voldoen aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB)

Inwoners voldoen aan de beweegrichtlijn
De grafiek toont het percentage inwoners dat voldoet aan de beweegrichtlijn.

In 2020 was de beweegnorm volwassenen 55,00%. De eerstvolgende keer dat de monitor wordt uitgevoerd is in 2024, daarom zijn de meetgegevens op dit moment nog niet bekend.

Indicator	Werkelijk 2020	Streefwaarde 2024		Werkelijk 2024
		ondergrens	bovengrens	
Beweegnorm volwassenen	55,00%	55,20%	55,90%	Nog niet bekend

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Breedtesportevenementen inzetten als middel om de sport- en beweegdeelname te bevorderen

Geld

Door het nog niet doorgaan van evenementen, zoals de Montferlandrun, is er weinig aan budget besteed. Voor 2023 is er weer budget beschikbaar.

Uitvoering

In 2022 zijn een aantal initiatieven gestart om in 2023 weer een sportevenement te kunnen starten. Dit geldt ook voor de Montferlandrun. Afgelopen jaar 2022 zijn er vooral plannen gemaakt, maar er zijn nog geen definitieve evenementen vastgesteld.

- De buurtsportcoaches brengen kwetsbare groepen in beweging

Geld

Vanuit de Rijksoverheid zijn er middelen beschikbaar gesteld voor de extra inzet van gezonde leefstijlinterventies om de gevolgen van COVID '19 voor kwetsbare groepen te beperken. Er zijn extra uren bijgekomen voor de beweegmakelaar, specifiek om ouderen meer te laten bewegen. Dit is belangrijk gezien de toenemende vergrijzing in Montferland. De evaluatie hiervan vindt begin 2023 plaats.

Uitvoering

De Beweegmakelaar koppelt de vraag van ouderen aan het bestaande sportaanbod. De Beweegmakelaar heeft als doelgroep inmiddels ook sporters met een beperking (Uniek Sporten). Verder zorgt de Beweegmakelaar er voor dat Oekraïnse vluchtelingen meedoen bij verschillende sportaanbieders.

De sportbuurtwerkers faciliteren ouders en kinderen in het organiseren van eigen buiten speelactiviteiten in hun eigen buurt.

Tenslotte organiseert Welcom fietslessen, zwemlessen en een wandelgroep voor statushouders.

- Het contineren van het aanbieden van (extra) bewegingsonderwijs op scholen

Geld

Elke school draagt € 2.500 bij aan de inzet van de LO vakleerkrachten. De factuur hiervoor is verstuurd en betaald door de verschillende scholen.

Uitvoering

Op alle 13 basisscholen zijn in totaal vier Lichamelijke Opvoeding (LO) vakleerkrachten actief. Zij verzorgen kwalitatieve bewegingslessen om de motorische ontwikkeling van leerlingen te verbeteren. Programma's die zijn uitgevoerd zijn bijvoorbeeld B-Fit en Nijntje Beweegdiploma. Nijntje Beweegdiploma is geëvalueerd. Samen met de vakleerkrachten is het programma anders ingestoken. Degene die zich bezig houdt met Nijntje wil de leraren van verschillende basisscholen opleiden zodat zij het programma uitvoeren. Hierdoor wordt een langduriger effect gecreëerd en wordt het bereik groter. Met het Symbion is afgestemd om een beweegaanbod in de pauze vanuit de sportbuurtwerkers te organiseren (uitvoering 2023).

- Inwoners helpen om een passende sport te vinden door de zichtbaarheid van het sportaanbod beter in beeld te brengen

Geld

Uitvoering

Het sport-, beweeg- en cultuuraanbod voor ouderen is onder de naam 'Max Vitaal' inzichtelijk gemaakt via een boekje en een digitale website. De beweegmakelaar helpt ouderen om een passende sport en beweegactiviteit te vinden. Er wordt meer verbinding gelegd tussen het sociale, medische en sportdomein. Hierdoor weten aanbieders elkaar makkelijker te vinden.

Het 0-100 platform met alle sport- en beweegactiviteiten is in voorbereiding.

In het Montferland Journaal staat regelmatig een artikel (op de gemeentepagina) over sport en

bewegen. Recentelijk heeft er een interview plaatsgevonden met de beweegmakelaar. Dit interview is hierin geplaatst. Ook heeft er een presentatie richting de sociale raad plaatsgevonden.

- Toegankelijke en beweegvriendelijke openbare ruimte creëren

Geld

Voor nieuwe sportvoorzieningen in de openbare ruimte is geld beschikbaar. Gemeentelijke middelen zijn op verschillende manieren beschikbaar: via sportbeleid, nieuw beleid, lokaal sportakkoord en het coronaherstelplan. Voor kleine projecten (Stokkum, Loil) zijn die middelen beschikbaar. Voor grotere projecten als in Beek, zijn er (te) weinig middelen, maar het definitieve plan is ook nog niet voorgelegd.

Uitvoering

De gemeente heeft in 2022 gezorgd voor plaatsing en verplaatsing van de mobiele pumptrackbaan in alle kernen van de gemeente. In iedere kern is een vrijwillige toezichthouder/beheerder. De baan is door kinderen intensief gebruikt.

In een aantal kernen (Braamt, Nieuw-Dijk, Loil, Stokkum, 's-Heerenberg en Beek) zijn plannen ontwikkeld om in de openbare ruimte nieuwe sport- en beweegvoorzieningen te realiseren. Vooral (sport)verenigingen waren initiatiefnemers van de plannen. Voorbereiding kost veel tijd, waardoor alleen in Loil en Braamt een plan is voorgelegd en akkoord bevonden (daadwerkelijke realisatie begin 2023).

- Verenigingen stimuleren om de stap te zetten op weg naar een open club

Geld

Voor het maken van plannen en ondersteunen van initiatieven zijn voldoende middelen beschikbaar.

Voor de uitvoering van de Open Club initiatieven in Beek zijn mogelijk extra middelen nodig voor toekomstige investeringen. Op dit moment zijn deze middelen nog niet beschikbaar in de gemeentebegroting.

Uitvoering

Een aantal clubs ziet de meerwaarde van het Open Club gedachtegoed en willen een bijdrage leveren om sport nog meer als middel in te zetten. Op Sportpark De Nevelhorst in Didam heeft dit gezorgd voor samenwerking en investering in (ver)nieuwe(nde) sportvoorzieningen voor alle Didammers.

In Beek en in 's-Heerenberg hebben procesbegeleiders (vanuit Achterhoek in Beweging) gewerkt met sportverenigingen aan plannen om het sportaanbod te versterken voor leden en niet-leden. In Beek heeft dit een plan opgeleverd om een beweegpark te ontwikkelen. In 's-Heerenberg werkten sportverenigingen samen om op het sportpark van de tennis en voetbal via samenwerking te komen tot vernieuwing en samenwerking.

- Vergroten en stimuleren van het sportaanbod voor senioren

Geld

De uitvoering blijft binnen het beschikbare budget. We stimuleren verenigingen om gebruik te maken van externe subsidiemogelijkheden.

Uitvoering

Een beweegmakelaar verbindt de wensen/behoefte van ouderen aan het bestaande aanbod. Daarnaast maakt Max Vitaal het vrijetijdsaanbod voor ouderen (sport, cultuur en andere vrijetijdsbesteding) inzichtelijk via een boekje en een digitaal platform. Daarnaast verwijst een regionale beweegmakelaar vanuit het Slingeland Ziekenhuis door naar de lokale beweegmakelaar. Het onderzoek 'Wat beweegt Montferland' is afgerond. De resultaten brengen de wensen en behoeften van 55-plussers in beeld op het gebied van sport, bewegen en gezondheid. De resultaten hiervan in 2023 benut om daar waar nodig bij te sturen.

- Versterken en ontwikkelen van sportaccommodaties op basis van de behoefte van de inwoners

Geld

Kosten vervanging kunstgras DVC zijn opgenomen in de begroting 2023.
Kosten projecten in de buitenruimte voor 2022 pasten in de beschikbare budgetten (Braamt, Stokkum, Nieuw-Dijk)

Uitvoering

Het versterken en ontwikkelen van kwalitatief goede en bereikbare sportaccommodaties is een voortdurend proces.
Voor 2022 stonden de volgende werkzaamheden gepland:
- voorbereiding vervanging nieuwe toplaag kunstgrasveld bij DVC '26 (uitvoering 2023);
- aanpassingen sportvoorzieningen rond de Nevelhorst door OCDN (met instemming en bijdragen van de gemeente);
- projecten in de buitenruimte (Stokkum, Nieuw-Dijk, Loil, Beek, Braamt, 's-Heerenberg).
Voorbereiding nieuw kustgrasveld bij DVC is afgerond en wordt in 2023 uitgevoerd. Voorbereiding voor sportvoorzieningen rond de Nevelhorst zijn afgerond en worden gerealiseerd door de Coöperatie. Projecten in de buitenruimte in Stokkum zijn uitgevoerd. Projecten in Braamt en Nieuw-Dijk zijn voorbereid in 2022 en worden uitgevoerd in 2023.

5.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022 primair	Begroting 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Lasten	-6.672	-5.406	-6.701	-6.330
Baten	2.078	728	1.045	1.774
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-4.594**	**-4.678**	**-5.656**	**-4.556**
Onttrekkingen	46	30	1.709	1.050
Stortingen	0	0	-1.080	-1.093
Mutaties reserves	**46**	**30**	**629**	**-43**
Gerealiseerd resultaat	**-4.548**	**-4.648**	**-5.027**	**-4.598**

2.1.06 Jeugd, onderwijs en cultuur

6.1 Missie

Montferland is een gemeente waar alle jongeren veilig en gezond kunnen opgroeien en ontwikkelkansen hebben. Inwoners hebben de mogelijkheden en worden uitgedaagd om hun talenten te ontwikkelen en kunnen deelnemen aan culturele activiteiten in hun woonomgeving.

6.2 Context en achtergronden

Jeugd
Programmadoel
Het bieden van noodzakelijke hulp en ondersteuning om beperkingen op te heffen en achterstanden te voorkomen specifiek voor de jongeren die dat nodig hebben.

We willen normaliseren en accepteren dat elk kind zijn eigen ontwikkelingspad doorloopt en dat dit grillig kan zijn. Als de ontwikkeling van een kind vastloopt is ondersteuning beschikbaar, maar niet alles is zorg.
De uitvoering van de Jeugdwet vraagt blijvend aandacht. De complexe jeugdzorg staat onder druk en er is sprake van personeelstekort en wachtlijsten bij diverse instellingen. Alhoewel gemeenten extra budgetten vanuit het Rijk hebben ontvangen, wil men over meerdere jaren weer gaan bezuinigen. Het Rijk komt hiervoor met maatregelen (bv de beperking van de reikwijdte van de jeugdwet en het bovenregionaal organiseren van de complexe jeugdzorg). Concrete maatregelen ontbreken nog en de samenwerking tussen Rijk en VNG verloopt moeizaam.
In 2022 is er door de Achterhoekse jeugdzorgregio hard gewerkt aan een nieuwe vorm van inkoop en lumpsum financiering. Met langdurige contracten, stimuleren van samenwerking van aanbieders onderling willen we de wachtlijsten verkorten en de zorg effectiever inzetten. Dit vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid. We zien de eerste resultaten van een verbeterde samenwerking van partijen die elkaar eerst niet kenden. Een door de Achterhoekse gemeenten geïntroduceerde app geeft beter inzicht in waar welke aanbieder nog wel ruimte heeft wat de wachtlijsten helpt verkorten.
Na een periode van Corona kwam de oorlog met Oekraine. Dit had inflatie en energiearmoede tot gevolg. Waar mogelijk heeft de gemeente hierin ondersteund, zoals met een maatwerkbudget en budgetten voor (sport)verenigingen zodat jongeren blijven bewegen.
Onze gemeente heeft een grote bevolkingsgroep die taalarm opgroeit en daardoor een taalachterstand dreigt op te lopen. Ook instroom van nieuwe inwoners vanuit bijvoorbeeld de Oekraïne vraagt in relatie tot de taalbeheersing onze aandacht. Een goede beheersing van de Nederlandse taal wordt gezien als voorwaarde om volwaardig deel te kunnen nemen aan de samenleving. Hierop lopen lokale en regionale inspanningen in samenwerking met onder andere de bibliotheek.

Onderwijs
Programmadoel
De gemeente streeft naar goede kwantiteit en kwaliteit van onderwijshuisvesting om de ontwikkelkansen van de Montferlandse kinderen te faciliteren.
Onderwijs is van essentieel belang om talenten te ontwikkelen. Goede onderwijsvoorzieningen helpen daarbij. De gemeente blijft dan ook investeren in onderwijsvoorzieningen, zodat deze voldoen aan de eisen van deze tijd. De eerste prioriteit is het realiseren van een brede school in 's-Heerenberg (Integraal Kindcentrum). In dit gebouw gaan alle leerlingen van 's-Heerenberg onderwijs volgen. Ook wordt daar de bibliotheek in gehuisvest in combinatie met de kinderopvang. Dit alles vanuit het oogmerk om kinderen op 1 locatie optimale ontwikkelkansen te bieden in een prettige (leer)omgeving.

Leefbaarheid en Cultuur

Programmadoel
De gemeente streeft naar handhaving van een divers aanbod van culturele voorzieningen en activiteiten waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten en zich kunnen ontplooien. Daarbij is het van belang is dat draagvlak en initiatief vanuit de gemeenschappen en inwoners zelf komt.

In 2022 heeft de culturele sector nog te maken gehad met de gevolgen van de coronapandemie. Al werden de meeste beperkingen in het eerste kwartaal opgeheven, daarmee waren de problemen voor die sector zeker niet voorbij. Naast terugloop van leden/deelnemers was er ook de financiële kant van de zaak die zorgen baarde. Vanuit het coronaherstelplan zijn diverse regelingen getroffen waar de culturele sector een beroep op kon doen. Dat heeft zeker in een behoefte voorzien. Een en ander is uitgebreid opgenomen in de update en monitor van dit herstelplan.
Regionale culturele instellingen hebben nog langer met de gevolgen van de coronapandemie te maken. Ook hier is aandacht aan geschonken in het coronaherstelplan. Deze instellingen hebben ook daadwerkelijk gebruik gemaakt van de gemeentelijke ondersteuningsregeling. Deze maatregelen hebben bijgedragen aan de realisatie van het programmadoel.

Verbonden partijen
Met de evaluatie van de jeugdwet is geconstateerd dat er een stevigere regie nodig is voor de complexe jeugdhulp. De VNG wil dit uitwerken binnen de Norm Voor Opdrachtgeverschap (NVO). Dit is een stevigere set van afspraken binnen de jeugdzorgregio. De Rijksoverheid pleit voor een mogelijke verdergaande centralisatie van een aantal taken. Hiervoor is nader onderzoek gaande.
GGD Noord- en Oost-Gelderland (GGD NOG)
De GGD is de regionale gezondheidsdienst van 22 gemeenten. De GGD NOG bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners. Zij voeren de taken vanuit de Wet Publieke Gezondheid namens de samenwerkende gemeenten uit.
Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (ECAL)
Het ECAL is een gemeenschappelijke regeling voor de gemeenten in de Achterhoek en voert de wettelijke archieftaken uit conform de Archiefwet. Daarnaast voert de ECAL ook voor de provincie en drie andere gemeenten overige erfgoedtaken uit, zoals documentatie en onderzoek en heeft een publieksfunctie.
Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers
De uitvoering, financiering en bekostiging van de huisvesting van het voortgezet onderwijs in de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar is aan deze gemeenschappelijke regeling opgedragen.

6.3 Kaderstellende (beleids)nota's

- Integraal Veiligheidsbeleid 2016-2019
- Subsidieregeling Jeugd en aansluiting op Onderwijs Montferland 2021

- Coalitieprogramma 'Samen krijgen wij het voor elkaar' 2018-2022
- Beleidsplan Jeugdbeleid
- Onderwijshuisvestingsvisie 2015-2023 gemeente Montferland
- Visie Muziekonderwijs Montferland 2020

Wat hebben we bereikt?

- De cliënttevredenheid blijft, ondanks alle stelselwijzigingen, stabiel.

Het cliëntervaringsonderzoek is een jaarlijks terugkerend onderzoek wat momenteel achteraf wordt uitgevoerd. Cijfers 2022 zijn dan ook nog niet bekend. We gaan uit van de cijfers van 2021. Tevredenheid is lager dan waar naar gestreefd wordt, maar hoger dan de referentiegroep (83%).

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022	Werkelijk 2022
Cliënttevredenheidscijfer	85%	89%	Nog niet bekend

Wat hebben we bereikt?

- 10% stijging van alternatieven voor geïndiceerd zorgaanbod (zoals eigen zorgaanbod of voorliggende voorzieningen) in 2024

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022		Werkelijk 2022
		ondergrens	bovengrens	
Inzet van voorliggende voorzieningen stijgt met 10% over 4 jaar	35 (aantal deelnemers)	52,00	57,00	Nog niet bekend

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Aantal voorzieningen zo mogelijk uitbreiden zodat er meer alternatieven zijn voor geindiceerd aanbod

Geld

De extra middelen vanuit de Rijksoverheid om de gevolgen van Corona te beperken, zorgen er voor dat hier in 2022 extra op wordt ingezet.

Uitvoering

De extra Coronamiddelen hebben voor tijdelijke uitbreiding van activiteiten geleid, bv inzet van het jongerenwerk bij het Liemerscollege en een mobiele Keet voor activiteiten in de wijken.

- Meer jeugdigen toeleiden naar voorliggende voorzieningen

Geld

De Lockdowns hebben de spanningen binnen gezinnen soms verhoogd, wat de toename van de Begeleide Omgangsregeling bij scheidingen verklaard. Extra kosten worden dan ook ten laste gebracht van het hiervoor beschikbaar gestelde budget.

Uitvoering

Er is in 2022 meer gebruik gemaakt van de voorliggende voorzieningen. Met name bij de Begeleide Omgang bij scheiding (BOR) en de thuisbegeleiding (opvoedingsondersteuning) .

Wat hebben we bereikt?

- Het aantal voorzieningen uitgevoerd door het sociaal team Jeugd stijgt naar tussen de 110 tot 125 cliënten die we willen helpen

Het aantal voorzieningen door het Sociaal Team jeugd is gedaald van 60 naar 19. Een gevolg van het her-indiceren voor de nieuwe inkoop wat veel tijd in beslag heeft genomen en niet ingevulde vacatures. We zien echter een verschuiving richting het School Maatschappelijk Werk (83 cliënten) op basisscholen. Daarnaast hebben de beide Praktijk Ondersteuners Huisartsen (POH-ers) 145 cliënten bereikt hetgeen het totaal op 247 brengt.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022		Werkelijk 2022
		ondergrens	bovengrens	
Aantal voorzieningen uitgevoerd door het sociaal team Jeugd	60	70,00	90,00	247

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Efficiënt werken (lean) zodat de medewerker alleen taken doet die bijdragen aan de uitvoer van zorg

Geld

Het streven blijft om hier scherp op te blijven en te blijven inspelen in dit veranderende werkveld.

Uitvoering

Er wordt continue gewerkt aan een effectieve uitvoer van de jeugdzorg. De nieuwe inkoop heeft ook een nieuwe werkwijze tot indiceren tot gevolg. Het gesprek met de cliënt gaat over wat we willen bereiken en de aanbieder bepaalt hoe hij dit wil realiseren. Zaak is nu om goed te monitoren of wat we in theorie bedacht hebben ook in de praktijk werkt.

- Voldoende formatie en deskundigheid behouden

Geld

Er zijn voldoende middelen in het scholingsbudget om alle betreffende medewerkers de noodzakelijke scholingen te laten volgen.

Uitvoering

Door een wisselend aanbod op de arbeidsmarkt blijft dit een aandachtspunt. Nieuwe medewerkers aan het begin van hun carrière worden begeleid door meer ervaren krachten, om zo tot goed gekwalificeerd personeel te komen. Ook huidige medewerkers kunnen hun scholing volgen om hun registratie te blijven actualiseren.

Wat hebben we bereikt?

- De kwaliteit van het aangeboden VVE zorgt ervoor dat minimaal 80% van de VVE kinderen zich ontwikkelen binnen de bandbreedte van de normale ontwikkeling.

Kinderopvang kampt met grote personeelstekorten en hierdoor ook met lange wachtlijsten. Het vinden van personeel en zeker voldoende gekwalificeerd personeel is een uitdaging. In 2021 en 2022 is niet gelukt om de helft van de in kinderopvang werkzame personeel extra te scholen. Met de MBO scholen zij afspraken gemaakt om de opleiding beter te laten aansluiten op de eisen van de wet kinderopvang.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022	Werkelijk 2022

Jaarlijks nemen 25% van pedagogisch medewerkers werkzaam op een VVE groep deel aan trainingen en cursussen.	10%	25%	20%%

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Investeren in het behoud van deskundig personeel in kinderopvang

Geld

Uit de Onderwijsachterstanden budget en via SISA aan het Rijk gerapporteerd. Dit betreft een specifieke uitkering.

Uitvoering

Jaarlijks worden in de kinderopvang doelgroepgerichte trainingen/cursussen aangeboden om de deskundigheid van de pedagogisch medewerkers te behouden. Deze trainingen zorgen voor behoud van kwalitatief goede kinderopvang en voorschoolse educatie.

- Vergroten van de inhoudelijke samenwerking met de ketenpartners

Geld

De bekostiging van diverse projecten vindt plaats uit de Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB) budget en wordt via SiSa aan het Rijk gerapporteerd. Dit betreft een specifieke uitkering.

Uitvoering

Dat doen wij door gezamenlijke plannen te maken voor kinderopvang en onderwijs waarbij gebruik wordt gemaakt van elkaars expertise. Ook wordt actief geïnvesteerd in het vergroten van de ouderbetrokkenheid en voorkoming van afzondering van inwoners.

- Versterken van de inhoudelijke doorgaande lijn in kinderopvang en basisonderwijs

Geld

Bekostiging vindt plaats uit de OAB budgetten. De toegekende bedragen zijn uitgekeerd. Verantwoording vindt plaats via SISA.

Uitvoering

De gemaakte afspraken over observeren, registreren, vastleggen en bespreken van de kinderen, over de begeleiding en de warme overdacht van peuters naar groep 1 , 2 en 3 zijn nagekomen.

Wat hebben we bereikt?

- Aantal peuters die bereikt worden met het VVE programma blijft stabiel/hoog tussen de 92 en 95%

In 2022 zijn maatregelen genomen om het bereik van VVE geïndiceerde peuters verder te vergroten. Maatregelen zoals een 3e en 4e dagdeel “gratis” hebben het gewenste resultaat opgeleverd.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022		Werkelijk 2022
		ondergrens	bovengrens	
Percentage peuters op voorschoolse voorziening	92	92,00%	95,00%	96,2%

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Het huidige beleid blijven uitvoeren en bijsturen wanneer nodig

Geld

De door de rijksoverheid verstrekte middelen hebben voor 2022 extra lucht gegeven. De hervormingsagenda die handvatten moet geven om op termijn een besparing op te leveren en de gehele jeugdzorg te verbeteren is op rijksniveau echter nog steeds niet geconcretiseerd waardoor het budget een punt van aandacht blijft.

Uitvoering

In de loop van 2022 is de jeugdhulp ingekocht middels meerjarige contracten met volgens Lumpsum financiering met minder aanbieders. Hiermee willen we samen met deze aanbieders meer sturen op resultaat door een intensievere langdurige samenwerking.

Wat hebben we bereikt?

- Aantal inwoners dat lid is van de bibliotheek stabiliseert tussen de 19% en 24% over 4 jaar

Er is landelijk een trend zichtbaar dat het aantal leden van de bibliotheek afneemt. In Montferland is dat niet anders. Maar het aantal leden zegt zeker niet alles over het belang van het openbaar bibliotheekwerk in de hedendaagse samenleving. Het dienstpakket van de bibliotheek is zeer divers en van belang voor grote groepen in de samenleving om daaraan volwaardig deel te kunnen nemen.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022		Werkelijk 2022
		ondergrens	bovengrens	
Stabilisatie aantal inwoners, zowel jeugd (tot 18 jaar) als volwassenen dat lid is van de bibliotheek.	19,5%	20,00%	22,00%	Gegevens 2022 zijn (nog) niet bekend.

Wat hebben we bereikt?

- Tussen de 90 en 100% van de jongeren in Montferland komt in aanraking met muziekonderwijs in 2024

In de Montferlandse muziekvisie is opgenomen dat alle leerlingen van het primair onderwijs in aanraking komen. met muziekonderwijs. Dat is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de hierbij betrokken partijen. Naast de gemeente zijn dat de scholen en de aanbieders van muziekonderwijs (culturele instellingen). het streven is bovenstaande doelstelling in 2024 gerealiseerd te hebben.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022		Werkelijk 2022
		ondergrens	bovengrens	
Percentage leerlingen dat in aanraking komt met muziek	80%	90,00%	100,00%	Gegevens 2022 zijn nog niet bekend.

6.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022 primair	Begroting 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Lasten	-17.886	-16.247	-18.902	-18.890
Baten	2.114	2.232	2.728	2.812
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-15.772**	**-14.016**	**-16.174**	**-16.078**
Onttrekkingen	812	127	3.354	3.208
Stortingen	-1.478	-50	-1.869	-4.558
Mutaties reserves	**-667**	**77**	**1.485**	**-1.350**
Gerealiseerd resultaat	**-16.439**	**-13.938**	**-14.689**	**-17.428**

2.1.07 Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid

7.1 Missie

Montferland ondersteunt kwetsbare inwoners bij hun deelname aan de samenleving.
Montferland is een gemeente waar het veilig wonen, werken en recreëren is.

7.2 Context en achtergronden

Maatschappelijke ondersteuning.
Programmadoel:
De gemeente streeft er naar dat meer inwoners langer zelfstandiger thuis kunnen wonen zonder gebruik te maken van een maatwerkvoorziening.
Sinds 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor het bieden van ondersteuning aan mensen die te kampen hebben met lichamelijke, verstandelijke en/of psychische beperkingen. Het takenpakket van de gemeente in het kader van de Wmo ligt grotendeels vast, waarmee het beschikbare budget voor 80% tot 90% vastligt. Wel heeft de gemeente beleidsmatige ruimte ten aanzien van preventie, voorliggend veld en samenwerking. Vanuit het Verbindend kader Sociaal Domein waren dit de speerpunten in 2022. Waarbij wel opgemerkt wordt dat er voor deze taken maar beperkt budget beschikbaar was.
We zien al langer dat er autonome ontwikkelingen zijn die leiden tot stijging van de vraag naar Wmo-maatwerkvoorzieningen, denk aan de vergrijzing, de ambulantisering van de zorg en het abonnementstarief. Op deze ontwikkelingen hebben we als gemeente geen invloed. Deze ontwikkelingen leggen echter een groot beslag op de beperkte financiële middelen van de gemeente. Het is een uitdaging deze groei te beperken. We hebben het beheersbaar houden van de kosten tot speerpunt in 2022 gemaakt en hebben dit gekoppeld aan de speerpunten in het voorliggend veld, preventie en samenwerking. Dit ziet u terug bij de kopjes "Wat willen we bereiken". De daar genoemde doelstellingen laten vooral een rem op de groei zien. We beoogden de autonome groei af te remmen.
Verder willen we het volgende opmerken: in regionaal verband zijn we (vanwege de nieuwe aanbesteding) nog volop bezig de monitoring te regelen van de maatwerkvoorzieningen Wmo. De invoering van de lumpsumfinanciering is gestart per 1 juli 2022. Ook de monitoring is hierdoor later gestart. Om deze reden zijn er nog geen duidelijke resultaten beschikbaar.
Zoals besloten met het Verbindend Kader Sociaal Domein willen we een sociale en inclusieve samenleving zijn waarin iedereen kan meedoen. Hiervoor is een brede sociale basis nodig met een veelheid aan voorliggende voorzieningen op allerlei vlak. We hanteren een brede definitie van het voorliggend veld. Het betreft niet alleen het welzijnswerk maar ook activiteiten en initiatieven op het terrein van gezonde leefstijl, bewegen, sport, onderwijs en cultuur. Al deze initiatieven dragen gezamenlijk bij aan een brede maatschappelijke basis.
Als gemeente werken we in een krachtenveld waarin we samenwerken met en mede afhankelijk zijn van vele partijen. Denk aan buurgemeenten, maatschappelijke organisaties en zorgaanbieders. Met de nieuwe inkoop per 1 juli 2022 is beoogd om zorgaanbieders meer ruimte te geven voor de ondersteuning aan inwoners. De gemeente bepaalt het beoogde resultaat op cliëntniveau (het Wat) en de zorgpartijen de manier waarop (het Hoe). Met de nieuwe manier van werken beogen we geleidelijk aan meer kansen voor afschaling naar het voorliggend veld en meer grip op de uitgaven. De eerste resultaten zijn nog niet zichtbaar. Deze zullen pas in de loop van 2023 zichtbaar worden.
Onze inspanningen zijn erop gericht om ondersteuning en voorzieningen ten goede te laten komen aan inwoners die het echt nodig hebben. Centraal staat het voeren of terugleggen van de regie op het eigen leven. We gaan hierbij uit van een positieve houding vanuit onze inwoners: kijken naar wat wel kan in plaats van wat niet (meer) kan. Het sociaal team zet kortdurende begeleiding in en maakt zoveel mogelijk gebruik van het voorliggend veld. Dit draagt bij aan een rem op de groei naar maatwerkvoorzieningen, vooral met betrekking tot individuele- en groepsbegeleiding.
We versterken bewonersinitiatieven op maatschappelijk vlak die duurzaam zijn en hebben daarbij oog voor kwetsbare mensen. We betrekken hierin zoveel mogelijk de inwoners zelf en bewaken de kwaliteit van de uitvoering. We voeren een actief preventiebeleid samen met onze partners in het veld. Met preventie en vroegsignalering kunnen we problemen in een vroeg stadium opsporen en klein houden. Dit voorkomt op termijn de inzet van dure ondersteuning of hulp. We zijn alert op kansen voor innovaties en voeren pilots uit als die goed onderbouwd passen in onze doelstellingen.

Er is subsidie verleend aan Stichting Present zodat deze in 2023 met haar diensten in Montferland kan starten. Deze stichting biedt hulp aan kwetsbare inwoners, door het inzetten van groepen vrijwilligers voor eenmalige klussen.
Hoewel we als gemeente op dit moment financieel 'in control' zijn, blijven we afhankelijk van externe factoren waarop we veelal geen invloed hebben. Hierbij moet gedacht worden aan veranderingen in wet- en regelgeving, demografische factoren en economische ontwikkelingen. Hierop bereiden we ons waar mogelijk voor, zoals via het subsidiebeleid of de te ontwikkelen visie op wonen, welzijn en zorg (beide in 2023).

Veiligheid
Programmadoel:
We streven ernaar, tezamen met onze inwoners, ondernemers en partners, om een gemeente te blijven waar het veilig wonen, werken en recreëren is.
De goede samenwerking op het gebied van veiligheid met diverse partners, zoals bijvoorbeeld de politie en het OM, is ook in 2022 voortgezet. In het Integraal Veiligheidsbeleid is de aanpak van ondermijning één van de prioriteiten. In het najaar 2022 is de uitrol van het 'proces veilig buitengebied' (voorheen Keurmerk veilig buitengebied) voortgezet, met op 12 januari 2023 de startbijeenkomst met alle netwerkpartners en het ondertekenen van de intentieverklaring. In dit proces worden wij ondersteund door het (landelijk) Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) en het Platform Veilig Ondernemen (PVO). Het tegengaan van ondermijning kunnen we niet alleen en moeten we samen doen met onze inwoners, ondernemers en partners. We willen daarbij inzetten op preventie door bewustwording te vergroten bij de inwoners van Montferland, zodat zij mogelijke signalen kunnen herkennen en alert zijn op signalen in hun omgeving. Mogelijke signalen kunnen gemeld worden bij gemeente, politie en Meld Misdaad Anoniem. Ook in 2022 hebben we de handel van soft- en harddrugs aangepakt in plaats van gedoogd. We hebben oog voor de gevaren van productie van drugs in leegstaande gebouwen. We hebben daarom diverse officiële bestuurlijke waarschuwingsbrieven verzonden.
Een goede borging van de verbinding tussen de domeinen veiligheid en zorg blijft belangrijk. Veel interventies binnen het veiligheidsdomein hebben gevolgen voor het zorgdomein en andersom. Deze domeinen kunnen niet meer los van elkaar gezien worden. Een goede verbinding van zorg en veiligheid is nodig om escalaties te voorkomen en in te kunnen spelen op de ontwikkelingen. In 2022 is verder ingezet op maatwerk om de juiste balans na te streven tussen preventie, zorg en repressie.
In 2022 zijn wij geconfronteerd met veel overlastmeldingen als gevolg van oplopende burenruzies en/of geluidsoverlast. Dit heeft geresulteerd in meerdere gesprekken en in enkele gevallen zelfs tot het verzenden van officiële waarschuwingsbrieven op grond van de Wet aanpak woonoverlast.
Op 24 februari 2022 is Rusland de Oekraïne binnengevallen en de oorlog was een feit. Als gevolg hiervan hebben veel Oekraïners hun land ontvlucht en zijn voor een deel ook opgevangen in Nederland, zo ook in Montferland. In meerdere raadsbrieven hebben wij uw raad op de hoogte gehouden van deze problematiek. In Montferland worden veel Oekraïense ontheemden opgevangen in gemeentelijke opvanglocaties en in de particuliere opvang.
De Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG) streeft ernaar een toekomstbestendige veiligheidsregio te worden en te blijven. Begin 2020 is hiervoor de "Toekomstvisie en Opdrachten" vastgesteld, waarin de ontwikkeling van repressie naar meer risicobeperking en preventie is aangegeven. Zowel bestuurlijk als ambtelijk zijn de ontwikkelingen bij de VNOG kritisch gevolgd. Begin 2022 is de nieuwe brandweerkazerne in Didam in gebruik genomen.

Verbonden partijen
Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen
In april 2016 is de Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen opgericht. Het is een gemeenschappelijke regeling, gebaseerd op een bedrijfsvoeringorganisatie. Zij voeren voor ons het vervoer van de regiotaxi en het Wmo-dagbestedingsvervoer uit.
Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)
De gemeente maakt, samen met 21 andere gemeenten, deel uit van de VNOG. De VNOG draagt zorg voor een adequate uitvoering van de brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening zoals is vastgelegd in de Wet Veiligheidsregio's.

7.3 Kaderstellende (beleids)nota's

- Kadernota subsidiebeleid 2020-2024
- Verbindend Kader Sociaal Domein 2020-2024
- Samenwerken door elkaar te versterken 2019
- Integraal Veiligheidsbeleid 2020-2022
- Regionaal Risicoprofiel en Regionaal Beleidsplan
- Coalitieprogramma

7.4 Programmaonderdelen

Naast het reguliere werk herkennen wij binnen dit programma speerpunten op de volgende programmaonderdelen:
- Maatschappelijke ondersteuning
- Veiligheid

7.4.1 Maatschappelijke ondersteuning

Wat hebben we bereikt?

- Het aantal generieke maatwerkvoorzieningen Wmo neemt maximaal toe met 8% waarmee er sprake is van een remming van de groei.

Er is sprake van 2% stijging ten opzichte van 2021. Daarmee is het gestelde doel behaald.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022	Werkelijk 2022
Het aantal WMO-maatwerkvoorzieningen	2.894	3.125	2.954

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We zetten maximaal in op eigen kracht, het sociaal netwerk en het voorliggend veld en hebben oog voor de belastbaarheid van mantelzorgers.

Geld

Uitvoering

Het aantal maatwerkvoorzieningen is licht toegenomen, is nog niet op streefwaarde.

Wat hebben we bereikt?

- Inwoners in wijken en kernen ondersteunen elkaar op sociaal-maatschappelijke vlak.

Het Jaarverslag 2022 van Welcom volgt in de loop van het voorjaar 2023. Op dit moment zijn de gegevens nog niet bekend. Waarbij ook zeker de nasleep van Corona voelbaar is.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022	Werkelijk 2022
Het aantal bewonersinitiatieven	32	49	Nog niet bekend.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Met Welcom maken we werkafspraken over het ondersteunen van bewonersinitiatieven op sociaal – maatschappelijk vlak. Hierbij spreken we een toename van 5% met hen af.

Geld

Het voor de activiteit kerngericht werken beschikbare budget is besteed. Veelal betreft dit de instandhouding van het Albertusgebouw en het Willem den Bergh Centrum/Barghse Huus (inclusief de beheerders) + de inzet van de wijkcontactpersonen.

Uitvoering

De Kerncontactpersonen zijn in de loop van 2022 weer actief de kernen in gegaan. Waar activiteiten in verband met Corona veelal digitaal waren, wordt waar dit mogelijk is steeds actiever weer fysieke afstemming in activiteiten gezocht en vanuit de kernen gevraagd. Op iedere bewonersvraag die speelt kan Welcom inzet verlenen. Door de impact van Corona is het niet realistisch om de 5% groei doelstelling in de beoordeling mee te nemen. Belangrijker is dat acties worden gestimuleerd en allemaal actief worden ondersteund, wat in 2022 de norm is geweest.

Wat hebben we bereikt?

- Het aantal trajecten eigen hulpverlening door het Sociaal Team neemt toe met 5%.

Dit is niet gerealiseerd als gevolg van de activiteiten die plaats moesten vinden rondom de nieuwe aanbesteding begeleiding.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022	Werkelijk 2022
Het aantal trajecten eigen hulpverlening	95	105	35

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Het Sociaal Team biedt eigen hulpverlening aan om doorverwijzing naar duurdere vormen van ondersteuning te voorkomen.

Geld

De uitvoering van de sociale teams is verwerkt binnen de gemeentelijke meerjarenbegroting (formatie). In 2022 is tijdelijk ingehuurd om onder andere de wachtlijst weg te werken. Dit is gelukt. Montferland behandelt de verzoeken zodoende binnen de gestelde termijnen. Wat ten opzichte van regiogemeenten/landelijk een goede prestatie is.

Uitvoering

Beide sociale teams (zowel jeugd als volwassenen) heeft de mogelijkheid om na de intake/keukentafelgesprek met jongeren en en/of volwassenen tijdelijk ondersteuning te bieden via een aantal gesprekken en interventies. Voor een aantal inwoners is hiermee de vraag afgehandeld. Voor anderen wordt doorverwezen naar voorliggende activiteiten (bv bij Welcom). Ook kan een verwijzing naar zwaardere zorg en ondersteuning volgen. Dit betreft altijd maatwerk.

Wat hebben we bereikt?

- De groei van het aantal verstrekte maatwerkvoorzieningen m.b.t. integrale ondersteuning wordt afgeremd waardoor de groei maximaal 8% is (o.v.b. van de regionale inkoop).

Voor integrale ondersteuning is er vanaf 1-7-2022 sprake van een andere vorm van indicatiestelling (nieuwe aanbesteding). Zowel individuele begeleiding als dagopvang vallen nu onder integrale ondersteuning.
In 2022 was er nog deels sprake van corona. De subsidie voor de Stadskamer is tijdelijk opgehoogd, zodat er in het voorliggende veld meer ondersteuning kon worden ingezet.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022	Werkelijk 2022
Het aantal verstrekte maatwerkvoorzieningen m.b.t. integrale ondersteuning	544	614	598

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Het Sociaal Team biedt eigen hulpverlening aan om doorverwijzing naar duurdere vormen van ondersteuning te voorkomen.

Geld

De uitvoering van de sociale teams is verwerkt binnen de gemeentelijke meerjarenbegroting (formatie). In 2022 is tijdelijk ingehuurd om onder andere de wachtlijst weg te werken. Dit is gelukt. Montferland behandelt de verzoeken zodoende binnen de gestelde termijnen. Wat ten opzichte van regiogemeenten/landelijk een goede prestatie is.

Uitvoering

Beide sociale teams (zowel jeugd als volwassenen) heeft de mogelijkheid om na de intake/keukentafelgesprek met jongeren en en/of volwassenen tijdelijk ondersteuning te bieden via een aantal gesprekken en interventies. Voor een aantal inwoners is hiermee de vraag afgehandeld. Voor anderen wordt doorverwezen naar voorliggende activiteiten (bv bij Welcom). Ook kan een verwijzing naar zwaardere zorg en ondersteuning volgen. Dit betreft altijd maatwerk.

- Het Sociaal Team en het Sociaal Werk ontwikkelen samen laagdrempelig groepsaanbod ter vervanging van geïndiceerde ondersteuning.

Geld

Uitvoering

- Het voorliggend veld waaronder het Sociaal Werk, mantelzorgondersteuning, sociaal raadsliedenwerk en algemene inloop- en activeringsactiviteiten wordt in samenwerking met de partners versterkt.

Geld

Uitvoering

Wat hebben we bereikt?

- Het aantal verstrekte maatwerkvoorzieningen HbH wordt afgeremd waardoor de groei maximaal 8% is.

Streefwaarde is gehaald. Groei is echter nauwelijks af te remmen als gevolg van vergijzing en aanzuigende werking door het abonnementstarief.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022	Werkelijk 2022
Het aantal verstrekte maatwerkvoorzieningen HbH	1348	1.456	1455

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We zetten maximaal in op eigen kracht, het sociaal netwerk en slimme aanpassingen in huis om de groei van het aantal verstrekte maatwerkvoorzieningen HbH af te vlakken op maximaal 8%.

Geld

Uitvoering

Wat hebben we bereikt?

- Het aantal verstrekte woon- en vervoersvoorzieningen blijft gelijk.

De streefwaarde is gehaald, er is zelfs sprake van enige daling.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022	Werkelijk 2022
Het aantal verstrekte woon- en vervoersvoorzieningen	2668	2668	2438

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We bieden via Welcom voorlichting aan over vitaal ouder worden waarbij aandacht is voor het zelf voorbereidingen treffen in geval van verminderde mobiliteit.

Geld

De activiteit wordt uitgevoerd binnen het hiervoor beschikbaar gestelde budget.

Uitvoering

Welcom voert jaarlijks in nauwe afstemming met de gemeente gesprekken met oudere inwoners. Zowel praktische zaken van het ouder worden komen aan bod, als ook actuele zaken als energiebesparing en Digivaardigheid.

- We steken onze keukentafelgesprekken zo in dat inwoners geïnfomeerd zijn en gestimuleerd worden om zelf aanpassingen aan te brengen in huis.

Geld

De activiteit sluit aan bij het hiervoor beschikbaar gestelde budget.

Uitvoering

Waar dit mogelijk is stimuleren de medewerkers in de sociale teams maximaal de eigen inzet vanuit inwoners. Hierbij is altijd maatwerk nodig. Waar extra inzet of hulp nodig is, daar wordt deze ingeschakeld.

Wat hebben we bereikt?

- Het percentage personen dat de kwaliteit van de ondersteuning als goed ervaart blijft binnen de bandbreedte van 80-85%.

De cijfers over 2022 zijn nog niet bekend.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022		Werkelijk 2022
		ondergrens	bovengrens	
Het percentage personen dat de kwaliteit van de ondersteuning als goed ervaart	79%	80%	85%	nnb

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Bij de inkoop van ondersteuning en de gesprekken met aanbieders streven wij naar kwaliteitsverbetering van de geboden ondersteuning. In de keukentafelgesprekken denken we mee met oplossingen die passen bij de behoefte van inwoners.

Geld

Uitvoering

7.4.2 Veiligheid

Wat hebben we bereikt?

- Voorkomen en bestrijden van (grootschalige) incidenten en verstoringen van de openbare orde.

Alle acties en werkzaamheden binnen het taakveld veiligheid zijn erop gericht om het bovenstaand algemeen doel na te streven. Dit heeft continue onze aandacht en onze inzet is hierop gericht.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022	Werkelijk 2022
Aantal keer inzetten van bestuurlijke instrumenten, zoals bijvoorbeeld bestuurlijke waarschuwing of last onder dwangsom, ter bestrijding van drugsoverlast en –handel op basis van bestuurlijke rapportages van politie		5,00	4,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Monitoren van de uitvoering van het Regionaal Beleidsplan

Geld

Uitvoering

Dit is een continue proces.

- Uitvoering geven aan aspecten die betrekking hebben op de aanpak om verspreiding van het Corona-virus tegen te gaan dan wel te voorkomen

Geld

Uitvoering

In het begin 2022 waren er nog landelijke maatregelen van kracht om verspreiding van het corona-virus tegen te gaan. In het voorjaar 2022 zijn deze maatregelen opgeheven.

Wat hebben we bereikt?

- Het zo veel mogelijk tegengaan, verstoren en stoppen van ondermijnende activiteiten.

In het Integraal Veiligheidsbeleid is de aanpak van ondermijning geprioriteerd. Het aanpakken van ondermijning kunnen we niet alleen en moeten we samen doen met onze inwoners, ondernemers en partners. De goede samenwerking op het gebied van veiligheid in zijn algemeenheid en in de aanpak van ondermijning in het bijzonder met partners, zoals politie, OM, ODA en RIEC zijn ook in 2022 voortgezet.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Aanpakken van drugsproductie, - vervaardiging, -verstrekking, -aanwezigheid of -handel vanuit woonhuizen en andere gebouwen

Geld

Uitvoering

De bestaande bestuurlijke instrumenten zijn in 2022 ingezet.

- Alle ontvangen signalen over ondermijning, binnengekomen bij het meldpunt of Meld Misdaad Anoniem, screenen en indien nodig verder verrijken met aanvullende informatie

Geld

Uitvoering

De 20 signalen die in 2022 zijn binnengekomen zijn besproken en indien nodig, opgepakt in de Ondermijningstafel Montferland.

- Periodiek een ondermijningsoverleg organiseren waarin ontvangen meldingen met van belang zijnde partners integraal worden besproken

Geld

Uitvoering

Dit periodiek ondermijningsoverleg, met onze externe partners, heeft in 2022 iedere twee maanden plaatsgevonden en betreft inmiddels een continue werkwijze.

- Uitrol Keurmerk Veilig Buitengebied

Geld

Uitvoering

In het najaar 2022 is de uitrol van het proces 'Veilig Buitengebied' opgepakt, door te beginnen met het vaststellen van een plan van aanpak. Ook zijn de voorbereidende werkzaamheden opgepakt voor de te houden enquête en startbijeenkomst. De startbijeenkomst is op 12 januari 2023 geweest met het ondertekenen van de intentieverklaring door alle partners. De uitkomsten van de gehouden enquête 'veilig buitengebied' zullen als één van de onderwerpen meegenomen worden in het verdere proces.

- Verder ontwikkelen en toepassen van het Bibob-beleid;

Geld

Uitvoering

Betreft een continue proces.

Wat hebben we bereikt?

- De samenleving meer betrekken bij het borgen van een veilige leefomgeving.

In het kader van de veiligheid in de eigen leefomgeving kan de burger ook zelf een bijdrage leveren aan de leefbaarheid en veiligheid. Bewustwording, preventie en participatie zijn hierbij kernbegrippen waarop wordt ingezet.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022	Werkelijk 2022
Het aantal communicatieberichten dat wordt ingezet	10	10	8

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Met verschillende communicatieberichten de samenleving bewuster maken van hun rol en bijdrage aan een veilig Montferland

Geld

Uitvoering

De jaarlijks terugkerende berichten zijn gecommuniceerd richting de burgers en voor de seniore doelgroep is een folder gemaakt met allerhande preventietips op het gebied van bijvoorbeeld inbraak, diefstal en cybercriminaliteit.

Wat hebben we bereikt?

- Behouden of verbeteren van de veiligheidsbeleving in de woonbuurt met een rapportcijfer tussen de bandbreedte 7 en 8.

Alle acties en werkzaamheden binnen het taakveld veiligheid zijn erop gericht om ook dit doel na te streven. Ook kan de burger zelf een bijdrage leveren aan de veiligheid in de (woon)buurt. Dit heeft continue onze aandacht en onze inzet is hierop gericht.

Indicator	Werkelijk 2019	Streefwaarde 2022		Werkelijk 2022
		ondergrens	bovengrens	
Uitkomst Inwonerpanel Montferland Spreekt, rapportcijfer voor veiligheidsbeleving	7,7	7,00	8,00	7,6

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Alle bij dit programmaonderdeel genoemde acties en het houden van de veiligheidsenquête onder het inwonerpanel 'Montferland Spreekt'

Geld

Uitvoering

De genoemde veiligheidsenquête is in het voorjaar 2022 uitgezet en de uitkomsten zijn meegenomen in het Integraal Veiligheidsbeleid Montferland 2023-2026.

Wat hebben we bereikt?

- Behouden of verbeteren van de leefbaarheid in de woonbuurt met een rapportcijfer tussen de bandbreedte 8 en 9.

Alle acties en werkzaamheden binnen het taakveld veiligheid zijn erop gericht om ook dit doel na te streven. Ook kan de burger zelf een bijdrage leveren aan de leefbaarheid in de (woon)buurt. Dit heeft continue onze aandacht en onze inzet is daarop gericht.

Indicator	Werkelijk 2019	Streefwaarde 2022		Werkelijk 2022
		ondergrens	bovengrens	
Uitkomst Inwonerpanel Montferland Spreekt, rapportcijfer voor leefbaarheid woonbuurt	8,2	8,00	9,00	8,1

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Alle bij dit programmaonderdeel genoemde acties en het houden van de veiligheidsenquête onder het inwonerpanel 'Montferland Spreekt'

Geld

Uitvoering

De genoemde veiligheidsenquête is in het voorjaar 2022 uitgezet en de uitkomsten zijn meegenomen in het Integraal Veiligheidsbeleid Montferland 2023-2026.

Wat hebben we bereikt?

- Balans tussen preventie, zorg en repressie, waarbij we zoveel mogelijk naar de voorkant van het probleem willen gaan.

Ter bevordering van de juiste balans in de verbinding van de domeinen 'zorg' en 'veiligheid' met elkaar, is onze inzet in 2022 hierop voortgezet. Dit om door (vroeg)tijdige interventies escalaties of opschaling naar de veiligheidskamer te voorkomen. In 2022 is de werkwijze voortgezet om in een vroeg stadium signalen te onderkennen en in te zetten op een gerichte aanpak.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Het inrichten van periodiek georganiseerd lokaal overleg tussen veiligheid en zorg om escalaties naar de veiligheidskamer te voorkomen

Geld

Uitvoering

Het periodiek lokaal multidisciplinair overleg (MDO) complex is ingericht. Indien een complexe casus zich voordoet, dan wordt deze casus in het lokaal multidisciplinair overleg besproken. Aan dit overleg nemen zowel interne als externe overlegpartners deel. In dit overleg worden aspecten van 'zorg' en 'veiligheid' in en om de persoon en gezin zo goed mogelijk op elkaar afgestemd, ter voorkoming van verdere escalaties.

7.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022 primair	Begroting 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Lasten	-16.011	-16.333	-18.755	-20.349
Baten	1.243	1.015	1.220	7.125
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-14.767**	**-15.318**	**-17.534**	**-13.224**
Onttrekkingen	1.528	1.498	1.315	986
Stortingen	-2.898	-4.692	-3.212	-743
Mutaties reserves	**-1.370**	**-3.194**	**-1.897**	**243**
Gerealiseerd resultaat	**-16.137**	**-18.512**	**-19.431**	**-12.981**

2.1.08 Werk en inkomen

8.1 Missie

De gemeente streeft ernaar zo veel mogelijk mensen zowel sociaal als economisch te laten deelnemen aan de samenleving. Werk en zelfredzaamheid waar mogelijk is daarbij het uitgangspunt.

8.2 Context en achtergronden

De negatieve impact van Corona op de economie was minder groot dan verwacht. In tegenstelling tot de voorspellingen bleef het economisch goed gaan. Mensen die werkloos werden, vonden snel weer een andere baan. De vraag naar arbeid is onverminderd hoog. In de tweede helft van 2022 volgde de energiecrisis de coronacrisis op. De gemeente kreeg van het Rijk ook een rol in deze crisis. De gemeente heeft voor het Rijk de energietoeslag van € 1.300 verstrekt. Daarnaast heeft de gemeente een energiearmoedebeleid geformuleerd en geïmplementeerd om mensen met energiearmoede te helpen.
Ook in het afgelopen jaar was de afdeling Sociale Zaken succesvol bij het aan het werk helpen van mensen. De coronacrisis en de hoge inflatie/energiecrisis heeft niet geleid tot een toename van het uitkeringsbestand. Economisch blijft het goed gaan en er is veel vraag naar arbeid.
Wel was en is er een mismatch tussen vraag en aanbod op het gebied van kennis/opleidingsniveau en vaardigheden. De uitdaging voor de gemeente was om het huidige uitkeringsbestand met grotendeels een aanzienlijk afstand tot de arbeidsmarkt naar werk te begeleiden en ervoor te zorgen dat het werk ook wordt behouden. Dit heeft ook in 2022 goed gewerkt. De werkwijze van de afdeling Sociale Zaken rust op de volgende pijlers:
1) Poortwachtersrol
Alleen degenen die een uitkering nodig hadden, kregen een uitkering. We bemiddelden mensen direct naar een baan zodat een uitkering niet nodig was. Daarnaast werd er zorgvuldig onderzoek gedaan naar de rechtmatigheid van de uitkering. Laatste om onrechtmatig gebruik van de uitkering en daarmee extra werk aan fraudeonderzoeken, terugvorderingen van middelen en menselijk leed te voorkomen.

2) Ken je klant
Doordat wij al onze klanten goed in beeld hebben konden wij hen optimaal bemiddelen naar werk. Dit gold voor regulier werk maar ook voor werk voor mensen met een arbeidsbeperking, stageplaatsen, etc.. Doordat wij iedereen goed kennen konden we efficiënt werken en direct inspelen op de vraag van de arbeidsmarkt.

3) Wij onderhielden goede relaties met onze netwerkpartners. Dit gold zowel voor onze werkgeverscontacten als voor mensen in ons uitkeringsbestand. Onze account -managers investeerden in het behouden of creëren van een goede relatie met lokale/regionale werkgevers. Onze werkcoaches en jobcoaches investeerden in een goede werkrelatie met respectievelijk de mensen met een uitkering en degenen die met behulp van een langdurige loonkostensubsidie zijn uitgestroomd naar werk. We hebben maatwerk verricht waardoor we een duurzame uitstroom konden realiseren.
Wet Inburgering
Met ingang van de Wet Inburgering per 1 januari 2022 werd de gemeente verantwoordelijk voor de inburgeringstrajecten van asielstatushouders en gezinsmigranten. De instroom van inburgeraars was hoog in 2022. Gelet op de hoge taakstelling zijn er vorig jaar veel asielstatushouders gehuisvest in Montferland. De gemeente heeft al deze nieuwe inburgeraars succesvol kunnen begeleiden. Stichting Welcom was verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatschappelijke begeleiding en de werkcoaches van de gemeente waren verantwoordelijk voor de aanmelding van inburgeraars bij de taalscholen, het doen van een brede intake, het afnemen van een leerbaarheidstoets en het maken van een persoonlijk inburgerings- en participatieplan. Een inburgeringstraject duurt gemiddeld drie jaar, dus de resultaten van deze inspanningen zullen pas over twee jaar bekend zijn.
Minimabeleid
Wij ondersteunden mensen met een laag inkomen niet alleen in hun levensonderhoud. Ons beleid was en is erop gericht de kwetsbaren ook te ondersteunen om te kunnen deelnemen aan de

samenleving. Dit deden wij in 2022 door het voeren van een minimabeleid via de portal www.meedoeninmontferland.info en door mensen met (problematische) schulden te helpen.
Deelnemen aan de samenleving en activering
De gemeente heeft in 2022 uitvoering gegeven aan de wettelijke taak om mensen met een bijstandsuitkering duurzaam te begeleiden naar werk. Er zijn hiervoor verschillende instrumenten ingezet, zoals: coachingsgesprekken met de werkcoach, bemiddeling door de accountmanager, leer/werk-trajecten, werkfit-trajecten, tijdelijke en langdurige loonkostensubsidie, jobcoaching en werkervaringsplekken. Door maatwerk te bieden is er ingespeeld op de intrinsieke motivatie van uitkeringsgerechtigden met het doel om duurzame uitstroom te realiseren. Er was ook een aanbod van sociale en maatschappelijk nuttige activiteiten voor de uitkeringsgerechtigden voor wie toeleiding naar betaald werk nog niet haalbaar was.
Doelgroep langdurige loonkostensubsidie
Sinds de invoering van de Participatiewet per 1 januari 2015 is het aantal personen dat is opgenomen in het doelgroep register met een indicatie banenafspraak toegenomen tot 175 aan het einde van 2022. Hiervan zijn 86 personen met de inzet van langdurige loonkostensubsidie bij een reguliere werkgever aan het werk. Om deze doelgroep aan het werk te krijgen en ervoor te zorgen dat zij hun werk behouden heeft de gemeente in 2022 de volgende instrumenten ingezet: bemiddeling door de accountmanager, coaching door de jobcoach op de werkvloer, loonwaardemetingen en langdurige loonkostensubsidie.
Regionale samenwerking
In 2022 is er voor de doelgroep van de Participatiewet veel bereikt op lokaal niveau. Er waren ook specifieke doelgroepen, zoals jongeren en mensen met psychische klachten, waarvoor de krachten zijn gebundeld in de Arbeidsmarktregio. Zo heeft Montferland deelgenomen aan de projecten Actieplan Achterhoekse Jongeren 2.0 en aan Hoofdzaak Werk. Daarnaast heeft Montferland deelgenomen aan de Doe Agenda en zodoende uitkeringsgerechtigden kunnen aanmelden voor regionale werk- of scholingsplekken.

Programmadoel
Meer inwoners uit de gemeentelijke doelgroep doen naar vermogen mee aan de samenleving en zijn onafhankelijk van een bijstandsuitkering.

Armoedebeleid en schuldhulpverlening
Armoedebeleid
Wij willen dat onze inwoners met een laag inkomen kunnen deelnemen aan de samenleving. Hierbij hanteerden wij het principe van maatwerk, laagdrempelige toegang en doelgerichte ondersteuning. In geval er ondersteuning nodig was, vond er individuele toetsing plaats en werden enkel de daadwerkelijk gemaakte kosten vergoed. We boden onder andere de volgende producten aan: bijzondere bijstand, kwijtschelding gemeentelijke belastingen, de participatieregeling en de collectieve aanvullende ziektekostenverzekering van Menzis. De gemeente heeft een brede portal www.meedoeninmontferland.info waarin inwoners het volledig aanbod kunnen vinden van de minimaregelingen. Personen waarvan bekend is dat zij voldoen aan de toegangscriteria van het gemeentelijk minimabeleid konden laagdrempelig met een minimale administratieve belasting producten bestellen op het gebied van educatie, sport, welzijn en cultuur. Naast volwassenen was er in het bijzonder aandacht voor kinderen. De gemeente heeft voor hen een breed aanbod waarbij het accent ligt op educatie. We streven ernaar om kinderen uit gezinnen met weinig geld gelijke kansen te geven als hun leeftijdsgenoten van wie de ouder beter bemiddeld zijn. Het doel is om de overerfbaarheid van armoede te voorkomen. Een goede educatie leidt naar onze mening op meerdere vlakken tot een `rijker` leven. Op deze website www.meedoeninmontferland.info staan tevens de partijen waarmee de gemeente samenwerkt bij de bestrijding van armoede. Deze zijn: de bibliotheek, Welcom, de Voedsel- en kledingbank, de Stichting Urgente Noden (SUN), De Stadsbank Oost Nederland, Stichting Leergeld de Liemers, Schuldhulpmaatje en de kerken.

Programmadoel
Meer inwoners met een laag inkomen kunnen deelnemen aan de samenleving en kunnen, indien noodzakelijk, een beroep doen op aanvullende financiële ondersteuning.

Schuldhulpverlening
Wij willen een laagdrempelige toegang tot schuldhulpverlening en door middel van vroegsignalering voorkomen dat mensen in problematische schulden belanden. De mensen die in de schuldhulpverlening belanden hebben wij zo snel als mogelijk begeleid naar financiële zelfstandigheid.

Vroegsignalering
In 2022 zijn wij gestart met een piloot outreachend werken bij vroegsignalering van schulden. Deze pilot was een dusdanig succes dat halverwege het pilotjaar besloten is deze werkwijze te formaliseren. In het kalenderjaar 2022 zijn wij ook gestart met de voorbereidingen van de implementatie van het Financieel loket. Per 1 januari 2023 is dit loket formeel gestart. De oprichting van het Financieel loket volgde uit het door de gemeenteraad vastgestelde beleidsplan schuldhulpverlening 2020-2024. Dit plan staat in het teken van het regie nemen van de gemeente op zowel de toegang als de duur van schuldhulpverleningstrajecten. Hiermee beogen we onze inwoners een optimaal (schuld)hulpverleningstraject aan te bieden. Naast schuldhulpverlening aan natuurlijke personen via de gemeenschappelijke regeling Stadsbank Oost Nederland, ondersteunen wij ook (kleine) ondernemingen met financiële problemen. Hiervoor bieden wij financiële ondersteuning op basis van het Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen (Bbz2004) aan.

Programmadoel
Meer inwoners zijn economisch zelfstandig.

Verbonden partijen
Laborijn
Laborijn is de uitvoeringsorganisatie van arbeidsparticipatie, arbeidsondersteuning en bijstand. De gemeente Montferland neemt alleen deel aan deze gemeenschappelijke regeling voor uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (smalle deelnemer).
Stadsbank Oost Nederland
De bank is de kredietbank en heeft tot doel om een, zowel vanuit een bedrijfseconomische als ook maatschappelijke optiek bezien, verantwoord pakket van financiële dienstverlening gericht op schuldhulpverlening aan te bieden aan de inwoners van de deelnemende gemeenten.

8.3 Kaderstellende (beleids)nota's

- De verordeningen Participatiewet 2017
- Het uitvoeringsplan re-integratie 2022
- Het beleidsplan integrale schuldhulpverlening 2020-2024
- Het gemeentelijke integraal handhavingsplan

Wat hebben we bereikt?

- We willen de hoogte van het uitkeringsbestand ondanks de instroom van nieuwe statushouders en mensen met een arbeidsbeperking stabiliseren op 350 uitkeringen

Door ook in 2022 een actief re-integratiebeleid te voeren is het uitkeringsbestand verder gedaald tov jaarschijf 2021.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022	Werkelijk 2022
Het percentage waarmee het aantal uitkeringen P-wet, IOAW, IOAZ daalt/stijgt t.o.v. het vorige jaar.	+1% (366)	360,00	-1,5% (361)

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Er naar streven dat mensen hun baan behouden. Bijvoorbeeld door de inzet van Jobcoaching en het Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen (Bbz)

Geld

Uitvoering

- Instroom beperken door een uitgebreid onderzoek bij een aanvraag voor een uitkering

Geld

Uitvoering

- Instroom voorkomen door een baan aan te bieden voordat er een uitkering wordt ingezet

Geld

Uitvoering

- Uitstroom bevorderen door inzet van re-integratieinstrumenten. In het bijzonder richten we ons op het zoeken van banen

Geld

Uitvoering

Wat hebben we bereikt?

- Wij willen het aantal mensen met een arbeidsbeperking die aan het werk zijn met een langdurige loonkostensubsidie elk jaar met 5 personen laten stijgen.

In 2022 is de gemeente erin geslaagd het aantal mensen met een arbeidsbeperking die aan het werk zijn verder te laten stijgen. De streefwaarde is bereikt.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022	Werkelijk 2022
Het aantal mensen met een arbeidsbeperking die met hulp aan het werk is.	78	85,00	85,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Hiernaast gaan we jobcoaching inzetten om mensen met een beperking aan het werk te houden.

Geld

Uitvoering

- We gaan accountmanagers inzetten om mensen met een beperking aan het werk te helpen.

Geld

Uitvoering

Wat hebben we bereikt?

- We willen dat 90% van degenen die toegang heeft tot meedoen in Montferland daadwerkelijk deelneemt aan maatschappelijke activiteiten op het gebied van sport, cultuur, welzijn en educatie.

Het percentage mensen die daadwerkelijk een product uit de meedoenregeling hebben besteld is licht gestegen. De streefwaarde is bijna bereikt.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022	Werkelijk 2022
90% van de deelnemers dat daadwerkelijk een product uit de Meedoenregeling bestelt.	87%	90,00%	88%

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- De regeling Meedoeninmontferland.info bij de doelgroep met een laag inkomen blijvend onder de aandacht.

Geld

Uitvoering

Wat hebben we bereikt?

- We willen dat 85 % van de kinderen die toegang hebben tot Meedoen in Montferland een product of meerdere producten op het gebied van educatie en/of ontwikkeling bestelt.

Het aantal kinderen die gebruik maken van de kindregelingen is gestegen van 81% naar 88%. Dit is meer dan verwacht. Omdat de kindregelingen bedoeld zijn om achterstand van kinderen uit arme gezinnen weg te nemen is dit een mooi resultaat.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022	Werkelijk 2022
85% van de kinderen die daadwerkelijk een product uit de kindregeling bestellen.	81%	85,00%	88%

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- De gemeentelijke educatieve regeling bij de doelgroep met een laag inkomen promoten. We gaan de zogenaamde Klijnsmagelden inzetten voor deze regeling.

Geld

Uitvoering

Wat hebben we bereikt?

- We willen dat het percentage klanten dat door middel van een budgetbeheerrekening binnen een termijn van 3 jaar zelfstandig hun financiën kunnen beheren stabiliseert op het niveau van 2018.

De trend dat steeds minder mensen na 3 jaar budgetbeheerrekening hun financiën zelf kunnen beheren lijkt te zijn gekeerd. In het jaar 2022 is het aantal mensen die na drie budgetbeheerrekening zelfstandig hun financiën kunnen beheren gegroeid van 32% naar 40%. Het Financieel Loket gaat samen met onze partners; Stadsbank Oost Nederland, Sensire (budgetcoaching) en Welcom er naar streven dit percentage verder te verhogen.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022	Werkelijk 2022
Dat 50% van de klanten dat door middel van een budgetbeheerrekening binnen een termijn van 3 jaar zelfstandig hun financiën kunnen beheren.	32%	50,00%	40%

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We gaan mensen met een budgetbeheerrekening begeleiden naar grotere mate van financiële zelfstandigheid door de inzet van budgetcoaching.

Geld

Uitvoering

De extra investering in budgetcoaching is onderdeel van het beleidsplan schuldhulpverlening. In de tweede helft van 2022 is een budgetconsulent gestart. Per 1 januari 2023 is het Financieel loket officieel gestart. Het financieel loket verzorgt de toeleiding naar de budgetcoach.

Wat hebben we bereikt?

- We willen alle personen waarvan wij in het kader van vroegsignalering een schuldsignaal van hebben ontvangen binnen 4 weken een aanbod voor schuldhulpverlening doen.

De gemeente, het financieel loket, is erin geslaagd om conform de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening inwoners met schulden tijdig een aanbod voor schuldhulpverlening te doen.

Indicator	Werkelijk 2021	Streefwaarde 2022	Werkelijk 2022
Alle klanten (100%) die binnen de termijn van 4 weken een aanbod van schuldhulpverlening hebben ontvangen.	100%	100,00%	100%

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We gaan aan iedere inwoner waarvan we een signaal van (problematische) schulden ontvangen een aanbod voor schuldhulpverlening doen.

Geld

Uitvoering

8.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022 primair	Begroting 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Lasten	-15.994	-15.793	-18.597	-17.912
Baten	7.692	6.655	7.180	6.727
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-8.302**	**-9.139**	**-11.417**	**-11.185**
Onttrekkingen	161	215	339	219
Stortingen	-64	0	0	0
Mutaties reserves	**97**	**215**	**339**	**219**
Gerealiseerd resultaat	**-8.205**	**-8.924**	**-11.078**	**-10.966**

2.2 Algemene dekkingsmiddelen

Toelichting

Op grond van de BBV-voorschriften bevat het programmaplan ook een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen en de post onvoorzien. In de begroting presenteren wij het overzicht tegelijk met de overige programma's.

Algemene dekkingsmiddelen 2022

Verbonden partijen
Alliander
Netwerkbedrijf Alliander is verantwoordelijk voor het distribueren van gas en elektriciteit en de aansluitingen van klanten op het netwerk in onze gemeente. Dit zijn wettelijk bepaalde taken.

Vitens
Vitens levert het drinkwater in onze gemeente met zorg voor de bescherming van natuur en milieu.

Bank Nederlandse Gemeenten
Dit is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De strategische doelstelling van de bank is het behoud van substantiële marktaandelen in het Nederlandse publieke en semipublieke domein en het behalen van een redelijk rendement voor de aandeelhouders.

Ontwikkelingen uitkering gemeentefonds

De algemene uitkering uit het gemeentefonds heeft dit jaar wederom een stijgende lijn vertoond.
De primaire begroting was gebaseerd op de meicirculaire 2021.
In de eerste kwartaalrapportage 2022 zijn de septembercirculaire 2021 en de maartbrief 2022 verwerkt. De bruto verhogingen bedroegen respectievelijk € 1,6 miljoen en € 1,8 miljoen. Het voordeel op de maartbrief is voor een bedrag van € 1,1 miljoen gereserveerd voor energietoeslag minima.
In de tweede kwartaalrapportage zijn de meicirculaire en de septembercirculaire 2022 verwerkt. De bruto voordelen bedroegen respectievelijk € 2,3 miljoen en € 2,1 miljoen. In de septembercirculaire hebben we wederom een bedrag van ruim € 1 miljoen ontvangen voor energietoeslag minima.
In de decembercirculaire bedroeg het bruto voordeel € 1,3 miljoen. Hiervan is een bedrag van ruim € 0,2 miljoen toegevoegd aan de budgetten 2022 en een bedrag van € 1 miljoen wordt overgeheveld naar 2023 middels de reserve resultaatbestemming.
In 2023 is de algemene uitkering over 2022 nog met € 53.000 neerwaarts bijgesteld in verband met een aanpassing van het aantal uitkeringsgerechtigden.
Uiteindelijk resteert een nadeel van € 32.000 ten opzichte van de begroting na wijziging.

Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022 primair	Begroting 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Lasten	-1.982	-3.239	-2.545	-2.597
Baten	70.595	71.357	79.348	80.491
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**68.613**	**68.118**	**76.802**	**77.893**
Onttrekkingen	4.480	83	1.169	1.049
Stortingen	-7.691	-39	-877	-877
Mutaties reserves	**-3.211**	**44**	**292**	**172**
Gerealiseerd resultaat	**65.402**	**68.162**	**77.094**	**78.065**

Mutaties reserves

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022 primair	Begroting 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Lasten	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**0**	**0**
Onttrekkingen	8.183	2.459	11.793	11.700
Stortingen	-14.030	-4.937	-12.287	-15.111
Mutaties reserves	**-5.847**	**-2.478**	**-494**	**-3.412**
Gerealiseerd resultaat	**-5.847**	**-2.478**	**-494**	**-3.412**

2.3 Overhead, ondersteuning organisatie en bestuur

Inleiding

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn voorschriften opgenomen voor het toerekenen van kosten zoals de apparaats- en personeelskosten. Hiermee wordt getracht de financiële vergelijkbaarheid van gemeenten te verbeteren.
Uitgangspunt van de voorschriften is dat de kosten zoveel mogelijk direct aan de programma's / taakvelden worden toegerekend. Dit betekent dat alle bedrijfskosten die direct verbonden zijn aan een taak die gericht is op de externe klant op het betreffende taakveld verantwoord moeten worden. De bedrijfskosten die dus niet verbonden zijn aan een dergelijke taak mogen niet toegerekend worden maar worden verzameld in het overzicht "kosten overhead".

Overhead definitie

Overhead is het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Alle functies die dit doel dienen behoren tot de overhead. Het betreffen de zogenaamde PIOFACH-taken (Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting) en de taken met betrekking tot bestuurszaken en bestuurs- en managementondersteuning in het primaire proces.

Overheadkosten

De lasten van de overhead voor de gemeente Montferland zijn in onderstaande tabel weergegeven.

(x € 1.000)

Kosten voor:	2022 (primair)	2022 (na wijziging)	2022 (werkelijk)
• Eigen en ingehuurd personeel	-6.359	-6.735	-5.001
• ICT	-2.203	-2.157	-1.989
• Huisvesting	-1.329	-1.454	-1.463
• P&O/HRM	-574	147	-589
• Doc. Informatievoorziening	-33	-34	-39
• Tractie	-616	-618	-596
• Facilitair	-139	-150	-122
• Overige	-130	-104	-107
Totaal	**-11.383**	**-11.105**	**-9.906**

Kostprijsberekening

Sinds de wijzigingen BBV van 2017 worden op de programma's / taakvelden niet meer de integrale kosten geregistreerd. De verdeling vindt plaats op basis van geraamde tijdsbesteding gebaseerd op de werkelijke tijdsbesteding van voorliggende jaren. Voor de investeringen en de grondexploitaties worden de kosten toegerekend op basis van werkelijke tijdsbesteding.

Hierdoor kan per programma / taakveld / taak niet meer de mate van kostendekkendheid vastgesteld worden en kan een dekkingsprobleem ontstaan daar waar geen overheadkosten aan grondexploitatie en investeringen doorberekend zouden kunnen worden.
Er zijn twee uitzonderingen m.b.t. de overhead opgenomen in de regelgeving namelijk:

1. aan lokale heffingen en leges kan fictief een aandeel in de kosten van overhead opgenomen worden (extracomptabel) en
2. aan grondexploitaties, investeringen en projecten met een subsidiebijdrage / bijdrage van derden kan een aandeel in de overheadkosten toegerekend worden (intracomptabel).

De methodiek van toerekenen is verankerd in de financiële verordening. Conform de financiële verordening is de volgende methodiek toegepast:
De kosten van overhead worden naar rato van de personeelslasten en kosten van inhuur van de heffing, leges, grondexploitatie of investering en de totale personeelslasten en kosten van inhuur van alle taakvelden exclusief overhead omgeslagen.
De formule is:

$$\frac{\text{personeelslasten betreffend taakveld}}{\text{totale personeelslasten excl bestuur en overhead}} \times \text{lasten overhead} = \text{aandeel overhead}$$

Op basis van bovenstaande formule is dit percentage 57%. Dit percentage is niet het overheadpercentage maar een omslagpercentage over de loonkosten van extern gerichte taken. Het overheadpercentage, zoals opgenomen bij de indicatoren is voor 2022 11,2%. Dit is de wettelijk voorgeschreven indicator en wordt berekend over de totale lasten (excl. overhead) namelijk: (€ 10,615 mln. / 94,833 mln.) x 100% = 11,2%.

Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022 primair	Begroting 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Lasten	-11.338	-11.383	-11.105	-9.906
Baten	1.037	649	656	762
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-10.301**	**-10.735**	**-10.449**	**-9.145**
Onttrekkingen	123	49	1.793	2.200
Stortingen	-681	0	-721	-1.201
Mutaties reserves	**-558**	**49**	**1.072**	**999**
Gerealiseerd resultaat	**-10.859**	**-10.686**	**-9.377**	**-8.146**

2.4 Vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Per 1 januari 2016 zijn overheden verplicht om vennootschapsbelasting af te dragen over winstgevende activiteiten. Over de jaren 2016 t/m 2020 zijn definitieve aanslagen opgelegd. Voor jaar 2021 is tot heden nog geen definitieve aanslag ontvangen.
Door de mogelijkheid om winsten met verliezen te kunnen compenseren (carry forward c.q. carry back) is het belastbaar bedrag van het totaal van de jaren 2016 t/m 2020 verlaagd.
De financiële gevolgen over de periode 2016 – 2021 zijn hieronder in kaart gebracht.

Jaar	belastbaar bedrag	carry forward 2016 => 2019	carry forward 2017 => 2019	carry forward 2018 => 2019	carry back 2020 => 2019	belastbaar bedrag na verrekeningen	status
2016	-2.688.398	2.688.398				0	definitieve aanslag conform aangifte
2017	-834.064		834.064			0	definitieve aanslag conform aangifte
2018	-84.628			84.628		0	definitieve aanslag conform aangifte
2019	5.072.925	-2.688.398	-834.064	-84.628	-1.340.167	125.668	definitieve aanslag conform aangifte
2020	-1.340.167				1.340.167	0	definitieve aanslag conform aangifte
2021						1.047.320	aangifte 2021 in behandeling

Vennootschapsbelasting

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022 primair	Begroting 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Lasten	-422	0	331	331
Gerealiseerd resultaat	**-422**	**0**	**331**	**331**

2.5 Paragrafen

Paragraaf A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

1. Missie

De missie van de gemeente Montferland is om over een weerstandsvermogen te beschikken van tenminste een ratio van 2,0.

2. Context en achtergronden

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten. Het weerstandsvermogen van de gemeente wordt bepaald door de mate waarin de gemeente in staat is om in de toekomst aan haar financiële verplichtingen te kunnen voldoen.

waardering	Ratio weerstandsvermogen	Kwalificatie
A	Groter dan 2,0	Uitstekend
B	1,4 tot 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 tot 1,4	Voldoende
D	0,8 tot 1,0	Matig
E	0,6 tot 0,8	Onvoldoende
F	Kleiner dan 0,6	Ruim onvoldoende

Het financieel beleid van de gemeente Montferland is gebaseerd op drie kernindicatoren voor het nastreven van een gezonde financiële gemeente:

- een (materieel) sluitende meerjarenbegroting;
- uitstekend weerstandsvermogen;
- een houdbare schuldpositie.

Voor gemeenten geldt dat vanwege de onbegrensde leencapaciteit bij de BNG (en daardoor altijd aanwezige liquiditeit) per definitie geen onzekerheid kan bestaan over de continuïteitsveronderstelling. De gemeente heeft een sluitende meerjarenbegroting en de provincie heeft aangegeven dat we dat we onder repressief toezicht staan. Dit stelt ons in staat zelfstandig en autonoom (financieel) beleid te voeren.

3. Kaderstellende (beleids)nota's

- Nota reserves en voorzieningen (2022).

4. Ontwikkelingen

Beschikbare weerstandscapaciteit
Conform de nota reserves en voorzieningen 2022 bestaat onze weerstandscapaciteit uit de volgende componenten:
1. De Algemene reserve en de reserve "Verkoop aandelen Nuon";
2. De reserve grondexploitatie (voor zover boven de minimale buffer van € 2 miljoen);
3. Begrotingsruimte en de post onvoorzien.

Op grond van deze jaarstukken wordt de weerstandscapaciteit in Montferland als volgt berekend:

Verwachte weerstandscapaciteit	**2021**	**2022**
Algemene reserve	€ 7,8 mln.	€ 10,1 mln.
Reserve verkoop aandelen Nuon	€ 15,1 mln.	€ 15,3 mln.
Reserve grondexploitatie	€ 2,1 mln.	€ 2 mln.
Mutatie Algemene reserve (jaarrekening 2022)		€ 6,5 mln.
Totaal	**€ 25,0 mln.**	**€ 33,9 mln.**

Het verwachte saldo van de Algemene reserve bedraagt per eind 2026 € 7,4 mln. Dit bedrag kunnen we aanvullen met het positieve saldo van de primaire begroting 2023 van € 2,7 miljoen . Derhalve een totaalbedrag van € 10,1 miljoen. Dit saldo is vooralsnog vrij besteedbaar.
Het saldo van de reserve verkoop aandelen Nuon wordt na de vaststelling van de nota reserves en voorzieningen in november 2018 meegenomen in de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit. De stand van deze reserve bedraagt ultimo 2022 € 15,3mln..
Het saldo van de Reserve Grondexploitatie bedraagt per ultimo 2022 € 4,0 mln. Deze reserve dient als buffer voor specifieke risico's in de grondexploitatie. In de nota reserves en voorzieningen 2022 is de minimale omvang van deze reserve bepaald op € 2,0 mln. Het bedrag boven deze minimale buffer wordt meegenomen in de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit.
Op basis van de genoemde nota nemen we de onbenutte belastingcapaciteit niet meer mee bij de bepaling van de weerstandstandscapaciteit omdat deze niet direct beschikbaar is (wel latent aanwezig). Hierbij sluiten we aan bij de lijn die de provincie hanteert.
Ten opzichte van 2021 is onze weerstandscapaciteit met bijna € 9 mln. toegenomen.

Benodigde weerstandscapaciteit
Voor de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit heeft er een inventarisatie van individuele risico's plaatsgevonden. Omdat niet alle risico's zich in de praktijk gelijktijdig en in volle omvang zullen voordoen is een reëel risicobedrag berekend.
Het reële risicobedrag is het gemiddeld verwachte risicobedrag dat nodig is op korte termijn.
Op basis van de onlangs geactualiseerde risico-inventarisatie zijn 12 risico's in beeld gebracht en zijn tevens de beheersmaatregelen voor deze risico's aangegeven. Uit deze risico-inventarisatie en –analyse blijkt een reëel risicobedrag van € 3,15 mln. Hiervan kan € 2,15 mln. worden beschouwd als incidenteel en € 1 mln. als structureel.
Dit is de benodigde weerstandscapaciteit van de gemeente.
Indien de berekende weerstandscapaciteit (€ 33 ,9 mln.) wordt afgezet tegen de benodigde weerstandscapaciteit (€ 3,15 mln.) dan blijkt dat de ratio 10,8 is.
Dit betekent dat de weerstandscapaciteit in Montferland per ultimo het predicaat "uitstekend" krijgt. De omvang van het eigen vermogen en de voorzieningen zijn dus op uitstekend niveau om alle mogelijke risico's op te vangen. Dit komt vooral omdat wij over een reserve verkoop aandelen Nuon beschikken van ruim € 15 miljoen. Exclusief de reserve Nuon bedraagt deze ratio 5,6 en dat is nog steeds uitstekend.
De ontwikkeling van de weerstandsratio over de afgelopen jaren is als volgt:

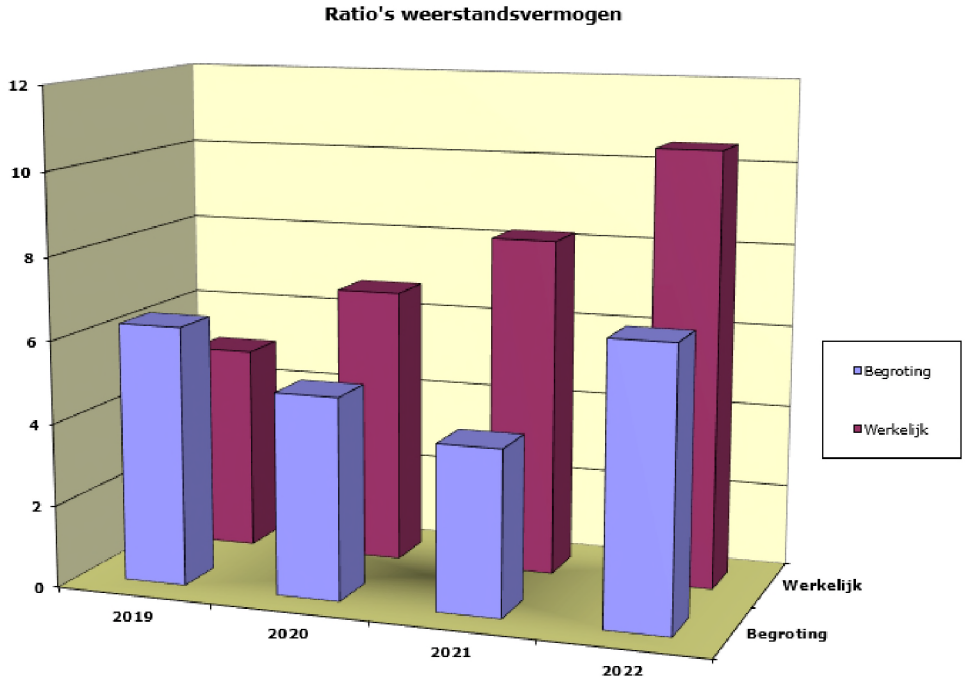

Risico's
Risicomanagement kijkt per definitie vooruit. Maar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing is ook voorgeschreven in het jaarverslag. Daarom kijken we ook terug in hoeverre risico's zich hebben voorgedaan die waren opgenomen in de risico-inventarisatie voor de begroting 2022. De drie grootste risico's die zich in 2022 hebben voorgedaan zijn:
Wachtgeld voormalig bestuur
In de risico-inventarisatie bij de begroting 2022 is geen bedrag opgenomen voor dit onderdeel. In de tweede kwartaalrapportage van 2022 hebben we een voorziening moeten treffen van bijna € 1,3 miljoen voor dit onderdeel. Dit betreft de bijgestelde personele lasten in verband met wachtgeld voormalig bestuur. In de voorziening Voormalig bestuur is een storting gedaan om toekomstige lasten wachtgeld voormalig bestuur op te kunnen vangen. Dit betreft een aanvulling voor 2022 en daarnaast een storting in de voorziening voor jaren 2023 tot en met 2026.
Bedrijfsvoering
Al geruime tijd wordt onderkend dat gemeenten te maken hebben met een lastig bedrijfsvoeringsvraagstuk, namelijk een tekort aan personeel. Veel gemeenteambtenaren gaan de komende jaren met pensioen. Vanwege de krappe arbeidsmarkt is het lastig om nieuwe medewerkers aan te trekken. Onze gemeente wordt hier ook al enige tijd mee geconfronteerd. De gemeente staat voor een grote uitdaging om de vakkennis de komende jaren vast te houden om de grote ambities van de gemeente te kunnen realiseren. Dit risico stond niet opgenomen in de begroting 2022, maar in de inventarisatie bij de jaarstukken hebben we een reëel risico opgenomen van € 300.000. De exacte omvang van het in 2022 opgetreden risico is niet aan te geven.
Gemeenschappelijke regelingen (met name ODA)
In de risico-inventarisatie bij de begroting 2022 hebben we een reëel risico opgenomen van € 200.000 voor dit onderdeel. In de jaarrekening zien we een overschrijding op het budget van de ODA van €225.000. Deze overschrijding is een gevolg van meer afgenomen (inzet) op toezicht-en handhavingszaken (waaronder enkele grote handhavingszaken, o.a. drugslabs) en meer gevraagde milieuadviezen (in verband met ruimtelijke plannen/ontwikkelingen). Alles op basis van outputfinanciering en dat is voor de gemeente een open eind regeling.

5. Financiële kengetallen

Toelichting financiële kengetallen
De vijf financiële kengetallen geven samen een beeld van de financiële ontwikkelingen in de gemeente. Eén los kengetal zegt echter weinig over de totale financiële positie. Of een hoge schuldquote voor een gemeente nadelig is, hangt bijvoorbeeld af van het eigen vermogen en hoe

groot de kans is dat de schuld weer wordt afgelost. Onderstaande een toelichting op de verschillende kengetallen.

Weerbaarheid: kan de gemeente tegen een stootje?
Netto schuldquote (ongecorrigeerd): De niet gecorrigeerde netto schuldquote geeft het risico voor de gemeente weer als derden niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen. Denk bij voorbeeld aan een woningcorporatie, die geld heeft geleend bij de gemeente. Hoe lager, hoe beter.
Netto schuldquote (gecorrigeerd): De netto schuldquote geeft aan of de gemeente in staat is de schulden terug te betalen waarvoor zij volledig zelf aan de lat staat. Ook hier geldt: hoe lager, hoe beter.
Solvabiliteit: De mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Dit wordt berekend op basis van het eigen vermogen en de bezittingen van de gemeente. Hoe hoger, hoe beter.
Grondexploitatie: Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Hier geldt: hoe lager, hoe minder risicovol.

Wendbaarheid: kan de gemeente zich relatief snel aanpassen aan veranderende omstandigheden?
Hierbij zijn de volgende kengetallen van belang:
Belastingcapaciteit: De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Hoe lager hoe beter.
Structurele exploitatieruimte: Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, door de structurele baten en structurele lasten te vergelijken met de totale baten. Hoe hoger, hoe beter.

		Indeling categorieën (%)		
	Kengetal	**A 'Voldoende'**	**B 'Matig'**	**C 'Onvoldoende'**
1a	Netto schuldquote	< 90%	90-130%	> 130%
1b	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90%	90-130%	> 130%
2	Solvabiliteitsratio	> 50%	20-50%	< 20%
3	Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
4	Grondexploitatie	< 20%	20-35%	> 35%
5	Belastingcapaciteit	< 95%	95-105%	> 105%

		Financiële kengetallen Montferland (%)		
	Kengetal	Rek. 2021	Begroting 2022	**Rek. 2022**
1a	Netto schuldquote	58%	74%	62%
1b	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	51%	64%	53%
2	Solvabiliteitsratio	33%	31%	37%
3	Structurele exploitatieruimte	0,82%	-0,81%	6,6%
4	Grondexploitatie	0%	0%	0%
5	Belastingcapaciteit	109%	104%	104%

Voldoende
Matig
Onvoldoende

De financiële kengetallen dienen in samenhang te worden bezien om onze financiële positie te beoordelen. Onze solvabiliteit is in 2022 verder verbeterd ten opzichte van 2021. Vanwege het forse positieve resultaat is het kengetal structurele exploitatieruimte aanzienlijk verbeterd.

In 2022 vallen vier kengetallen in de categorie voldoende (netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd, structurele exploitatieruimte en grondexploitatie) en twee in de categorie matig (solvabiliteitsratio en belastingcapaciteit). Rekening houdend met ons uitstekende weerstandsvermogen kunnen we concluderen dat we de financiële positie van onze gemeente als voldoende kunnen kwalificeren.

Paragraaf B. Onderhoud kapitaalgoederen

1. Missie

De gemeente Montferland heeft een grote oppervlakte aan openbare ruimte in beheer. Daarin vinden veel activiteiten plaats zoals wonen, recreëren en werken. Daarvoor zijn kapitaalgoederen nodig zoals wegen, rioleringen, kunstwerken, openbaar groen, openbare verlichting, sportvelden en gebouwen. De kwaliteit van deze kapitaalgoederen en het onderhoudsniveau ervan is in grote mate bepalend voor de beleving van onze inwoners en mensen die in onze gemeente werken en recreëren en niet in de laatste plaats de voor de (jaarlijkse) lasten. We streven hierbij naar een voldoende onderhoud van onze kapitaalgoederen.

2. Context en achtergronden

Het onderhoud van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte en het onderhoud aan de gemeente gebouwen is uitgevoerd conform de door de raad of het college vastgestelde beleids- en beheerplannen. De plannen worden frequent, in de meeste gevallen eens in de vier jaar, opnieuw vastgesteld.
Op basis van de vastgestelde plannen is per kapitaalgoed inzicht gegeven in het gemeentelijk beleid, de doelstellingen, de geplande onderhoudswerken en de kosten daarvan.

3. Kaderstellende beleidsnota's

- Het Coalitieprogramma 2018-2022
- Nota reserves en voorzieningen 2018
- Budgetkader College 2017
- Beleidsplan wegen 2018-2021
- Beleidsplan civiele kunstwerken 2018-2023
- Beleidsplan licht in de openbare ruimte 2020-2024
- Groenstructuurplan 2011
- Nota kunstgrasvelden
- Gemeentelijk Rioleringsplan 2016-2020 + 2021/GWRP
- Integraal Verkeer en Vervoersplan (i-VVP)
- IBOR (raadsbesluit 2014)
- Beleidsplan Toegankelijkheid Openbare Ruimte 2017-2021
- Beleids- en uitvoeringsplan Gladheidsbestrijding 2016-2021
- Nota vastgoedbeleid 2015

4. Ontwikkelingen

Onderstaand een korte toelichting per onderdeel.
Openbare ruimte
In 2022 hebben wij de verschillende kapitaalgoederen in de openbare ruimte onderhouden volgens de door het college vastgestelde beheerplannen. Daarbij wordt zodanig onderhoud gepleegd, dat voldaan wordt aan de door de raad vastgestelde beeldkwaliteit.
Jaarlijks vinden er meerdere schouwen van de openbare ruime plaats. Daarbij worden duizenden locaties geschouwd. Over het jaar heen moet volgens de CROW (CROW is een kennisorganisatie op het gebied van infrastructuur, openbare ruimte, verkeer en vervoer en werk en veiligheid) 90% van de schouwpunten voldoen aan de vastgestelde beeldkwaliteit. Vooral in het groeiseizoen (mei – okt) is dat nagenoeg niet haalbaar op het onderdeel groen. Met een score van 92% in 2022 voldeden wij echter wel aan de norm.

Wegen
De raad heeft in 2022 het beleidsplan wegen 2021 - 2025 vastgesteld. De wegen worden onderhouden volgens de minimale richtlijnen CROW en het door de raad vastgestelde beeldkwaliteitsniveau. De toevoeging aan de voorziening groot onderhoud wegen was in 2022 € 661.970 volgens het beleidsplan wegen (excl. klein onderhoud). De raming was € 780.355,= en

de uitgaven waren € 697.540,=. Dat de uitgaven lager waren dan de raming heeft te maken met het feit dat een aantal in 2022 geplande werken niet zijn uitgevoerd. Onder andere de rotonde Immenhorst/Plantsoensingel Zuid is op een sobere, maar wel doelmatige wijze hersteld, zodat deze weer een aantal jaren mee kan. Deze keus is gemaakt vanwege de op dat moment enorm hoge asfaltprijs. Daarnaast is de Singel/Els in Didam doorgeschoven om die parallel te laten lopen met het IVVP uitvoeringsprogramma. Wel moet er nog een indexering worden betaald over 2022 van circa € 70.000,= waarmee de uitgaven weer in de pas lopen met de raming.
In 2022 zijn diverse grote en kleinere werkzaamheden uitgevoerd. Onder andere zijn de fietspaden van de Doetinchemseweg in Kilder voorzien van nieuw asfalt, de Heideweg in Didam is voorzien van nieuw asfalt en dat geldt ook voor de Zuidermarkweg in Beek. Daarnaast meerdere asfaltwerken van kleinere omvang.
In 2022 is uitvoering gegeven aan het vervangen van straatmateriaal/herinrichten van de Kleefsestraat en Hovelstraat in Beek, de van Marlestraat en Pastoor Bluemerstraat in Kilder en diverse wegen in Braamt (Hiedenbrinkstraat, Mariastraat en Pastoor ter Rielestraat) en diverse wegen in 's-Heerenberg (Daltuin, Dr .H. van Heeklaan en Montferlandsestraat) in 's-Heerenberg.
Voor de onverharde wegen is in 2019 het beleidsplan zand- en halfverhardingswegen 2019-2028 vastgesteld. In 2022 is een pilot uitgevoerd met het aanbrengen van het product Padvast op het Nachtegaalslaantje en de Molenberg in Stokkum. Omdat die pilot volledig voldoet aan onze verwachtingen en die van de aanwonenden is dit in 2022 verder toegepast op meerdere onverharde wegen. Dit krijgt in 2023 een vervolg.

Nachtegaalslaantje en Stokkum, nadat Padvast is aangebracht.

Rioleringen
Het huidige GWRP (Gemeentelijk Water en Riolerings Plan) heeft een looptijd van 2022-2026. Dit plan is de basis voor het uitvoeren van onze wettelijke zorgplichten op het gebied van afvalwater, grondwater en hemelwater.
Gedurende het jaar 2022 is het reguliere onderhoud aan het rioolstelsel uitgevoerd zoals het reinigen en inspecteren van de pompputten, rioolgemalen, rioolleidingen, kolkenzuigen, verhelpen verstoppingen.
We zijn gestart met het maken van een analyse van ons stelsel en opstellen van een beheerplan vrijverval riolering. Ook is er gestart met het beoordelen van alle rioolinspecties en deze visueel zichtbaar te maken op kaart. De kleine onderhoudswerkzaamheden aan het rioolstelsel (zoals verhelpen verstoppingen) zijn dit jaar opnieuw aanbesteed aan 2 lokale/regionale partijen.
In 2022 is een bedrag van € 895.000 ten gunste van een investeringen 2022 gebracht conform het GWRP. Ten opzichte van de begroting 2022 was het saldo van de kostendekking € 354.000 negatief. Dit saldo is nagenoeg conform begroting binnen het GWRP. Van dit bedrag is € 77.000 onttrokken aan de reserve riolering. Dit betreft het nadeel op het onderdeel rioolheffing als gevolg van een lager waterverbruik dan geraamd. Het restant van € 277.000 is onttrokken aan de voorziening riolering ex artikel 44 lid 2 BBV.. Conform dit GWRP zullen de voorziening en de reserve in de komende jaren worden ingezet als dekking van de verwachte tekorten.

Openbare verlichting
De toevoeging aan de voorziening vervanging lichtmasten was in 2022 € 134.809. De werkelijke uitgaven bedroegen ongeveer € 200.000.
In 2022 zijn ongeveer 700 armaturen en 150 lichtmasten op diverse locaties in Braamt, Beek, Loil, 's- Heerenberg, Nieuw Dijk, Kilder, Didam en het buitengebied vervangen (inclusief enkele projecten zoals Bloemenbuurt en de St Jansgildestraat). In 2022 zijn alle armaturen met SOX-lampen vervangen naar LED armaturen. De SOX-lampen zijn niet meer verkrijgbaar vanwege Europese regelgeving. Alle SOX armaturen zijn in 2022 nu vervangen.

Sint Jansgildestraat in Beek met links de oude verlichting en rechts de nieuwe.

Civiele Kunstwerken
In 2018 is het beleidsplan civiele kunstwerken 2019-2023 vastgesteld. In 2022 is, conform planning, een bedrag van € 20.564 toegevoegd aan de voorziening groot onderhoud civiele kunstwerken. In 2022 is de tunnel aan de Oude Doetinchemseweg in Zeddam gereinigd, het betonoppervlak dient in 2023 opnieuw geconserveerd moeten worden.
Alle overige onderhoudsmaatregelen vanuit de inspectie van 2017 zijn uitgevoerd.
In december 2022 zijn alle kunstwerken geïnspecteerd. De bevindingen van deze inspectie zullen verwerkt worden in een nieuw beleids-/beheerplan voor 2024-2028.

Oude Doetinchemseweg Zeddam, situatie tunnel voor en na reiniging

Openbaar groen
Gedurende het jaar is het reguliere onderhoud aan het openbaar groen en de bomen uitgevoerd. Dit gebeurt grotendeels door onze eigen buitendienst.
We zijn gestart met het opstellen van een Groenbeleidsplan, dat in 2023 vastgesteld wordt door de raad. Daarnaast is er ook gestart met het opstellen van het Groenbeheerplan, dit geeft uitvoering aan de gestelde ambities in het Groenbeleidsplan.

Sportvelden
Gedurende het jaar heeft er frequent onderhoud plaatsgevonden op de sportvelden, inclusief de beregening van de velden.

Onderhoud gemeentelijke gebouwen
De gemeente heeft in 2022 voorbereidingen getroffen voor de verdere verduurzaming van de installaties van de Muizenberg. De aanbesteding van de warmtepompen heeft plaatsgevonden en

de werkzaamheden zullen in de eerste helft van 2023 afgerond worden. De sporthal wordt een 'Energie Neutraal Gebouw'. Op de gemeentewerf zijn de screens vervangen. Op een aantal locaties is schilderwerk uitgevoerd. In 2022 heeft de 'herinspectie' van de gemeentelijke gebouwen plaatsgevonden. Tevens is een duurzaamheidsplan voor de gebouwen opgesteld. Deze plannen zullen in 2023 aan de gemeenteraad ter vaststelling worden aangeboden. Eind 2022 is er geen sprake van achterstallig onderhoud.

Paragraaf C. Financiering

Beleid

Voor de financiering van de programma's zijn financiële middelen nodig. Om tijdig en tegen gunstige condities gelden aan te trekken of uit te zetten is de uitvoering van de treasuryfunctie belangrijk.
De treasuryfunctie omvat het sturen, beheersen, verantwoording afleggen over en het toezicht houden op:

- De financiële vermogenswaarden;
- de financiële geldstromen;
- de financiële posities en de daaraan verbonden risico's.

De uitvoering van de treasuryfunctie is gebaseerd op artikel 13 van de "Financiële verordening 2017". Het treasurystatuut, zoals is vastgesteld op 16 februari 2016, geldt nog steeds. Dit treasurystatuut is gebaseerd op de geldende financiële verordening.
In het treasurystatuut is onder andere geregeld dat, conform de opgelegde verplichting door de rijksoverheid, overtollige middelen moeten worden belegd bij de rijksoverheid of bij andere openbare lichamen. Een nadere uitwerking hiervan vindt plaats in het treasurystatuut.

Kasgeldlimiet

De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) bevat instrumenten om de risico's te beperken die gemeenten lopen bij het lenen en het uitzetten van financiële middelen. Een belangrijk instrument is de kasgeldlimiet. Hierbij gaat het om het beperken van renterisico's op de korte schuld. Korte schuld is bedoeld voor het financieren van de lopende uitgaven. De kasgeldlimiet is 8,5% van het begrotingstotaal en bedroeg voor 2022 € 8,1 mln. (afgerond). In 2022 zijn meerdere grotere uitgaven verricht (o.a. aankopen gronden) waardoor regelmatig kasgeldleningen uitgezet werden, waarbij het kasgeldlimiet in de loop van het jaar 2022 is overschreden. Hierdoor waren we genoodzaakt een Langlopende lening (november 2022) af te sluiten om aan de wettelijke verplichting te voldoen.

Algemene ontwikkelingen

Belangrijke ontwikkelingen die invloed hebben op de treasuryfunctie zijn de uit te voeren investeringen, de grondexploitatie, de bedrijfsvoering en de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt.
In 2022 is het renteniveau relatief snel gestegen t.o.v. 2021. Dit is o.a. het gevolg van de renteverhogingen door de Europese Centrale Bank (ECB) veroorzaakt door de hoge inflatie die minder tijdelijk bleek dan eerder was voorzien. De olieprijs is verder opgelopen als gevolg van een toenemende vraag en de geopolitieke spanningen rond de Oekraïne. Bovendien houden knelpunten in de productie en de logistiek langer aan. Ook zien we dat bedrijven in de dienstensector de prijzen verhogen om de omzetverliezen als gevolg van de pandemie te compenseren. Doel van rentestijging door ECB is een dempend effect op de inflatie.

Beleid bij nieuwe leningen

Bij het aantrekken van langlopende geldleningen wordt de looptijd van een lening afgestemd op de financieringsbehoefte behorende bij het totaal van de investeringen. Investeringen voor de grondexploitatie worden in het algemeen gefinancierd door een lening die een kortere looptijd heeft dan leningen voor investeringen in gebouwen of wegen. Binnen de gemeente is sprake van totaalfinanciering, waarbij leningen niet worden aangetrokken voor specifieke investeringen (projectfinanciering) maar voor het totaal van de financieringsbehoefte.

Relatiebeheer

Met de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is een overeenkomst financiële dienstverlening aangegaan, op basis waarvan deze bankinstelling dagelijks onze banksaldi beoordeelt en intern verrekent met daggeld dan wel tijdelijke belegging via schatkistbankieren.

De te betalen en te ontvangen rente is gebaseerd op het zogenaamde interbancaire tarief, verhoogd c.q. verlaagd met een opslag van 0,40% en als zodanig uiterst concurrerend met andere instellingen. Alle betalingen en ontvangsten lopen via de rekeningen bij de BNG.
Bij de Rabobank loopt een bankrekening uitsluitend voor het afstorten van liquide middelen van de afdeling Publiekszaken.

Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte is het verschil tussen de boekwaarde van de investeringen en de vaste financieringsmiddelen. Onder vaste financieringsmiddelen verstaan wij de reserves en voorzieningen plus de opgenomen vaste geldleningen. Verder wordt rekening gehouden met de reguliere aflossingen op bestaande geldleningen.
Voor jaar 2022 wordt de financieringsbehoefte ten behoeve van investeringen gedekt worden uit de aanwezige middelen. In 2022 is een langlopende geldleningen ad 15 mln. met aflossing in 20jr afgesloten.

Leningenportefeuille

Dit onderdeel geeft inzicht in de samenstelling, de grootte en de rentegevoeligheid van de opgenomen leningen. De (verwachte) mutaties als gevolg van nieuwe leningen, (vervroegde) aflossingen, renteconversies e.d. en bijzondere transacties worden toegelicht.

Bedragen x €1.000	Balans 1-1-2022	Opname 2022	Aflossing 2022	Balans 31-12-2022	Rente 2021	Gem. Perc.
Totaal langlopende geldleningen	53.025	15.000	6.256	61.769	1.193	2,08%
Totaal woningbouwleningen	1.934		231	1.703	75	4,18%

Op de balansdatum resteren voor de gemeente nog 13 langlopende leningen, waarvan twee leningen zijn doorgeleend aan Woningcorporatie Plavei (voormalig Woningstichting Bergh).

Renterisiconorm

Voor de gemeente Montferland zijn geen geplande rente herzieningen. Alle lopende leningen hebben een vast rentepercentage gedurende de resterende looptijd.
Voor 2021 bedraagt het rente risico op vaste schuld € 6.554 mln. en is ruim onder de gestelde renterisiconorm € 20.470 mln.. De komende jaren blijft het rente risico op vaste schuld ruim onder de vastgestelde renterisiconorm van 20% van het begrotingssaldo.

Bedragen x € 1.000

	RENTERISICONORM	Jaarrekening 2022			
		2022	2023	2024	2025
1a	Renteherziening op vaste schuld o/g				
1b	Renteherziening op vaste schuld u/g				
1	Netto renteherziening op vaste schuld (1a-1b)				
2a	Te betalen aflossingen	6.487	6.746	6.756	6.766
2b	Te ontvangen aflossingen	-231	-240	-250	-260
2	**Herfinanciering (2a-2b)**	**6.256**	**6.506**	**6.506**	**6.506**
3	**Renterisico op vaste schuld (1+2)**	**6.256**	**6.506**	**6.506**	**6.506**
4	Begrotingstotaal	95.799	99.512	98.360	99.882
4a	Het vastgesteld percentage	20	20	20	20
4	**Renterisico norm**	**19.160**	**19.902**	**19.672**	**19.976**

5	Toets renterisico norm				
	Renterisico norm (4)	19.160	19.902	19.672	19.976
	Renterisico op vaste schuld (3)	-6.256	-6.506	-6.506	-6.506
5a=(4>3)	**Ruimte onder renterisiconorm**	**12.904**	**13.396**	**13.166**	**13.470**
5b=(3>4)	Overschrijding renterisiconorm				

Renteschema

Renteschema		**2022**	
a. De externe rentelasten over korte en lange financiering	+/+		€ 1.292.631
b. De externe rentebaten over de korte en lange financiering	-/-		€ -16.942
Saldo externe rentelasten en rentebaten			€ 1.275.689
c1. Doorberekende rente aan de grondexploitatie	-/-	€ 7.998	
c2. Doorberekende rente van projectfinanciering taakvelden	-/-	€ -	
c3. Rentebaat van door verstrekte specifieke leningen	-/-	€ 120.668	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente			€ 1.147.023
d1. Rente over eigen vermogen	+/+	€ -	
d2. Rente over voorzieningen	+/+	€ -	
Aan taakvelden toe te rekenen interne rente			€ -
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente			€ 1.147.023
e. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	-/-		€ 1.718.923
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury			**€ 571.899**

Paragraaf D. Bedrijfsvoering

Inleiding

De bedrijfsvoering omvat in algemene zin alle activiteiten, middelen en systemen waarmee de dienstverlening gerealiseerd wordt.

Formatie en budget ambtelijke organisatie

De omvang van de loonkosten en de formatie van de totale ambtelijke organisatie is:

Formatie en budget ambtelijke organisatie	**Jaarrekening 2020**	**Jaarrekening 2021**	**Begroting na wijz. 2022**	**Jaarrekening 2022**
Loonkosten eigen en ingehuurd personeel (x € 1.000):				
• eigen personeel	19.447	19.925	21.992	20.697
• tijdelijk/extern personeel	990	1.521	3.106	2.891
	20.437	**21.446**	**25.098**	**23.588**
Formatie in fulltime eenheden (fte's):				

• vast	283,27	283,93	307,76	287,00
• boventallig	0,4	0	0	0

* De werkelijke bezetting per 31-12-2022 is lager dan de toegestane formatie. Dit heeft te maken met niet ingevulde vacatures.

Apparaatskosten

Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke middelen voor het inzetten van personeel (loon- en overige personeelskosten), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten en dergelijke voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de ambtelijke organisatie (exclusief griffie en bestuur).

Kosten x € 1.000	Jaarrekening 2020	Jaarrekening 2021	Begroting na wijz. 2022	Jaarrekening 2022
loon- en overige personeelskosten	19.742	19.681	21.684	20.413
kosten externe inhuur	990	1.521	3.106	2.891
huisvestingskosten	1.334	1.349	1.454	1.463
kosten ICT	2.221	1.993	2.157	1.989
tractiekosten	502	481	618	596
facilitaire kosten	224	199	184	161
overige organisatiekosten	679	1.351	1.047	906
totaal	**25.692**	**26.575**	**30.250**	**28.419**
per inwoner	**€ 714**	**€ 738**	**€ 833**	**€ 783**

Verdieping van enkele onderwerpen

Accountantscontrole en (verbijzonderde) interne controle
De jaarrekening 2021 is voorzien van een goedkeurende controleverklaring van de accountant. De uitvoering van de controle verliep naar behoren.
Sociaal Domein
De (kwaliteit van de) verantwoordingen van de gecontracteerde zorgaanbieders WMO en Jeugdwet stabiliseert zich: Waar in 2016 nog 35 zorgaanbieders geen of geen goedkeurende accountantsverklaringen konden overleggen, beperkt zich dit al enige jaren tot slechts enkele aanbieders. Wel zien we een lichte achteruitgang over het jaar 2021, welke valt te herleiden naar de extra controle-eisen in verband met de Corona-maatregelen.
Circa 99% van de uitgaven van afgerond € 16,7 miljoen zijn verantwoord. Voor de rechtmatigheidstoets geldt onveranderd dat voor alle zorg waar geen goedkeurende controleverklaring voor is afgegeven (de "kleinere" zorgverstrekkers met een omzet < € 125.000 vallen hier ook onder) deze door de accountant worden aangemerkt als "onzeker" .
De uitvoering van de Persoonsgebonden budgetten (PGB's) ligt bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Door het ontbreken van een goedkeurende accountantsverklaring (ook weer in 2021 en 2022 het geval) worden ook deze als "onzeker" aangemerkt.
Rechtmatigheidsverantwoording door het college van B&W met ingang van 2023
Eind 2022 is (eindelijk) de wetswijziging geformaliseerd waardoor het college van B&W, voor het eerst in de jaarstukken 2023, een verklaring aflegt over de rechtmatigheid van het door haar gevoerde beleid in 2023. Ook de rol van de accountant wijzigt hierdoor: Zij beoordeelt m.i.v. 2022 niet langer de rechtmatigheid, maar velt wel een oordeel over de getrouwheid van de exploitatiecijfers en balansmutaties alsmede over de rechtmatigheidsverklaring van het college.
In 2022 hebben wij verder alvast voorbereidende werkzaamheden verricht, zoals het uitvoeren van een 0-meting waarbij de kwaliteit van de huidige administratieve organisatie in beeld is gebracht. Naar aanleiding hiervan zijn een aantal verbeteracties opgesteld, gericht op een toename van

robuustheid, deskundigheid en bewustzijn in de organisatie. In 2023 zullen wij dit verder voortzetten.
De noodzakelijke actualisatie van een drietal verordeningen heeft inmiddels plaatsgevonden. Door de gemeenteraad is vastgesteld de Financiële verordening 2023, de Controleverordening 2023 en de verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid 2023.
Tot slot melden wij dat de controle over het jaar 2023 wederom zal plaatsvinden door de huidige accountant Baker Tilly. Hiervoor hebben wij gebruik gemaakt van de verlengingsoptie in het contract met hen. Dit betekent dat er in het jaar 2023 een Europese aanbesteding voor de controlejaren 2024-2027 zal gaan plaatsvinden.

Frauderisicobeheersing
De NBA heeft in 2020 aangekondigd dat zij het beleid op de gebieden Fraude en Continuïteit meer concreet en meer zichtbaar tot uitdrukking wil brengen. Dit wordt gedaan met een aanvulling op Controlestandaard 700. De aanvulling in Standaard 700 komt er in hoofdlijnen op neer dat vanaf het boekjaar 2022 de accountant verplicht is om in de controleverklaring specifiek te vermelden welke frauderisico's zij bij de controle van de jaarrekening hebben geïdentificeerd en welke werkzaamheden onze gemeente ten aanzien van deze risico's hebben uitgevoerd.
De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude (waaronder corruptie) berust bij het college van burgemeester en wethouders. Deze verantwoordelijkheid betreft ook het onderhouden van een zodanige interne beheersing om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder dat deze afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.
Binnen onze gemeente is er binnen de interne beheersing aandacht voor frauderisico's en de preventie daarvan: Jaarlijks stellen hiertoe wij een interne frauderisicoanalyse op. Organisatiebreed worden de risico's en beheersmaatregelen geinventariseerd en geanalyseerd. In 2022 gaat het om 14 activiteiten / processen, waarvan wij de getroffen beheersmaatregelen, voor het minimaliseren van de frauderisico's, als "voldoende" beoordelen .
Dit laat echter onverlet dat de onderbouwing om de prestatielevering aan te tonen bij de factuurbetalingen beter kan. Dit ondanks de per 2023 ingestelde maatregel (in het proces "factuurbetaling") dat systeemtechnisch wordt afgedwongen dat facturen door twee personen worden gecontroleerd.
Al met al is de conclusie dat de drempel om fraude te plegen behoorlijk hoog ligt, maar dat er geen 100% garantie is dat zich geen fraudegeval zal kunnen voordoen.

Informatiebeveiliging en privacy
Het Cybersecuritybeeld Nederland (CSBN) van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding over 2022 geeft aan dat het niet de vraag is óf bedrijven en overheidsinstellingen worden aangevallen, maar wannéér. Cyberaanvallen door andere landen en door criminele organisaties zijn het nieuwe normaal. De gemeente Montferland zet in 2023 dan ook versterkt in op bewustwordingscampagnes onder medewerkers om het risico van een hack te minimaliseren.
Er is in 2022 gewerkt aan het doorlopend op orde hebben van basismaatregelen en het vergroten van de weerbaarheid. In 2022 is hiertoe een informatieveiligheid management systeem aangeschaft, waardoor we meer 'in control' zullen zijn ten aanzien van de documentatie, processen en procedures.
De actualisatie van het informatieveiligheidsbeleid is in 2022 gestart en wordt begin 2023 vastgesteld, voor de periode van 4 jaar. Daarna wordt deze uitgewerkt in de diverse gemeentelijke processen. Daarnaast wordt er in 2023 uitvoering gegeven aan een verbeterplan om te voldoen aan de WPG (Wet politiegegevens).
De gemeente verantwoordt zich elk jaar via de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) over de kwaliteit van de informatieveiligheid van diverse informatiesystemen zoals Suwinet, WOZ, BRP, DigiD, BAG, BRO en BGT. De ENSIA audit over 2022 heeft een aantal aandachtspunten opgeleverd die zijn opgenomen in een verbeterplan.
Een speerpunt in de komende periode is het vaststellen van een calamiteitenplan; vastgestelde procedures die schade als gevolg van een natuurlijke of door mensen veroorzaakte calamiteit kan minimaliseren. Daarnaast blijven we alert op eventueel malafide ingaande en uitgaande netwerk- en berichtenverkeer.
Het waarborgen van de betrouwbaarheid van de gemeentelijke informatiesystemen staat centraal. We richten ons op het minimaliseren van schade door het voorkomen van beveiligingsincidenten. Ook in de komende jaren gaat het daarbij om risicobeheersing en niet om het uitsluiten van ieder laatste risico. Het behalen van 100% veiligheid is namelijk onmogelijk.

Personeel en organisatie
Organisatieontwikkeling
In 2022 zijn we gestart met een onderzoek naar onze organisatie-inrichting. In de eerste fase is onderzocht in hoeverre aanpassing van de structuur wenselijk is om aan te sluiten bij de gewenste organisatieontwikkeling en het toekomstbeeld. Hieruit is naar voren gekomen dat dat wenselijk is, in het bijzonder om het werken aan de grote opgaven goed vorm te kunnen geven. In 2023 start fase 2, waarbij er dan duidelijkheid moet komen over hoe de aanpassingen er dan uit dienen te zien.
Vacaturevervulling
Veel aandacht en inspanning is in 2022 gegaan naar het vervuld krijgen van vacatures. Dit kostte veel inspanning door enerzijds de krapte op de arbeidsmarkt en anderzijds toename van het aantal vacatures. Tot op heden lukt het met veel inspanning de vacatures grotendeels vervuld te krijgen. Om dit ook in de toekomst het hoofd te kunnen bieden, zijn er projectgroepen geformeerd die zich o.a. bezighouden met Werving en Aantrekkelijk werkgeverschap.
Overige ontwikkelingen
2022 heeft in het teken gestaan van een aantal grote instrumenten (grotendeels voortkomend uit HR-strategie 2022-2025). Deze instrumenten zijn voorbereid en gaan januari/februari 2023 live. Dit zijn:

- Nieuwe HR-gesprekkencyclus, waarbij de traditionele drie-gesprekkeneenheid wordt losgelaten en meer gericht op en vanuit eigen initiatief medewerker de gesprekken worden gevoerd;
- Montferland Academie: ten behoeve van de persoonlijke ontwikkeling van de medewerkers is een online leerplatform ingericht met een bibliotheek met standaardopleidingen die aangevuld wordt met eigen materiaal en trainingen;
- Optimalisering en digitalisering HR-processen: diverse HR-processen die handmatig werden uitgevoerd zijn, na eerst geoptimaliseerd te zijn, gedigitaliseerd;
- Ondersteuning medewerkers op financieel gebied: tezamen met ons eigen financieel loket is ondersteuning ingericht met verschillende mogelijkheden om medewerkers die door bijvoorbeeld de inflatie behoefte hebben aan financiële ondersteuning.

Paragraafgegevens

	Jaarrekening 2020	Jaarrekening 2021	Jaarrekening 2022
Formatie per 1.000 inwoners	8,4 fte	8,2 fte	8,5 fte
Bezetting per 1.000 inwoners	7,9 fte	7,9 fte	8,0 fte
Apparaatskosten per inwoner	€ 714	€ 738	€ 783
Externe inhuur (% van totale loonsom en kosten inhuur)	5%	8%	14%
Ziekteverzuim *	6,6% (5,0%)	5,8% (4,4%)	7,7% (6,5%)
Uitstroom medewerkers	38	34	38
Doorstroom medewerkers	9	12	17
Instroom medewerkers	27	31	49
Factuurbetaling binnen twee weken (onze norm =75%)	58%	67%	74%

* Het ziekteverzuimpercentage is inclusief het verzuim van het personeel met een WSW-dienstverband (vm Laborijn). Het percentage tussen haakjes betreft het verzuim van het ambtelijk personeel exclusief de WSW'ers

Paragraaf E. Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn, volgens artikel 1 Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), die partijen (privaat- of publiekrechtelijk) waarin een gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. Van een financieel belang is sprake indien aan de

verbonden partij een bedrag beschikbaar is gesteld dat niet verhaalbaar is wanneer de partij failliet gaat of wanneer de gemeente aansprakelijk is voor een bepaald bedrag in de situatie dat de verbonden partij zijn verplichtingen jegens derden niet nakomt. Van een bestuurlijk belang is sprake indien een wethouder, raadslid of ambtenaar van de gemeente namens de gemeente plaatsneemt in het bestuur van de verbonden partij of namens de gemeente stemt in bijvoorbeeld een aandeelhoudersvergadering.

Opdrachtgever en eigenaar

De gemeente vervult twee rollen richting de verbonden partijen, namelijk de rol van opdrachtgever en de rol van eigenaar.

- opdrachtgever: de gemeente is afnemer/opdrachtgever van de verbonden partij. De verbonden partij levert diensten of producten, is uitvoerder van gemeentelijk beleid. Vaak gaat dit in de vorm van een basispakket dat door alle deelnemers in de samenwerking wordt afgenomen met daarnaast een aanvullend (maatwerk) pakket dat voor afzonderlijke deelnemers op maat wordt afgesproken;
- eigenaar: in de eigenaarsrol beslist de gemeente over de oprichting, missie, de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de verbonden partij. Het gemeentebestuur is mede eigenaar van de verbonden partij en draagt bestuurlijke verantwoordelijkheid (de gemeente neemt deel aan het bestuur). De rol van eigenaar richt zich vooral op de continuïteit en de levensvatbaarheid van de (samenwerking)organisatie.
  Het is belangrijk dat de (beleids)doelstellngen van de gemeente ook via de verbonden partijen worden gerealiseerd. De gemeente zelf houdt uiteindelijk de verantwoordelijkheid voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's in de begroting. In de programma's is al aangegeven welke bijdrage een verbonden partij hieraan levert. Telkens moet worden beoordeeld of een taak wordt uitgevoerd zoals de gemeente dat voor ogen staat en of er voldoende inhoudelijk en financieel toezicht is op het uitvoeren van deze taak.

Kaders

De Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) is met ingang van 1 juli 2022 gewijzigd. De Wgr maakt (publiekrechtelijke) samenwerking mogelijk tussen gemeenten, provincies en waterschappen. Met deze wijziging krijgen volksvertegenwoordigers, zoals raadsleden, meer invloed op de besluitvorming van dit soort samenwerkingen en kunnen ze die beter controleren. Het deel van de Wgr dat rechten geeft aan volksvertegenwoordigers is direct ingegaan. Voor het andere deel (verplichtingen om bestaande gemeenschappelijke regelingen aan te passen, om zo scherpere afspraken te maken over bijvoorbeeld uittreding of evaluatie) geeft de wet een implementatie-periode van twee jaar. Enkele belangrijke punten zijn:

- De algemene en financiële kaders voor het volgende begrotingsjaar moeten door het samenwerkingsverband uiterlijk vóór 30 april aangeboden worden aan de raden van de deelnemers (artikel 34b Wgr). Voor de gemeente Montferland betekent dit dat deze informatie beschikbaar is tijdens de behandeling van de Kadernota;
- De jaarrekening en het verslag van de accountant moeten eveneens uiterlijk 30 april worden aangeboden aan de raad;
- De termijn waarbinnen de raad een zienswijze kan indienen op de ontwerpbegroting van een samenwerkingsverband is twaalf weken. De vastgestelde begroting van het samenwerkingsverband moet daarom uiterlijk 15 juli toegezonden worden aan de provincie.
- Lokale rekenkamers en rekenkamercommissies kunnen ook onderzoek doen bij samenwerkingsverbanden die op grond van de Wgr zijn ingesteld;
- Een bestuur van een samenwerkingsverband kan de overgedragen bevoegdheden niet zelf uitbreiden

De huidige nota Verbonden Partijen stamt uit 2012 en behoeft actualisatie. Dat was reeds het voornemen van de vorige coalitie en is ook één van de conclusies uit het Rekenkamerrapport "Kiezen of delen:...rendement op regionale samenwerking". De bevindingen uit het rapport zijn omarmd door de gemeenteraad.

In 2021/2022 heeft de gemeenteraad het traject doorlopen waarin de koersbepaling voor regionale samenwerking centraal stond. Inmiddels heeft de gemeenteraad besloten voornemens te zijn, onder voorwaarden, aan te sluiten bij de regio Achterhoek. Het traject krijgt in het najaar van 2023 een vervolg. Zodra een en ander een vastere vorm krijgt zal het opstellen van de nieuwe nota Verbonden Partijen worden opgepakt.

Indexeringsmethodiek begroting gemeenschappelijke regelingen

De afgelopen jaren bepleitten de Achterhoekse gemeenten één gemeenschappelijk systeem van indexering voor de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen. In de praktijk leidde dit onvoldoende tot het gewenste resultaat omdat enerzijds iedere gemeenschappelijk regeling zijn

eigen dynamiek kende waardoor een generieke indexering "te kort door de bocht" bleek. Anderzijds bleek de stem van de Achterhoekse gemeenten een minderheidsbelang te vertegenwoordigen. Op dit moment ontbreekt een collectief standpunt, maar loopt wel de afspraak dat indexpercentages kritisch worden beoordeeld, zo veel als mogelijk aan de voorkant.

Procedure zienswijzen begrotingen gemeenschappelijke regelingen
Bij alle gemeenschappelijke regelingen stelt het algemeen bestuur de begroting vast. College en gemeenteraad hebben vooraf de mogelijkheid een zienswijze op de begroting te geven. De procedures van de diverse gemeenschappelijke regelingen lopen, ondanks de verruiming, qua tijdsperiode niet parallel aan elkaar en aan die van de reguliere besluitvormingsprocedure van de gemeenteraad. De begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen worden dan ook gezamenlijk, gebundeld in een raadsnotitie, medio juni aan de raad voorgelegd. Hieraan vooraf adviseert de Auditcommissie de gemeenteraad om al dan niet een zienswijze in te dienen.
De Auditcommissie en uiteindelijk de gemeenteraad doen dit op basis van een door het college vastgestelde notitie waarin kort en bondig geïnformeerd wordt over:

- belangrijke beleidsinhoudelijke ontwikkelingen die aanleidingen geven tot aanpassing van de koers van de regeling
- de gevolgen voor de financiën en/of financiële bijdrage
- financiële kerngegevens als verdeelsleutel financiële bijdrage, het bedrag per eenheid en het totaal, de reserve- en schuldpositie en de risico's en de beheersing daarvan
- (eventuele) concept advies zienswijzen.

Op 30 juni 2022 heeft de gemeenteraad ingestemd met alle voorgelegde begrotingen 2023 en zijn geen zienswijzen ingediend.

Bestuurlijk belang - bezetting bestuurszetels

De benoeming van een bestuurslid kan een bevoegdheid van de raad (raadsregeling) zijn of van het college (collegeregeling).

Gemeenschappelijke regelingen	**Programma**	**Burgemeester**	**Wethouder Derksen**	**Wethouder Groote**	**Wethouder Mos**	**Wethouder Wolsing**	**Raadslid**
1. Groene Metropoolregio (C)	1	AB		plv AB			RegioAgendaCommissie: 2 leden
2. Euregio Rijn-Waal (R)	1	lid euregioraad			plv lid euregioraad		euregioraad 2 leden + 2 plv. leden
3. Omgevingsdienst Achterhoek (C)	3		plv AB		AB		
4. Reinigingsdienst de Liemers (R)	3		AB+DB		plv AB		
5. Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen (C)	3 en 7		bestuur		plv bestuur		
6. GGD Gelre IJssel (C)	5 en 6			plv AB		AB	
7. Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (C)	6			AB+BC		plv AB	
8. Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (C)	6			AB		plv AB	
9. Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (C)	7	AB		plv AB			
10. Laborijn (C)	8		AB	plv AB+DB		AB+DB	
11. Stadsbank Oost Nederland (C)	8			plv AB		AB	
Vennootschappen en coöperaties							
Alliander (C)	Alg		AA		plv AA		
Vitens (C)	Alg		AA		plv AA		

Gemeenschappelijke regelingen	Programma	Burgemeester	Wethouder Derksen	Wethouder Groote	Wethouder Mos	Wethouder Wolsing	Raadslid
Bank Nederlandse Gemeenten (C)	Alg		AA		plv AA		
Coöperatieve Achterhoekse Groene Energiecentrale AGEM U.A. (C)	3			plv AL		AL	
Agem Gemeentelijke Energie BV	Alg			plv AA		AA	
Leisurelands BV	4			AA		plv AA	
NV Cultuur Centrum Amphion (C)	6			AA		plv AA	
Warmtenet Didam BV (per 15 februari 2021)	3			plv AA		AA	
Samenwerkingsovereenkomst regio Achterhoek + (C)	4		BO (water)				

Legenda

AA	afgevaardigde algemene aandeelhoudersvergadering
AB	algemeen bestuur
AL	afgevaardigde algemene ledenvergadering
BO	bestuurlijk overleg
(C)	benoemd door het college
DB	dagelijks bestuur
(R)	benoemd door de raad
plv	plaatsvervangend

Gemeenschappelijke regelingen

Bedragen x € 1

Openbaar Lichaam Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen			
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen bij op basis van het aantal inwoners.		
	Jaarrekening 2021	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**
saldo van baten en lasten	€ 331.012	€ 0	€ 0
gerealiseerd resultaat	€ 331.012	€ 0	€ 0
eigen vermogen	€ 331.012	€ 100.000	€ 100.000
vreemd vermogen	€ 0	€ 0	€ 0
oordeel accountant	goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage per inwoner	€ 4,80*	€ 3,50	€ 7,09
idem totaal	€ 145.116*	€ 127.000	€ 255.240
Risico's	De financiële bijdragen van de gemeenten zijn gebaseerd op het uitgangspunt dat elke deelnemende gemeente meedoet aan de vijf opgaven (Regionale Agenda). Als één of meerdere gemeenten niet deelnemen aan alle (5) opgaven kan dat betekenen dat de inwonerbedragen hoger worden of dat de gestelde ambities naar beneden toe moeten worden bijgesteld.		

* Inwonerbijdrage 2021: Naast vermelde € 4,80 heeft de provincie Gelderland een bijdrage in de vorm van subsidie beschikbaar gesteld, waardoor de inwonerbijdrage in 2021 kon worden beperkt.

Bedragen x € 1

Euregio Rijn-Waal gevestigd te Kleve (Duitsland)			
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen bij op basis van het aantal inwoners.		
	Jaarrekening 2021	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**
saldo van baten en lasten	€ -12.346	€ 11.858	€ 21.111
eigen vermogen	€ 1.762.660	1.750.000	niet bekend
vreemd vermogen	€ 1.493.767	€ 1.272.467	€ 926.444
oordeel accountant	goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage per inwoner			
idem totaal	7.350	€ 7.350	volgt
Risico's	De risico's hangen samen met de gesubsidieerde projecten, waarvan het INTERREG-project de belangrijkst is. Interreg V A heeft een looptijd tot 31.12.2022. Het Interreg VI A programma is in voorbereiding. De precieze gegevens zijn helaas nog niet bekend zodat vanaf het jaar 2023 geen begroting voor het Interreg VI programma is opgenomen.		

Bedragen x € 1

Omgevingsdienst Achterhoek gevestigd te Hengelo (Gld)			
Financieel belang	Met ingang van 2017 is er sprake van outputfinanciering op basis van af te nemen / afgenomen diensten/producten. Per ultimo 2021 bedragen de overlopende passiva (nog te betalen bedragen) € 1.171.000. Van het voordelig resultaat over 2021 ad € 104.000 heeft de ODA een bedrag van € 104.000 uitgekeerd aan de partners. Dit leverde voor Montferland een bedrag op van afgerond € 5.700, waarmee onze bijdrage voor 2021 uitkwam op € 436.400.		
	Jaarrekening 2021	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**
saldo van baten en lasten	€ 104.000	€ 0	€ 0
gerealiseerd resultaat	€ 104.000	€ 0	€ 0
eigen vermogen	€ 354.000	€ 150.000	€ 210.000
vreemd vermogen	€ 1.718.000	€ 960.000	€ 1.050.000
oordeel accountant	Goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
overige bijdrage	€ 442.100	€ 330.500	€ 426.900
Risico's	Outputfinanciering is rechtvaardig maar herbergt ook het risico van grote fluctuatie jaarlijkse gemeentelijke bijdrage (grotendeels open einde regeling), mede als gevolg van verandering economische en/of onvoorziene omstandigheden (bijv. coronacrisis, milieucalamiteiten, ondermijning/ontdekking drugslabs).		

Bedragen x € 1

Reinigingsdienst de Liemers gevestigd te Zevenaar			
Financieel belang	De kosten van de RDL worden toegerekend op basis van nacalculatie. De kosten in de begroting vormen de basis voor de voorschotten die de gemeenten Montferland en Zevenaar betalen; de uiteindelijke afrekening volgt op grond van de jaarrekening.		
	Jaarrekening 2021	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**
saldo van baten en lasten	€ 0	€ 0	€ 0
gerealiseerd resultaat	€ 0	€ 0	€ 0
eigen vermogen	€ 0	€ 0	€ 0
vreemd vermogen 1	€ 0	€ 0	€ 0
oordeel accountant	Voor de getrouwheid een verklaring met beperking en voor de rechtmatigheid een afkeurende verklaring2	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage totaal	€ 1.714.128	€ 1.513.902	€ 1.555.903
Risico's	De RDL is een uitvoerende regeling. Een exploitatieoverschot of –tekort wordt verrekend met de deelnemende gemeenten. De regeling beschikt daarom niet over een algemene reserve.		

1 De vaste activa van de RDL is gefinancierd via de gemeente Zevenaar. De boekwaarde bedraagt ultimo 2021 € 1.497.909.

2 De verklaring met beperking is bij de jaarrekening 2021 afgegeven omdat de volledigheid van de opbrengsten van het aanbiedstation niet is vast te stellen. Voor de rechtmatigheid is een afkeurende verklaring afgegeven omdat de rechtmatigheidsfouten groter zijn dan 3%. Dit had betrekking op het niet altijd goed volgen van de regels op het gebied van de Europese aanbestedingen.

Bedragen x € 1

Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen			
Financieel belang	Begrotingsbedragen m.i.v. 2021 zijn gebaseerd op de resultaten van de aanbestedingen. Saldo baten en lasten laat vertekend beeld zien i.v.m. de corona-beperkende maatregelen. Begroting 2023 is incl. extra brandstofopslag van 8%.		
	Jaarrekening 2021	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**
saldo van baten en lasten	€ 0	€ 0	€ 0
gerealiseerd resultaat	€ 0	€ 0	€ 0
eigen vermogen	€ 0	n.v.t.	n.v.t.
vreemd vermogen	€ 0	n.v.t.	n.v.t.
oordeel accountant	goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage totaal	€ 359.173	€ 551.384	€ 561.680
Risico's	De inrichting van het vervoer is gebaseerd op een "open einde" systematiek. Dit betekent dat de kosten oplopen wanneer een gemeente meer inbrengt of dat er in een periode meer ritten hebben plaatsgevonden dan begroot. Dit brengt een financieel risico met zich mee.		

Bedragen x € 1

GGD Noord- en Oost-Gelderland gevestigd te Apeldoorn	
Financieel belang	Deelnemende gemeenten betalen een bijdrage per inwoner. Daarbij is een onderscheid tussen: • Publieke gezondheidszorg: de bijdrage voor uitvoering van de A-taken voor publieke gezondheidszorg uit de inwonerbijdrage van alle gemeenten; • Jeugdgezondheidszorg: de bijdrage voor uitvoering van de B-taak jeugdgezondheidszorg 4-18 jarigen uit de inwonerbijdrage van 21 gemeenten. (Apeldoorn laat vanaf 2017 de jeugdgezondheidszorg uitvoeren door het Centrum voor

	Jeugd en Gezin Apeldoorn). De indexering van de inwonerbijdrage voor 2023 is vastgesteld op 2,63%. Deze indexering is conform de door het Algemeen Bestuur vastgestelde indexeringssystematiek in de vergadering van 21 november 2019.		
	Jaarrekening 2021	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**
saldo van baten en lasten	€ 105.000	€ 0	€ 0
gerealiseerd resultaat	€ 77.000	€ 0	€ 0
eigen vermogen	€ 2.912.000	€ 2.500.000	€ 2.405.000
vreemd vermogen	€ 9.902.000	€ 2.500.000	€ 2.540.000
oordeel accountant	goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage per inwoner			
Publieke GGZ	8,10	8,17	8,38
JGZ	8,20	8,27	9,00
Totaal *	16,30	16,44	18,40
Bijdrage	€ 586.772	€ 592.417	€ 668.977
Bijdrage incidenteel			€ 27.258
Risico's	De accountant heeft een goedkeurende verklaring op getrouwheid en rechtmatigheid over de jaarrekening van 2021 gegeven. Er zijn geen fouten en/of onzekerheden in de controle vastgesteld. Het eigen vermogen is voldoende om de risico's af te dekken en de Europese aanbestedingsregels zijn nageleefd. Ook zijn de betalingen van de facturen rechtmatig en zijn er voldoende beheersmaatregelen genomen om er zeker van te zijn dat alle baten binnen de GGD NOG zijn verantwoord. Het Algemeen Bestuur heeft de onderstaande risico's als belangrijkste risico's voor het risicomanagement vastgesteld: 1. Inhoudelijke risico's en risico's in de opbrengsten; 2. Risico's door personele omstandigheden; 3. Risico's in de bedrijfsvoering; Bovenstaande risico's zijn gekwantificeerd om het weerstandsvermogen te bepalen. Het aan te houden weerstandsvermogen is op 31 december 2021 €1.629.000. De weerstandscapaciteit is €1.618.000. In euro's is het weerstandsvermogen €11.000 te laag, maar de weerstandscapaciteit is met 99% wel bijna volledig. De GGD NOG stelt daarom voor om geen dotatie aan de algemene reserve te doen.		

Bedragen x € 1

Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers gevestigd te Doetinchem			
Financieel belang	De bijdrage van de deelnemende gemeenten is op basis van het aantal meters overgedragen of nog over te dragen papieren archief. De bijdrage voor de jaren 2023 tot en met 2026 is bepaald op € 143,625 per meter per jaar. Het aantal meters is 1.158,735.		
	Jaarrekening 2021	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**
saldo van baten en lasten	€ -6.461	€ -55.221	€ 38.207
gerealiseerd resultaat	€ -6.461	€ -55.221	€ 38.207
eigen vermogen	€ 192.939	€ 123.276	€ 175.946
vreemd vermogen	€ 661.684	€ 571.966	€ 592.838
oordeel accountant	Goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage per meter archief (= inclusief omzetbelasting)	€ 131,75	€ 131,75	€ 143,63
idem totaal (exclusief compensabele omzetbelasting)	€ 159.605	€ 157.900	€ 166.423
Risico's	Een buffer van 10% van de omzet wordt noodzakelijk geacht. De relevante risico's zijn gering voor het Erfgoedcentrum. Een vermogen van € 20.000 wordt als voldoende geacht. Het eigen vermogen dekt dit bedrag ruimschoots.		

Bedragen x € 1

Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers gevestigd te Zevenaar			
Financieel belang	De bijdrage van de deelnemende gemeenten is afhankelijk van het aantal leerlingen van het voortgezet onderwijs dat in gemeente, voor wat betreft het voortgezet onderwijs, is gehuisvest op de teldatum 1 oktober van het voorgaande kalenderjaar. Jaarlijks wordt bij de begroting het aantal leerlingen voor het begrotingsjaar vastgesteld. Daarbij wordt de weging van de soort voortgezet onderwijs in acht genomen. Onder weging wordt verstaan de factor die het Rijk hanteert bij de berekening van de vergoeding per leerling voor huisvestingslasten in de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds.		
	Jaarrekening 2021	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**
saldo van baten en lasten	€ 0	€ 0	€ 0
gerealiseerd resultaat	€ 0	€ 0	€ 0
eigen vermogen	€ 0	€ 0	€ 0
vreemd vermogen	€ 0	€ 0	€ 0
oordeel accountant	Goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage	€ 364.503	€ 471.320	€ 422.877
Risico's	De verrekening van de werkelijke kosten met de door de afzonderlijke gemeenten Montferland, Duiven en Zevenaar verschuldigde bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling geschiedt via de centraal aangehouden "egalisatiereserve huisvesting VO" bij de gemeente Zevenaar. Echter, deze reserve is vanaf 2022 leeg waardoor er op werkelijke kosten wordt afgerekend. Dat verklaart de verhoogde bijdrage 2023.		

Bedragen x € 1

Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland gevestigd te Apeldoorn			
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen bij op basis van een verdeelmodel dat éénmaal in de vier jaar wordt geactualiseerd. Per 2021 is dit verdeelmodel geactualiseerd en het aandeel van Montferland is voor de komende vier jaar vastgesteld op: 4,27%. Besluitvorming over de bestemming van het jaarresultaat 2021 volgt separaat in juni (DB 2 juni 2022, AB 23 juni 2022).		
	Jaarrekening 2021	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**
saldo van baten en lasten	€ 6.312.267	€ 0	€ 0
gerealiseerd resultaat	€ 5.266.036	€ 0	€ 0
eigen vermogen	€ 15.534.707	€ 0	€ 0
vreemd vermogen	€ 28.066.542	€ 0	€ 0
oordeel accountant	Goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage	€ 2.030.000	€ 2.061.000	€ 2.182.000
Risico's	In deze begroting zijn de risico's benoemd, maar het blijft inherent aan risico's dat het onzeker is of deze daadwerkelijk plaats zullen vinden. Het managen van risico's zal altijd een continue proces blijven, er kunnen zich steeds weer andere risico's voordoen. Zo is door de oorlog in Oekraïne sprake van groeiende onzekerheid in de wereld. Denk aan stijgende grondstofprijzen, stijgende energiekosten, cybercriminaliteit en (geopolitieke) instabiliteit. De effecten hiervan op de realisatie van de begroting en de kostenontwikkelingen van de komende begrotingen, kan niemand op dit moment overzien of voorspellen.		

Bedragen x € 1

Laborijn gevestigd te Doetinchem	
Financieel belang	De uitvoeringslasten worden op basis van twee verdeelsleutels doorberekend n.l.: 1. sociale werkvoorziening (Wsw) voor alle vier gemeenten: op basis van het aantal Wsw'ers in fte per gemeente, 2. niet-Wsw activiteiten voor Aalten, Doetinchem en Bronckhorst: - 50% op basis van aantal personen dat een uitkering ontvangt uit de gemeente en - 50% op basis van het aantal inwoners uit de gemeente. De budgetten voor Wsw worden via het gemeentefonds aan de gemeenten toegekend.

	De deelnemende gemeenten stellen deze budgetten één op één ter beschikking aan Laborijn die voor de uitvoering van het betreffende programma en verantwoording van deze gelden zorgt. De budgetten in de begroting zijn gebaseerd op de laatst bekende circulaires.		
	Jaarrekening 2021	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**
saldo van baten en lasten (WSW)	€ 578.000	€ 0	€ 0
gerealiseerd resultaat	€ 375.000	€ 0	€ 0
eigen vermogen	€ 10.557.000	€ 0	€ 0
vreemd vermogen	€ 11.616.000	€ 0	€ 0
oordeel accountant	Voor de getrouwheid een goedkeurende verklaring en voor de rechtmatigheid een oordeel met beperking1	n.v.t.	n.v.t.
doorbetaling rijkssubsidie	€ 4.647.283	€ 4.025.715	€ 3.876.957
bijdrage in dekkingstekort uitvoeringslasten	€ 258.072	€ 337.463	€ 62.834
Risico's	V.w.b. de WSW: de loonwaarde is hoger geworden en de rijksbijdrage ook.		

1 Laborijn heeft een aantal inkoopopdrachten niet in overeenstemming met de Europese aanbestedingsregels aanbesteed. De met deze opdracht samenhangende uitgaven bedragen totaal € 1,6 miljoen en zijn hiermee hoger dan de grens van 1%.

Bedragen x € 1

Stadsbank Oost Nederland gevestigd te Enschede			
Financieel belang	De gemeente betaalt vanaf 1 januari 2016 aan de Stadsbank a. Voor het programma Algemeen bestuur (de bestaanskosten) naar rato van de afgenomen dienstverlening (75%) en het aantal huishoudens (25%); b. Voor de afgenomen diensten tegen het vastgestelde tarief dus P x Q.		
	Jaarrekening 2021	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**
saldo van baten en lasten	€ -40.000	€ 0	€ 0
gerealiseerd resultaat	€ -117.200	€ 0	€ -79.000
eigen vermogen	€ 960.000	€ 1.088.300	€ 892.100
vreemd vermogen	€ 14.781.400	€ 15.001.100	€ 14.591.300
oordeel accountant	Goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage / kosten:			
standaard dienstverlening	€ 84.424	€ 108.445	€ 109.190
bestaanskosten	€ 166.911	€ 157.747	€ 163.323
additionale dienstverlening	€ 17.332	€ 22.316	€ 20.150
totaal	€ 300.167	€ 288.508	€ 284.031
Risico's	De ratio van het beschikbaar weerstandsvermogen ten opzichte van het benodigde weerstandsvermogen komt eind 2023 uit op 1,02. De ratio wordt hiermee gekwalificeerd als voldoende (tussen 1,0 en 1,4).		

Overig

Vennootschappen en coöperaties

Bedragen x € 1

Alliander gevestigd te Arnhem			
Financiën	**Jaarverslag 2019**	**Jaarverslag 2020**	**Jaarverslag 2021**
aandelen			
aantal	491.120 st. = 0,36%	491.120 st. = 0,36%	491.120 st. = 0,36%
waarde	5,00	5,00	5,00
jaarresultaat	253.000.000	224.000.000	242.000.000
dividenduitkering			
per aandeel	0,83	0,69	0,75
totaal	407.486	336.760	363.000
eigen vermogen	4.224.000.000	4.328.000.000	4.470.000.000
vreemd vermogen	3.768.000.000	4.575.000.000	4.694.000.000
solvabiliteit	56%	53%	54%

Bedragen x € 1

Vitens gevestigd te Zwolle			
Financiën	**Jaarverslag 2019**	**Jaarverslag 2020**	**Jaarverslag 2021**
aandelen			
aantal	34.716 st. =0,601%	34.716 st. =0,601%	34.716 st. =0,601%
waarde	1,00	1,00	1,00
jaarresultaat	11.100.000	23.900.000	19.400.000
dividenduitkering			
per aandeel	-	-	-
totaal	0	0	0
eigen vermogen	533.000.000	559.000.000	600.000.000
vreemd vermogen	1.086.900.000	1.067.100.000	1.128.600.000
solvabiliteit	29,2%	29,4%	30,2%

Bedragen x € 1

Bank Nederlandse Gemeenten gevestigd te Den Haag			
Financiën	**Jaarverslag 2019**	**Jaarverslag 2020**	**Jaarverslag 2021**
aandelen			
aantal	19.756 st. = 0,035%	19.756 st. = 0,035%	19.756 st. = 0,035%
waarde	2,50	2,50	2,50
jaarresultaat	163.000.000	221.000.000	236.000.000
dividenduitkering			
per aandeel	1,27	1,81	2,28
totaal	25.090	35.758	45.044
eigen vermogen (exclusief hybride kapitaal)	4.887.000.000	5.097.000.000	5.062.000.000
vreemd vermogen	144.802.000.000	155.262.000.000	149.057.000.000
solvabiliteit (Trier 1-ratio conform de Basel II regelgeving)	38%	38%	38%

Bedragen x € 1

Achterhoekse Groene Energie Maatschappij (coöperatie u.a.)	
Financieel belang	De gemeente heeft een startkapitaal ingebracht van € 105.000 in een periode van vijf jaren (2012 tot en met 2016). In 2020 hebben we als aandeelhouder in de Agem Gemeentelijke Energie BV 38 aandelen met een nominale waarde van € 0,01/aandeel ontvangen. Dit is een

	afzonderlijke verbonden partij.		
	Jaarverslag 2019	**Jaarverslag 2020**	**Jaarverslag 2021**
jaarresultaat	8.881	-105.420	-48.734
eigen vermogen	229.698	137.293	88.559
vreemd vermogen	-	-	-
oordeel accountant	vrijgesteld	vrijgesteld	vrijgesteld

Bedragen x € 1

Agem Gemeentelijke Energie BV			
Financieel belang	In 2020 hebben we als aandeelhouder in de Agem Gemeentelijke Energie BV (beheer en exploitatie van transportnetten voor elektriciteit, aardgas en warm water) 38 aandelen met een nominale waarde van € 0,01/aandeel ontvangen. Dit is een zelfstandige besloten vennootschap, met 8 gemeenten rechtstreeks als aandeelhouder.		
	Jaarverslag 2019	**Jaarverslag 2020**	**Jaarverslag 2021**
jaarresultaat	Nvt	26.931	-23.639
eigen vermogen	Nvt	14.413	-9.226
vreemd vermogen	Nvt	666.645	666.586
oordeel accountant	Nvt	vrijgesteld	vrijgesteld

Bedragen x € 1

Leisurelands BV			
Financieel belang	Gemeente Montferland was deelnemer in de GR Recreatieschap Achterhoek-Liemers (RAL). In 2013 is besloten de activiteiten van RAL deels over te dragen aan de Vennootschap en de RAL te ontmantelen en te liquideren. In 2020 heeft de voorgenomen akte van levering van aandelen plaatsgevonden. Aan de vm. RAL gemeenten zijn 15.107 aandelen overgedragen met een nominale waarde van € 1,00/aandeel. Voor Montferland gaat het om 1.225 aandelen.		
	Jaarverslag 2019	**Jaarverslag 2020**	**Jaarverslag 2021**
jaarresultaat	Nvt	Nvt	Nvt
eigen vermogen	Nvt	Nvt	Nvt
vreemd vermogen	Nvt	Nvt	Nvt
oordeel accountant	Nvt	Nvt	Nvt

Bedragen x € 1

N.V. Cultureel Centrum Amphion te Doetinchem			
Financiën	**Jaarverslag 2019**	**Jaarverslag 2020**	**Jaarverslag 2021**
aandelen			
aantal	22 st.	22 st.	22 st.
waarde	450	450	450
jaarresultaat	-94.964	793.526	-71.110
eigen vermogen	262.918	2.366.860	2.295.750
vreemd vermogen	1.205.242	44.853	264.863

Bedragen x € 1

Warmtenetwerk Didam B.V. (per 15 februari 2021)			
Financiën	**Jaarverslag 2019**	**Jaarverslag 2020**	**Jaarverslag 2021**
aandelen			
aantal	Nvt	Nvt	5.000
waarde	Nvt	Nvt	50.000
jaarresultaat	Nvt	Nvt	-4.000
eigen vermogen	Nvt	Nvt	996.000
vreemd vermogen	Nvt	Nvt	1.632.000

Overig

Bedragen x € 1

Samenwerkingsovereenkomst bedrijventerreinen West Achterhoek			
Financieel belang	De gemeenten zijn verantwoordelijk en dragen financiële risico's bij een negatieve grondexploitatie na verevening tussen RBT en EBT volgens de verdeelsleutel: - Doetinchem 35% - Montferland 25% - Oude IJsselstreek 20% - Bronckhorst 20%		
	Jaarrekening 2020	**Jaarrekening 2021**	**Begroting 2023**
verwacht verlies A18 Bedrijventerrein Doetinchem	415.000	0	0
storting in verliesvoorziening A18 Bedrijventerrein (25%)	103.750	0	0

Paragraaf F. Grondbeleid

1. Missie

We willen een efficiënt en rechtvaardig verloop van activiteiten op de grondmarkt bereiken met het oog op het realiseren van publieke doelstellingen als bevordering van het maatschappelijk gewenst ruimtegebruik, het bevorderen van een rechtvaardige verdeling van kosten en opbrengsten bij gebiedsontwikkeling en het verhogen van de kwaliteit van het ruimtegebruik, de zeggenschap voor de burger en de marktwerking op de grondmarkt.

2. Context en achtergronden

Gemeentelijk grondbeleid

De hoofdlijnen van het gemeentelijk grondbeleid zijn vastgesteld in de Nota Grondbeleid 2011 (actualisatie volgt in 2023). In deze nota wordt nader ingegaan op:

1. Een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
2. een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
3. een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
4. een onderbouwing van de winstneming;
5. de beleidsuitgangspunten betreffende de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's voor de grondzaken.

Het grondbeleid heeft met name grote invloed op programma 2 Ruimtelijke ontwikkeling, programma 3 Beheer leefomgeving en programma 4 Economie en toerisme. De geformuleerde ambities vertalen zich vaak in een vraag naar ruimte en daarmee dus ook naar een vraag over de verdeling van gronden. Daarnaast heeft het grondbeleid een grote financiële impact. Het gaat in het grondbeleid om grote belangen en grote hoeveelheden geld. De eventuele baten, maar vooral de financiële risico's zijn van belang voor de algemene financiële positie van de gemeente.
Een belangrijk uitgangspunt is, dat de gemeente afhankelijk van de financiële risico's en eigendomsverhoudingen voor een actief of een faciliterend grondinstrument kiest. Zo zal op uitbreidingslocaties bij voorkeur een actief beleid worden gevoerd. Voor herstructurerings- en inbreidingslocaties zal meer gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden, die de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en de daarin opgenomen afdeling grondexploitatie te bieden heeft. De gemeente zal in die gevallen over het algemeen een (actieve) faciliterende insteek kiezen en de kaders stellen. Bij een faciliterend grondbeleid moeten de gemaakte kosten worden verhaald op de grondontwikkelaar. Waar noodzakelijk kan de gemeente binnen de beschikbare financiële bandbreedte een bijdrage leveren. De besluitvorming over ontwikkelingslocaties vindt daarom plaats op basis van de volgende overwegingen:

- Wat wil de gemeente bereiken?
- Kunnen de beoogde doelen gehaald worden?

- Wat kan de gemeente financieel en organisatorisch aan?
- Hoeveel risico kan en mag de gemeente lopen in relatie tot het weerstandsvermogen?
- Over welke grondposities beschikt de gemeente en over welke posities kan de gemeente beschikken?

Planning & control grondexploitatie
Gebiedsontwikkeling en het voeren van een grondexploitatie gaat in fasen en heeft een (door)looptijd van meerdere jaren. Het past daardoor niet goed in de jaarlijkse budgetcyclus. Gelet op de grote financiële impact is planning & control binnen de grondexploitatie essentieel. In verband hiermee zijn in zowel de nota Grondbeleid 2011 als het Budgetkader College de volgende afspraken gemaakt:

1. De gemeenteraad stelt voor aanvang van de realisatiefase van een plan de opzet van de grondexploitatie vast en stelt dan tevens de benodigde kredieten / budgetten voor de uitvoering van het plan beschikbaar.
2. De vastgestelde grondexploitaties worden jaarlijks geactualiseerd en verwerkt in de jaarrekening. Door het vaststellen van de jaarrekening, stelt de raad ook de (herziene) exploitatieopzetten vast evenals de eventuele bijstelling van de kredieten / budgetten grondexploitatie.
3. Voor het in ontwikkeling nemen van gronden is in de begroting een budget ten aanzien van voorbereidingskosten opgenomen.
4. Het college kan strategische grondaankopen doen. Hiertoe is in de begroting een jaarbudget opgenomen van € 500.000.
5. Met in achtneming van de budgethouders regeling wijst het college op basis van de (herziene) grondexploitaties de jaarbudgetten toe aan de budgethouders binnen de door de raad gestelde budgettaire kaders.
6. Binnen de grondexploitatie wordt actief risicomanagement gevoerd door:
    - De uitgangspunten van de planexploitatie continu te monitoren en zo nodig voorstellen tot bijstelling te doen;
    - risicobeheersing standaard onderwerp van gesprek te maken bij projectgroep overleg;
    - de onderdelen van de planontwikkeling realistisch in te schatten;
    - activiteiten in het planontwikkelingsproces te toetsen aan vastgestelde financiële kaders en het planresultaat te toetsen aan de mogelijkheden en onmogelijkheden met betrekking tot het weerstandsvermogen van de gemeente.

Grondprijsbeleid
De gemeente Montferland past marktconforme uitgifteprijzen toe. De vergelijkingsmethode (vaste prijs per m2) geldt in principe voor grondgebonden woningen en bedrijventerreinen. Voor woningbouw wordt onderscheid gemaakt in sociale / betaalbare woningbouw en overige woningen. Bij stapelbouw (woningbouw en commerciële ruimten) wordt de grondprijs situationeel bepaald met gebruikmaking van de residuele methode c.q. grondquote.
Bij nieuwe exploitaties worden eventuele afwijkende uitgifteprijzen ter vaststelling aan u voorgelegd.

De uitgifteprijzen per m2 met prijspeil 2022 en exclusief belastingen zijn:

woningbouw (sociaal max. VON € 172.000)	€ 175,00	(was € 175,00)
woningbouw (sociaal max. VON € 210.000)	€ 180,00	Nieuw per 1 december 2018
woningbouw (sociaal max. VON € 280.000)	€ 190,00	Nieuw per 1 december 2018
woningbouw (overig)	€ 231,00	(was € 231,00)
woningbouw gedifferentieerd (Kerkwijk)	€ 251,50	(was € 251,50)
bedrijventerrein (EBT)	€ 124,00	(was € 124,00)
bedrijventerrein (Matjeskolk)	€ 105,00	(was € 105,00)

bedrijventerrein (DocksNLD)	€ 125,00	(was € 125,00)

Winst- en verliesneming
Bij de jaarrekening wordt de grondexploitatie per complex geactualiseerd en - indien van toepassing – worden de ramingen van de nog te verwachten lasten en baten bijgesteld. De geraamde verliezen worden verantwoord op het moment dat deze voorzienbaar en onafwendbaar zijn. Er wordt dan per balansdatum een voorziening 'verlies' gevormd op basis van contante waarde. De disconteringsvoet die moet worden gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties wordt voor alle gemeenten bepaald op 2% zijnde het maximale meerjarige streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor inflatie binnen de Eurozone.
Conform de richtlijnen BBV dient de geraamde winst van een complex tussentijds te worden genomen op basis van het realiteitsbeginsel. Voor winstneming geldt de methode "Percentage of Completion". Voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds winst genomen naar rato van de voortgang van de grondexploitatie. De tussentijdse winstneming is een waarde correctie die leidt tot een neerwaartse bijstelling van de waarde van het complex en wordt door toekomstige opbrengsten geëgaliseerd.

Tussentijdse winstneming is alleen aan de orde indien voldaan wordt aan de volgende drie randvoorwaarden, namelijk:
1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De opbrengsten zijn voldoende zeker;
3. De nog te maken kosten en risico's zijn goed in te schatten.

In de jaarrekening 2022 heeft dit geleid tot de volgende mutaties, te weten:

Complex	**Naam complex**	**Bijstelling winstneming 2022 POC**	**Winstneming t/m 2022 POC**	**Mutatie in**
P.370	Kerkwijk - Didam	220.989	598.731	Reserve grondexploitatie
P.440	Beek - Steegseweg	79.360	622.436	Reserve grondexploitatie
P.500	Roncallischool - Zeddam	35.343	35.343	Reserve grondexploitatie
P.810	EBT	4.734	4.028.335	Reserve grondexploitatie
P.830	Matjeskolk	278.901	2.007.906	Reserve grondexploitatie
P.840	DocksNLD	-946.675	11.343.675	Reserve grondexploitatie/ Bijdrage A18 Bedrijvenpark *
Totaal resultaat / toevoeging reserve		**-327.348**	**18.636.426**	

* De tussentijdse winstneming voor de grondexploitatie DocksNLD, conform de voorgeschreven POC methodiek, bedraagt € 11.343.675 (totale winstneming t/m 2022). De winstneming wordt onder aftrek van een latente vennootschap belastingverplichting en bijdrage Amphion als verplichting opgenomen ter zake een bijdrage/verevening aan de grondexploitatie A18 Bedrijvenpark van de gemeente Doetinchem.

Mutatie voorziening in exploitatie genomen complexen

Complex	Naam complex	Bijstelling verlies in 2022*	Geraamd verlies t/m 2022
P.040	Vinkhof-Zeddam	59.457	438.315
P.420	Suitbertusschool Stokkum	29.389	245.090
P.450	Mr. Vermeulenstraat Loerbeek	6.220	43.502
P.490	Diekmansweide 's-Heerenberg	-14.912	63.457
Totaal resultaat / mutatie voorziening		**80.154**	**790.364**

Voor een complex met een geraamd negatief resultaat wordt een voorziening 'verlies' gevormd om het verlies af te dekken.

*een negatief getal betreft een neerwaartse bijstelling van de verlies voorziening. De voorziening wordt als gevolg kleiner.

Af te sluiten complexen
In het onderstaande overzicht zijn twee af te sluiten complexen weergegeven waarbij per complex inzichtelijk is wat de totale winst is inclusief de bijstelling ervan in 2022.

Complex	Naam complex	Bijstelling winstneming 2022	Totale winst bij afsluiting
P.460	Stokkum - Eltenseweg	60.271	294.284
P.620	Hartjenshof Azewijn	89.379	259.136
Totaal resultaat / mutatie voorziening		**149.650**	**553.420**

Weerstandsvermogen
Ten behoeve van de grondexploitaties is één reserve gevormd, zijnde:

- Reserve Grondexploitatie

De toevoeging van de reserve vindt plaats door tussentijdse winstneming volgens de methode "Percentage of Completion" en bij het afsluiten van een complex de gerealiseerde winst respectievelijk vrijval voorziening verliesgevend complex. Daarentegen vindt een onttrekking van de reserve plaats als gevolg van een dotatie aan de voorziening verliesgevend complex. De reserve kent een ondergrens van € 2 mln. en een bovengrens van € 4 mln. op basis van de Nota reserves en voorzieningen 2022.
Binnen de algemene reserve zijn middelen geoormerkt, die kunnen dienen als buffer voor het opvangen van risico's. De risico's in de grondexploitatie moeten, indien het saldo van de reserve grondexploitatie onvoldoende is, mede hieruit gedekt worden.

3. Kaderstellende (beleids)nota's

- Coalitieakkoord Montferland 2022 – 2026
- Nota Grondbeleid 2011
- Budgetkader College
- Nota reserves en voorzieningen
- De structuurvisie Montferland
- De structuurvisie Didam
- Het Masterplan Centrum 's-Heerenberg

- Het Centrumplan Didam
- De vigerende bestemmingsplannen

4. Doelstellingen

Het grondbeleid is geen doel op zich. Het is een instrument om andere gemeentelijke beleidsvelden (programma's) te ondersteunen. Binnen de kaders van het gemeentelijk grondbeleid moeten op economisch verantwoorde wijze onroerende zaken worden beheerd en (nieuwe) bouwlocaties worden (her)ontwikkeld. En wel op een zodanige manier dat ruimtelijk beleid en sectoraal beleid op het gebied van wonen, werken en recreëren kunnen worden gerealiseerd.

5. Ontwikkelingen

Economische situatie en meerjarenperspectief
Na een korte dip eind 2022 kan de economie in 2023 weer langzaam op gang komen. Geholpen door het prijsplafond van de overheid om de gevolgen van de energieprijsstijging op te vangen. DNB verwacht een economische groei van 0,8% in 2023 en 1,6% in 2024.
Voor wat betreft de huizenmarkt is sprake van een kentering. Jarenlang zijn de huizenprijzen sterk gestegen. Daar is in 2022 een einde aan gekomen. DNB verwacht dat de huizenprijzen in de komende twee jaren samen met 6% dalen. De hypotheekrentes zijn meer gestegen dan verwacht. Daardoor wordt het voor huizenkopers moeilijker om een woning te financieren (DNB).
Het totaal aanbod aan gemeentelijke woningbouwkavels in Montferland bedroeg per 1-1-2022 25 woningbouwkavels. Per 1-1-2023 zijn nog 14 woningbouwkavels beschikbaar.
Als gevolg van het Didam-arrest dien je bij nieuwe woningbouwplannen mededingingsruimte te bieden. Bij het woningbouwplan Roncallischool in Zeddam wordt hier voor het eerst mee gewerkt. Voorbereidingen worden getroffen om te komen tot een groot aantal nieuwe woningbouwplannen in lijn met de opgave uit de regionale woondeal.
Prognose totaal resultaat grondexploitatie
Het resultaat van de totale grondexploitatie komt uit op een positief saldo van € 579.000 euro eindwaarde. Dit is exclusief de neerwaartse bijstelling van de winstneming in 2022 van € 178.000 euro. De totale tussentijdse winstneming t/m 2022 komt daarmee uit op € 19,190 mln.
De verliesvoorziening dient in 2022 met € 80.000 euro te worden verhoogd en komt uit op een totaal t/m 2022 van € 790.000 euro. De genoemde bedragen zijn één op één afkomstig uit onderstaande tabel waarin het totaal overzicht is te zien van alle grondexploitaties.

Prognose totaal resultaat grondexploitatie

Complex nummer	Omschrijving complex	Balanswaardering 2022			Resultaat 2022		Waardecorrectie 2022								Prognose grondexploitatie 2023 - 2027			Te verkopen 2023 - 2027		
		Boek-waarde per 01-01-2022	Voor-ziening (Ncw) 31-12-2021	Balans-waarde 31-12-2021	Lasten	Baten	Winst-neming t/m 2021 (Poc)	bijstelling winst-neming 2022 (Poc)	Winst-neming t/m 2022 (Poc)	bijstelling boek-waarde 2022	Boek-waarde per 31-12-2022	Bijstelling voorziening in 2022 (Ncw)	Voorziening (Ncw) 31-12-2022	Balans-waarde 31-12-2022	Geraamde lasten	Geraamde baten	Verwacht resultaat (- is positief saldo) *	Looptijd t/m	m2	kavels
	Woningbouw																			
P.040	Vinkhof Zeddam	400.181	378.858	21.324	61.265	5.000	0		0	56.265	456.446	59.457	438.315	18.132	10.603	20.000	447.049	2023	332	1
P.370	Kerkwijk Didam	-816.313		-816.313	907.831	1.008.297	377.742	220.989	598.731	120.524	-695.789			-695.789	1.010.937	362.222	-268.063	2024	1.506	4
P.420	Suitbertusschool Stokkum	-41.325	215.701	-257.026	277.684					277.684	236.359	29.389	245.090	-8.730	13.615		249.974	2023	0	0
P.440	Steegseweg Beek	-337.811		-337.811	253.107	24.082	543.076	79.360	622.436	308.385	-29.427			-29.427	24.682		-84.104	2023	0	0
P.450	Mr.Vermeulenstr. L'beek	250.076	37.282	212.794	8.050			0		8.050	258.126	6.220	43.502	214.624	13.925	227.682	44.369	2023	966	3
P.460	Eltenseweg Stokkum	-59.213		-59.213	-1.058		234.013	60.271	294.284	59.213	0							2022	Afsluiten	
P.490	Diekmansweide 's-Hberg	-2.089	78.369	-80.458	35.593					35.593	33.504	-14.912	63.457	-29.953	31.218		64.722	2023	0	0
P.500	Roncallischool Zeddam	86.392		86.392	12.723	79.725		35.343	35.343	-31.659	54.734			54.734	55.125	475.055	-400.540	2024	1.939	6
P.620	Hartjenshof Azewijn	-13.893		-13.893	15.759	91.245	169.757	89.379	259.136	13.893	0							2022	Afsluiten	
	Subtotaal woningbouw	-533.994	710.209	-1.244.204	1.570.954	1.208.349	1.324.588	485.342	1.809.930	847.947	313.953	80.154	790.363	-476.410	1.160.105	1.084.959	53.407		4.743	14
	Bedrijventerreinen																			
P.810	Euregionaal Bedrijventerrein	1.377.974		1.377.974	36.669		4.023.601	4.734	4.028.335	41.403	1.419.378			1.419.378	149.476	2.002.600	-438.481	2023	16.150	1
P.830	Matjeskolk L'beek	739.512		739.512	40.413	859.635	1.729.005	278.901	2.007.906	-540.321	199.191			199.191	24.481	343.245	-398.474	2023	3.269	1
P.840	DocksNLD	-1.135.746		-1.135.746	274.629	-62.675	12.290.350	-946.675	11.343.675	-609.371	-1.745.117			-1.745.117	1.003.212	0	204.770	2024	0	0
	Subtotaal bedrijventerreinen	981.740	0	981.740	351.711	796.960	18.042.956	-663.039	17.379.917	-1.108.288	-126.548	0	0	-126.548	1.177.170	2.345.845	-632.184		19.419	2
	Totaal wonen en bedrijven	**447.746**	**710.209**	**-262.464**	**1.922.665**	**2.005.309**	**19.367.544**	**-177.697**	**19.189.847**	**-260.341**	**187.405**	**80.154**	**790.363**	**-602.958**	**2.337.275**	**3.430.804**	**-578.777**		**24.162**	**16**

** Verwacht resultaat is zonder bijstelling winstneming 2022*

Bouwgrond in exploitatie (BIE)
Hieronder wordt ingegaan op de in exploitatie genomen gronden gesplitst in woningbouw en bedrijventerreinen.

Woningbouw
In 2022 zijn 9 complexen voor woningbouw actief. In totaal wordt een nadelig saldo geraamd van circa € 53.000 euro. Dit bedrag is exclusief de reeds verplicht genomen winstnemingen 2022. In het totaal overzicht is per complex inzichtelijk wat het verwachte resultaat is. Tevens is per complex inzichtelijk wat de hoogte is van de winst respectievelijk van het verlies.
Op hoofdlijnen kan worden gesteld dat de uitgifte voorspoedig is verlopen en dat zich binnen de verschillende complexen geen bijzonderheden hebben voorgedaan. Hieronder wordt nader ingegaan op woningbouwcomplex Kerkwijk.

Kerkwijk Didam (P.370)
Vanwege diverse omvangrijke wijzigingen in de planvorming in de fasen 5, 6 en 7 van Kerkwijk in 2018 (aanpassing omvang plangebied en een herverkaveling) is verplicht de grondexploitatie herzien. Deze herziening van de grondexploitatie met alle wijzigingen is op 27 september 2018 vastgesteld.
Nadat de gewijzigde planvorming was vastgesteld heeft veelvuldig overleg plaatsgevonden met de ontwikkelende partijen Klok, Rotij en VWR om te komen tot aanvullende afspraken gegeven deze nieuwe planopzet en met inachtneming van de aanwezige Bouwclaimovereenkomst. In de loop van 2019 is consensus bereikt met de ontwikkelende partijen over de exacte invulling van de fasen 5, 6 en 7. Hierbij moet gedacht worden aan waar welke partij welk type woning zal ontwikkelen met welke VON prijs. Vervolgens is door partijen ingezet op de verkoop. In 2022 zijn in totaal 10 woningbouwkavels verkocht. Het einde van de ontwikkeling van Kerkwijk komt in zicht. Verwacht wordt dat in 2023 de laatste 4 kavels worden uitgegeven en de laatste fases woonrijp worden opgeleverd. Kerkwijk komt uit op een positief resultaat van circa € 268.000. Daarnaast is gegeven de verplichte winstsneming reeds circa € 378.000 aan winst genomen. Van omvangrijke risico's is geen sprake meer.

Bedrijventerreinen
In 2022 zijn 3 complexen voor bedrijventerreinen actief. Het betreft het complex Matjeskolk in Loerbeek en de twee complexen Euregionaal Bedrijventerrein (EBT) en DocksNLD beide in 's-Heerenberg. Binnen de complexen Matjeskolk en EBT hebben zich geen bijzonderheden voorgedaan.
Voor de drie complexen tezamen wordt een batig saldo geraamd van € 632.000. Dit bedrag is exclusief de reeds verplicht genomen winstnemingen 2022. In de tabel met het totaal overzicht zijn de complexen nader uiteengezet en is ook per complex de winstneming t/m 2022 weergegeven.

Hieronder wordt de stand van zaken toegelicht van DocksNLD (gemeentelijke grondexploitatie) en van het A18 Bedrijvenpark (grondexploitatie Doetinchem). De gemeenten Bronckhorst, Doetinchem, Montferland en Oude IJsselstreek hebben een Samenwerkingsovereenkomst Bedrijventerrein West-Achterhoek gesloten in 2010 voor het ontwikkelen van het A18 Bedrijvenpark en DocksNLD. De resultaten van beide terreinen worden onderling verevend. De gemeente Montferland heeft een aandeel van 25% in deze samenwerking.

DocksNLD (P.840)
Op DocksNLD is in 2021 het laatste kavel verkocht. In 2022 is gestart met de bouw van het laatste distributiecentrum. Als gevolg is inmiddels goed in beeld welke laatste werkzaamheden er nog moeten worden uitgevoerd. Het betreft de volgende werkzaamheden: afronding groen, realisatie van een fietspad, realisatie Verkeers Regel Installatie (VRI), realisatie van een keerlus voor vrachtwagens en de plaatsing van borden. Tevens dient het profiel van een watergang te worden aangepast voordat kan worden overgegaan tot overdracht van deze gronden aan het Waterschap.
De kosten van de VRI, fietspad en keerlus zijn alle drie te laag ingeschat. Bij de VRI is nagelaten een indexatie toe te passen (gegeven de uitzonderlijke kostenstijging is een groot verschil ontstaan). De twee opgenomen stelposten voor het fietspad en de keerlus zijn te laag gebleken. Op het moment van opnemen van de stelposten bij de jaarrekening van 2021 was nog onvoldoende in beeld wat exact stond te gebeuren. De noodzaak van realisatie van een fietspad en de aanleg van een keerlus (o.a. vanuit veiligheid) zijn aan de orde gekomen op het moment van het in volle bedrijf zijn van de distributiecentra. Gegeven de voornoemde gang van zaken zijn de volgende nadelige verschillen ontstaan: VRI circa 45.000 euro, fietspad circa 120.000 euro en

keerlus 350.000 euro. De plankosten zijn met 80.000 euro ook overschreden. De oorzaak van een overschrijding qua plankosten is gelegen in de vele contacten die er zijn geweest met de verschillende eigenaren/huurders van de nieuwe bedrijfspanden. Door de toename aan kosten is het positief resultaat van circa 12,8 mln. gezakt naar 12,1 mln. Looptijd t/m 2024.

A18 Bedrijvenpark
Het noordelijk deelgebied van het A18 Bedrijvenpark is in zijn geheel, vanwege de grote interesse, aan de grondexploitatie toegevoegd. Voor alle grond zijn gesprekken gaande om te komen tot verkoop. De prognose is dat in 2028 alle grond is verkocht.
Aanwezige risico's zijn het op enig moment niet meer kunnen aansluiten van bedrijven op het electriciteitsnet. Tevens kunnen kosten oplopen in het kader van de verwerving van agrarische vastgoed. Dit vastgoed kan worden ingezet als stikstofcompenserende maatregel. Door de toegenomen interesse is het positief resultaat van circa 0,03 mln. opgelopen naar 3,5 mln.

Paragraaf G. Lokale heffingen

Algemeen

In deze paragraaf geven wij inzicht in de gerealiseerde lokale heffingen en woonlastendruk 2022 in de gemeente Montferland. De heffingen van de gemeente zijn te verdelen in:

- belastingen (algemeen dekkingsmiddel);
- rechten (vergoeding voor specifiek verrichte diensten);
- leges (vergoeding voor verrichte administratieve diensten).

Opbrengst lokale heffingen

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2022	**Realisatie 2022**
a. Belastingen		
Onroerende zaakbelastingen	7.550	7.556
Hondenbelasting	272	263
Toeristenbelasting	385	421
Reclamebelasting	4	41
Totaal belastingen	**8.247**	**8.281**
b. Rechten en leges		
Afvalstoffenheffing	3.409	3.385
Rioolheffing	4.464	4.402
Baatbelasting	2	2
Rechten begraafplaats	122	137
Marktgelden	29	27
Leges	1.856	2.023

Totaal rechten en leges	**9.882**	**9.976**

Belastingen

Onroerende zaakbelastingen / WOZ
De onroerendezaakbelastingen (OZB) zijn algemene dekkingsmiddelen. Wanneer andere structurele dekkingsmiddelen, inclusief mogelijke bezuinigingsmaatregelen, ontoereikend zijn, kan deze belasting autonoom worden verhoogd. Dit in tegenstelling tot de bestemmingsheffingen zoals afvalstoffenheffing waarvan de opbrengst niet hoger dan kostendekkend mag zijn.
De tarieven 2022 zijn berekend naar de nieuwe vastgestelde WOZ-waarde met waarde peildatum 1 januari 2021.
Tarieven 2022 (% van de WOZ-waarde):

Soort tarief	Woningen	Niet-woningen
Gebruikerstarief	n.v.t.	0,1969%
Eigenarentarief	0,1283%	0,2443%

Hondenbelasting
Deze belasting is gebaseerd op artikel 226 van de Gemeentewet. De belasting wordt geheven naar het aantal honden dat wordt gehouden. Het tarief voor de eerste hond is lager dan het tarief voor elke volgende hond in een huishouden. Voor kennelhouders die geregistreerd staan bij de Raad van beheer op kynologisch gebied geldt een vast tarief. Er geldt een vrijstelling voor blindengeleidehonden, politiehonden en honden jonger dan drie maanden die bij de moederhond verblijven.
Tarieven 2022:

Eerste hond	€ 68,31
Tweede hond	€ 98,09
Kennel	€ 221,54

Toeristenbelasting
In de gemeente Montferland wordt toeristenbelasting geheven voor het overnachten in onder andere: recreatiebungalows, campings, hotels etcetera. De toeristenbelasting is verschuldigd als er tegen betaling een overnachting wordt aangeboden, voor personen die niet in onze gemeente staan ingeschreven. Het tarief toeristenbelasting 2022 bedroeg € 1,25 per overnachting. De opbrengst is € 400.000.

Rechten en leges

Afvalstoffenheffing
De afvalstoffenheffing wordt ingezameld en doorberekend volgens het "Diftar-principe". Dat betekent dat naast een vast bedrag tevens een bedrag per lediging in rekening wordt gebracht. Voor de hoogbouwpercelen is het diftar systeem niet mogelijk, aangezien hiervoor nog geen goed werkend systeem bestaat. Hiervoor geldt een vast bedrag.
Tarieven 2022:

Basistarief 280 liter container	€ 174,00
Basistarief 180 liter container	€ 174,00
Bedrag per lediging 280 liter container	€ 8,00
Bedrag per lediging 180 liter container	€ 6,00
Hoogbouw eenpersoonshuishouden	€ 216,00
Hoogbouw meerpersoonshuishouden	€ 235,00

Rioolheffing
De rioolheffing kan worden geheven van de eigenaar en/of de gebruiker van een perceel dat op de gemeentelijke riolering is aangesloten. In onze gemeente wordt de rioolheffing geheven, van de gebruiker, op basis van het waterverbruik.
Het tarief voor 2022 bedroeg € 2,39 per kubieke meter waterverbruik.
Marktgelden
In 's-Heerenberg kennen we een wekelijkse markt, waarvoor de gemeente marktgelden in rekening brengt. In Didam heeft de gemeente geen bemoeienis met de wekelijkse markt. In Didam worden uitsluitend leges geheven voor de jaarmarkt. De tarieven zijn ten opzichte van 2022 gelijk gebleven. De opbrengsten vertonen de afgelopen jaren een dalende tendens.

Leges
Onder de naam leges worden rechten geheven voor het verlenen van diensten door de gemeente. De leges staan genoemd in de Legesverordening 2022 en de tarieventabel die daar bij hoort.
Bedrag x € 1.000

	Begroting 2022	Realisatie 2022
Reisdocumenten en rijbewijzen	454	509
Huwelijken en overige leges publieksbalie	97	123
Omgevingsvergunningen	1.137	1.195
Leges bestemmingsplan (wijziging/vrijstelling)	94	109
Leges overig	74	87
Totaal leges	**1.856**	**2.023**

Kwijtscheldingsbeleid

De inwoners van de gemeente Montferland met een periodieke WWB-, AOW-, WAO- of ANW-uitkering hebben tegelijk met de aanslag 2022 een brief ontvangen waarin vermeld stond dat zij in aanmerking kwamen voor kwijtschelding en de aanslag afvalstoffenheffing basisbedrag en rioolheffing derhalve niet hoefden te betalen. In totaal zijn dit 365 huishoudens.
In 2022 hebben 153 inwoners een toekenning ontvangen voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding op basis van een aanvraag. In 2022 hebben 9 inwoners een afwijzing ontvangen op het kwijtscheldingsverzoek.

Paragraaf H. Sociaal Domein

Inleiding

Na de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) in 2007 volgde met de Wmo 2015, de Jeugdwet en de Participatiewet een nieuwe tranche aan transities. De uitvoering van deze nieuwe taken ging gepaard met stevige bezuinigingstaakstellingen. De budgetten voor deze nieuwe taken zijn gebundeld in één budget voor het sociaal domein. Uit dit budget moet de gemeente de volgende uitgaven bekostigen:

- uitgaven voor re-integratie/participatie van de gemeentelijke doelgroep (burgers met een uitkering op basis van de Participatiewet);
- uitgaven voor werknemers met een lopend SW-dienstverband (de groep die voor 1 januari 2015 is ingestroomd);
- uitgaven aan nieuwe taken Wmo 2015 (individuele begeleiding en groepsondersteuning);
- uitgaven op het vlak van de Jeugdwet (lokaal, (boven-)regionaal en landelijke ondersteuning/zorg).

Gemeentelijke monitor Sociaal Domein

Voor de gemeentelijke monitor Sociaal Domein verwijzen we u naar Hoofdstuk 4.3. Monitor bezuinigingen 2022 in het Sociaal Domein. In dit hoofdstuk wordt een weergave gegeven van de stand van zaken van alle bezuinigingsopgaven. Het blijkt complex om het precieze effect van een maatregel te becijferen. Een aantal maatregelen beogen bijvoorbeeld hetzelfde effect: het is dus moeilijk te zeggen welk effect aan welke maatregel is toe te schrijven. Verder is er sprake van telkens veranderende omgeving: wetgeving wijzigt, de inkoop is inmiddels anders georganiseerd en ook zaken als corona, inflatie en energielasten hebben uiteindelijk effect "onder aan de streep". Positieve uitkomst is dat het pakket maatregelen uit 2017 grotendeels is gerealiseerd. De realisatiegraad ligt met 95% van de doelstelling ruim boven het percentage dat op basis van ervaringen uit het verleden verwacht mag worden. Vanaf 2023 volgen we actief via de beschikbare dashboards de uitgaven. Dit in combinatie met trends en ontwikkelingen. Waar nodig worden wijzigingen doorgevoerd om iedere euro zo effectief als mogelijk te laten zijn.

Regionale samenwerking

Met de gemeenten in de Achterhoek wordt intensief samengewerkt. In 2022 is via een aanbesteding de Wmo en de Jeugdzorg opnieuw ingekocht. Het aantal aanbieders is fors teruggebracht. Er wordt niet langer ingekocht volgens de p maal q systematiek maar op een prijs per traject. Beschermd wonen is nog regionaal georganiseerd (komt per 2024 over naar gemeenten). De samenwerking binnen de Sociaal Domein regio Achterhoek (SDA) is in 2022 geïntensiveerd. Een Stuurgroep rondom de governance is gestart. Doel is de huidige opzet en samenwerking te evalueren en deze waar nodig duurzaam te versterken.

Jeugdwet

De transities sociaal domein zijn in de start gepaard gegaan met forse kortingen op het door het rijk beschikbaar gestelde budget (met name Jeugdzorg). Daarnaast is Montferland een nadeelgemeente, wat in totaal een structureel tekort van ongeveer € 2 mln opleverde. Dit structurele tekort is niet op op te vangen binnen de Jeugdzorg aangezien er sprake is van een openeinderegeling.
Een systeemprobleem blijft dat een groot aantal verwijzingen naar Jeugdzorg gebeurt buiten de gemeente om, door rechters en huisartsen. Hierop is geen regie te voeren: niet op inhoud en niet op de kosten.
De afgelopen jaren zijn stappen gezet om de kosten terug te dringen. De kosten van Jeugdzorgtrajecten zijn beoordeeld (kleine daling van de gemiddelde kostprijs). Er zijn praktijkondersteuners bij huisartsen gestart en het sociaal team biedt kortdurend ambulante hulpverlening aan. Tevens worden via Welcom veel preventieve activiteiten aangeboden, die zeker in 2022 zeer actief zijn benut. Al deze inzet voorkomt onnodig gebruik van professionele (duurdere) jeugdhulp.

Participatiewet – WSW

De bezuinigingsopdracht op-Meedoen in Montferland is gerealiseerd. De uitgaven aan Meedoen zijn afgeraamd.
De gemeente maakt deel uit van de Gemeenschappelijke Regeling Laborijn voor wat betreft de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Het aanwijzingsbesluit is gecontinueerd.

Paragraaf I. Corona

Inleiding

De eerste maanden van 2022 waren hopelijk de laatste maanden dat de gevolgen van het Covid-19 virus merkbaar waren. In deze paragraaf blikken wij terug over 2022 en geven wij financieel inzicht in de gevolgen voor onze lokale samenleving en voor onze bedrijfsvoering.

- Sociaal-maatschappelijk;
- Economisch;
- Onderwijs;
- Zorg, gezondheid en veiligheid;
- Welzijn, sport en cultuur.

Bij raadsbesluit van 9 september 2021 heeft de gemeenteraad ingestemd met een pakket aan maatregelen met als doel om de negatieve gevolgen van de coronacrisis voor onze samenleving zo

veel mogelijk op te vangen c.q. te verzachten, het zogenaamde "Corona Herstelplan". Dit herstelplan is gemonitord (raad 14 april 2022) waarbij het Herstelplan tevens is geactualiseerd .
In deze paragraaf maken wij financieel inzichtelijk hoe de stand van zaken is met betrekking tot de uitvoering.
Op meerdere plaatsen in deze jaarstukken 2022 komt het onderwerp "Corona" nog aan bod. In deze paragraaf "Corona" zoomen wij in op de totale uitgaven en inkomsten 2022 als gevolg van de Corona-maatregelen.
Voor het jaar 2022 zijn er, anders dan in 2020 en 2021, geen aspecten meer (ontwikkelingen / maatregelen / besluiten) die op gespannen voet staan met de rechtmatigheid.

Uitgaven en inkomsten 2022 als gevolg van de Corona-maatregelen

De TOZO-regeling:
De regeling is meermalen verlengd en de laatstgeldende Tozo 5 had een werkingsduur tot 1 oktober 2021. In de jaarrekening 2022 hebben slechts enkele nabetalingen plaatsgevonden. Inmiddels zijn ondernemers wel begonnen met het aflossen van de Tozo-leningen bedrijfskapitaal. Deze aflossingen verrekenen we met de rijksoverheid.
Hier volgen meerdere financiële overzichten.
Hierna brengen wij als eerst in beeld wat de totale financiële gevolgen zijn op programmaniveau .

Bedragen x € 1.000

Programma	Meeruitgaven
1 Relatie inwoners en bestuur	62
2 Ruimtelijke ontwikkeling	0
3 Beheer leefomgeving	0
4 Economie en toerisme	8
5 Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl	58
6 Jeugd, onderwijs en cultuur	189
7 Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid	196
8 Werk en inkomen	238
40 Algemene dekkingsmiddelen	96
50 Overhead en ondersteuning	39
Saldo	**885**

Hoe verhouden deze uitgaven 2022 zich tot de ontvangen overheidscompensaties en de gereserveerde middelen en welk bedrag moeten we verrekening met de reserve "Corona"?
De rijksoverheid heeft voor meerdere groepen in de samenleving (bedrijven, maatschappelijke instellingen, burgers) steunmaatregelen in het leven geroepen. Ook de provincie Gelderland kende in 2020/2021 meerdere steunregelingen. Bij de meerderheid van de regelingen is de gemeente geen partij. Voor een aantal aandachtsgebieden is de geldstroom wel via de gemeenten gelopen. Verder zijn, met name via het Gemeentefonds, diverse rijkscompensaties verstrekt die wij deels voor dit doel hebben geoormerkt, maar grotendeels hebben herbestemd ten behoeve van de uitvoering van het Corona herstelplan.
Onderstaand overzicht geeft inzicht in deze regelingen en laten tevens zien welke uitgaven in 2022 wij ten laste van deze regelingen hebben gebracht.

Bedragen x € 1.000

Regeling	Compensatie	Uitgaven	Saldo
Beginstand reserve Corona per 1 januari 2022			1.437
Bij: Gemeentefonds, laatste steunpakketten 2022	235		
Af: Ingezet ten behoeve van het Corona Herstelplan 2022 (zie volgend overzicht)		- 564	
Af: Ingezet t.b.v. het Hybride werken		- 70	
Af: Ingezet voor overige taken in het kader van Corona		- 321	
Sisa-uitkeringen (toegangscontrole, inhalen onderwijsvertragingen, compensatie Laco)	233	- 233	-
Rijkscompensatie derving huuropbrengsten sportaccommodaties (nov. 2021 - jan. 2022)	24	- 24	-
Totaal en tevens stand reserve Corona per 31 december 2022			**717**

Conclusie is dat afgerond € 717.000 niet is besteed en dit bedrag is dan ook de stand van de reserve Corona per 31-12-2022. Deze middelen zijn voor het grootste deel niet vrij besteedbaar omdat er de nodige claims op liggen. Het gaat om:

- de verdere uitvoering van het Corona Herstelplan in 2023/2024 € 359.000
- Het vervolg en de afronding van het project Hybride werken € 129.000

Als we hiermee rekening houden dan is de conclusie dat een bedrag van € 229.000 vrij kan vallen in 2022.

Monitor Corona Herstelplan

Afzonderlijk is de gemeenteraad geïnformeerd over het Corona Herstelplan. In het volgende overzicht brengen we de financiële samenvatting van de monitor Corona Herstelplan nogmaals in beeld.

Bedragen x € 1.000

Hfdst.	Taakonderdeel	Beleidsvoorstel	Werkelijk 2021	Raming 2022-2024 (rbs. 14-4-2022)	Werkelijk 2022	Prognose 2023 (bijgesteld)	Prognose 2024 (bijgesteld)	Werkelijk 2021/2022 + prognose 2023/2024
2	Economie							
		OZB-compensatie horeca en niet-essentiele winkels	65	106	96	-	-	161
		Vrijstelling staangeld kermisexploitanten	23	-	-	-	-	23
		MKB deal vouchers	11	60	-	60	-	71
		Montferland breed evenement	-	40	-	40	-	40
		Liemerse uitdaging	-	8	8	5	-	13
		Totaal	**100**	**214**	**103**	**105**	**-**	**308**
3	Sociaal maatschappelijke effecten		-	-	-	-	-	-
		Formatie-uitbreiding	-	-	-	-	-	-
		Inzet middelen tbv re-integratie	-	Pm	-	-	-	-
		Toename Schuldhulpverlening zelfstandigen	-	-	-	-	-	-
		Toename Schuldhulpverlening	-	40	-	-	-	-
		Minimabeleid (incl. TONK)	44	Pm	168	-	-	212
		Totaal	**44**	**40**	**168**	**-**	**-**	**212**
4	Kinderopvang jeugd en Onderwijs		-	-	-	-	-	-
		Zomerscholen 2-6 jaar (in uitvoering)*	15	-	-	-	-	15
		Perspectief jeugd en jongeren (in uitvoering)	33	-	-	-	-	33
		Jongeren werk (Keet) (in uitvoering)	15	-	-	-	-	15
		Mentale ondersteuning jeugd (in uitvoering)	9	8	-	-	-	9
		Mentale ondersteuning jonge mantelzorgers (in uitvoering)	7	-	-	-	-	7
		Activiteiten en ontmoeting				-	-	

		jeugd (in uitvoering)	10	-	-			10
		Integrale vroeghulp	-	-	-	-	-	-
		Begeleide Omgangsregeling Humanitas	-	45	6	13	13	32
		Totaal	**90**	**53**	**6**	**13**	**13**	**122**
5	Sport		-	-	-	-	-	-
		Coronaherstelfonds sportclubs	1	24	0	10	10	21
		Sport en beweegstimulering	7	13	15	-	-	21
		Onderzoek sport en beweeggedrag	9	1	1	-	-	10
		Monitoren en vergroten vaccinatiebereidheid	3	2	0	2	-	5
		Lokaal en regionaal beweeg- en sportakkoord*	20	30	-	30	-	50
		Sport in de openbare ruimte	13	17	14	4	-	30
		Beweegmakelaar ouderen	-	18	18	-	-	18
		Lokaal preventieakkoord **	45	15	-	15	-	60
		Stimuleren gecombineerde leefstijlinterventie	-	15	5	10	-	15
		Bewonersinitiatieven voor sport en bewegen in de openbare ruimte	-	50	-	44	6	50
		Totaal	**97**	**185**	**52**	**114**	**16**	**230**
6	Cultuur		-	-	-	-	-	-
		Tijdelijke subsidieregeling Coronasteun	-	50	44	-	-	44
		Ondersteuning culturele verenigingen	-	25	-	-	-	-
		Ondersteuning beroepsbeoefenaren in de cultuursector	-	-	-	-	-	-
		Ondersteuning professionele culturele instellingen	-	100	88	25	25	138
		Totaal	**-**	**175**	**132**	**25**	**25**	**182**
7	Zorg Welzijn en Veiligheid		-	-	-	-	-	-
		Ondersteuningspakket ouderen (in uitvoering)	19	61	31	30	-	80
		Ondersteuning kwetsbare doelgroepen (in uitvoering)	19	73	73	18	-	109
		Totaal	**38**	**133**	**103**	**48**	**-**	**189**
			-	-	-	-	-	-
		Subtotaal	**369**	**800**	**564**	**305**	**54**	**1.292**
		*De Zomerschool vormt inmiddels een regulier onderdeel van	-	-	-	-	-	-

		het Onderwijsachterstandenbeleid						
		** Dekking:	-	-	-	-	-	-
		Specifieke uitkering Sportakkoord	-20	-	-	-	-	-20
		Specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid (OAB): Zomerscholen	-15	-	-	-	-	-15
		Specifieke uitkering Preventieakkoord	-45	-	-	-	-	-45
			-	-	-	-	-	-
		Totaal Generaal	**289**	**800**	**564**	**305**	**54**	**1.212**

Paragraaf J. Wet open overheid (Woo)

Inleiding

De Woo is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en deze is in werking getreden per 1 mei 2022. De Woo stelt het actief openbaar maken van informatie aan de burger centraal. De Woo bevat nieuwe verplichtingen die twee hoofdonderwerpen betreffen: het actief openbaar maken van documenten in 11 informatiecategorieën en het op orde brengen van de informatiehuishouding. Als informatie niet (goed) wordt bewaard en gearchiveerd, kan deze informatie niet openbaar worden gemaakt. De overheid kan dan minder goed worden gecontroleerd door burgers en journalisten.

Passieve openbaarmaking

Vanaf 1 mei 2022 tot en met 31 december 2022 zijn 19 Woo-verzoeken ingediend.

Actieve openbaarmaking

Informatie uit de 11 informatiecategorieën wordt deels al openbaar gemaakt, bijvoorbeeld de raadsstukken. Als voorbereiding op het openbaar maken van andere categorieën zijn voorbereidingen getroffen in de gemeentelijke infrastructuur. De twee voornaamste componenten zijn: de aansluiting op PLOOI en de invoering van DataMask. PLOOI is het Platform Open Overheidsinformatie, waarop alle documenten gepubliceerd moeten worden. DataMask is de applicatie waarmee documenten geautomatiseerd geanonimiseerd kunnen worden. DataMask is inmiddels geïntegreerd in het centrale document beheersysteem. De koppeling tussen het document beheersysteem en PLOOI is stop gezet, omdat de minister heeft besloten om de ontwikkeling van het huidige platform stop te zetten en eerst te investeren in een eenvoudigere variant.

Informatiehuishouding op orde

Bij de 2e kwartaalrapportage 2022 is een bedrag van € 104.000 via de reserve resultaatbestemming doorgeschoven naar 2023. Dit bedrag wordt ingezet om in 2023 de achterstand weg te werken in de archivering van bouwvergunningen. Verder wordt er een 0-meting uitgevoerd waaruit zal blijken welke stappen gezet moeten worden om de informatiehuishouding op orde te brengen.

Paragraaf K. Rechtmatigheid

Begrotingscriterium

Het begrotingscriterium houdt in dat de financiële beheershandelingen tot stand moeten zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's. Onrechtmatige begrotingsoverschrijdingen die conform de richtlijnen van de Commissie BBV meewegen in het accountantsoordeel zijn daarom:

1. overschrijding niet passend binnen het beleid en tegen beter weten in niet gemeld;
2. overschrijding passend binnen het beleid maar tegen beter weten in niet gemeld;

3. overschrijding gecompenseerd door niet direct gerelateerde extra inkomsten waarbij de raad (nog) geen besluit heeft genomen over die extra inkomsten;
4. overschrijding door activiteiten als boetes, procedures en naheffingsaanslagen tijdens het verantwoordingsjaar;
5. overschrijding op investeringen met als gevolg hogere kapitaallasten in het jaar van investeren.

De algemene lijn is dus dat begrotingsoverschrijdingen die binnen het beleidskader van de raad passen niet worden meegewogen in het accountantsoordeel. Begrotingsafwijkingen zijn niet strijdig met het budgetrecht mits deze tussentijds of in de jaarrekening achteraf worden gemeld en toegelicht met bijvoorbeeld een verwijzing naar raadsbesluiten of informatieverstrekking aan de raad, zoals ook vastgelegd in het "Budgetkader college 2017".
Vooraf:
In de loop van 2022 zijn enkele budgetten, om technische redenen, onder een ander programma ondergebracht. In de tabel hierna hebben we derhalve een extra kolom opgenomen: In de eerste kolom de primaire ramingen op de programma's zoals deze zijn gepresenteerd bij de vaststelling op 4 november 2021 (primair) en in de tweede kolom de ramingen per programma (primair) na deze verschuivingen. Tot slot in de derde kolom de raming na alle wijzigingen 2022.

bedragen x € 1.000

Programma	Programma	Begroting 2022 primair (vaststelling 4-11-2021)	Begroting 2022 primair (na correctie)	Begroting 2022 na wijziging
1	Relatie inwoners en bestuur	3.633	3.686	5.279
2	Ruimtelijke ontwikkeling	1.568	1.568	1.949
3	Beheer leefomgeving	6.262	6.262	7.570
4	Economie en toerisme	- 170	- 170	92
5	Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl	4.648	4.648	5.027
6	Jeugd, onderwijs en cultuur	13.938	13.938	14.689
7	Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid	18.512	18.512	19.431
8	Werk en inkomen	8.924	8.924	11.078
	Algemene dekkingsmiddelen *	- 68.088	- 68.054	- 74.160
	Overhead en ondersteuning	10.686	10.686	9.377
	Vennootschapsbelasting	0	0	- 331
Eindtotaal		**0**	**0**	**0**

* Raming is inclusief het geraamd begrotingsoverschot van € 86.000 (primair) c.q. € 108.000 (primair na correctie) c.q. € 2.934.000 (na wijziging).
Beoordeling begrotingsrechtmatigheid: Alleen de lasten van de jaarrekening 2022 zijn op programmaniveau beoordeeld op afwijkingen. De conclusie is dat vier programma's en het hoofdstuk "Algemene dekkingsmiddelen" een overschrijding laten zien. In de onderstaande tabel zijn de geraamde lasten (na wijziging), de werkelijke lasten, het verschil hiertussen en de soort afwijking per programma weergegeven.

bedragen x € 1.000

Programma	Geraamde lasten	Werkelijke lasten	Afwijking (V = voordelig ; N = nadelig)	Toelichting	
1 Relatie inwoners en bestuur	5.942	5.720	222 V	De afwijking past binnen de afspraken.	
2 Ruimtelijke ontwikkeling	4.142	7.273	- 3.132 N	Betreft met name hogere lasten GREX-woningbouw die worden	

				gecompenseerd door hogere baten; een en ander conform de budgetafspraken.	
3 Beheer leefomgeving	18.237	18.349	- 112 N	De afwijking past binnen de afspraken (open einde regelingen).	
4 Economie en toerisme	742	2.931	- 2.189 N	Betreft met name hogere lasten GREX-bedrijventerreinen die worden gecompenseerd door hogere baten; een en ander conform de budgetafspraken.	
5 Gezondheid en bevordering leefstijl	7.781	7.423	358 V	De afwijking past binnen de afspraken.	
6 Jeugd, onderwijs en cultuur	20.771	23.449	- 2.678 N	De afwijkingen zijn een gevolg van open-eind-regelingen (jeugdzorg, energiekosten onderwijs) en de toevoeging van de Gemeentefondscompensatie voor Jeugdzorg aan de reserve Sociaal Domein.	
7 Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid	21.967	21.092	875 V	Binnen de producten van dit programma zijn er (netto) geen overschrijdingen. De kosten voor noodopvang vluchtelingen uit Oekraïne worden gedekt uit de gemeentefondscompensatie (Algemene dekkingsmiddelen).	
8 Werk en inkomen	18.597	17.912	684 V	Binnen de producten van dit programma zijn er geen overschrijdingen.	
Algemene dekkingsmiddelen	6.382	6.434	- 52 N	De afwijkingen passen binnen de afspraken.	
Overhead	11.826	11.107	719 V	De afwijkingen passen binnen de afspraken.	
Vennootschapsbelasting	- 331	- 331	0		
Totale lasten en verschil	**116.056**	**121.359**	**- 5.303 N**		

Toelichting overschrijding uitgaven:
Binnen de vermelde programma's laten enkele onderdelen een significante overschrijding op de lasten zien. Deze zijn getoetst aan het beleidskader van de raad, i.c. de afspraken uit het "Budgetkader college 2017". Omdat hier de relevante overschrijdingen op onderdelen worden toegelicht sluiten de bedragen niet aan bij het totaal van de afwijking op het betreffende programma uit de voorgaande tabel.

bedragen x € 1.000

Programma	Onderdeel	Afwijking	Toelichting
2 Ruimtelijke ontwikkeling	Grondexploitatie-woongebieden	3.459	Administratieve boekingen, namelijk activeren boekwaarde gronden i.r.t. verrekeningen met reserves. De overige producten binnen dit programma laten een positief saldo zien.
3 Beheer leefomgeving	Bijdrage aan GGD	230	De werkelijke bijdrage is aanmerkelijk hoger door controle- en handhavingsacties (o.a. 2 drugslabs). Ingevolge het Budgetkader 2017 tellen overschrijdingen t.b.v. gemeenschappelijke regeling niet mee in het rechtmatigheidsoordeel.
4 Economie en toerisme	Grondexploitatie-bedrijventerreinen	2.365	Administratieve boekingen, namelijk activeren boekwaarde gronden i.r.t. verrekeningen met reserves.
6 Jeugd, onderwijs en cultuur	Toevoegingen aan reserves "Sociaal Domein" en "Onderwijshuisvesting"	2.689	Per saldo lopen de uitgaven en inkomsten van het Sociaal Domein en de Onderwijshuisvesting budgetneutraal door de jaarrekening.
Algemene dekkingsmiddelen	Voormalig personeel	307	Pas op het einde van het jaar worden de verplichtingen m.b.t. voormalig personeel gectualiseerd. Overigens wordt dit nadeel volledig opgevangen binnen de voordelen op de totale personeelslasten (hoofstuk "Overhead").

De geconstateerde overschrijdingen van de uitgaven passen allen binnen het door de raad vastgestelde beleid dan wel komen voort uit het opstellen van de jaarstukken en zijn een gevolg van de rekeningvoorschriften.
In bijlage 4.2 wordt inzicht gegeven in het verloop in 2022 van de beschikbaar gestelde kredieten. In dit overzicht zitten enkele overschrijdingen, maar nadere analyse laat zien dat deze uitdrukkelijk niet het gevolg zijn van beleidswijzigingen, maar het effecten betreft van onontkoombare externe

ontwikkelingen, alles binnen de uitvoering van de afgesproken taak. Het gaat dus om prijs- en volumestijgingen.
Ook met betrekking tot de kredieten is dan de conclusie dat de uitgaven rechtmatig hebben plaatsgevonden.

Uitgangspunten van de raad

De rechtmatige totstandkoming van de uitgaven en inkomsten in de jaarrekening is, naast de getrouwheid, een aspect dat door de accountant beoordeeld moet worden. De accountant moet expliciet verklaren en dus onderzoeken dat de baten en lasten en de balansmutaties in het overzicht van baten en lasten tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting (het begrotingscriterium) en de relevante externe en interne wet- en regelgeving (het voorwaardencriterium).
In het controle-protocol 2019-2022, vastgesteld door uw raad op 21 november 2019, geeft u nadere aanwijzingen aan de accountant over:

- de reikwijdte van de accountantscontrole;
- de daarvoor geldende normstellingen;
- de daarbij te hanteren goedkeuring- en rapporteringstoleranties.

Voor de goedkeuring- en rapporteringtoleranties is uitgegaan van de wettelijk voorgeschreven maatstaven.

Strekking controleverklaring accountant met betrekking tot de rechtmatigheid en getrouwheid

	Goedkeurend	Met beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Goedkeuringstolerantie				
• Fouten in de jaarstukken (% van lasten)	≤ 1%	> 1% < 3%	-	≥ 3%
• Onzekerheden in controle (% van lasten)	≤ 3%	> 3% < 10%	≥ 10%	-
Rapporteringstolerantie	1. De gemeenteraad heeft als maatstaf gesteld dat de accountant elke fout en onzekerheid vanaf € 125.000 rapporteert. 2. Voor de specifieke uitkeringen die op basis van de SISA verantwoord worden is de rapporteringstolerantie gelijk aan de BADO, namelijk voor uitkeringen met een omvang: • tot € 125.000 - € 12.500 • van € 125.000 tot € 1.000.00 - 10% van de specifieke uitkering • vanaf € 1.000.000 - € 125.000			

Uitgaande van de totale werkelijke uitgaven over 2022 van afgerond € 120 miljoen betekenen de genoemde percentages dat een totaalbedrag van afgerond € 1.200.000 aan fouten en een totaalbedrag aan onzekerheden van afgerond € 3.600.000 in de jaarrekening de goedkeurende strekking van de controle-verklaring niet zullen aantasten.

Verbijzonderde interne controle

In de werkprocessen zijn interne beheersingsmaatregelen opgenomen. Binnen een werkproces worden de mutaties getoetst aan de wettelijke en eigen gemeentelijke regels en uitvoeringsvoorschriften.
Door middel van een verbijzonderde interne controle (hierna: VIC) wordt een onafhankelijke controle van buiten het proces uitgevoerd. Hierbij wordt beoordeeld of de opzet van de administratieve organisatie en interne controle (AO/IC) daadwerkelijk bestaat en werkt; met andere woorden worden de afspraken nageleefd en wordt er in overeenstemming met de regelgeving gehandeld.

De VIC is in 2022 uitgevoerd op basis van het Controle-plan 2022. De omvang van het proces is van belang. In overleg met de accountant is de materialiteit hierin bepaald op € 630.000, afgeleid van de goedkeuringstolerantie van 1% van de geraamde lasten van circa € 90 miljoen minus de controle-tolerantie van 30% (dus: 70% van 1% van € 90 miljoen). Naast de omvang (in euro) van het proces / de regeling wordt ook rekening gehouden met de volgende aspecten:

- complexiteit van de regelgeving;
- bevindingen van voorgaand jaar;
- wijzigingen in wet- en regelgeving;
- getroffen interne beheersingsmaatregelen;
- mutaties in procedures / betrokken medewerkers;
- eventuele andere overwegingen (bijvoorbeeld politieke focus);
- mate waarin IT-hulpmiddelen worden benut.

Met betrekking tot de laatste bullet:

In toenemende mate worden de controles systeemtechnisch ingeregeld, dus aan de voorkant. Als gevolg hiervan verschuift de controle zich ook geleidelijk aan naar de betrouwbaarheid en juistheid van de werking van de IT-toepassingen.
Opvallende items die in 2022 in de scope van de accountantscontrole zitten en die voor een deel ook weer terugkomen in de VIC betreffen:

- rechtmatige toepassing van de wettelijke aanbestedingsvereisten, i.c. de Europese aanbestedingsgrenzen (evenals in 2020/2021);
- toename aantal SISA-regelingen: van 4 (2019) naar 10 (2020) naar 19 (2021) naar 24 (2022).

De relevante voorwaarden van de gemeentelijke regelgeving zijn de voorwaarden met betrekking tot recht, hoogte en duur.
Uitkomsten toetsing processen:

bedragen x € 1.000

Processen (bedragen op begrotingsbasis)	**Omvang (afgerond)**	**Fout**	**Onzekerheid**
Salarissen (personeel en bestuur)	€ 23.000	€ 0	€ 0
Inkoop: aanbesteding, factuurverwerking, crediteuren en betaling 1)	€ 60.000	€ 0	€ 157
Grondexploitatie			
- Lasten	€ 3.000	€ 0	€ 0
- Baten	€ 3.000	€ 0	€ 0
Belastingen, rechten en leges	€ 18.000	€ 0	€ 0
Verstrekte subsidies	€ 7.000	€ 0	€ 0
Uitkeringen, loonkostensubsidie en minimabeleid	€ 6.000	€ 0	€ 0
WMO - ZIN (voorzieningen, begeleiding en huishoudelijke hulp) + Jeugdzorg - ZIN 2)	€ 19.100	€ 0	€ 1.232

WMO en Jeugdzorg - PGB 2)	€ 655	€ 0	€ 78
Treasury	Variabel	€ 0	€ 0
Verhuuropbrengsten	€ 1.600	€ 0	€ 0
Leerlingenvervoer	€ 600	€ 0	€ 0

1) Voor twee gemeentelijke inkooptrajecten is niet de juiste Europese aanbestedingsprocedure gevolgd.
2) Deze onzekerheden worden in overleg met de accountant na afloop van het boekjaar definitief vastgesteld. Het betreft zorguitgaven waarvan de leverancier geen goedkeurende accountantsverklaring heeft overlegd (niet verplicht bij leveranciers waarvan de omzet < € 125.000 is).
De vermelde fouten en onzekerheden zijn in overeenstemming met het accountantsrapport.

3. Jaarrekening

3.1 Balans per 31 december 2022

bedragen x € 1.000

ACTIVA	31-12-2022		31-12-2021	
Vaste activa				
Immateriële vaste activa		**248**		**296**
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	248		296	
Materiële vaste activa		**115.845**		**101.624**
Investeringen met een economisch nut:				
• overige investeringen met een economisch nut	75.226		67.427	
• investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	27.314		27.001	
Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	13.305		7.196	
Financiële vaste activa		**10.202**		**9.700**
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	147		97	
Leningen aan:				
• woningbouwcorporaties	1.703		1.934	
• deelnemingen	2.154		2.154	
Overige langlopende leningen u/g	6.198		5.515	
Totaal vaste activa	**126.295**		**111.620**	
Vlottende activa				
Voorraden		**-597**		**-258**
Grond- en hulpstoffen:				
• onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	-603		-262	
• gereed product en handelsgoederen	6		5	
Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar		**9.519**		**9.901**
Vorderingen op openbare lichamen	6.906		4.953	
Deposito schatkistbankieren	1.246		2.184	
Overige vorderingen	1.367		2.763	
Liquide middelen		**107**		**392**
Banksaldi	107		392	
Overlopende activa		**3.830**		**2.199**
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met specifiek bestedingsdoel	794		12	
Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	3.036		2.187	

Totaal vlottende activa	**12.859**		**12.234**	
Totaal generaal	**139.154**		**123.854**	

bedragen x € 1.000

PASSIVA	**31-12-2022**		**31-12-2021**	
Vaste passiva				
Eigen vermogen		**51.752**		**40.448**
Algemene reserves	28.027		28.492	
Bestemmingsreserves	12.899		10.937	
Gerealiseerde resultaat	10.826		1.019	
Voorzieningen		**7.404**		**7.110**
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.552		3.220	
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	2.940		2.806	
Van derden beklemde middelen met een specifieke besteding	911		1.084	
Vaste schulden met een looptijd van één jaar of langer		**63.481**		**54.469**
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	63.472		54.459	
Waarborgsommen	9		10	
Totaal vaste passiva	**122.637**		**102.027**	
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden looptijd korter dan één jaar		**5.384**		**9.304**
Overige kasgeldleningen			3.000	
Overige schulden	5.384		6.304	
Overlopende passiva		**11.133**		**12.523**
Nog te betalen bedragen	6.547		8.017	
Vooruit ontvangen bedragen	27		47	
Ontvangen voorschotten Rijk (art. 49)	3.738		3.543	
Ontvangen voorschotten overige overheid	821		916	
Totaal vlottende passiva	**16.517**		**21.827**	
Totaal generaal	**139.154**		**123.854**	

3.2 Toelichting op de balans

(Bedragen x € 1.000. Door deze afronding op veelvouden van duizend kunnen afrondingsverschillen optreden).

ACTIVA

Immateriële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2022
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	296			48	248
Totaal	**296**			**48**	**248**

Materiële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 31-12-2022
Investeringen met een economisch nut:		
- Overige investeringen met een economisch nut	67.427	75.226
- Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	27.001	27.314
Investeringen in de openbare ruimte met (uitsluitend) maatschappelijk nut	7.196	13.305
Totaal	**101.624**	**115.845**

Verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met economisch nut.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-2022
Gronden en terreinen	10.171	9.692				19.863
Woonruimten	19					19
Bedrijfsgebouwen	48.902	708		2.673		46.937
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1.476			147		1.329
Vervoersmiddelen	259			85		174
Machines, apparaten en installaties	5.106	1.137		667		5.576
Overige materiële vaste activa	1.494	72		238		1.328
Totaal	**67.427**	**11.609**	**-**	**3.810**	**-**	**75.226**

De in het boekjaar gedane investeringen (met economisch nut)

Omschrijving	Werkelijk besteed in 2022	Cumulatief besteed t/m 2022
Gronden; Grondexploitatie De Hoevert (P625) 2021	887	916
Gronden; Grondexploitatie sportveld VVL Lengel (P615) 2021	52	71
Gronden; Grondexploitatie sportveld Stokkum (P425) 2021	35	46
Gronden; Aankoop gronden en boerderij Papenkampseweg 15 Netterden (ruilgronden) 2022	5.524	5.524
Gronden; Grondexploitatie Kilder, Rozenpas (P215) 2022	266	266
Gronden; Grondexploitatie Beek, St. Jansgildestraat (P435) 2022	473	473

Gronden; Grondexploitatie (uitbr.) Zeddam, Vinkwijkseweg (P445) 2022	779	779
Gronden; Grondexploitatie Didam, Heeghstraat (P700) 2022	1.495	1.495
Gronden; Grondexploitatie Didam, Burg. Kronenburglaan 6-8 (P705) 2022	15	15
Gronden; Grondexploitatie industrieterrein 's-Heerenberg (P845) 2022	164	164
Bedrijfsgebouwen; Huisvesting brandweer Didam	580	2.060
Bedrijfsgebouwen; IKC 's-Heerenberg 2022	128	2.386
Apparaten; I-phones 2020	44	168
Apparaten; I-pads 2020	16	33
Apparaten; Zonnepanelen en warmtepomp Muizenberg	21	166
Apparaten; Aanleg energiepark Braamt	773	844
Apparaten; Invoering hybride werken 2021	10	18
Apparaten; Aanschaf computerapparatuur raad/college 2022-2025	12	12
Apparaten; Vervangen databaseserver 2022	8	8
Apparaten; Aanschaf 300 laptops 2022	202	202
Apparaten; Dockingstations 2022	51	51
Overige MVA; Programmatuur omgevingsvergunning 2019	53	66
Overige MVA; Meubilair hybride werken 2021	11	32
Overige MVA; Aanvullende modules Corsa 2022	9	9
Totaal	**11.609**	**15.806**

Verloop boekwaarde van de investeringen met economisch nut, met heffing

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-2022
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	27.001	1.267		954		27.314
Totaal	**27.001**	**1.267**	-	**954**	-	**27.314**

De in het boekjaar gedane investeringen (met economisch nut, met heffing)

Omschrijving	Werkelijk besteed in 2022	Cumulatief besteed t/m 2022
Aanleg blauwe ader Dr. van Heeklaan 2019	2	211
Rioolvervanging Meursweg	20	55
Centrumplan; Riolering Lieve Vrouweplein 2020	18	189
Centrumplan; Riolering Wilhelminastraat 2021	440	440
Centrumplan; Riolering Hoofdstraat/Schoolstraat 2022	34	34
Knelpunten wateroverlast 2021	1	95
Renovatie drukriolering 2021	86	153
Vervanging pompunits drukriolering 2021	78	104
Didam (kern) GRP 2021-2025 Bloemenbuurt	414	415
Knelpunten wateroverlast 2022	1	1

Afkoppelen blauwe aders en meeliften 2022	71	71
Sanering overstort Bloemenbuurt 2022	17	75
Vervanging riolering van Heeklaan,/Daltuin ca. 2022	85	85
Totaal	**1.267**	**1.927**

Verloop boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-2022
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	7.196	6.218		108	-	13.305
Totaal	**7.196**	**6.218**	-	**108**	-	**13.305**

Specificatie investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

Omschrijving	Werkelijk besteed in 2022	Cumulatief besteed t/m 2022
reconstructie Drieheuvelenweg	79	1.002
vervanging straatmateriaal 2018	126	525
reconstructie Sint Jansgildestraat Beek	506	948
Bloemenbuurt Didam 2019	1.069	1.368
Herinrichting Lengelseweg/s-Heerenbergseweg/Meilandsedijk	39	68
vervanging straatmateriaal 2019	501	546
vervanging straatmateriaal 2020	87	135
vervanging straatmateriaal 2021	2	2
vervanging straatmateriaal 2022	3	3
stabilisering bovenlaag onverharde wegen 2020	497	512
Braamt inrichting openbare ruimte 2020	338	381
Centrumplan Didam	1.856	5.757
Dorpsplan Beek (openbare ruimte) 2022	834	834
Vervanging verharding van Heeklaan, Daltuin, ca. 2022	224	224
Verkeersmaatregelen Zuidermarkweg 2019	57	70
Afsluiting Pitterlderstraat 2019	1	127
Totaal	**6.218**	**12.502**

Verloop boekwaarde van de financiële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Investeringen	Desinvesteringen	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2022
Kapitaalverstrekkingen aan:					
- Deelnemingen	97	50			147
Leningen aan:					
- Woningbouwcorporaties	1.934			231	1.703
- Deelnemingen	2.154				2.154

Overige langlopende leningen u/g	5.515	750		67	6.198
Totaal	**9.700**	**800**	**-**	**298**	**10.202**

Voorraden

Omschrijving	**Boekwaarde 31-12-2021**	**Boekwaarde 31-12-2022**
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	448	187
AF: voorziening verlies diverse projecten	-710	-790
Balanswaarde	**-262**	**-603**
Gereed product en handelsgoederen (diesel OW en eigen verklaringen PZ)	5	6
Totaal	**-258**	**-597**

Gronden in exploitatie

Complex nummer	Omschrijving complex	Boekwaarde per 01-01-2022	Voorziening (Ncw) 31-12-2021	Balans-waarde 31-12-2021	Lasten 2022	Baten 2022	bijstelling winst-neming 2022 (Poc)	Boek-waarde per 31-12-2022	Bijstelling voorziening in 2022 (Ncw)	Voorziening (Ncw) 31-12-2022	Balans-waarde 31-12-2022
	Woningbouw										
P.040	Vinkhof Zeddam	400	379	21	61	5	0	56	59	438	18
P.370	Kerkwijk Didam	-816		-816	908	1.008	599	121			-696
P.420	Suitbertusschool Stokkum	-41	216	-257	278			278	29	245	-9
P.440	Steegseweg Beek	-338		-338	253	24	622	308			-29
P.450	Mr.Vermeulenstr. L'beek	250	37	213	8			8	6	44	215
P.460	Eltenseweg Stokkum	-59		-59	-1		294	59			
P.490	Diekmansweide 's-Hberg	-2	78	-80	36			36	-15	63	-30
P.500	Roncallischool Zeddam	86		86	13	80	35	-32			55
P.620	Hartjenshof Azewijn	-14		-14	16	91	259	14			
	Subtotaal woningbouw	**-534**	**710**	**-1.244**	**1.571**	**1.208**	**1.810**	**848**	**80**	**790**	**-476**
	Bedrijventerreinen										
P.810	Euregionaal Bedrijventerrein	1.378		1.378	37		4.028	41			1.419
P.830	Matjeskolk L'beek	740		740	40	860	2.008	-540			199
P.840	DocksNLD	-1.136		-1.136	275	-63	11.344	-609			-1.745
	Subtotaal bedrijventerreinen	**982**	**0**	**982**	**352**	**797**	**17.380**	**-1.108**	**0**	**0**	**-127**
	Totaal wonen en bedrijven	**448**	**710**	**-262**	**1.923**	**2.005**	**19.190**	**-260**	**80**	**790**	**-603**

Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar

Omschrijving	Saldo per 31-12-2022	Voorziening oninbaarheid	Gecorrigeerd saldo	
			31-12-2022	31-12-2021
Vorderingen op openbare lichamen	6.906		6.906	4.953
Overige vorderingen	2.899	1.531	1.367	2.763
Totaal	**9.805**	**1.531**	**8.273**	**7.717**

Deposito schatkistbankieren

Omschrijving	31-12-2022	31-12-2021
Deposito schatkistbankieren	1.246	2.184
Totaal	**1.246**	**2.184**

Overige vorderingen

Omschrijving	Saldo 31-12-2022	voorziening voor oninbaarheid
Debiteuren algemeen	502	28
Debiteuren belastingen	287	48
Debiteuren sociale zaken	2.110	1.456
Totaal	**2.899**	**1.531**

Liquide middelen

Omschrijving	31-12-2022	31-12-2021
Banksaldi	107	392
Totaal	**107**	**392**

Overlopende activa

Omschrijving	31-12-2022	31-12-2021
Van overheid nog te ontvangen vorderingen met een specifiek bestedingsdoel	794	12
Overige nog te ontvangen bedragen	1.556	1.681
Vooruitbetaalde bedragen	1.480	506
Totaal	**3.830**	**2.199**

Nog te ontvangen vorderingen met een specifiek bestedingsdoel

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Omschrijving	saldo per 31-12-2021	toevoegingen	vrijgevallen bedragen	saldo per 31-12-2022
Min BZK kwijtschelding gemeentelijke Belasting	6			6

Min BZK DigiD vergoeding 4e Kwartaal		4		4
Min van Justitie en Veiligheid opvang ontheemden Oekraine		184		184
Provincie Gelderland subsidie monumenten	6	6	6	6
Provincie Gelderland vergoeding gladheidsbestijding		5		5
Provincie Gelderland subsidieafrek 20% dorpsvoorzieningen Braamt		100		100
Quadraam subsidie Survis Liemers college 2022		210		210
Beschermd Wonen Subsidie gemeenschappelijke regeling		279		279
Totaal	**12**	**788**	**6**	**794**

Specificatie overige nog te ontvangen bedragen

Omschrijving	bedrag
Creditfacturen AGEM en Drost 2023 m.b.t. boekjaar 2022	28
Creditfacturen 2022 van diverse crediteuren ontvangst in 2023	63
Afrekening rioolheffing 2022	146
Afvalstoffenheffing afrekening DIFTAR 2022	622
Toeristenbelasting 2022	414
Afrekening afval Nedvang plastic en verzamelcontainers 2022	93
Afrekening energievergoeding 2022 gebruikers gebouwen	111
Huur voetbalvelden 2022 en pacht	13
Pacht antenne ST Joris Braamt	5
Afrekening WMO HH PGB 2022	23
Afdracht legeskas publiekszaken	16
Voorschotten-Inhoudingen SOZA en Jeugdwet	21
Totaal	**1.556**

Specificatie vooruitbetaalde bedragen

Omschrijving	bedrag
Automatisering service- onderhouds- en leasecontracten 2023 ev	177
Lidmaatschappen, abonnementen en contributies 2023	62
Onderhouds- dienstverlening contracten 2023	135
Pensioenpremie v.m. wethouders 2023	10
Verplichtingen personeelszaken 2023	67
Doelgroepenvervoer Arnhem-Nijmegen voorschot 1eKW 2023	132
Voorschotten energie AGEM 2023	340
Lumsum voorschotten IAJ, GWV en WMO 2023	558
Totaal	**1.480**

PASSIVA

Eigen vermogen

Omschrijving	boekwaarde 31-12-2022	boekwaarde 31-12-2021

Algemene reserves	28.027	28.492
Bestemmingsreserves	12.899	10.937
Subtotaal	**40.926**	**39.429**
Gerealiseerde resultaat	10.826	1.019
Totaal	**51.752**	**40.448**

Voorzieningen

Omschrijving	boekwaarde 31-12-2022	boekwaarde 31-12-2021
Risicovoorzieningen	3.552	3.220
Egalisatievoorzieningen	2.940	2.806
voorziening bijdr toek. vervangingsinvest. waarvoor een heffing wordt geheven	-	-
voorziening voor van derden verkregen middelen met een specifieke besteding	911	1.084
Totaal	**7.404**	**7.110**

Voor een verloopoverzicht per voorziening wordt verwezen naar de toelichting op de voorzieningen.

Toelichting reserves

5edragen x € 1.000

Naam reserve	Saldo per 31-12-2021	Vermeerdering wegens inflatiecorrectie	Overige vermeerderingen	Verminderingen	Saldo per 31-12-2022
Algemene reserves					
Algemene Reserve	8.046		2.041	-1.397	8.690
Grondexploitatie	4.610		1.114	-1.723	4.000
Verkoop aandelen NUON	15.837		-	-500	15.337
Totaal Algemene reserves	**28.492**		**3.155**	**-3.620**	**28.027**
Bestemmingsreserves					
Bestedingsfunctie					
Afwikkeling winstbestemming	638		1.793	-884	1.547
Klimaatmiddelen	161		253	-	414
Monumentenzorg Svn	90		-	-90	-
Corona	1.437		-	-949	488
Egalisatiefunctie					
Kwaliteitsimpuls gemeentelijke organisatie	800		480	-480	800

Decentralisaties Sociaal Domein	3.116		3.054	-2.842	3.328
Onderhoud riolering en rioolrenovaties	831		-	-93	738
Kunstgrasvelden	250		50	-	300
Speellocaties	172		28	-	200
Openbaar Groen	177		110	-	287
Dekkingsreserve kapitaallasten					
Onderwijshuisvesting	1.526	15	2.154	-1.518	2.177
Kapitaallasten Sportcomplex Montferland (SCM)	743	13	-	-127	629
Centrumplan Didam	996	15	-	-50	961
(Zwem)sportvoorziening Didam	-	-	1.030	-	1.030
Totaal bestemmingsreserves	**10.937**	**43**	**8.952**	-7.033	**12.899**
Gerealiseerde resultaat					
Saldo rekening van baten en lasten	1.019		2.960	-1.046	2.933
Resultaat jaarrekening					7.893
Totaal gerealiseerde resultaat	**1.019**		**2.960**	**-1.046**	**10.826**
Eindtotaal	**40.448**	**43**	**15.069**	**-11.699**	**51.752**

Hierna worden de mutaties 2022 toegelicht.

ALGEMENE RESERVE

De Algemene reserve fungeert als algemeen dekkingsmiddel. De overschotten dan wel tekorten van de jaarrekening worden gemuteerd in de Algemene Reserve.

Saldo per 1 januari 2022	**8.046**
Toevoegingen	
Saldo jaarrekening 2021	773
Reserve grondexploitatie	1.268
Subtotaal toevoegingen	**2.041**

Onttrekkingen	

Sluitend maken begroting 2022	0
Bodemsanering speelterrein Rodingsveen	-35
Vaststelling ICT beveiligingsplan	-24
Tijdelijke capaciteitsuitbreiding griffie	-38
Omgevingsvisie (Motie M1 Kadernota 2022)	-50
Energie besparen door te ontzorgen	-39
Hybride werken 2022	-45
Uitvoering visie 's Heerenberg Oost	-116
Vorming reserve (zwem) sportvoorziening Didam	-1.030
Bijdragen voor aanpassing sportparken in Beek, Kilder en Nieuw-Dijk	-20
Subtotaal onttrekkingen	**-1.397**
Saldo per 31 december 2022	**8.690**

Het saldo van de Algemene Reserve voor bestemming bedraagt per 31 december 2022 € 8.690.000 positief. Dit bedrag is exclusief het saldo van de jaarrekening 2022.
Wij verwachten voor de komende jaren de volgende toevoegingen en onttrekkingen:
Toevoegingen

- n.v.t.

Onttrekkingen

- uitvoering visie 's Heerenberg Oost € 843.000
- sportvoorziening open club Nevelhorst: € 500.000
- extra capaciteit handhaving gedurende 2 jaar: € 480.000
- energie besparen door te ontzorgen: € 160.800

Grondexploitatie

Deze reserve fungeert als buffer voor de risico's van de grondexploitatie. De reserve wordt gevoed door voordelige resultaten op grondexploitaties. Voor deze reserve is bij de Nota Reserves en Voorzieningen 2022 een minimaal gewenste omvang van € 2 mln. vastgesteld en een maximale omvang van € 4 mln.

Saldo per 1 januari 2022	**4.610**
Toevoegingen	
Resultaat woningbouw (afname verliesvoorzieningen)	15
Teruggave vennootschapsbelasting 2019	330
Bijstelling winstnemingen woningbouw 2022	485

Bijstelling winstnemingen bedrijventerreinen 2022	284
Subtotaal toevoegingen	**1.114**

Onttrekkingen	
Bijstelling verliesvoorziening woningbouw	-95
Kwaliteitsimpuls woningbouw en bedrijventerreinen	-167
Verlaging minimabeleid (Amendement 6)	-135
Bijstelling winstnemingen bedrijventerreinen 2022	-947
Rentelasten ruilgronden voormalig Bergh	-36
Advieskosten voorbereiding bouwgrondexploitatie	-21
Reserve grondexploitatie maximaal € 4 miljoen	-1.268
Subtotaal onttrekkingen	**-1.723**
Saldo per 31 december 2022	**4.000**

Verkoop aandelen NUON
Deze reserve is gevormd uit verkoop van de aandelen Nuon in 2009.

Saldo per 1 januari 2022	**15.837**
Toevoegingen	
Toevoegingen 2022	0
Subtotaal toevoegingen	**0**

Onttrekkingen	
Bijdrage Azwijn	-250
Bijdrage Braamt	-250
Subtotaal onttrekkingen	**-500**
Saldo per 31 december 2022	**15.337**

BESTEMMINGSRESERVES
Bestedingsfunctie
Afwikkeling winstbestemming
Budgetten die bij de kwartaalrapportages zijn doorgeschoven naar 2023 zijn in 2022 aan deze reserve toegevoegd. In 2023 zullen ze weer aan deze reserve worden onttrokken en aan de betreffende budgetten worden toegevoegd. Op deze manier heeft de overheveling naar 2023 geen budgettaire effecten. De onderstaande budgetten zijn bij de kwartaalrapportages doorgeschoven.

Daarnaast zijn een aantal taakmutaties uit de decembercirculaire 2021 toegevoegd. Budgetten die in 2021 aan deze reserve zijn toegevoegd zijn in 2022 onttrokken.

Toevoegingen	
Inburgering	20
Jeugdhulp	35
Kwaliteitsborging bouw- en woningtoezicht	21
Versterking dienstverlening gemeenten	170
Invoeringskosten omgevingswet	372
Extra budget inzet Vergunningverlening en Handhaving	240
POK gelden (Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag) voor het financieren van het financieel loket	170
Niet uitgevoerde plannen 2022	126
Omgevingsvisie	126
Wet Open Overheid	104
Meursweg	85
Wet kwaliteitsborging woningbouw (Wkb)	61
Beheerplan wegen, hondenbeleidsplan en bebording	55
Acute problematiek huisvestingssituaties	50
Advisering dorpsraden	40
Klompenpaden, vrijwilligersnetwerk	38
Onderzoek snelfietspaden	25
Beleids-/beheerplan begraafplaatsen	20
Burgerpeiling	20
Afvalbakken	15
Totaal	**1.793**

Onttrekkingen	
Rekeningkameronderzoek informatievoorziening sociaal domein	-10
Onderzoek flora en fauna	-25

Advieskosten omgevingsvisie	-45
Omgevingswet	-15
Bodemsanering Meursweg	-85
Integraal Verkeers- en vervoersplan (IVVP)	-70
Recreatie en Toerisme	-95
Statushouders	-64
Omgevingswet	-200
Robuust rechtsbeschermingssysteem en systeemleren	-48
Subsidieregeling voor continuïteit cruciale jeugdzorg	-35
Inburgering	-20
Kwaliteitsborging Bouw- en woningtoezicht	-21
Versterking ondersteuning wijkteams	-68
Impuls Integraal Werken	-54
Diversen < € 25.000	-29
Totaal	**-884**

Klimaatmiddelen
Deze reserve is bestemd voor de volgende onderdelen: transitie warmte, energieloketten en wijkaanpak.

Saldo per 1 januari 2022	**161**
Toevoeging klimaatakkoord	253
Totaal	**414**

Monumentenzorg SVn
Het doel van deze reserve is tegenhanger van het revolving fund bij het Bouwfonds welke laagrentende leningen verstrekt voor groot onderhoud en restauraties van monumenten. Voeding heeft eenmalig plaatsgevonden. Inmiddels is er een provinciale subsidieregeling waar eigenaren van monumenten gebruik van kunnen maken. Deze reserve kan hierdoor vrij vallen.

Saldo per 1 januari 2022	**90**
Vrijval Nota reserves en voorzieningen	-90
Totaal	**0**

Corona
Het overschot tussen de compensaties en de uitgaven zijn voorgaande jaren toegevoegd aan de reserve Corona.

Saldo per 1 januari 2022	**1.437**
Hybride werken	- 70
Overige onttrekkingen	-650
Vrijval	-229
Totaal	**488**

Egalisatiefunctie
Kwaliteitsimpuls gemeentelijke organisatie
De reserve is gevormd ter bekostiging van de aanpak van knelpunten bij de verbetering van de gemeentelijke organisatie. Beschikbaar voor maatwerk aanpassingen en dekking van aanvullende stortingen in de voorziening verplichtingen personeel.

Toevoegingen	
Voordelig saldo loonkosten 2022	451
Vrijval voorziening knelpunten personeel 2022	29
Totaal	**480**

Onttrekkingen	
Voorziening knelpunten personeel	-29
Organisatie inrichting	-22
Aanspraken personeel	-429
Totaal	**-480**

Decentralisaties Sociaal Domein
Deze reserve dient om fluctuaties in de uitgaven op het sociaal domein op te vangen.

Toevoegingen	
Integratie-Uitkering Voogdij / 18+	1.016
Extra incidentele middelen Jeugdzorg	1.861
Salarislasten zorgdomein (WMO en jeugd)	177
Totaal	**3.054**

Onttrekkingen	
Bijdrage ter dekking tekorten sociaal domein 2022	-2.842
Totaal	**-2.842**

Onderhoud riolering en rioolrenovaties
In 2021 is het GWRP vastgesteld. Alle kosten van onderhoud en vervanging van riolering zijn hierin opgenomen over een periode van 60 jaar. Op basis van de nota Lokale Heffingen dienen de volgende resultaten riolering aan de reserve te worden toegevoegd: aanbestedingsresultaten, efficiëncyvoordelen of een hoger gerealiseerde capaciteit (meer aansluitingen of een hoger waterverbruik dan geraamd). In 2022 is de lagere rioolheffing (als gevolg van minder waterverbruik dan begroot) onttrokken aan deze reserve.

Onttrekkingen	
Nadeel kostendekking riolering	-93
Totaal	**-93**

Kunstgrasvelden
Deze reserve dient ter dekking van de bijdrage van de gemeente aan de voetbalverenigingen DVC'26 in Didam en FC Bergh in 's-Heerenberg ter vervanging van de kunstgrasvelden. Voor beide verenigingen gaat het om 1 kunstgrasveld.

Toevoegingen	
Jaarlijkse toevoeging	50
Totaal	**50**

Speellocaties
Bij de vaststelling van het beleidsplan "Spelen in Montferland" op 17 december 2015 heeft de gemeenteraad besloten om met ingang van de jaarrekening 2015 een bestemmingsreserve (met egalisatiefunctie) voor speellocaties te vormen. De overschotten op rekeningbasis worden aan deze reserve toegevoegd. Conform het beleidsplan wordt sinds 2019 actief ingestoken op de aanleg van nieuwe kansen. De extra lasten kunnen dan worden gedekt middels een onttrekking aan deze bestemmingsreserve.

Toevoegingen	
Voordelig saldo kostenplaats speelvoorzieningen	28
Totaal	**28**

Openbaar Groen
Met ingang van de jaarrekening 2021 is een bestemmingsreserve (met egalisatiefunctie) voor openbaar groen gevormd. Het voordeel op rekeningsbasis is aan deze reserve toegevoegd vooruitlopend op de vaststelling van het groenbeheersplan in 2022.

Toevoegingen	
Voordeling saldo Openbaar Groen	110
Totaal	**110**

Dekkingsreserves kapitaallasten

Onderwijshuisvesting

Deze reserve is bedoeld om uitgaven inzake onderwijshuisvesting gelijkmatig over de verschillende jaren te verdelen. Het saldo van baten en lasten op onderwijshuisvesting wordt verrekend met deze reserve. De uitgaven betreffen met name kapitaallasten.

Toevoegingen	
Rentetoevoeging 2022	15
Toevoeging fictief budget	2.154
Totaal	**2.169**

Onttrekkingen	
Verrekening saldo baten en lasten	-1.518
Totaal	**-1.518**

Kapitaallasten Sportcomplex Montferland (SCM)

Deze reserve is bestemd voor dekking van de optredende kapitaallasten van het Sportcomplex Montferland in 's-Heerenberg.

Toevoegingen	
Rentetoevoeging 2022	13
Totaal	**13**

Onttrekkingen	
Kapitaallasten	-127
Totaal	**-127**

Centrumplan Didam

De reserve Centrumplan Didam dient ter dekking van een deel van de kapitaallasten van de investeringen voor het centrumplan in Didam. Bij de vaststelling van de jaarrekening 2015 is besloten om een bedrag van € 1 miljoen toe te voegen aan deze reserve.

Toevoegingen	
Rentetoevoeging 2022	15
Totaal	**15**

Onttrekkingen	
Kapitaallasten	50
Totaal	**50**

(Zwem)sportvoorziening Didam
Bij de behandeling van de begroting 2023 op 10 november 2022 heeft de gemeenteraad een amendement aangenomen om een nieuwe reserve (zwem)sportvoorziening te vormen ten laste van de Algemene Reserve voor een bedrag van € 1.030.000.

Toevoegingen	
Vorming reserve (zwem) sportvoorziening Didam	1.030
Totaal	**1.030**

GEREALISEERD RESULTAAT
Saldo rekening van baten en lasten
Jaarlijks wordt het jaarresultaat van het voorgaande dienstjaar tijdelijk geparkeerd op deze reserve. Na het raadsbesluit in het volgende dienstjaar wordt het saldo verrekend met de Algemene Reserve.

Saldo per 1 januari 2022	**1.019**
Toevoegingen	
Toevoeging geraamd resultaat primaire begroting 2022	86
Toevoeging renteresultaat Alliander	21
Toevoeging resultaat 1e kwartaalrapportage 2022	1.086
Terugdraaien bezuinigingen 2022	-591
Toevoeging resultaat 2e kwartaalrapportage 2022	2.358
Subtotaal toevoegingen	**2.960**

Onttrekkingen	
Klimaatadaptatieplan	-27
Onttrekking resultaat 2021	-1.019
Subtotaal onttrekkingen	**-1.046**
Saldo per 31 december 2022	**2.933**

Resultaat jaarrekening
Het gerealiseerde resultaat van deze jaarrekening bedraagt € 7.893.000.

Toelichting voorzieningen

Bedragen x € 1.000

Naam voorziening	Saldo per 31-12-2021	Overige vermeerderingen	Aanwending	Vrijval	Saldo per 31-12-2022
Risicovoorzieningen					
Verplichtingen personeel	388	503	-480	-29	382
Verplichtingen wethouders	2.832	1.069	-126	-629	3.145
Voorziening verlofsparen	-	25	-	-	25

Totaal Risicovoorzieningen	**3.220**	**1.597**	**-606**	**-658**	**3.552**
Egalisatievoorzieningen					
Openbare ruimte	912	864	-931	-	845
Onderhoud gebouwen en accommodaties	1.446	328	-41	-	1.733
Groot onderhoud sportcomplex	448	72	-158	-	362
Totaal Egalisatievoorzieningen	**2.806**	**1.264**	**-1.130**	**-**	**2.940**
Voorziening voor van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden					
Riolering (art 44 lid 2 BV)	1.084	-	-173	-	911
Totaal Voorziening voor van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	**1.084**	**-**	**-173**		**911**
Bijdrage aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven					
Riolering (vervangingsinvestering)	0	895	-895		0
Totaal Bijdrage aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven	**0**	**895**	**-895**		0
Eindtotaal	**7.110**	**3.756**	**-2.804**	**-658**	**7.404**

RISICOVOORZIENINGEN

Verplichtingen personeel

Deze voorziening is gevormd ter oplossing van personele problemen waarvan de financiële omvang bekend is. Op basis van berekening van de verwachte uitgaven wordt de voorziening gevoed, waarna in de volgende jaren de afwikkeling plaatsvindt

Vermeerderingen	
Aanvullende storting 2022	503
Totaal	**503**

Verminderingen	
Uitgaven 2022	- 480
Vrijval 2022	-29
Totaal	**-509**

Verplichtingen wethouders

Deze voorziening is gevormd om het berekende risico bij wettelijke verplichtingen (pensioenen) af te dekken.

Vermeerderingen	
Aanvullende storting 2022	1.069
Totaal	**1.069**

Verminderingen	
Onttrekkingen 2022 i.v.m. werkelijke pensioenuitkeringen t.b.v. gewezen	-126

wethouders	
Vrijval 2022 (incl. verrekening stortingen en verminderingen) op basis van Fin. jaarverslag pensioenen 2022	-629
Totaal	**-756**

Voorziening verlofsparen
Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeeld. Deze vakantie-uren verjaren niet. De financiële omvang is bekend. Voor oplossing van personele problemen schrijft de BBV voor hier een voorziening voor te vormen. De storting in 2022 is € 25.050.

EGALISATIEVOORZIENINGEN
Openbare Ruimte
Deze voorziening bestaat onderliggend uit de volgende voorzieningen: groot onderhoud wegen, vervanging lichtmasten en groot onderhoud civiele kunstwerken. Deze voorziening is gevormd om de betreffende kosten gelijkmatig over de jaren te spreiden. De bijbehorende beleidsplannen zijn actueel.

Vermeerderingen	
Reguliere storting 2022	864
Totaal	**864**

Verminderingen	
Uitgaven 2022 op basis van de beheers- en beleidsplannen	-931
Totaal	**-931**

Onderhoud gebouwen en accommodaties
Deze voorziening is gevormd om kosten van groot onderhoud van gemeentelijke accommodaties gelijkmatig over de jaren te spreiden. In 2021 is het meerjarig onderhoudsplan geactualiseerd.

Vermeerderingen	
Reguliere stortingen 2022 conform onderhoudsplanningen	328
Totaal	**328**

Verminderingen	
Uitvoering groot onderhoud 2022	-41
Vrijval 2022	-0
Totaal	**-41**

Groot onderhoud sportcomplex
Deze voorziening is gevormd om de kosten van groot onderhoud van het Sportcentrum Montferland gelijkmatig over de jaren te spreiden.

Vermeerderingen	
Reguliere storting 2022	72
Totaal	**72**

Verminderingen	
Uitgaven 2022 o.b.v. MJOP	-158
Totaal	**-158**

Voorziening voor van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.
Onderhoud riolering (artikel 44 lid 2 BBV)
Op grond van het BBV komen opgehaalde gelden (ontvangen rioolheffingen) die per balansdatum nog niet zijn besteed als gevolg van later investeren en/of uitvoeren dan voorzien in een voorziening.

Verminderingen	
Onttrekking tekort 2022	-173
Totaal	**-173**

Bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven.
Riolering (kapitaallasten)
Op basis van artikel 44, lid 1 BBV mag een voorziening worden gevormd door bijdragen voor toekomstige vervangingsinvesteringen riolering. Deze voorziening is gevormd conform het GRP 2015-2020 uit de ontvangen rioolheffingen en dient om de kapitaallasten voor de riolering op de langere termijn te drukken. Conform het vastgestelde GWRP 2021-2026 zijn de stortingen in 2022 aan de voorziening onttrokken en ten gunste van de investering "Gemeentelijk rioleringsplan 2003" gebracht.

Vermeerderingen	
Reguliere storting 2022 conform GRP	895
Totaal	**895**
Verminderingen	
Onttrekking 2022 conform GWRP	-895
Totaal	**-895**

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans vaste schulden met een looptijd langer dan een jaar is als volgt:

Omschrijving	boekwaarde 31-12-2022	boekwaarde 31-12-2021
Onderhandse leningen:		
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	63.472	54.459
Waarborgsommen	9	10

Totaal	**63.481**	**54.469**

Omschrijving	Saldo 31-12-2021	Vermeerderingen	Aflossingen	Saldo 31-12-2022
Onderhandse leningen:	54.459	15.000	5.987	63.472
Onderhandse leningen: 40.107253	-		-	-
Waarborgsommen	10		1	9
Totaal	**54.469**	**15.000**	**5.988**	**63.481**

BNG 40107253 2012 wordt in 2022 afgelost; is overgebracht van onderhandse/langlopende leningen naar overige schulden

Vlottende passiva

Omschrijving	boekwaarde 31-12-2022	boekwaarde 31-12-2021
Schulden < 1 jaar	5.384	9.304
Banksaldi	-	-
Overlopende passiva	11.133	12.523
Totaal	**16.517**	**21.827**

Netto vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar

Omschrijving	boekwaarde 31-12-2022	boekwaarde 31-12-2021
Overige kasgeldleningen	-	3.000
Overige schulden	92	73
Overige schulden; crediteuren	5.292	6.058
Overige schulden; crediteurenlijst debetbedragen		-327
BNG lening 40.107253 2012 wordt in 2022 afgelost; is verhuisd van langlopende leningen	-	500
Totaal	**5.384**	**9.304**

Overlopende passiva

Omschrijving	boekwaarde 31-12-2022	boekwaarde 31-12-2021
Nog te betalen bedragen	6.547	8.017
Vooruit ontvangen bedragen	27	47
Ontvangen voorschotten Rijk (art.49)	3.738	3.543
Ontvangen voorschotten overige overheid	821	916
Totaal	**11.133**	**12.523**

Specificatie nog te betalen bedragen

Omschrijving	bedrag
Transitorische rente	368
Personeel van derden ca.	201
Afrekening energiekosten div locaties	192
Adviezen, diensten etc	222

Werkzaamheden t.b.v. Openbare Werken	178
Diverse bijdragen en (exploitatie) subsidies	121
Bijdrage en VPB DocksNLD	3.534
Kosten WMO	526
Kosten Jeugdzorg	384
Kosten TOZO	39
Energietoeslag	179
Verplichtingen personeelszaken	220
Afrekening ODA; Omgevingsdienst Achterhoek	286
BTW en BCF afwikkeling	4
VPB bouwgrondexploitatie	68
Project 's-Heerenberg Oost kijkt vooruit	35
Totaal	**6.547**

Specificatie vooruitontvangen bedragen

Omschrijving	bedrag
Bijdrage zwerfafvalvergoeding 2022	10
Directeuren Netwerk Achterhoek saldo 2022 naar 2023	17
Totaal	**27**

Specificatie ontvangen voorschotten Rijk (art.49)

Omschrijving	saldo per 31-12-2021	toevoegingen	aanwending	saldo per 31-12-2022
SU: SPUK Specifieke Uitkering Sport	36	45	36	45
SU: SPUK Regeling Stimulering Verkeersmaatregelen 2020-2021	785	232	76	942
SU: min EZK MKB-deal voorschot WJZ	188	33	74	148
SU: min SZW TOZO uitkering 2020 en 2021	752		752	-
SU: min SZW BBZ bedrijfskredieten vs 2021 en 2022	26	19		45
SU: min FIN gem. hulp gedupeerden toeslagenproblematiek B2	4		2	2
SU: min J en V Corona onderst toezicht handhaving 2021	102			102
SU: min J en V Corona controle toegangsbewijzen 2022		113		113
SU: RVO uitkering ventilatie in scholen SBO Rabot	150		150	-
SU: RVO uitkering ventilatie in scholen Liemers College	210		210	-
SU: OAB Onderwijs Achterstanden Beleid	1.206	52		1.258
SU: OAB Onderwijs vertragingen 0108-311221 Covid-19	83	52		135
SU: min BZK Energiearmoede		711		711

SU: min SZW wet Inburging 2022 G10		199		199
SU: min VWS Preventieakkoord H12		22		22
SU: min SZW Onderwijsroute 2022 G13		14		14
SU: min VWS Sportakkoord H8		3		3
Totaal	**3.543**	**1.495**	**1.300**	**3.738**

De ontvangen voorschotten overige overheid kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Omschrijving	saldo per 31-12-2021	toevoegingen	vrijgevallen bedragen	saldo per 31-12-2022
Bijdrage Provincie Gelderland voorschot 80% dorpsvoorziening plan Braamt	400		400	-
Bijdrage Provincie Gelderland subsidie gezonde jeugd	17			17
Bijdrage Provincie Gelderland herontwikkeling centrum Loil	400			400
Bijdrage Provincie Gelderland biodiversiteit	8			8
Bijdrage gemeenten MKB deal	-	65	33	31
Bijdrage VNOG ondersteuning naleving controle Corona toegangsbewijs	91		91	-
Bijdrage gem Aalten (prov) Koele Kernen Lengelseweg / 's-Heerenbergseweg		72		72
Bijdrage Provincie Gelderland bodemtaken omgevingswet		46		46
Bijdrage Provincie Gelderland proeftuinen		247		247
Totaal	**916**	**430**	**524**	**821**

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Sportcomplex

Voor sportcomplex Montferland bestaat een exploitatieovereenkomst. De overeenkomst loopt door tot 2030. In de afrekening 2022 is een bedrag opgenomen van € 762.311. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd.

Diverse doorlopende contracten

Naam leverancier	Omschrijving:	Verplichting:	Looptijd:
Wassink Autlolease	Raamovereenkomst Wassink Autolease B.V. voor lease voertuigen	118.512	8 maanden
Munckhof Taxi B.V.	Vervoersovereenkomst Leerlingenvervoer	845.143	1 jaar en 7 maanden
Tjoink BV	Maaien van bermen en watergangen	127.668	1 jaar 2023
de Groenmakers	Bestek onderhoud gazon en onkruid op verharding	209.250	1 jaar en 3 mnd
Zorgplus Liemers B.V.	Overeenkomst ondersteuning hulp bij het huishouden	5.125.000	1 jaar en 3 mnd

UNIT4 Business Software Netherlands	Software Unit4 Business Software voor een nieuw financieel systeem	80.089	1 jaar 2023
Attero BV	Overeenkomst verwerking rest-afval	800.000	2 jaar 2023 en 2024
Visma Roxit BV	ICT Prestatie Rx.Mission	122.688	2 jaar en 2 maanden
Selecta Netherlands B.V.	Huur/operational lease koffieautomaten (onderhoud, service)	108.588	3 jaar en 3 maanden
Milia CV	Huur hotel S-Heerenbergseweg 8 te Zeddam tbv Opvang Oekraïners	949.000	3 jaar en 3 maanden
Stichting Dierencentrum Achterhoek	Opvang zwerfdieren	270.400	8 jaar
Stichting Achterhoek in Beweging	Regionaal Sportakkoord 2020-2030 met 7 Achterhoekse gemeenten	280.000	8 jaar
Plavei	Huur Albertusgebouw tbv Welcom	2.730.000	13 jaar
Varenheuvelen CV	Huur Gouden Handen	1.211.760	15 jaar
Totaal		**12.978.097**	

Vakantiedagen
Eind 2022 bedraagt het saldo verlofuren 18.090.
Dit vertegenwoordigt een bedrag van € 461.377, op basis van werkelijk uurloon ultimo 2022.
WMO - Eigen bijdrage
Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK heeft de wetgever in feite bepaald dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen. Voor ons betekent dit een onzekerheid in de jaarrekening van € 328.000.

Opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen

Geldnemer	Aard/Omschrijving	Oorspronkelijk bedrag	Percentage Borgstelling	Restant 31-12-2021	Restant 31-12-2022	waarvan door gemeente gewaarborgd
Sportverenigingen	uitbr./bouw park/clubgeb.	947	100%	492	463	463
Sportverenigingen	sportleningen 50% SWS	257	50%	154	132	66
Stg Huis Bergh	instandh. kasteel Huis Bergh	173	100%	59	53	53
Stg Plavei	vervolg BNG lening 68857	1.743	100%	1.743	1.743	1.743
Overige leningen		**3.120**		**2.447**	**2.391**	**2.325**
Stg Plavei	woningb.achtervang WSW	150.423	87,1%	112.251	146.999	142.679
Stg Woonzorg Nederland	woningb.achtervang WSW	258.643	0,5%	9.240	256.610	9.600
De Woonplaats	woningb.achtervang WSW	78.142	0,0%		78.142	220
Stg Mooiland	woningb.achtervang WSW	46.209	0,0%		46.209	44
WSW geborgde leningen		**533.418**		**121.491**	**527.960**	**152.542**
Gewaarborgde leningen		**536.537**		**123.938**	**530.351**	**154.868**

Ontwikkelingen na balansdatum

De koopovereenkomst die de gemeente gesloten had met Groenstaete inzake de verkoop van het oude gemeentehuis is begin april 2023 door de rechter vernietigd. Naar aanleiding van het Didam-arrest van de Hoge Raad in november 2021, heeft het Gerechtshof nu Didam Have in het gelijk gesteld. De gemeente had de gemeentehuislocatie niet één-op-één mogen verkopen aan ontwikkelaar Groenstaete. Het resultaat is dat de koopovereenkomst die er lag, is vernietigd. Hierin was een opbrengst overeengekomen op basis van een onafhankelijke taxatierapport van € 1.385.000 in 2023.

Schatkistbankieren

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)				
	Verslagjaar			
Drempelbedrag	**1914**			
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	**322**	**352**	**316**	**225**
Ruimte onder het drempelbedrag	1.592	1.562	1.598	1690
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag				
	Verslagjaar			
Begrotingstotaal verslagjaar	95.713			
Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	95.713			
Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
Drempelbedrag	1.914			
(2) Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen				
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	28.967	32.064	29.102	20.664
Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	322	352	316	225

3.3 Overzicht van baten en lasten over 2022

Overzicht van baten en lasten 2022

bedragen x € 1.000

	Realisatie 2021			Begroting 2022 primair			Begroting 2022 na wijziging			Realisatie 2022		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Omschrijving programma												
Relatie inwoners en bestuur	4.761	1.486	-3.275	4.196	509	-3.686	5.912	606	-5.306	5.690	1.397	-4.293
Ruimtelijke ontwikkeling	4.552	2.972	-1.580	1.970	293	-1.676	3.208	692	-2.516	4.621	3.110	-1.511
Beheer leefomgeving	15.890	11.938	-3.951	15.911	9.649	-6.262	17.760	10.342	-7.417	17.761	10.515	-7.246
Economie en toerisme	7.853	8.052	200	601	471	-130	616	447	-169	2.521	2.839	318
Gezondheid en bevord. gezonde leefstijl	6.672	2.078	-4.594	5.406	728	-4.678	6.701	1.045	-5.656	6.330	1.774	-4.556
Jeugd, onderwijs en cultuur	17.886	2.114	-15.772	16.247	2.232	-14.016	18.902	2.728	-16.174	18.890	2.812	-16.078
Maatsch. ondersteuning en veiligheid	16.011	1.243	-14.767	16.333	1.015	-15.318	18.755	1.220	-17.534	20.349	7.125	-13.224
Werk en inkomen	15.994	7.692	-8.302	15.793	6.655	-9.139	18.597	7.180	-11.417	17.912	6.727	-11.185
Sub-totaal programma's	**89.618**	**37.576**	**-52.042**	**76.456**	**21.551**	**-54.905**	**90.449**	**24.260**	**-66.189**	**94.075**	**36.300**	**-57.775**
Algemene dekkingsmiddelen	1.982	70.595	68.613	3.239	71.357	68.118	2.545	79.348	76.802	2.597	80.491	77.893
Overhead en ondersteuning	11.338	1.037	-10.301	11.383	649	-10.735	11.105	656	-10.449	9.906	762	-9.145
Vennootschapsbelasting	422	0	-422	0	0	0	-331	0	331	-331	0	331
Sub-totaal overig	**13.743**	**71.632**	**57.889**	**14.622**	**72.005**	**57.383**	**13.320**	**80.003**	**66.683**	**12.173**	**81.252**	**69.079**
Saldo van lasten en baten	**103.360**	**109.207**	**5.847**	**91.078**	**93.556**	**2.478**	**103.769**	**104.263**	**494**	**106.247**	**117.552**	**11.304**
Mutaties reserves												
Relatie inwoners en bestuur	10	62	52	0	0	0	30	58	28	30	58	28
Ruimtelijke ontwikkeling	256	337	82	49	157	109	934	1.501	568	2.652	2.486	-166
Beheer leefomgeving	483	498	15	0	0	0	478	325	-152	588	322	-265
Economie en toerisme	470	136	-334	0	300	300	126	203	77	410	95	-315
Gezondheid en bevord. gezonde leefstijl	0	46	46	0	30	30	1.080	1.709	629	1.093	1.050	-43
Jeugd, onderwijs en cultuur	1.478	812	-667	50	127	77	1.869	3.354	1.485	4.558	3.208	-1.350
Maatsch. ondersteuning en veiligheid	2.898	1.528	-1.370	4.692	1.498	-3.194	3.212	1.315	-1.897	743	986	243
Werk en inkomen	64	161	97	0	215	215	0	339	339	0	219	219
Algemene dekkingsmiddelen	6.672	4.480	-2.192	39	83	44	877	1.169	292	877	1.049	172
Overhead en ondersteuning	681	123	-558	0	49	49	721	1.793	1.072	1.201	2.200	999
Sub-totaal mutaties reserves	**13.011**	**8.183**	**-4.828**	**4.829**	**2.459**	**-2.370**	**9.326**	**11.766**	**2.440**	**12.151**	**11.673**	**-478**
Saldo van baten en lasten	1.019	0	-1.019	108	0	-108	2.960	27	-2.934	2.960	27	-2.934
Resultaat	**117.390**	**117.390**	**0**	**96.015**	**96.015**	**0**	**116.056**	**116.056**	**0**	**121.359**	**129.252**	**7.893**

3.4 Waarderingsgrondslagen

3.4 Waarderingsgrondslagen

Bij het samenstellen van de rekening zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:
1. wettelijke bepalingen inzake jaarverslaglegging;
2. waarderingsgrondslagen;
3. grondslagen ter bepaling van het saldo c.q. resultaat.

Zowel de verschillen tussen de jaarrekening 2021 en de jaarrekening 2022 alsmede de verschillen tussen de begroting 2022 en de jaarrekening 2022 zijn op de beleidstaken afzonderlijk toegelicht.

Toelichting op de jaarrekening

Inleiding
De jaarrekening van de gemeente Montferland is opgesteld volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
In de paragraaf A Weerstandsvermogen en risicobeheersing hebben we aangegeven dat er bij een gemeente per definitie geen onzekerheid kan bestaan over de continuïteitsdoelstelling. Deze jaarstukken zijn opgesteld op basis van deze continuïteitsveronderstelling.

Grondslagen voor de waardering

Algemeen
De waardering van de activa en passiva vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balansonderdeel anders is vermeld, zijn de activa en passiva gewaardeerd tegen de nominale waarde. De in de toelichting genoemde bedragen zijn opgenomen in duizenden euro's. De vergelijkende cijfers zijn daar waar nodig voor de vergelijkbaarheid aangepast.
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij tot op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met afschrijvingen.

Materiële vaste activa
De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met afschrijvingen en specifiek van derde ontvangen investeringsbijdragen en -subsidies.
Er is onderscheid gemaakt tussen materiële vaste activa met economisch nut, materiële vaste activa met economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven en materiële vaste activa met een maatschappelijk nut. Materiële vaste activa met economisch nut zijn gevormd uit alle investeringen die bijdragen aan de mogelijkheid middelen te verwerven en/of die verhandelbaar zijn en deze moeten worden geactiveerd. Materiële vaste activa met een maatschappelijk nut worden ook geactiveerd.
De afschrijvingstermijnen zijn gehanteerd conform de "Financiële verordening Montferland 2017 ".

Financiële vaste activa
De deelnemingen zijn opgenomen tegen de verkrijgingswaarde.
Langlopende leningen zijn uitstaande geldleningen gewaardeerd tegen nominale waarde en verminderd met ontvangen aflossingen. Tot zekerheid van de verstrekte geldleningen is hypotheek gevestigd.

Voorraden
De als onderhanden werk opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de historische kostprijs vermeerderd met de bijgeschreven exploitatieresultaten en gedane investeringen en verminderd met opbrengsten uit verkopen. Bij de waardering is rekening gehouden met de toekomstige uitgaven en resultaten op deze in exploitatie genomen gronden. Verwachte verliezen op grondexploitaties zijn direct genomen door het treffen van een voorziening

die in mindering is gebracht op de balanswaardering. Winsten op grondexploitaties worden genomen volgens de POC-methode (Percentage of Completion).

Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar
Vorderingen zijn, onder aftrek van eventuele voorziening voor oninbaarheid, tegen de nominale waarde gewaardeerd. De voorzieningen voor oninbaarheid zijn statisch bepaald op basis van ouderdom en de volwaardigheid van de openstaande vordering.

Liquide middelen en overlopende activa
Deze vlottende activa zijn tegen nominale waarde gewaardeerd..

Voorzieningen
Voorzieningen zijn op het moment van opmaken van de jaarrekening voorzienbare verplichtingen, verliezen en risico's, voor zover hiervan de omvang redelijkerwijs kan worden ingeschat. Tevens zijn specifieke bestedingsverplichtingen voor van derden verkregen middelen voorzien. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde met uitzondering van de voorziening Pensioen voor (gewezen) wethouders. Deze voorziening wordt gewaardeerd tegen contante waarde.

Langlopende schulden
De langlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en verminderd met gedane aflossingen. Deze schulden hebben een looptijd van één jaar of langer.

Vlottende schulden en overlopende passiva
Deze passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Wettelijke bepalingen inzake de jaarverslaglegging

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag betreft de inhoudelijke verantwoording over hetgeen al dan niet is gerealiseerd. Bij de jaarrekening ligt de nadruk op de financiële verantwoording.

3.5 Programma's analyse 3e w-vraag

01. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022 primair	Begroting 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Lasten	-4.761	-4.196	-5.912	-5.690
Baten	1.486	509	606	1.397
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-3.275**	**-3.686**	**-5.306**	**-4.293**
Onttrekkingen	62	0	58	58
Stortingen	-10	0	-30	-30
Mutaties reserves	**52**	**0**	**28**	**28**
Gerealiseerd resultaat	**-3.223**	**-3.686**	**-5.279**	**-4.265**

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2021 en de begroting 2022 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. jaarrek. 2021	V/N	t.o.v. begroting 2022	V/N
Bestaand beleid:				
Burgerzaken				

• Het verschil wordt grotendeels veroorzaakt door de inhaal van huwelijken gedurende 2022. Er is een toename van € 52.000 in de ontvangsten inzake leges huwelijken t.o.v. 2021 en begroot.	45	V	68	V
College van B&W				
○ Door een combinatie van een hogere rentestand en indexatie van pensioenen is een bedrag van € 563.000 vrijgevallen uit de voorziening t.b.v. de pensioenopbouw voor (voormalige) wethouders. In 2021 is tevens een pensioenoverdracht van €55.000 ontvangen. Diverse mutaties in de voorzieningen leiden tot het totale voordeel t.o.v. 2021 van € 333.000 en t.o.v. de begroting van €586.000				
○ Ultimo 2022 zijn 2 een nieuwe voorzieningen gevormd in verband met te verwachten wachtgeld uitkering van het voormalig bestuur (€ 877.000) en een voorziening voor verlofsparen (€ 25.000).	333	V	586	V
○ In 2022 hebben er diverse wijzigingen plaatsgevonden in het (voormalig) bestuur. Mede hierdoor zijn er meer kosten gemaakt t.o.v. 2021 zoals loonkosten en advisering door derden.	-902 -237	N N	64	V
○ T.o.v. het budget 2022 zijn de loongerelateerde kosten van het (voormalig) bestuur € 33.000 lager dan begroot.	170	V	33	V
○ Bestuursondersteuning college: T.o.v. 2021 zijn er lagere advieskosten. Dit betreft minder kosten voor externe advisering Hulp bij de Huishouden en vergoeding proceskosten bezwaarprocedures Hulp bij Huishouding.	-45	N	-39	N
○ In 2022 zijn er meer advieskosten gemaakt dan begroot ten behoeve van bestuursondersteuning college.				
○ In 2021 is een bijdrage van Provincie inzake opstellen rapport Missie, Visie en Koersbepaling ontvangen				
Ondersteuning bestuur				
• Door gewijzigde regelgeving wordt er met ingang van 2022 geen rekening meer gehouden met de kosten van de accountantscontrole over het te controleren boekjaar. Dit heeft in 2022 éénmalig een verlagend effect op de kosten van de accountant. De kosten worden geboekt in het jaar waarin de werkzaamheden (prestatie) plaatsvinden.	76	V	37	V
Bestuurlijke samenwerking				
• Lagere bijdrage in verband met MKB deal dan begroot.			60	V
• In 2022 is er € 120.000 meer betaald aan gemeenschappelijke regelingen (Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen) dan in 2021. Dit bedrag was echter € 116.000 lager dan begroot in 2022.	-110	N	127	V
Raad en Raadcommissies				
• In 2022 zijn minder kosten gemaakt t.b.v. de raad en rekenkamer dan begroot			39	V
Diverse producten				
• Overige	-36	N	38	V
Diverse producten bedrijfsvoering				
• Doorbelasting uren etc.	-279	N		
Saldo van lasten en baten	**-1.043**	**N**	**1.013**	**V**

02. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022 primair	Begroting 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Lasten	-4.552	-1.970	-3.208	-4.621
Baten	2.972	293	692	3.110
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-1.580**	**-1.676**	**-2.516**	**-1.511**
Onttrekkingen	337	157	1.501	2.486
Stortingen	-256	-49	-934	-2.652
Mutaties reserves	**82**	**109**	**568**	**-166**
Gerealiseerd resultaat	**-1.498**	**-1.568**	**-1.949**	**-1.677**

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2021 en de begroting 2022 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. jaarrek. 2021	**V/N**	**t.o.v. begroting 2022**	**V/N**
Bestaand beleid:				
Ruimtelijke ordening				
• Kosten voor stedenbouwkundige adviezen, bodemonderzoek en archeologie zijn minder dan geraamd. Reden hiervoor is dat op voorhand lastig te bepalen is of deze zaken zich gaan voordoen in een jaar. Raming t.o.v. werkelijkheid ca € 68.000 te hoog ingeschat en dus een voordeel van gelijke hoogte. In 2022 zijn plankostenvergoedingen ontvangen welke niet geraamd waren. Een voordeel van € 73.500. Totaalvoordeel ca € 156.000.			156	V
Grondexploitatie (woningen)				
• Voor een toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf grondbeleid. Zowel winstnemingen als mutaties in (verlies)voorzieningen zijn verrekend met de reserve grondexploitatie.	581	V	686	V
Stads- dorpsvernieuwing				
• Ten opzichte van de jaarrekening 2021 ontstaat een nadeel bij de ontwikkeling van de dorpsvisies van € 569.000. Dit wordt veroorzaakt doordat in 2022 daadwerkelijk de bijdrage aan de dorpsraden van Azewijn en Braamt zijn overgemaakt. Deze bijdrage wordt gedekt door een onttrekking uit de reserve Nuon waardoor deze budgettair neutraal door de jaarrekening loopt. • In 2022 is gestart met de ontwikkeling van " 's Heerenberg Oost kijkt vooruit". Ten opzichte van de jaarrekening 2021 een nadeel van € 111.000. Bij de ramingen 2022 is uitgegaan van € 346.000 uitgaven. Echter, project is later gestart dan gedacht waardoor totaal kosten op € 111.000 uitkomen. Een voordeel van € 235.000 derhalve ten opzichte van de ramingen. Deze uitgaven worden onttrokken aan de Algemene Reserve, derhalve ook budgettair neutraal voor de jaarrekening.	-795	N	268	V
Diverse producten				
• Overig	25	V	-12	N
Diverse producten bedrijfsvoering				
• Doorbelasting uren, etc.	257	V	-93	N
Saldo van lasten en baten	**68**	**V**	**1.005**	V

03. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022 primair	Begroting 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Lasten	-15.890	-15.911	-17.760	-17.761
Baten	11.938	9.649	10.342	10.515
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-3.951**	**-6.262**	**-7.417**	**-7.246**
Onttrekkingen	498	0	325	322
Stortingen	-483	0	-478	-588
Mutaties reserves	**15**	**0**	**-152**	**-265**
Gerealiseerd resultaat	**-3.936**	**-6.262**	**-7.570**	**-7.512**

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2021 en de begroting 2022 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. jaarrek. 2021	V/N	t.o.v. begroting 2022	V/N
Bestaand beleid:				
Afvalverwijdering en -verwerking				
• Het totale voordeel ten opzichte van de begroting bedraagt €63.000. Betreft meerdere oorzaken waarbij een hogere vergoeding van Nedvang voor de inzameling van PMD (€ 52.000) is ontvangen. Tevens vallen de kosten voor GFT afvalverwerking ca € 49.000 voordeliger uit dan begroot. Aan afvalstoffenheffing ontvangen we € 24.000 minder dan geraamd. Hierbij is de raming jaarlijks lastig in te schatten. • Het nadeel ten opzichte van de jaarrekening 2021 bedraagt € 336.000. Dit wordt veroorzaakt door een hogere bijdrage aan de RDL van ca € 151.000. De oorzaak betreft hogere kosten voor het eenmalig afschrijven van een aantal posten en behoeve van de aanleg van het nieuwe aanbiedstation.. Bovendien waren de brandstofkosten aanzienlijk hoger dan in 2021. Naast dit nadeel wordt een nadeel ten opzicht van jaarrekening 2021 geboekt van € 102.000 bij de kosten van de afvalverwerking. Het nieuwe verwerkingscontract gft ligt hieraan ten grondslag. Dit betekende een forse tariefsverhoging voor verwerking, opslag en vervoer van gft naar de verwerker. • Ondanks dat we een hogere vergoeding ontvangen inzake PMD dan begroot in 2022 zien we dat we totaal € 55.000 minder opbrengst hebben dan 2021. Oorzaak hiervoor zijn afrekeningen over 2019 en 2020 die in 2021 zijn ontvangen.	-336	N	63	V
Milieu algemeen				
• Het nadeel ten opzichte van de begroting 2022 bedraagt € 216.000. Dit wordt nagenoeg volledig veroorzaakt door een hogere dan geraamde bijdrage aan de ODA (Omgevingsdienst Achterhoek). Het handhavingsprogramma (HUP) heeft veel meer inspanning en derhalve geld gekost dan geraamd. Daarnaast zijn er extra kosten gemaakt bij de verzoeken die vanuit de gemeente gekomen zijn bij de ontdekking van 2 drugslabs. Ook de controle en handhaving (op asbest en algemene overlast) bij een specifiek aantal bedrijven in onze gemeente hebben bijgedragen aan de hogere kosten. • Sanering Rodingsveen is in 2021 gestart en is uitgelopen in 2022. Hierdoor een nadeel van ca € 40.000. Deze kosten worden gedekt door een onttrekking aan de Algemene Reserve waardoor deze budgettair neutraal door deze jaarrekening loopt. • Het voordeel ten opzichte van 2021 bedraagt € 186.000. Dit betreft ook de uitgaven voor de bodemsanering Rodingsveen. In 2021 bedroegen de uitgaven €373.000 en dit jaar ca. € 40.000. Voordeel derhalve € 333.000. Zoals bekend worden deze uitgaven verrekend met de Algemene Reserve, derhalve geen budgettair effect.. Daarnaast de reeds genoemde hogere bijdrage aan de ODA (Omgevingsdienst Achterhoek) en derhalve een nadeel van € 169.000.	186	V	-216	N

Openbaar Groen en natuur				
• Het voordeel ten opzichte van de begroting bedraagt € 114.000. Het voordeel op de kostenplaats Openbaar Groen bedraagt € 111.000 en is toegevoegd aan de bestemmingsreserve openbaar groen. De komende tien jaar wordt een groot deel van de vervangingsopgave uit het groenbeleidsplan bekostigd met als dekking een onttrekking uit deze bestemmingsreserve. Het voordeel is het gevolg van hogere inkomsten (€32.000). Dit betreft hogere verkoopopbrengsten openbaar groen (€8.000), hogere ontvangsten voor recht van opstal en reclamegelden rotondes (€ 10.000) en een afrekening voor groencompensatie (€ 14.000) . Daarnaast zijn de uitgaven per saldo € 79.000 lager dan geraamd omdat in 2022 volledig is ingezet op afronding van het groenbeleidsplan dat de basis is voor de komende jaren.			114	V
Riolering				
• Ten opzichte van de begroting bedraagt het nadeel € 105.000. Dit wordt met veroorzaakt door een lagere opbrengst rioolheffing van € 61.000 als gevolg van besparingscampagnes van Vitens. Dit heeft geleid tot een lagere waterverbruik. Daarnaast waren er lagere uitgaven voor drukriolering dan geraamd (€ 40.000). Zoals bekend loopt het onderdeel riolering budgettair neutraal door de jaarrekening omdat het nadeel wordt verrekend met de reserve riolering c.q. de voorziening riolering (artikel 44 lid 2). • Ten opzichte van de jaarrekening 2021 bedraagt het nadeel € 134.000. Dit wordt met name veroorzaakt door een lagere rioolheffing van € 170.000 (minder waterverbruik dan geraamd als gevolg van besparingscampagnes van Vitens).	-134	N	-105	N
Verkeer en vervoer				
• Het voordeel ten opzichte van de begroting bedraagt € 119.000. Als gevolg van capaciteitsgebrek is het bedrag dat beschikbaar was voor uitvoering van het IVVP (Integraal Verkeers- en vervoersplan) niet uitgegeven. Daarnaast is er jaarlijks een stelpost van € 35.000 beschikbaar voor verkeersmaatregelen, deze is in 2022 ook niet volledig uitgegeven, zodat het totale voordeel € 119.000 bedraagt.			119	V
Wegen, straten en pleinen				
• Ten opzichte van de begroting bedraagt het voordeel € 117.000. Op het onderhoud van de onverharde wegen is ca. € 50.000 minder uitgegeven omdat het project "stabiliseren onverharde wegen in uitvoering was in 2022. Voor het klein onderhoud van de wegen is € 110.000 minder uitgegeven als gevolg van de inzet van de eigen dienst. Nadelen waren er op het onderdeel openbare verlichting als gevolg van hogere energieprijzen (€ 33.000) en er is een inhaalslag gemaakt met het remplaceren (vervangen) van de lampen (€ 45.000). • Het nadeel ten opzichte van de jaarrekening 2021 bedraagt € 166.000. Dit wordt nagenoeg volledig veroorzaakt door het onderdeel openbare verlichting. Als gevolg van de enorme stijging van de energieprijzen waren deze lasten € 98.000 hoger dan in 2021. Tevens leverde de inhaalslag voor het vervangen van de lampen een nadeel op van € 73.000. Deze remplaceringsslag was in 2020 en 2021 niet uitgevoerd.	-166	N	117	V
Omgevingswet				
• De leges omgevingswet zijn in 2022 nagenoeg conform begroting. Het voordeel van € 60.000 wordt betreft is het gevolg van het feit dat we wat meer kleinere aanvragen hebben afgedaan dan waarmee we in de laatste bijstelling rekening hebben gehouden. Ten opzichte van 2021 bedraagt het nadeel € 1.115.000. Dit is nagenoeg geheel het gevolg van diverse projecten in 2021 (bedrijfspanden op Docks NLD, woningbouw Kerkwijk, renovatie van woningen in de Bloemenbuurt en een tweetal complexen in Didam (winkels met woningen) welke extra gelden in dat betreffende jaar hebben gegenereerd. Doordat er in 2022 minder projecten zijn opgestart zijn er minder leges ontvangen ten opzichte van 2021.	-1.115	N	60	V
Diverse producten				
• Overig	-43	N	37	V
Diverse producten bedrijfsvoering				
• Doorbelasting uren etc. Het verschil ten opzichte van de begroting betreft de ureninzet voor het project "Verduurzaming Gelderse Proeftuinen Bloemenbuurt, die niet is geraamd.	-1.687	N	-18	N
Saldo van lasten en baten	**-3.295**	**N**	**171**	**V**

04. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022 primair	Begroting 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Lasten	-7.853	-601	-616	-2.521
Baten	8.052	471	447	2.839
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**200**	**-130**	**-169**	**318**
Onttrekkingen	136	300	203	95
Stortingen	-470	0	-126	-410
Mutaties reserves	**-334**	**300**	**77**	**-315**
Gerealiseerd resultaat	**-135**	**170**	**-92**	**4**

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2021 en de begroting 2022 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. jaarrek. 2021	V/N	t.o.v. begroting 2022	V/N
Bestaande beleid:				
Grondexploitatie industrieterreinen				
• Voor een toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf grondbeleid. Zowel winstnemingen als mutaties in (verlies)voorzieningen zijn verrekend met de reserve grondexploitatie.			464	V
Toerisme en Recreatie				
• In 2022 is er minder gebruik gemaakt van adviesbureaus. Dit geeft een voordeel van ongeveer € 44.000 ten opzichte van 2021 en € 40.000 ten opzichte van 2022. • In 2022 is er minder aan subsidies uitgegeven dan begroot, mede veroorzaakt door de Corona virus. Dit geeft een voordelig saldo van € 57.000. • Ten opzichte van de jaarrekening 2021 is € 36.000 meer toeristenbelasting ontvangen. Aangezien de ramingen uit 2021 overgenomen zijn, is er tevens een voordeel van hetzelfde bedrag t.o.v. de begroting in 2022.	72	V	133	V
Diverse producten				
• Overig	24	V	46	V
Diverse producten bedrijfsvoering				
• Doorbelasting uren, etc.	23	V	-156	N
Saldo van lasten en baten	**119**	**V**	**487**	**V**

05. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022 primair	Begroting 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Lasten	-6.672	-5.406	-6.701	-6.330
Baten	2.078	728	1.045	1.774
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-4.594**	**-4.678**	**-5.656**	**-4.556**
Onttrekkingen	46	30	1.709	1.050
Stortingen	0	0	-1.080	-1.093
Mutaties reserves	**46**	**30**	**629**	**-43**
Gerealiseerd resultaat	**-4.548**	**-4.648**	**-5.027**	**-4.598**

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2021 en de begroting 2022 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. jaarrek. 2021	V/N	t.o.v. begroting 2022	V/N
Bestaand beleid:				
Speelvoorzieningen				
• Het saldo van lasten en baten wordt verrekend met de bestemmingsreserve speellocaties. In 2022 hebben we een bedrag van € 28.000 toegevoegd aan deze reserve voor toekomstige investeringen op basis van de kansenkaart. Hiermee is de maximale omvang van deze reserve conform de Nota reserves en voorzieningen bereikt (€ 200.000). Het restant van € 37.000 komt ten gunste van het resultaat 2022.			65	V
Sportaccommodaties				
• Buitensportaccommodaties: Het voordeel ten opzichte van de jaarrekening 2021 bedraagt € 56.000. Dit voordeel is met name ontstaan doordat de bijdrage in het kader van de renovatie van diverse sportparken € 47.000 lager was dan in 2021. In 2022 is nog € 20.000 uitgekeerd aan SV Kilder. De bijdragen worden overigens onttrokken aan de Algemene Reserve, zodat dit verschil geen invloed heeft op het rekeningresultaat. Ten opzichte van de raming 2022 is een voordeel van € 500.000 behaald doordat de bijdrage aan Open Club de Nevelhorst (i.v.m. sluiting zwembad de Hoevert) niet in 2022 uitbetaald is. Deze bijdrage is ook niet onttrokken aan de Algemene Reserve, derhalve budgettair neutraal voor de jaarrekening 2022. Daarnaast een voordeel van € 37.000 omdat er geen vervanging van onderdelen heeft plaatsgevonden. • Binnensportaccommodaties: Het voordeel bedraagt € 47.000 ten opzichte van de ramingen 2022. Dit is met name veroorzaakt door lagere onderhoudsuitgaven en hogere opbrengst teruglevering aan nutsbedrijven.	56	V	574	V
Sportbevordering				
• Het jaar 2022 was een jaar welke tot in het voorjaar in het teken stond van corona en de beperkende maatregelen. Sport en sportbevordering is bij uitstek een onderdeel waar men elkaar ontmoet en waar interactie tussen elkaar gewenst en noodzakelijk is. Door de beperkende maatregelen zijn aantal initiatieven welke in de sportnota alsmede in het coronaherstelplan stonden niet doorgegaan en zijn de kosten derhalve ook niet gemaakt. Zo zijn nieuwe initiatieven om ouderen aan het sporten te krijgen verplaatst naar 2023 (voordeel € 50.000) en is ook de Montferland run niet doorgegaan (€ 25.000 voordeel). Deze overgebleven corona-gelden (ca € 110.000) zijn dan ook niet onttrokken aan de reserve "Corona" en worden in 2023 aangewend t.b.v. het coronaherstelplan. Ook hogere bijdrage vanuit het rijk maakt dat het totaalvoordeel € 353.000 bedraagt. • Ten opzichte van de jaarrekening 2021 zien we een voordeel van € 152.000. Dit voordeel is nagenoeg geheel te wijten aan het feit dat in 2021 grote bedragen aan corona-compensaties voldaan zijn en er extra subsidies verstrekt zijn ter ondersteuning van de sportclubs. In 2022 is dat veel minder waardoor de totaaluitgaven lager waren.	150	V	353	V
Gezondheidszorg				
• Bij zowel de jeugdgezondheidszorg als regulier gezondheidszorg zien we dat er in 2022 weer de reguliere uitgaven zijn geweest ten opzichte van het jaar 2021. Dat jaar werd veelal gekenmerkt door corona waardoor veel initiatieven niet door gegaan zijn. In 2022 is veelal alles doorgegaan waardoor er hogere uitgaven ontstaan, € 117.000 hoger dan in 2021. Een gelijke trend zien we bij de reguliere gezondheidszorg. Daar zien we hogere uitgaven in 2022 t.o.v. 2021 van ca € 42.000. • Bij de ramingen 2022 zien we dat deze hoger zijn dan de werkelijke uitgeven. Dit heeft te maken met een andere manier van bekostiging van het rijksvaccinatieprogramma. Het extra budget voor rijksvaccinatieprogramma is verdisconteert in de inwonersbijdrage van de GGD. Hierdoor een voordeel van € 78.000 ten opzicht van de ramingen. Bij de jeugdgezondheidszorg is een algemene raming van incidentele subsidies. Deze is minder aangesproken dan gedacht. Voordeel van € 30.000	-159	N	108	V

Diverse producten				
• Overig	-17	N		
Diverse producten bedrijfsvoering				
• Doorbelasting uren, etc.	8	V		
Saldo van lasten en baten	**38**	**V**	**1.100**	**V**

06. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022 primair	Begroting 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Lasten	-17.886	-16.247	-18.902	-18.890
Baten	2.114	2.232	2.728	2.812
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-15.772**	**-14.016**	**-16.174**	**-16.078**
Onttrekkingen	812	127	3.354	3.208
Stortingen	-1.478	-50	-1.869	-4.558
Mutaties reserves	**-667**	**77**	**1.485**	**-1.350**
Gerealiseerd resultaat	**-16.439**	**-13.938**	**-14.689**	**-17.428**

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2021 en de begroting 2022 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. jaarrek. 2021	V/N	t.o.v. begroting 2022	V/N
Bestaand beleid:				
Jeugd - Overige zorg				
• Dit betreft landelijk gecontracteerde jeugdzorg. Betreft een open einde regeling. We zien minder gebruik van landelijke dure zorg. T.o.v. begroting 2021 (na bijstelling met de kwartaalrapportage 2022) is het voordeel € 71.000. Door de nieuwe manier van financieren (Lump sum) zijn verschillende kosten aangaande Jeugdzorg verschoven van categorie binnen dit programma. Voor een totaalbeeld wordt een toelichting gegeven bij Specialistische jeugdzorg (I&O).	71	V		
Jeugdzorg - (L)VB				
• Dit betreffen zeer dure zorgtrajecten. De nieuwe manier van financieren (Lump sum) is ook hier van toepassing. Totaal is er voor ca € 147.000 minder bevoorschot dan dat in de initiële raming was gedacht (in Q4 zijn voorschotten aangepast n.a.v. de ervaringen van Q3). Daarnaast zien we dat bij sommige trajecten individuele overeenkomsten worden gesloten welke verantwoord binnen andere budgetten in de jaarrekening.			142	V
Jeugdzorg - GGZ				
• Ander manier van financieren geeft een nadeel ten opzichte van de raming 2022. Betreft gevolgen van de lump sum financiering. De tarieven/plekprijzen zijn hoger geworden binnen deze specialistische basiszorg GGZ en daarnaast constateren we een autonome groei met daarbij mogelijk een corona effect waardoor meer gebruik van zorg. Ook een overlap i.v.m. wijzigen van manier van financieren werkt kostenverhogend. Totaal nadeel € 247.000. • Vanaf 1 augustus 2021 is voor de dyslexiezorg overgestapt naar een andere manier van financieren (populatiebekostiging). Hierdoor hebben er afrekeningen plaatsgevonden waar in onze begroting geen rekening mee is gehouden (nadeel circa € 163.000 in 2021 en dus een voordeel	663	V	-247	N

t.o.v. de werkelijke kosten 2022). • Voordeel t.o.v. jaarrekening 2021 betreft naast de € 163.000 dyslexiezorg een voordeel van € 500.000 op de GGZ jeugdzorg. Hier moet echter een slag om de arm gehouden worden omdat de definitieve afrekening medio 2023 geschiedt alsmede verschuiving van kosten binnen de categorie Jeugdzorg. Zie toelichting Specialistische jeugdzorg (I&O).				
Jeugdzorg - PGB verstrekkingen				
• Ten opzichte van 2021 wordt een positief resultaat geboekt bij Jeugdzorg - PGB verstrekkingen van € 409.000. Dit wordt veroorzaakt doordat er in 2021 afrekeningen van jaren ervoor geboekt zijn die betrekking hebben op voogdij 18+. Deze kosten waren incidenteel geboekt in 2021 en verklaren zo het voordeel ten opzichte van 2022.	409	V		
Kinderopvang				
• In 2022 zijn middelen ontvangen vanuit het Nationaal Programma Onderwijs die niet waren voorzien en geraamd. Deze worden grotendeels uitgegeven in 2023. Daarom een voordeel van € 136.000 ten opzichte van de raming 2022. In vergelijking met de jaarrekening 2021 geeft dit een voordeel van € 103.000. • Door corona zijn begin 2022 de kinderopvangen gesloten. Hierdoor zijn ook niet alle inspecties uitgevoerd. Dit levert een voordeel op van € 72.000 ten opzichte van de raming 2022. In vergelijking met de jaarrekening 2021 geeft dit een voordeel van € 47.000.	144	V	208	V
Onderwijshuisvesting				
• Ten opzichte van 2021 zijn de kosten voor energie hoger. We zien daardoor in 2022 ten opzichte van 2021 een nadeel van € 208.000. Dit is ook de reden van het nadeel ten opzichte van de raming 2022. Alle huisvestingslasten worden verrekend met de reserve onderwijshuisvesting. • Het nadeel ten opzichte van 2021 is te verklaren door een hogere bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers doordat de egalisatiereserve in de gemeenschappelijke regeling nihil is. In 2022 is een eenmalige storting noodzakelijk geweest om de egalisatiereserve aan te vullen tot nihil. Vanaf 2022 is de bijdragen van de drie gemeenten verhoogd. Reden is dat tekorten in het verleden door de egalisatiereserve opgevangen werden maar dat is vanaf 2022 niet meer mogelijk.	-208	N	-97	N
Specialistische jeugdzorg (I&O)				
• De kosten voor specialistische ambulante Jeugdhulp zijn lager uitgevallen dan geraamd. Totaal € 69.000 voordeel. Ook dit betreft een open einde regeling waardoor er afwijkingen kunnen ontstaan tussen realisatie en begroting. • Ten opzichte van 2021 is een nadeel ontstaan van € 857.000. Dit nadeel is ontstaan door de nieuwe manier van financieren (lump sum financiering). Hierdoor zijn kosten onder deze categorie geplaatst die in voorgaande jaren op andere categorieën binnen de jeugdzorg geplaatst zijn. Om hier een realistisch beeld over te geven moeten de voordelen bij de categorieën Jeugd - Overige zorg en Jeugdzorg - GGZ binnen dit programma gesaldeerd worden. Hierdoor ontstaat een nadeel van € 96.000 die verklaart wordt door het feit dat we in 2022 het effect van corona kunnen waarnemen. Na de contactbeperkende maatregelen is er meer gebruik gemaakt van deze specialistische zorg waardoor we een nadeel ondervinden ten opzichte van de jaarrekening 2021.	-857	N	69	V
Kunst en cultuur				
• Ten opzicht van 2021 wordt een voordeel van € 141.000 geboekt. Dit heeft onder andere te maken met de eenmalige uitgaven aan frictiekosten MOG in 2021. Daarnaast zijn in 2021 veel corona-uitgaven geweest waar die in 2022 nauwelijks zijn uitgekeerd.	141	V		
Diverse producten				
• Overig	-4	N	21	V
Diverse producten bedrijfsvoering				
• Doorbelasting uren, etc.	-665	N		

Saldo van lasten en baten	**-306**	**N**	**96**	**V**

07. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022 primair	Begroting 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Lasten	-16.011	-16.333	-18.755	-20.349
Baten	1.243	1.015	1.220	7.125
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-14.767**	**-15.318**	**-17.534**	**-13.224**
Onttrekkingen	1.528	1.498	1.315	986
Stortingen	-2.898	-4.692	-3.212	-743
Mutaties reserves	**-1.370**	**-3.194**	**-1.897**	**243**
Gerealiseerd resultaat	**-16.137**	**-18.512**	**-19.431**	**-12.981**

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2021 en de begroting 2022 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. jaarrek. 2021	V/N	t.o.v. begroting 2022	V/N
Bestaand beleid:				
Noodopvang vluchtelingen				
• Sinds februari 2022 worden we geconfronteerd met de gevolgen van de oorlog in de Oekraïne. Vanuit het rijk hebben wij € 6,064 mln. ontvangen voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen. De uitgaven hiervoor zijn € 2,251 mln. Voorgesteld wordt om het voordeel van € 3,813 mln. bij de resultaatbestemming toe te voegen aan een nieuw te vormen bestemmingsreserve "opvang Oekraïense vluchtelingen".	3.813	V	3.941	V
Veiligheid				
• Ten opzichte van de begroting 2021 zijn de uitgaven aan de Veiligheidsregio Noord en Oost Nederland (VNOG) verhoogd. Dit heeft meerdere oorzaken maar komen feitelijk neer op reguliere indexatie van de budgetten maar ook de demarcatie speelt een grote rol. De VNOG neemt een deel van de onderhoudskosten en facilitaire kosten voor haar rekening. Hierdoor stijgt de bijdrage aan de VNOG en dalen deze op ons budget voor regulier onderhoud (€ 189.000). Daarnaast zijn de energielasten voor de diverse gebouwen gestegen waardoor ook een nadeel ontstaat ten opzichte van jaarrekening 2021. Per saldo een nadeel van € 229.000.	-229	N		
Vrijwilligers				
• Bij mantel en respijtzorg zien we dat er in 2022 forse coronamiddelen beschikbaar zijn. Echter, de budgetten waren dermate en de beperkende maatregelen van deel van 2022 van dien aard dat niet alles uitgegeven is. Het coronabudget 2022 welke niet volledig is gebruikt is niet onttrokken aan de reserve corona (€ 140.000). Daarnaast zijn de gelden voor GGNet preventie niet nodig gebleken wat een voordeel van € 24.000 oplevert alsmede een afrekening over het jaar 2021 wat tevens een voordeel oplevert van € 13.000. Ten opzichte van de raming 2022 zien we voordeel van € 158.000.			158	V
WMO - Beleid en toeleiding				
• Ten opzichte van de raming 2022 wordt er een voordeel behaald van € 128.000. ○ Vanuit het regionaal Project Cliëntondersteuning is een terugbetaling ontvangen van € 37.500. Regionaal is dit project door de gemeente Doetinchem opgepakt en uiteindelijk is het positieve saldo teruggestort naar de deelnemende gemeenten. ○ De kosten voor het regionaal CLM vallen € 23.000 lager uit dan geraamd. Het bedrag in onze begroting was een aanname welke te hoog ingeschat is.	-190	N	128	V

○ Het risicobudget WMO-toeleiding is niet aangesproken. Hierdoor een voordeel van ca € 20.000. ○ Tevens zien we dat de kosten voor de projectleider Inkoop Sociaal Domein ca € 48.000 lager uitgevallen dan verwacht. Door bundeling van diverse werkzaamheden is dit voordeel behaald. • Ten opzichte van rekening 2021 is er een nadeel van € 190.000. ○ Dit nadeel wordt verklaard doordat we o.a. verrekening vanuit de Inkoop Sociaal Domein (o.a. programmakosten CLM, € 94.000) van 2021 voldaan hebben in 2022. ○ Daarnaast zien we de afrekening vanuit gemeente Doetinchem aangaande Beschermd Wonen gelijk loopt met ramingen 2022 maar ten opzichte van 2021 een nadeel oplevert van € 172.000. ○ Voordeel t.o.v. 2021 betreft de reeds genoemde terugbetaling regionaal Project Cliëntondersteuning van € 37.500 alsmede minder uitgaven t.o.v. 2021 aan projectleider Inkoop Sociaal Domein van ca € 38.500.				
WMO - Voorziening mensen met een beperking				
• BVO Dran verzorgt het vraag afhankelijk vervoer voor de gemeente Montferland. Gezien de corona-uitbraak begin 2022 en de beperkende maatregelen erna is er minder gebruik gemaakt van de voorzieningen van BVO Dran. Ca € 71.000 voordeel ten opzichte van raming 2022. Daarnaast is er ca € 20.000 minder uitgegeven aan rolstoelen. • Ten opzicht van 2021 zijn de uitgaven voor zorgvoorzieningen gestegen met € 95.000. In coronajaar 2021 is hier minder gebruik gemaakt dan het meer reguliere jaar 2022. • Aangaande woonvoorzieningen lopen we met de ramingen 2022 mooi in de pas. Echter ten opzichte van 2021 is er ca € 78.000 meer uitgegeven in 2022. Ook hierin zien we dat 2021 door corona een bijzonder jaar geweest is waar minder uitgegeven is dan in het meer regulier jaar 2022. Daarnaast betreft het een open einde regeling waarbij de daadwerkelijke kosten lastig in te schatten zijn.	-188	N	96	V
WMO - Nieuwe taken				
• Binnen de WMO (nieuwe taken) wordt er vanaf 1-7-2022 een nieuwe manier van financieren gehanteerd, de lump sum financiering. Hierdoor wordt er gewerkt met voorschotten van plekken en per 1-7-2023 verrekening met zorgaanbieders. De nieuwe manier van bevoorschotten maakt dat we een hogere bijdrage hebben overgemaakt ten opzichte van de jaarrekening 2021. Totaal ca € 479.000. De lump sum financiering is o.b.v. historie gebaseerd en daarnaast wordt een stijging van de kosten verwacht. Bij de verrekening medio 2023 wordt bekend hoeveel de daadwerkelijke uitnutting is geweest. • Het voordeel van € 81.000 wordt verklaard door een aanpassing van de bevoorschotting van de zorgaanbieders. Na de start van de lump sum financiering heeft er in Q4 2022 een aanpassing plaatsgevonden van de bevoorschotting o.b.v. de eerste resultaten.	-479	N	81	V
WMO - Huishoudelijke verzorging				
• Bij de kwartaalrapportage 2022 is een bedrag van € 245.000 afgeraamd. Het financieel effect op de wasvoorziening is zichtbaar alsmede een voordeel omdat er diverse bezuinigingen zijn teruggedraaid bij de kadernota 2023. Ten opzichte van 2021 zijn de kosten gestegen met € 109.000. Autonome ontwikkeling ligt hier ten grondslag aan alsmede het feite dat 2022 weer een meer regulier jaar is geweest dan het coronajaar 2021 (waar de uitgaven lager waren).	-109	N	210	V
Sociaal cultureel werk				
• In het jaar 2022 is totaal € 76.000 minder geld uitgegeven dan was begroot. Dit is grotendeels te wijten aan doorwerking van corona-effecten. Zo was bij sociaal cultureel werk een budget gereserveerd van € 50.000 aangaande innovatie en preventie binnen het sociaal domein. Echter, door corona zijn deze initiatieven zeer beperkt opgepakt. Ook is een budget beschikbaar gesteld om ouderen te ondersteunen na de coronapandemie (€ 60.000). Deze initiatieven worden in 2023 opgepakt. Daarnaast zien we dat subsidies (die al dan niet corona gerelateerd) die beschikbaar gesteld zijn niet of beperkt uitgegeven zijn. Zo is de aanpak hangjongeren € 17.000 voordeliger uitgevallen dan geraamd. Ten opzichte van ramingen heeft Welcom			76	V

aanvullende werkzaamheden uitgevoerd waardoor deze uitgaven hoger waren dan geraamd Hier wordt een nadeel gerealiseerd van ca € 76.000. Totaal bezien een voordeel van € 76.000. De overgebleven corona-gelden (€ 60.000) zullen dan ook worden toegevoegd aan de reserve "Corona" en wordt in 2023 aangewend t.b.v. het corona herstelplan. Door de toevoeging aan de reserve corona verloopt het geheel budgettair neutraal voor deze jaarrekening.				
Diverse producten				
• Overig	-63	N	40	V
Diverse producten bedrijfsvoering				
• Doorbelasting uren, etc.	-1.010	N	-419	N
Saldo van lasten en baten	**1.544**	**V**	**4.311**	**V**

08. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022 primair	Begroting 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Lasten	-15.994	-15.793	-18.597	-17.912
Baten	7.692	6.655	7.180	6.727
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-8.302**	**-9.139**	**-11.417**	**-11.185**
Onttrekkingen	161	215	339	219
Stortingen	-64	0	0	0
Mutaties reserves	**97**	**215**	**339**	**219**
Gerealiseerd resultaat	**-8.205**	**-8.924**	**-11.078**	**-10.966**

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2021 en de begroting 2022 na wijziging worden hierna toegelicht.

Bedragen x € 1.000

	t.o.v. jaarrek. 2021	V/N	t.o.v. begroting 2022	V/N
Bestaand beleid:				
Burgerparticipatie				
• Bij statushouders is ten opzichte van de ramingen 2022 € 40.000 meer ontvangen van de Rijksoverheid. De uitgaven aan statushouders zijn beperkter geweest ten opzichte van de ramingen. Ook hier heeft de coronabeperkende maatregelen begin 2022 effect. Totaal voordeel € 64.000.			64	V
Inkomensregeling				
Betreft: • Bij de BBZ aangaande uitkering levensonderhoud zien we een voordeel van € 22.000 ten opzichte van de begroting 2022. Betreft een open einde regeling waarbij er minder gebruik gemaakt is dan gedacht. De afrekening 2021 (voldaan in 2022) viel hoger uit dan gedacht en hierdoor een nadeel van € 38.000 ten opzichte van de jaarrekening 2021. • I.v.m. de coronacrisis is er een Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (TOZO-regeling) in het leven geroepen om de ondernemers te ondersteunen tijdens deze crisis. In 2021 werden we nog ruim gecompenseerd om deze regeling te faciliteren, verschil is nu ca € 1 miljoen minder binnengekomen dan in 2021. We zien zelfs nog een na-ijleffect van corona waardoor we ten opzichte van de begroting 2022 een nadeel hebben van € 39.000. • Daarnaast is er ca € 19.000 minder aan armoede en schuldenbeleid uitgegeven t.o.v. 2021. In 2022 is ca € 186.000 minder uitgegeven ten opzichte van de begroting 2022. Reden hiervoor is dat ook dit een open-einde regeling is en de inschatting voor uitgaven voor 2022 hoger waren	-2.387	N	271	V

dan werkelijk uitgaven. • Grootste afwijking binnen deze categorie komt vanuit de post Energietoeslag. Door onder andere de ontstane situatie in Oekraïne zijn de energielasten gigantisch gestegen. De minima in onze gemeente zijn ondersteund met een energietoeslag welke door de overheid aan de gemeenten is verstrekt. Hierdoor zien we een nadeel ten opzichte van de jaarrekening 2021 van € 2.071.000.				
Participatiewet				
• We behalen een voordeel op de BUIG. Dit voordeel is bij de kwartaalrapportage reeds voor € 0,5 miljoen bijgesteld. Het restant (ca € 200.000) valt vrij in het resultaat van de jaarrekening 2022. In de begroting 2022 is een nadeel van € 461.000 gerealiseerd op de inkomsten vanuit het Rijk. Dat heeft te maken met een bijstelling in de decembercirculaire (eind 2022) waardoor we een nadeel behalen ten opzicht van de begroting 2022. Het voordeel op de BUIG bedraagt voor heel 2022 circa € 0,7 miljoen. • Aan het re-integratiebudget ligt een uitvoeringsplan ten grondslag. In dit plan staat hoe de cliënten worden toegeleid naar werk. Door de corona-beperkende maatregelen is het uitvoeringsplan in 2021 maar ten dele uitgevoerd. In 2022 is hier weer volledige aandacht aan besteed. Daarnaast betreft dit een open einde regeling waarbij de inschatting lastig te maken is. De inschatting was gemaakt dat de aangaande re-integratie een corona na-ijleffect zou optreden en zijn de ramingen voor 2022 hoog aangehouden. Dit bleek niet het geval te zijn waardoor we ten opzichte van de ramingen een voordeel behalen van € 147.000. Ten opzichte van 2021 leidt dit tot een nadeel van circa € 280.000. • Op de IOAW is t.o.v. van de jaarrekening 2021 per saldo € 35.000 meer uitgegeven. • Ten opzichte van de jaarrekening 2021 is € 104.000 minder uitgegeven aan de Sociale werkvoorziening. De bedragen aan Laborijn is minder hoog dan 2021. Ten opzichte van raming 2022 lopen we in de pas.	-111	N	-103	N
Diverse producten				
• Overige	27	V		
Diverse producten bedrijfsvoering				
• Doorbelasting uren etc.	-413	N		
Saldo van lasten en baten	-2.884	**N**	**232**	**V**

40. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022 primair	Begroting 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Lasten	-1.982	-3.239	-2.545	-2.597
Baten	70.595	71.357	79.348	80.491
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**68.613**	**68.118**	**76.802**	**77.893**
Onttrekkingen	4.480	83	1.169	1.049
Stortingen	-7.691	-39	-877	-877
Mutaties reserves	**-3.211**	**44**	**292**	**172**
Gerealiseerd resultaat	**65.402**	**68.162**	**77.094**	**78.065**

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2021 en de begroting 2022 na wijziging worden hierna toegelicht.

Bedragen x € 1.000

	t.o.v. jaarrek. 2021	**V/N**	**t.o.v. begroting 2022**	**V/N**

Bestaand beleid:				
Gemeentefonds				
• Het verschil ten opzichte van de begroting bedraagt € 1.020.000. Een bedrag van € 85.000 is verrekend met de reserve Corona. Voorgesteld wordt om een bedrag van € 966.000 via de resultaatbestemming over te hevelen naar 2023. Dit betreft de volgende mutaties: energietoeslag (€ 785.000), bijzondere bijstand (€ 55.000), compensatieregeling voogdij/18+ (€ 56.000), versterken sociale basis (€ 28.000), Gezond in de stad (Gidsgelden € 17.000) en diverse kleine mutaties (€ 25.000). Het netto nadeel voor de jaarrekening bedraagt derhalve € 31.000. • Het voordeel ten opzichte van 2021 bedraagt ruim € 9,6 miljoen. De algemene uitkering uit het gemeentefonds is in 2022 aanzienlijk hoger geweest dan in 2021. Dit betreft een groot aantal oorzaken. De grootste verschillen betreffen: hogere accresontwikkeling (€ 1,9 miljoen), onderschrijding BCF plafond (BTW compensatiefonds) € 810.000, ontvangen energietoeslagen (€ 2,9 miljoen), hogere integratie-en decentralisatie-uitkeringen voor diverse onderdelen (€ 1,1 miljoen).	9.656	V	1.020	V
OZB en WOZ				
• Ten opzichte van 2021 bedraagt het voordeel € 117.000. Dit voordeel heeft meerdere oorzaken. Ten eerste is dit het gevolg van hogere tarieven en een toename van het aantal woningen en bedrijven en daarnaast een corona-effect 2021. In 2021 is er vanuit het corona herstelplan een bedrag uitgekeerd aan OZB compensatie waardoor er per saldo minder binnen OZB ontvangen is dan in 2022.	117	V		
Overige baten en lasten				
• Voormalig personeel: Bij dit onderdeel komen de lasten tot uitdrukking van voormalig personeel (bijstelling WW-verplichtingen, premieafdrachten e.d.) voor zover deze verplichtingen niet zijn geraamd in de voorziening "Verplichtingen personeel". Het saldo wordt betrokken bij het totaal aan loonkosten van de ambtelijke organisatie. Zie hiervoor de toelichting bij programma 50, bedrijfsvoering. Per ultimo 2022 wordt de voorziening aanvullend gevoed voor de geactualiseerde verplichtingen. Het nadeel/voordeel op dit onderdeel wordt verrekend met de reserve Kwaliteitsimpuls gemeentelijke organisatie, derhalve voor de jaarrekening budgettair neutraal.	-524	N	-280	N
• Algemene baten lasten: De voorziening dubieuze debiteuren is bijgesteld waardoor een nadeel van € 56.000 gerealiseerd wordt. Er wordt hier geen raming voor opgenomen waardoor hier ieder jaar een nadeel ontstaat. Het nadeel ten opzichte van jaarrekening 2021 van € 66.000 wordt verklaart doordat in 2021 de verrekening (teruggaaf) loonbelasting 2017-2019 is geboekt. Hierdoor valt de raming in 2022 ruim € 66.000 hoger uit.	-66	N	-56	N
Treasury				
• Het voordeel ten opzichte van 2021 is het gevolg lagere rentelasten als gevolg van aflossingen leningen. • Ten opzichte van de begroting bedraagt het voordeel ruim € 367.000. De rente op langlopende leningen was € 99.000 lager dan geraamd. Daarnaast levert de doorbelaste rente aan de (grond)exploitatie nog een voordeel op van € 72.000. Tenslotte is er een structureel voordeel ontstaan op de kostenplaats woningcorporaties aangezien abusievelijk de kapitaallasten wel zijn geraamd en de terugontvangst van de corporaties niet. Dit levert in 2022 een voordeel op van € 217.000.	116	V	364	V
Diverse producten				
• Overig	24	V	43	V
Diverse producten bedrijfsvoering				
• Doorbelasting uren etc.	-42	N		
Saldo van lasten en baten	**9.281**	**V**	**1.091**	**V**

50. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022 primair	Begroting 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Lasten	-11.338	-11.383	-11.105	-9.906
Baten	1.037	649	656	762
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-10.301**	**-10.735**	**-10.449**	**-9.145**
Onttrekkingen	123	49	1.793	2.200
Stortingen	-681	0	-721	-1.201
Mutaties reserves	**-558**	**49**	**1.072**	**999**
Gerealiseerd resultaat	**-10.859**	**-10.686**	**-9.377**	**-8.146**

Verschillenanalyse

belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2021 en de begroting 2022 na wijziging worden hierna toegelicht.

Bedragen x € 1.000

	t.o.v. jaarrek. 2021	V/N	t.o.v. begroting 2022	V/N
Informatie en automatisering				
• Het voordeel ten opzichte van de begroting bedraagt € 175.000. De geraamde incidentele lasten voor het ICT beveiligingsplan bedroegen € 127.000, de werkelijke lasten waren € 24.000, een voordeel van € 103.000. Het restant van de lasten wordt doorgeschoven naar 2023 als gevolg van . Het voordeel van € 103.000 heeft echter geen budgettair effect omdat de incidentele lasten worden onttrokken aan de Algemene Reserve. Daarnaast zijn de uitgaven voor het project "Hybride werken in optima forma" voor het hele jaar geraamd. Het project is eind 2022 gestart en een deel van de uitgaven (€ 114.000) wordt doorgeschoven naar 2023. Ook dit heeft geen budgettair effect omdat de incidentele lasten worden gedekt middels een onttrekking aan de reserve Corona en de resterende lasten 2022 zijn onttrokken aan de Algemene Reserve.			175	V
Personeel en organisatie				
• Loonkosten (incl. inhuur): Ten opzichte van de jaarrekening 2021 waren de uitgaven € 2.143.000 hoger. Diverse ontwikkelingen, nadelen en voordelen, liggen hieraan ten grondslag. Een groot deel van deze stijging valt te verklaren door meer inhuur van extern personeel. Dit veroorzaakte een stijging van € 1.371.000 t.o.v. 2021. Tevens heeft er in 2021 een vrijval plaatsgevonden van de voorziening WIA (voordeel € 180.000). T.o.v. de begroting 2022 is er een voordeel van € 993.000 mede veroorzaakt door niet ingevulde vacatures en lagere kosten van de CAO verhoging dan begroot. Een bedrag van € 25.000 is gestort in de voorziening verlofsparen met ingang van 2022 . Tevens wordt het voordeel op de loonkosten verhoogd met het saldo wegens verplichtingen voor voormalig personeel (saldo van vrijval van verplichtingen versus nieuwe verplichtingen). Dit voordeel is opgenomen in programma 40. Bovenvermelde voor- en nadelen worden uiteindelijk verrekend met de reserve Kwaliteitsimpuls. In 2022 is er € 451.000 onttrokken uit de reserve. De reserve Kwaliteitsimpuls wordt door een voordelig resultaat uit de loonkosten weer aangevuld tot het maximum van € 800.000. Het voordeel voor de jaarrekening bedraagt per saldo € 541.000	-2.475	N	978	V
• Opleidingen: in 2022 zijn meer kosten gemaakt voor opleidingen, cursussen en congressen dan in 2021.	-141	N		
Facilitair				
• Voordeel bij Facilitair 2022 ten opzichte van de jaarrekening 2021 wordt veroorzaakt doordat het contract met de uitbater opnieuw aanbesteed is en budget en uitgaven vervolgens binnen het sociaal team verantwoord wordt. Derhalve een voordeel van € 55.000.	55	V		
Huisvesting				

• Nadeel van € 62.000 ten opzichte van de jaarrekening 2021 wordt nagenoeg geheel veroorzaakt door hogere energielasten in 2022 voor de gemeentelijke gebouwen. Door de oorlog in Oekraïne zijn de prijzen voor energie enorm gestegen. Zo ook voor de gemeente Montferland. We worden in het gemeentefonds hiervoor gecompenseerd maar ten opzichte van 2021 een nadeel.	-62	N		
Tractie				
• Het nadeel van € 104.000 ten opzichte van 2021 is met name het gevolg van de lagere opbrengst verkopen (€ 64.000). In 2021 hebben we voor € 76.000 aan tractie middelen verkocht en dit jaar voor € 12.000. Daarnaast zijn de brandstofkosten hoger in 2022 als gevolg van de prijsstijgingen (€ 14.000) en waren de kapitaallasten in 2022 € 20.000 hoger dan in 2021 als gevolg van de investeringen in 2021.	-104	N		
Diverse producten				
• Overig	37	V	67	V
Diverse producten bedrijfsvoering				
• Doorbelasting uren etc. Ingaande 2017 vindt het grootste deel van de doorbelasting plaats op basis van voorcalculatie. Uitzonderingen daarop zijn de grondexploitatie en de investeringen. De cijfers ten opzichte van 2021 laten zich moeilijk vergelijken. Ten opzichte van 2021 zien we een aanzienlijke stijging van € 3.847.000. Dit wordt veroorzaakt door een stijging van het aantal personeelsleden en stijgende loonkosten.	3.847	V	85	V
Saldo van lasten en baten	**1.157**	**V**	**1.305**	**V**

60. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022 primair	Begroting 2022 (na wijziging)	Werkelijk 2022
Lasten	-422	0	331	331
Gerealiseerd resultaat	**-422**	**0**	**331**	**331**

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2021 en de begroting 2022 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. jaarrek. 2021	**V/N**	**t.o.v. begroting 2022**	**V/N**
Vennootschapsbelasting (Vpb)				
• In 2021 is de voorlopige aanslag vennootschapsbelasting over 2019 betaald. Dit betrof een bedrag van € 354.000. Dit bedrag is onttrokken aan de reserve grondexploitatie. Tevens is in 2021een bedrag van € 68.000 opgenomen als nog te betalen Vpb over 2021. Ook dit bedrag is verrekend met de reserve grondexploitatie. • In 2022 hebben we een bedrag van € 331.000 terugontvangen over het jaar 2020. Bij de tweede kwartaalrapportage 2022 is dit bedrag geraamd en toegevoegd aan de reserve grondexploitatie. Derhalve geen verschil ten opzichte van de begroting 2022 en op dit programma een voordeel van € 753.000 ten opzichte van 2021.	753	V		
Saldo van baten en lasten	**753**	**V**		

3.6 Overzicht incidentele baten en lasten

Onderstaande tabel geeft een specificatie van de incidentele baten en lasten. Dit overzicht is voorgeschreven in de BBV en geeft inzicht in hoeverre ons begrotingsbeeld wordt beïnvloed door incidentele ontwikkelingen.

(Bedragen x €1.000)

Programma	Primaire Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
1. Bestuur			
Lasten			
Toevoeging aan reserve resutlaatbestemming (burgerpeiling en middelen voor financieel loket)	0	-30	-30
Aframing budget burgerpeiling en middelen voor financieel loket in verband met overheveling naar 2023	0	30	30
Aanvullend budget voor informatievoorziening in het sociaal domein door de Rekenkamer	0	-10	-10
Aanvullend budget voor invoering robuust rechtsbeschermingssysteem (€ 38.000) en systeemleren (€ 10.000)	0	-48	-48
Baten			
Onttrekking aan reserve resultaatbestemming (gereserveerd budget voor informatievoorziening in het sociaal domein door de Rekenkamer)	0	10	10
Onttrekking aan reserve resultaatbestemming (invoering robuust rechtsbeschermingssysteem (€ 38.000) en systeemleren (€ 10.000).	0	48	48
2. Wonen			
Lasten			
Winstneming grondexploitatie geplande woningbouw herontwikkeling centrum Loil, betreft toevoeging aan de Algemene Reserve.	-48	-48	0
Budget omgevingsvisie (Motie M1 Kadernota 2022)	-50	-50	-50
Advieskosten voorbereiding bouwgrondexploitatie en rentekosten ruilgronden	-57	-57	-58
Budget voor kwaliteitsimpuls woningbouw en bedrijventerreinen (Motie M6 Kadernota 2022)	-300	-300	-167
De terug ontvangen vennootschapsbelasting over 2019 wordt toegevoegd aan de reserve grondexploitatie	0	-331	-331
Toevoeging aan de reserve grondexploitatie in verband met winstnemingen grondexploitatie woningbouw	0	0	-485
Gemeentelijke bijdragen dorpsplannen Azewijn en Braamt	0	-500	-500
Overheveling diverse budgetten van 2021 naar 2022	0	-92	-92
Aframing diverse budgetten in verband met overheveling naar 2023	0	538	538
Toevoeging aan reserve resultaatbestemming in verband met overheveling diverse budgetten naar 2023	0	-538	-538
Budget uitvoering visie 's-Heerenberg Oost	0	-346	-116
Toename verliesvoorzieningen grondexploitatie (woningbouw)	0	0	-80
Toevoeging Algemene Reserve (vrijval reserve grondexploitatie).	0	0	-1.269
Baten			
Winstneming grondexploitatie geplande woningbouw herontwikkeling centrum Loil	48	48	0
Onttrekking aan de Algemene Reserve voor budget omgevingsvisie	50	50	50
Onttrekking reserve grondexploitatie (advieskosten voorbereiding bouwgrondexploitatie en rentekosten ruilgronden)	57	57	58
Onttrekking aan de reserve grondexploitatie voor kwaliteitsimpuls woningbouw en bedrijventerreinen	300	300	167
Ontvangst betaalde vennootschapsbelasting 2019	0	331	331
Winstnemingen grondexploitatie woningbouw	0	0	485
Gemeentelijke bijdragen dorpsplannen Azewijn en Braamt	0	500	500

Programma	Primaire Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
worden onttrokken aan de reserve verkoop aandelen Nuon			
Onttrekking aan reserve resultaatbestemming in verband met overheveling diverse budgetten van 2021 naar 2022	0	92	92
Onttrekking aan de Algemene Reserve voor uitvoering visie 's-Heerenberg Oost	0	346	116
Vrijval reserve Monumentenzorg SVN (op basis van Nota Reserves en Voorzieningen	0	0	90
Onttrekking aan de reserve grondexploitatie voor toename verliesvoorzieningen	0	0	80
Vrijval reserve grondexploitatie (overschrijding maximale omvang)	0	0	1.269
3. Beheer leefomgeving			
Lasten			
Bodemsanering speelterrein Rodingsveen	0	-35	-35
Overheveling budgetten bodemsanering Meursweg en IVVP van 2021 naar 2022 (via reserve resultaatbestemming)	0	-155	-155
Toevoeging aan de reserve Openbaar Groen	0	0	-110
Voordeel op de kostenplaats Openbaar Groen	0	0	110
Budget voor tijdelijke inhuur adviseur warmte voor uitvoering warmtetransitie	0	-85	0
Toevoeging aan reserve Klimaatmiddelen voor uitvoering klimaatakkoord	0	-253	-253
Overhevelen diverse budgetten naar 2023 middels reserve resultaatbestemming	0	224	224
Toevoeging aan reserve resultaatbestemming i.vm overheveling diverse budgetten naar 2023	0	-224	-224
Budget energie besparen door te ontzorgen (uitvoering motie 13 begroting 2022).	-50	-50	-39
Baten			
Verkoop groenstroken	15	15	23
Onttrekking aan de Algemene Reserve (bodemsanering speelterrein Rodingsveen)	0	35	35
Onttrekking reserve resultaatbestemming (budgetbodemsanering Meursweg en IVVP)	0	155	155
Onttrekking reserve Klimaatmiddelen voor uitvoering klimaatakkoord	0	85	0
Onttrekking aan de Algemene Reserve (uitvoering motie energie besparen door te ontzorgen)	50	50	39
Lagere rioolheffing ten opzichte van de primitieve begroting	0	0	-93
De lagere rioolheffing wordt onttrokken aan de reserve riolering	0	0	93
4 Economie en toerisme			
Lasten			
Toevoeging reserve grondexploitatie voor winstneming grondexploitatie (bedrijventerreinen)	0	0	-284
Verhoging budget Recreatie en Toerisme (overheveling budgetten van 2021 naar 2022 via de reserve resultaatbestemming)	0	-95	-95
Doorschuiving diverse budgetten naar 2023 via de reserve resultaatbestemming (omgevingsvisie)	0	126	126
Toevoeging aan de reserve resultaatbestemming i.v.m. doorschuiving budgetten naar 2023 (omgevingsvisie)	0	-126	-126
Baten			
Winstnemingen grondexploitatie (bedrijventerreinen)	0	0	284
Onttrekking aan reserve resultaatbestemming (diverse	0	95	95

Programma	Primaire Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
budgetten Recreatie en Toerisme)			
5. Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl			
Lasten			
Bijdrage voor aanpassing sportparken	0	-25	-20
Toevoeging aan reserve kunstgrasvelden	-50	-50	-50
Extra afschrijving zwembad De Hoevert	0	0	-728
Bijdrage Open Club de Nevelhorst (middels onttrekking aan de Algemene Reserve)	0	-500	0
Toevoeging aan nieuwe reserve (zwem)sportvoorziening (middels onttrekking aan de Algemene Reserve)	0	-1.030	-1.030
Baten			
Onttrekking Algemene Reserve (bijdrage aanpassing sportpark Kilder)	0	25	20
Inbreng boekwaarde zwembad De Hoevert in grondexploitatie	0	0	728
Onttrekking Algemene Reserve in verband met bijdrage Open Club de Nevelhorst	0	500	0
Onttrekking aan de Algemene Reserve (toevoeging aan nieuw gevormde reserve (zwem)sportvoorziening	0	1.030	1.030
6. Jeugd, Onderwijs & Cultuur			
Lasten			
Verhoging budget Jeugdzorg	0	-35	-35
Toevoeging aan reserve sociaal domein	-2.143	-2.443	-2.361
Tekort sociaal domein	0	-1.527	-1.528
Voordeel speellocaties	0	0	28
Toevoeging aan reserve speellocaties	0	0	-28
Surplus onderwijshuisvesting	437	380	637
Toevoeging aan de reserve onderwijshuisvesting	-437	-380	-637
Baten			
Onttrekking aan reserve resultaatbestemming (t.b.v. jeugdzorg)	0	35	35
Onttrekking reserve sociaal domein (dekking tekort)	0	1.527	1.528
7. Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid			
Lasten			
Aframing budget Wet Verplichte GGZ (18+)	0	50	50
Toevoeging aan reserve resultaatbestemming	0	-50	-50
Tekort jeugdhulp	-500	-500	-500
Toevoeging reserve sociaal domein	-3.14	-693	-693
Nadelen sociaal domein	0	-1.215	-986
Baten			
Onttrekking reserve sociaal domein	0	1.215	986
8. Werk en inkomen			
Lasten			
Verlaging minimabeleid (pas ingaande 2023)	-150	-150	-135
Incidentele lasten budget statushouders en inburgering	0	-84	-84
Baten			
Onttrekking reserve grondexploitatie (later ingaan verlaging minimabeleid)	150	150	135
Onttrekking reserve resultaatbestemming (statushouders en	0	84	84

Programma	Primaire Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
inburgering)			
40. Algemene dekkingsmiddelen			
Lasten			
ICT beveiligingsplan	-83	-127	-24
Toevoeging resultaat 2021 aan Algemene Reserve	0	-773	-773
Verhoging budget hondenbelasting (overheveling budget van 2021)	0	-6	-6
Aframing budget WOO (Wet Open Overheid)	0	104	104
Toevoeging aan reserve resultaatbestemming (WOO)	0	-104	-104
Toevoeging overschot begroting 2022 aan reserve saldo van lasten en baten	-86	-86	-86
Tekort klimaatadaptieplan ten laste van begrotingssaldo 2022 (onttrekking aan reserve saldo van lasten en baten)	0	-27	-27
Toevoeging aan reserve saldo van lasten en baten (voordeel obligatielening Alliander)	0	-22	-22
Toevoeging aan reserve saldo van lasten en bate (saldo 1e kwartaalrapportage 2022)	0	-1.086	-1.086
Nadeel terugdraaiing bezuinigingen (wordt onttrokken aan reserve saldo van lasten en baten)	0	-591	-591
Toevoeging aan reserve saldo van lasten en bate (saldo 1e kwartaalrapportage 2022)	0	-2.358	-2.358
Toevoeging reserve resultaatbestemming (jaarrekening 2021)	0	-246	-246
Baten			
Onttrekking Algemene Reserve voor ICT beveiligingsplan	83	127	24
Onttrekking resultaat 2021 aan reserve baten en lasten	0	1.019	1.019
Controle hondenbelasting (onttrekking reserve resultaatbestemming)	0	6	6
Compensatie gemeentefonds (incidentele compensatie jeugdzorg)	2.143	2.443	2.361
Compensatie gemeentefonds (o.a. Voogdij/18+)	814	1.193	1.193
Compensatie gemeentefonds (Klimaatakkoord)	0	253	253
Overschot begroting 2022	86	86	86
Onttrekking aan reserve saldo van lasten en baten (nadeel klimaatadaptieplan)	0	27	27
Voordeel obligatielening Alliander (wordt toegevoegd aan reserve saldo van lasten en baten)	0	22	22
Voordeel 1e kwartaalrapportage 2022	0	1.086	1.086
Onttrekking aan reserve saldo van lasten en baten (nadeel terugdraaiing bezuinigingen)	0	591	591
Voordeel 2e kwartaalrapportage 2022	0	2.358	2.358
50 . Overhead en ondersteuning			
Lasten			
Toevoeging aan reserve resultaatbestemming (vanuit de jaarstukken 2021)	0	-246	-246
Tijdelijke capaciteitsuitbreiding Griffie	-49	-53	-38
Extra capaciteit handhaving (conform motie begroting 2022 ten laste van Algemene Reserve)	-240	-240	0
Diverse budgetten zijn doorgeschoven van 2022 naar 2023 middels reserve resultaatbestemming	0	475	475
Toevoeging aan reserve resultaatbestemming	0	-475	-475

Programma	Primaire Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
(doorgeschoven budgetten naar 2023).			
Uitgaven Corona	-65	-1.268	-650
Budget organisatieontwikkeling	0	-47	-21
Resterende lasten hybride werken (onttrekking Algemene Reserve)	0	-111	-45
Tijdelijke uitbreiding formatie sociaal domein (onttrekking reserve sociaal domein)	0	-368	-328
Voordeel loonkosten naar reserve kwaliteitsimpuls gemeentelijke organisatie	0	0	22
Toevoeging aan de reserve kwaliteitsimpuls gemeentelijke organisatie	0	0	-22
Baten			
Onttrekking aan Algemene Reserve (capaciteitsuitbreiding Griffie)	49	53	38
Onttrekking aan Algemene Reserve (extra capaciteit handhaving)	240	240	0
Onttrekking aan de reserve Corona (uitgaven)	65	1.268	650
Onttrekking aan de reserve Corona (vrijval)	0	0	229
Onttrekking aan reserve kwaliteitsimpuls gemeentelijke organisatie (budget organisatieontwikkeling)	0	47	21
Onttrekking Algemene Reserve (resterende lasten hybride werken)	0	111	45
Onttrekking reserve Sociaal domein (tijdelijke formatie	0	368	328
Totaal	-35	-35	292

Toelichting

Het BBV stelt dat reservemutaties in principe incidenteel van aard zijn. Als uitzondering worden bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten genoemd die structureel van aard kunnen zijn. Daarom zijn alle incidentele reservemutaties opgenomen in het overzicht van incidentele lasten van baten, ook wanneer reservemutaties per saldo geen effect hebben op het rekeningsaldo.

Programma 1 Bestuur
De budgetten voor een burgerpeiling (€ 20.000) en voor het financieel loket (€ 10.000) zijn overgeheveld naar 2023 (via de reserve resultaatbestemming).
Het budget voor het onderzoek naar informatievoorziening in het sociaal domein door de Rekenkamer is doorgeschoven van 2021 naar 2022 middels een onttrekking aan de reserve resultaatbestemming.
De budgetten voor de invoering van een robuust rechtsbeschermingssysteem (€ 38.000) en voor systeemleren (€ 10.000) zijn eveneens doorgeschoven van 2021 naar 2022 door een onttrekking aan de reserve resultaatbestemming.

Programma 2 Wonen
Een geplande winstneming grondexploitatie woningbouw herontwikkeling centrum Loil is nog niet gerealiseerd. Betreft een geraamde toevoeging aan de Algemene Reserve.
Middels een motie bij de Kadernota is een bedrag van € 50.000 beschikbaar gesteld voor de omgevingsvisie middels een onttrekking aan de Algemene Reserve.
Advieskosten voorbereiding bouwgrondexploitatie en rentekosten ruilgronden: deze kosten bedragen respectievelijk € 22.000 en € 36.000, de bedragen worden onttrokken aan de reserve grondexploitatie.

De gemeenteraad heeft aanvullend budget beschikbaar gesteld in verband met toegenomen woningbouw en ontwikkeling bedrijventerreinen. De dekking van deze lasten is een onttrekking aan de reserve grondexploitatie.
Van de belastingdienst hebben we een bedrag van € 331.000 terug ontvangen betreffende de vennootschapsbelasting over 2019. Dit bedrag is toegevoegd aan de reserve grondexploitatie.
Winsten grondexploitatie: deze winst is een incidentele bate en wordt conform bestendig gedragslijn toegevoegd aan de reserve grondexploitatie (€ 485.000).
Voor de dorpsplannen in Azewijn en Braamt hebben we elk € 250.000 incidenteel bijgedragen. Het totale bedrag van € 500.000 is onttrokken aan de reserve Verkoop aandelen NUON.
In 2021 zijn diverse budgetten doorgeschoven naar 2022 (voor een bedrag van € 92.000). Dit bedrag is in 2022 onttrokken aan de reserve resultaatbestemming.
In 2022 zijn diverse budgetten doorgeschoven naar 2023 middels een toevoeging aan de reserve resultaatbestemming Dit betreft in totaal een bedrag van € 538.000. Gespecificeerd: invoeringskosten omgevingswet (€ 372.000), budget omgevingsvisie (€ 126.000) en budget advisering dorpsraden (€ 40.000).
De uitvoeringskosten voor de visie 's-Heerenberg Oost zijn in 2022 onttrokken aan de Algemene Reserve (€ 116.000).
Conform het besluit in de Nota Reserves en Voorzieningen 2022 is het bedrag in de reserve Monumentenzorg SVN vrijgevallen (€ 90.000). Dit is een incidentele bate in 2022.
De verhoging van de verliesvoorzieningen grondexploitatie woningbouw (€ 80.000) is ook incidenteel van aard en wordt onttrokken aan de reserve grondexploitatie.
De stand van de maximale omvang van de reserve grondexploitatie (€ 4 mln.) is met €1.269.000 overschreden. Deze vrijval wordt op basis van de nota reserves en voorzieningen direct toegevoegd aan de Algemene Reserve.

<u>Programma 3 Beheer leefomgeving</u>
Verkoop groenstroken: Een bezit kun je maar één keer verkopen, daarom valt deze post onder de incidentele baten. De werkelijke baten bedragen in 2022 € 23.000.
Bodemsanering speelterrein Rodingsveen: De gemeenteraad heeft in 2022 een budget beschikbaar gesteld van € 467.000 met als dekking een onttrekking aan de Algemene Reserve. De werkelijke uitgaven bedroegen in 2022 nog € 35.000.
In 2021 is voor een bedrag van € 155.000 budget doorgeschoven naar 2022. Dit bedrag is onttrokken aan de reserve resultaat bestemming. Betreft bodemsanering Meursweg (€ 85.000) en IVVP (€ 70.000).
Openbaar Groen: Het incidentele voordeel op de kostenplaats openbaar groen is in 2022 toegevoegd aan de reserve Openbaar Groen vooruitlopend op de vaststelling van het groenbeheerplan in 2023. Dit betreft een bedrag van € 110.000.
Bij de 1e kwartaalrapportage 2022 is een bedrag van € 85.000 beschikbaar gesteld voor tijdelijke inhuur van 1 fte voor adviseur warmte voor uitvoering warmtetransitie met als dekking een onttrekking aan de reserve Klimaatmiddelen. In 2022 is hier nog geen uitvoering aan gegeven.
In de algemene uitkering gemeentefonds (zie ook programma 40) hebben we een bedrag van € 253.000 ontvangen voor uitvoering van het klimaatakkoord. Dit bedrag is toegevoegd aan de reserve klimaatmiddelen.
In de tweede kwartaalrapportage 2022 zijn diverse budgetten doorgeschoven naar 2023, in totaal voor een bedrag van € 224.000. Dit bedrag is toegevoegd aan de reserve resultaatbestemming. Dit betreft de volgende budgetten: bodemsanering Meursweg (€ 85.000), Wet Kwaliteitsborging Woningbouw (€ 61.000), klompenpaden en vrijwilligersnetwerk (€ 38.000), onderzoek snelfietspaden (€ 25.000), nieuwe afvalbakken (€ 15.000).
De uitgaven voor Energie besparen door te ontzorgen zijn onttrokken aan de Algemene Reserve, conform uitvoering motie bij de begroting 2022.
Riolering: Het nadeel op de rioolheffing ten opzichte van de primitieve begroting (€ 93.000) in verband met een lager waterverbruik dan geraamd wordt conform regelgeving onttrokken aan de reserve riolering.

<u>Programma 4 Economie en toerisme</u>
Winstnemingen grondexploitatie (bedrijventerreinen): de winstnemingen zijn incidentele baten, deze zijn conform bestendige gedragslijn toegevoegd aan de reserve grondexploitatie voor een bedrag van €284.000.
In 2021 zijn een tweetal budgetten voor Recreatie en Toerisme (€ 95.000) doorgeschoven naar 2022. Deze bedragen zijn in 2022 onttrokken aan de reserve resultaatbestemming.
Afwikkeling reserve resultaatbestemming: Bij de tweede kwartaalrapportage 2022 is het budget voor de omgevingsvisie doorgeschoven naar 2023 voor een bedrag van € 126.000.

Programma 5 Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl
Aanpassing sportparken: de aanpassing van het sportpark in Kilder is onttrokken aan de Algemene Reserve voor een bedrag van € 20.000. De afronding van het sportpark in Kilder volgt in 2023 voor een laatste termijn van € 5.000.
Toevoeging reserve kunstgrasvelden: Tot en met 2024 wordt jaarlijks een bedrag van € 50.000 aan deze reserve toegevoegd. Deze reserve dient ter dekking van de bijdrage van de gemeente aan twee voetbalverenigingen ter vervanging van kunstgrasvelden. Na deze periode zijn de verenigingen zelf verantwoordelijk voor onderhoud en vervanging. Derhalve voor de gemeente een incidentele last.
In 2022 is het voormalige zwembad De Hoevert gesloopt. De resterende boekwaarde van € 728.000 is in 2022 extra afgeschreven en direct ingebracht in de toekomstige grondexploitatie.
Bijdrage aan Open Club de Nevelhorst: Voorgesteld was om in 2022 een bedrag van € 500.000 beschikbaar te stellen aan de Open Club met als dekking een onttrekking aan de Algemene Reserve. Deze bijdrage is in 2022 nog niet uitbetaald.
Vorming reserve (zwem)sportvoorziening: bij de behandeling van de begroting 2023 heeft de gemeenteraad besloten tot de vorming van een nieuwe reserve (zwem)sportvoorziening middels een onttrekking aan de Algemene Reserve.

Programma 6 Jeugd, onderwijs en cultuur
In 2021 is een bedrag van € 35.000 doorgeschoven naar 2022 voor continuïteit cruciale jeugdzorg. Dit bedrag is in 2022 onttrokken aan de reserve resultaatbestemming.
Reserve sociaal domein: De incidentele compensatie voor de jeugdhulp (€ 2.361.000) is toegevoegd aan de reserve sociaal domein. De bate staat verantwoord onder de algemene uitkering gemeentefonds (Programma 40). Het nadeel op rekeningbasis van € 1.528.000 is onttrokken aan de egalisatiereserve sociaal domein.
Speellocaties: In 2015 is besloten om het incidentele voordeel op de kostenplaats speellocaties toe te voegen aan de bestemmingsreserve speellocaties. Hieruit kunnen de kansen die zich voordoen op dit terrein worden gedekt. In 2022 bedraagt de toevoeging € 28.000. Hiermee is de maximale omvang van deze reserve bereikt (€ 200.000).
Onderwijshuisvesting: de fictieve baten onderwijshuisvesting en de lasten worden gesaldeerd via de egalisatiereserve. Op rekeningbasis wordt een bedrag van € 652.000 aan deze reserve toegevoegd.

Programma 7 Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid
Bij de tweede kwartaalrapportage is een bedrag van € 50.000 doorgeschoven naar 2023 middels een toevoeging aan de reserve resultaatbestemming. Dit betreft acute problematieken huisvestingssituaties (Uitvoering Wet Verplichte GGZ 18+).
Toevoeging reserve sociaal domein: in totaal is een bedrag van € 693.000 toegevoegde aan deze reserve. Dit betreft Voogdij/18+ inclusief loon-en prijsbijstellingen (€ 1.016.000), compensatie salarislasten zorgdomein (WMO) van € 177.000. Het totaalbedrag van € 1.193 hebben we via de algemene uitkering ontvangen (zie programma 40). Tenslotte een lagere vermeerdering in verband met een dekkingstekort jeugdhulp (€ 500.000).
Onttrekking reserve sociaal domein: de bijstelling (incl. tijdelijke formatie) van € 986.000 op rekeningbasis wordt onttrokken aan de egalisatiereserve.

Programma 8 Werk en inkomen
Mutatie reserve grondexploitatie: In het kader van het maatregelenpakket overige taakvelden is een bedrag van € 135.000 onttrokken aan de reserve grondexploitatie als gevolg van uitstel verlaging van het minimabeleid.
Afwikkeling reserve winstbestemming: in 2021 zijn twee budgetten doorgeschoven naar 2022. Deze zijn in 2022 onttrokken aan de reserve resultaatbestemming. Betreft een bedrag van € 84.000 (€ 64.000 budget statushouders en € 20.000 voor inburgering).

Programma 40 Algemene dekkingsmiddelen
ICT beveiligingsplan: de eenmalige lasten voor ICT beveiligingsplan zijn onttrokken aan de Algemene Reserve.
Saldo jaarrekening 2021: het saldo van de jaarrekening 2021 bedroeg € 1.019.000. Dit resultaat is in 2022 onttrokken aan de reserve saldo van lasten en baten. Een bedrag van € 773.000 is toegevoegd aan de Algemene Reserve en € 246.000 is toegevoegd aan de budgetten 2022 (middels verrekening met de reserve resultaatbestemming). Deze laatste toevoeging staat op programma 50.

Een bedrag van € 6.000 is doorgeschoven van 2021 naar 2022 middels de reserve resultaatbestemming (voor uitvoering hondencontroles).
Compensatie gemeentefonds: Voor de jeugdhulp en WMO zijn aanvullende middelen ontvangen die zijn toegevoegd aan de reserve sociaal domein (zie de programma's 6 en 7).
In 2022 is een bedrag van € 104.000 voor de WOO overgeheveld naar 2023 middels de reserve resultaatbestemming.
Saldo primitieve begroting 2022: Het voordeel van € 86.000 is toegevoegd aan de reserve saldo van lasten en baten.
Het nadeel van € 27.000 in 2022 van het klimaatadaptieplan is aan deze reserve onttrokken.
De verstrekte obligatielening aan Alliander kende in 2022 een voordeel van € 22.000, dit bedrag is toegevoegd aan de reserve saldo van lasten en baten.
Saldo eerste kwartaalrapportage 2022: het positieve saldo van deze kwartaalrapportage van bijna € 1,1 miljoen is toegevoegd aan de reserve saldo van lasten en baten.
Het nadeel als gevolg van het terugdraaien van bezuinigingen ad. € 591.000 is onttrokken aan de reserve saldo van lasten en baten.
Saldo tweede kwartaalrapportage 2022: het positieve saldo van deze kwartaalrapportage van € 2.358.000 is toegevoegd aan de reserve saldo van lasten en baten.

Programma 50 Overhead en ondersteuning
Tijdelijke capaciteitsuitbreiding Griffie: deze lasten worden in 2021 en 2022 onttrokken aan de Algemene Reserve.
Extra capaciteit handhaving: de extra capaciteit wordt onttrokken aan de Algemene Reserve. In 2022 zijn er in dit kader geen uitgaven geweest.
Afwikkeling reserve resultaatbestemming: in 2022 is een bedrag van € 475.000 doorgeschoven naar 2022. Dit bedrag is in 2022 toegevoegd aan de reserve resultaatbestemming. Dit betreft de volgende bedragen : extra budget inzet Vergunning & Handhaving (€ 240.000), financieel loket (€ 160.000), opstellen beheerplannen openbare werken (€ 55.000) en opstellen beheerplan begraafplaatsen (€ 20.000).
Corona: de uitgaven in het kader van Corona zijn onttrokken aan de opgebouwde reserve. Rekening houdend met de claims die nog kunnen volgen uit het Corona herstelplan en uit het hybride werken kan een bedrag van € 229.000 vrijvallen.
De uitgaven voor het project organisatieontwikkeling zijn incidenteel van aard en worden onttrokken aan de reserve kwaliteitsimpuls gemeentelijke organisatie.
Hybride werken: de incidentele lasten zijn verrekend met de reserve Corona, de overige lasten in 2022 zijn onttrokken aan de Algemene Reserve.
Kwaliteistimpuls gemeentelijke organisatie: Per saldo is een bedrag van € 22.000 toegevoegd aan deze reserve. Dit betreft het saldo loonkosten 2022 voor een bedrag van € 451.000 en een vrijval vanuit de voorziening knelpunten personeel van € 29.000. Een bedrag van eveneens € 29.000 is onttrokken aan deze reserve in verband met een aanvulling op deze voorziening. Een bedrag van € 430.000 is tenslotte onttrokken aan deze reserve als aanvulling op de voorziening knelpunten personeel.

3.7 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Programma	Primaire begroting	Begroting na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
2. Wonen			
Baten			
• Onttrekking reserve Centrumplan Didam (deel kapitaallasten centrumplan)	50	50	50
5. Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl			
Baten			
• Onttrekking reserve kapitaallasten nieuwbouw SCM (dekking kapitaallasten SCM)	127	127	127
Totaal (saldo toevoegingen en onttrekkingen)	**177**	**177**	**177**

Toelichting

Beide reserves betreffen bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten.
De reserve Centrumplan Didam dient ter dekking van een deel van de kapitaallasten van de investeringen voor het centrumplan in Didam.
De reserve kapitaallasten nieuwbouw SCM is bestemd voor volledige dekking van de jaarlijkse kapitaallasten van het sportcomplex Montferland. Deze reserve is hiervoor toereikend.

3.8 Wet Normering Topinkomens

De Wet Normering Topinkomens is van toepassing op de gemeente Montferland. Het toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000 (Algemeen Bezoldigingsmaximum)
De navolgende bedragen zijn in de jaarrekening 2022 opgenomen ten behoeve van topfunctionarissen in dienstbetrekking.

Functiegegevens	**Gemeentesecretaris M.J.J. Wagener**	**Griffier A.A. Meijer**
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0	1,0
Dienstbetrekking	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 111.427	€91.907
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.756	€ 16.581
Subtotaal	*€ 132.183*	*€ 108.488*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 216.000	€ 216.000
-/- onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Totale bezoldiging	**€ 132.183**	**€108.488**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2021		
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 - 31/12	01/01-31/12
Deeltijdfactor 2021 in fte	1,0	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 107.326	€87.605
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.433	€16.051
Totale bezoldiging 2021	**€ 127.759**	**€ 103.656**

In de jaarrekening van 2022 zijn geen topfunctionarissen zonder dienstbetrekking opgenomen.

3.9 Specifieke uitkeringen Sisa

Specifieke uitkering Sisa

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering** **Juridische grondslag** **Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
JenV	**A13**	**Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen** Gemeenten	Besteding in (jaar T) (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden) *Aard controle R* *Indicator: A13/01*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A13/02*	Correctie besteding (jaar T-1) Vanaf SiSa 2023 van toepassing i.v.m. SiSa tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: A13/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) in inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SiSa 2023 *Aard controle R* *Indicator: A13/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A13/05*	
			€ 25.049	Nee	€ 0	€ 25.049	Ja	
JenV	**A16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022 *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*	Vul in verschil werkelijke bestedingen ten opzichte van de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
			€ 4.292.300	€ 1.375.476	€ 0	€ 197.918	€ 35.047	€ 126.181
			Totaal bedrag vorderingen uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	

				persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T)				
					Som indicatoren 01 t/m 08			
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: A16/07	*Indicator: A16/08*	*Indicator: A16/09*	*Indicator: A16/10*	*Indicator: A16/11*	
			€ 1.105	€ 35.910	€ 6.063.937	€ 6.063.937	Ja	
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2
			Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D2*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: B2/01	*Indicator: B2/02*	*Indicator: B2/03*	*Indicator: B2/04*	*Indicator: B2/05*	*Indicator: B2/06*
			5	48	0	0	Ja	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee)	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3)	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3)			
				Keuze werkelijke kosten	**Keuze werkelijke kosten**			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: B2/07	*Indicator: B2/08*	*Indicator: B2/09*			
			Nee					
			Reeks 1	**Reeks 1**	**Reeks 1**	**Reeks 1**	**Reeks 1**	**Reeks 1**

			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*
			€ 1.900	€ 18.240	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/26*	
			€ 0	€ 12.000	€ 0	€ 0	€ 0	
BZK	**C32**	**Regeling specifieke**	Beschikkingsnumm	Besteding (jaar T)	Cumulatieve	Start	Toelichting (verplicht	Eindverantwoordin

		uitkering ventilatie in scholen Gemeenten	er /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/01*	 *Aard controle R* *Indicator: C32/02*	besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/03*	bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: C32/04*	als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/05*	g (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/06*
		1	SUVIS21-01349251	€ 0	€ 0	Nee	Schoolbestuur heeft besloten af te zien van de investering in de ventilatie.	Ja
		2	SUVIS21-2-02192755	€ 0	€ 0	Ja		Nee
		50						

			Kopie Beschikkingsnummer/Naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/07*	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.) *Aard controle D2* *Indicator: C32/08*	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/09*
		1	SUVIS21-01349251	Nee	Schoolbestuur heeft besloten af te zien van de investering in de ventilatie.
		2	SUVIS21-2-02192755	Nee	Schoolbestuur heeft verlenging voor gebruik subsidie toegekend gekregen. (brief: Beslissing wijzigingsverzoek 29 september

		50			2022)			
BZK	**C43**	**Regeling reductie energiegebruik woningen** Gemeenten	Beschikkingsnummer/naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C43/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C43/03*	Aantal bereikte woningen *Aard controle D1* *Indicator: C43/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/06*
			RREW2020-00450718	€ 0	€ 282.500	2.825		Ja
			Totaal aantal bereikte huurwoningen *Aard controle D1* *Indicator: C43/07*	Is minstens 70% van de uitgekeerde specifieke uitkering bestemd voor activiteiten als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, b of c van de regeling (Ja/Nee)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/08*				
			1.480	Ja				
BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle*

			Indicator: C55/01	*Indicator: C55/02*	*n.v.t.* *Indicator: C55/03*	*Indicator: C55/04*	*Indicator: C55/05*	*n.v.t.* *Indicator: C55/06*
			1	€ 26.015	€ 26.015	0	€ 26.015	€ 26.015
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/09*			
			354	€ 57.202	€ 57.202			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbespare nde maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbespare nde maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energi erekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/15*
			23	6	0	0	354	0
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan**	Gederfde	Eindverantwoording				

		gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/03*	(Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/04*				
			€ 0	Nee				
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	
			€ 489.742	€ 289.599	€ 35.100	€ 0	€ 1.205.826	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag**	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag**	In 2022 opgebouwde reserve om mee te nemen naar volgende vierjarige periode **Bedrag**	

			Aard controle n.v.t. *Indicator: D8/06*	*Aard controle R* *Indicator: D8/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/08*	*Aard controle R* *Indicator: D8/09*	*Aard controle R* *Indicator: D8/10*	
		1						
		2						
		100						
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Aard controle R *Indicator: D14/01*	*Aard controle R* *Indicator: D14/02*	*Aard controle R* *Indicator: D14/03*	*Aard controle R* *Indicator: D14/04*	*Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
			€ 143.644	€ 0	€ 9.501	€ 0	€ 85.306	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle n.v.t. *Indicator: D14/06*	*Aard controle R* *Indicator: D14/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	*Aard controle R* *Indicator: D14/09*		
		1						

		2					
		10					
IenW	**E20**	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/04*	
			€ 151.782	€ 261.977	€ 130.989	Nee	
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/08*	
		1	330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h|aantal in Stuks	Ja	4	Met de reconstructie van de van Heeklaan in 's-Heerenberg zijn er op de kruisingen met de zijwegen kruispuntplateaus aangelegd. Op het kruispunt Emmerikseweg en Parklaan in 's-Heerenberg is een kruispuntplateau aangelegd.	
		2	361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer)|a	Ja	4	Op de Kilderseweg in Zeddam zijn een tweetal asverspringingen met vier verticale elementen aangelegd.	

			antal in Stuks					
		50						
IenW	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*		
		1	330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h|aantal in Stuks	Nee	0	Start werkzaamheden is najaar 2023		
		2	334 Aanleg van een uitritconstructie van zijstraten GOW naar 30 km/uur-zone|aantal in Stuks	Nee	0	Start werkzaamheden is najaar 2023		
		50						
EZK	**F11**	**Regeling specifieke uitkering MKB Deals 1e tranche**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T). Inclusief uitvoering door derde (sisa	Besteding (jaar T) t.l.v. cumulatieve cofinanciering	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Bestedingen zijn verantwoord op basis van voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Toelichting

				tussen medeoveheden) vanaf verantwoordingjaar SiSa 2021				
			Zelfstandig uitvoering (exclusief uitvoering door derde)	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Dit betreft het deel dat naast de Rijksmiddelen is ingelegd volgens afspraak uit MKB-deal			Als bij 04 en 05 'Nee' is ingevuld, dan is toelichting verplicht
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D2*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: F11/01	*Indicator: F11/02*	*Indicator: F11/03*	*Indicator: F11/04*	*Indicator: F11/05*	*Indicator: F11/06*
			€ 40.716	€ 266.190	€ 40.716	Nee	Ja	Project is eind 2020 opgestart. Looptijd tot en met 2023.
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: G2/01	*Indicator: G2/02*	*Indicator: G2/03*	*Indicator: G2/04*	*Indicator: G2/05*	*Indicator: G2/06*
			€ 4.834.134	€ 123.411	€ 215.930	€ 85.523	€ 56.347	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl.	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden

							Rijk)	gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	Participatiewet (PW)
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: G2/07	*Indicator: G2/08*	*Indicator: G2/09*	*Indicator: G2/10*	*Indicator: G2/11*	*Indicator: G2/12*
			€ 129.398	€ 11.771	€ 0	€ 736.780	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
			Gemeente					
			Participatiewet (PW)					
			Aard controle D2	*Aard controle n.v.t.*				
			Indicator: G2/13	*Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2022**	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004						
		Alle gemeenten	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente

		verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	*Aard controle R* *Indicator: G3/01*	*Aard controle R* *Indicator: G3/02*	*Aard controle R* *Indicator: G3/03*	*Aard controle R* *Indicator: G3/04*	*Aard controle R* *Indicator: G3/05*	*Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 18.000	€ 0	€ 49.512	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekking en BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslag affaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekking en BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslag affaire		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle R *Indicator: G3/07*	*Aard controle R* *Indicator: G3/08*	*Aard controle R* *Indicator: G3/09*	*Aard controle R* *Indicator: G3/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R*

		gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr						
				Indicator: G4/01	*Indicator: G4/02*	*Indicator: G4/03*	*Indicator: G4/04*	*Indicator: G4/05*	*Indicator: G4/06*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 2.352	€ 29.686	€ 1.797
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 400	€ 2.193	€ 157
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 515	€ 0	€ 1.619	€ 8.632	€ 632
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 6.810	€ 0	€ 0	€ 1.193	€ 103
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 109	€ 30
			6	Totaal	€ 7.325	€ 0	€ 4.371	€ 41.813	€ 2.719
				Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
					Gemeente	Gemeente	Gemeente		
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*		
				Indicator: G4/07	*Indicator: G4/08*	*Indicator: G4/09*	*Indicator: G4/10*		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	2	0	Ja		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	3	0	Ja		
			5	Tozo 5 (geldend	0	0	Ja		

				van 1 juli tot 1 oktober 2021)			
			6	Totaal	5	0	
				Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
				Indicator: G4/11	*Indicator: G4/12*	*Indicator: G4/13*	*Indicator: G4/14*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)			
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)			
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)			
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)			
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)			
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslag affaire	Levensonderhoud-Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvantoeslagaffaire

	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
	Aard controle R
	Indicator: G4/15
	€ 0

				Gemeente	Gemeente	Gemeente	
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle D2*	*Aard controle R*
				Indicator: G4/16	*Indicator: G4/17*	*Indicator: G4/18*	*Indicator: G4/19*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
			6	Totaal	0	0	0
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*	
				€ 23.200	€ 0	Ja	
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein herstelloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel**		Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	september 2012 in (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/04*			
			€ 0	€ 0	Ja			
SZW	**G13**	**Onderwijsroute 2022_ deel gemeente** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 16.800	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				

			€ 132.952	€ 92.175				
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	1.2 - Renovatie (Muizenberg)	€ 2.760	€ 2.760			
		2	1.3 - Onderhoud (Muizenberg)	€ 18.086	€ 18.086			
		3	1.3 - Onderhoud (Muizenberg)	€ 0	€ 0			
		4	1.3 - Onderhoud (Raland)	€ 17.253	€ 17.253			
		5	1.3 - Onderhoud (Raland)	€ 0	€ 0			
		6	1.3 - Onderhoud (Kilder)	€ 2.029	€ 2.029			
		7	1.3 - Onderhoud (Kilder)	€ 0	€ 0			
		8	1.3 - Onderhoud (Azewijn)	€ 374	€ 374			
		9	1.3 - Onderhoud (buitensportacc.)	€ 39.637	€ 39.637			
		10	2.2 - Dienstverlening door derden (combinatiefuncties)	€ 12.036		€ 12.036		
		100						
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m

									jaar T)
					Gerealiseerd	**Gerealiseerd**	**Gerealiseerd**	**Gerealiseerd**	
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: H8/01	*Indicator: H8/02*	*Indicator: H8/03*	*Indicator: H8/04*	*Indicator: H8/05*	*Indicator: H8/06*
			1	1042558	€ 37.717	€ 0	€ 35.000	€ 0	€ 155.142
			2						
			3						
			4						
				Kopie beschikkingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*				
				Indicator: H8/07	*Indicator: H8/08*				
			1	1042558	Nee				
			2						
			3						
			4						
VWS	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**		Besteding (jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)			
				Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*			
				Indicator: H12/01	*Indicator: H12/02*	*Indicator: H12/03*			
				€ 0	Nee	Nee			
VWS	**H25**	**Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)**		Beschikkingsnummer / kenmerk	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T)	Totale definitieve exploitatietekort	Totale cumulatieve besteding	Eindverantwoording	
					Automatisch berekend	*Automatisch berekend*	*Automatisch berekend*		

				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	
				Indicator: H25/01	*Indicator: H25/02*	*Indicator: H25/03*	*Indicator: H25/04*	*Indicator: H25/05*	
			1	SPUKIJZ21-22046	-€ 17.077	€ 17.077	€ 17.077		
				Naam locatie	Betreft periode Nov + dec 2021 of Jan 2022?	Totale toezegging per locatie	Hoogte definitief exploitatietekort per locatie	Besteding per locatie	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T)
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: H25/06	*Indicator: H25/07*	*Indicator: H25/08*	*Indicator: H25/09*	*Indicator: H25/10*	*Indicator: H25/11*
			1	*Laco 's Heerenberg*	*Nov + dec 2021*	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2	*Laco 's Heerenberg*	*jan-22*	€ 17.077	€ 17.077	€ 17.077	€ 17.077
			50						

3.10 Taakvelden

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Hoofdtaak	Taakveld naam	Baten	Lasten	Saldo
Bestuur en ondersteuning				
	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	70.294		70.294
	Beheer overige gebouwen en gronden	94	-154	-60
	Belastingen overig	338	-122	215
	Bestuur	629	-3.357	-2.728
	Burgerzaken	686	-1.435	-749
	Mutaties reserves	11.601	-11.204	397
	Overhead	735	-10.615	-9.880
	Overige baten en lasten	29	-633	-604
	OZB niet-woningen	2.388	-126	2.262
	OZB woningen	5.168	-267	4.901
	Resultaat van de rekening van baten en lasten	27	-2.960	-2.934
	Treasury	2.274	-1.450	824
	Vennootschapsbelasting (VpB)		331	331
Totaal Bestuur en ondersteuning		**94.262**	**-31.994**	**62.269**
Economie				
	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	27	-29	-2
	Economische ontwikkeling	81	-223	-142
	Economische promotie	422	-243	179
	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.443	-1.160	284
Totaal Economie		**1.974**	**-1.656**	**318**
Onderwijs				
	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.225	-2.282	-1.056
	Onderwijshuisvesting	984	-2.523	-1.539
Totaal Onderwijs		**2.210**	**-4.805**	**-2.595**
Sociaal domein				
	Arbeidsparticipatie	34	-1.747	-1.713
	Begeleide participatie		-4.424	-4.424
	Geëscaleerde zorg 18-		-797	-797
	Geëscaleerde zorg 18+		-46	-46
	Inkomensregelingen	6.653	-11.544	-4.891
	Maatwerkdienstverlening 18-		-9.113	-9.113
	Maatwerkdienstverlening 18+	331	-8.719	-8.388
	Maatwerkvoorziening (WMO)	44	-1.476	-1.432

	Samenkracht en burgerparticipatie	6.565	-6.002	563
	Wijkteams	686	-4.100	-3.414
Totaal Sociaal domein		**14.312**	**-47.967**	**-33.655**
Sport, cultuur en recreatie				
	Cultureel erfgoed	25	-182	-157
	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	15	-572	-557
	Media	89	-874	-785
	Musea		-165	-165
	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	123	-2.866	-2.743
	Sportaccommodaties	973	-2.906	-1.933
	Sportbeleid en activering	69	-710	-640
Totaal Sport, cultuur en recreatie		**1.294**	**-8.275**	**-6.981**
Veiligheid				
	Crisisbeheersing en brandweer		-2.188	-2.188
	Openbare orde en veiligheid	16	-768	-752
Totaal Veiligheid		**16**	**-2.955**	**-2.940**
Vervoer				
	Openbaar vervoer			
	Verkeer en vervoer	294	-3.993	-3.699
Totaal Vervoer		**294**	**-3.993**	**-3.699**
Volksgezondheid en milieu				
	Afval	3.926	-3.131	795
	Begraafplaatsen en crematoria	137	-124	13
	Milieubeheer	250	-1.992	-1.742
	Riolering	4.616	-3.816	799
	Volksgezondheid	3	-1.863	-1.860
Totaal Volksgezondheid en milieu		**8.932**	**-10.926**	**-1.994**
Volkshuisv, RO en sted. vernieuwing				
	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	2.315	-2.898	-583
	Ruimtelijke ordening	182	-943	-761
	Wonen en bouwen	1.712	-3.201	-1.488
Totaal Volkshuisv, RO en sted. vernieuwing		**4.210**	**-7.042**	**-2.832**
Totaal		**127.505**	**-119.613**	**7.892**

4. Overige bijlagen

4.1 Controleverklaring

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is separaat bijgevoegd.

4.2 Krediet- en projectoverzicht per 31-12-2022

	Krediet wordt afgesloten
	Realisatie verloopt volgens plan
	Overschrijding budget en/of planning

Omschrijving	L/B	Begroot	Werkelijk	Restant	Toelichting
Aanschaf computerapparatuur raad/college 2022-2025	L	35	12	23	Lopend project gedurende deze raadsperiode.
Stimuleringslening asbestverw. 2018	L	500	200	300	Als toekomstbestendig wonen lening ingaat zal de asbestlening stoppen en zal het restant niet meer worden uitgezet.
Regionaal energiefonds 2019	L	500	0	500	In de eerste helft van 2023 zal de subsidie aan Groenfonds waarschijnlijk verleend. De inleg zal over 4 jaar worden verdeeld.
Duurzaamheidsleningen 2019	L	500	500	0	Afgerond.
Deelname Warmtebedrijf Didam B.V. (Bloemenbuurt)	L	350	50	300	Er is nog veel onzekerheid over het vervolg van het warmtenet in de Bloemenbuurt. De verwachting is niet dat in 2023 in WND zal worden ingelegd.
Bodemsanering van Heeklaan, Daltuin, ca. 2022	L	12	9	3.	Is in afrondende fase.
Reconstructie Drieheuvelenweg	L	1.104	1.026	78	Afwaardering Drieheuvelenweg is uitgevoerd in 2021. De overige maatregelen uit het VCP 's-Heerenberg worden nu voorbereid (participatieproces) en in 2023, 2024 en 2025 uitgevoerd. Restant krediet wordt daarvoor ingezet omdat ook aan de Drieheuvelenweg zelf nog maatregelen worden genomen
Rioolvervanging Meursweg	L	183	55	127	De uitvoering van de werkzaamheden start in de tweede helft van 2023 in combinatie met een sanering van de wegfundering en de vervanging van het verouderde asfalt door een klinkerverharding. Door onvoldoende personele capaciteit is uitvoering van dit project uitgesteld.
Vervanging straatmateriaal 2018	L	535	525	10	Afgerond.

Reconstructie Sint Jansgildestraat Beek	L	1.966	948	1.018	De uitvoering van het project is medio 2023 klaar, inclusief gedeelte Eltenseweg in de bebouwde kom.
Aanleg blauwe ader Dr. Van Heeklaan 2019	L	234	210	23	Aanleg blauwe ader is onderdeel van de herinrichting van de Montferlandsestraat, van Heeklaan en Daltuin. Dit project wordt in 2023 afgerond
Rioolvervanging Prins Bernhardstr. 2019	L	116	0	116	Project wordt uitgevoerd in combinatie met c.q na de uitvoering van het Centrumplan Didam
Rioolverv. Korte Spruit/Julianastr. 2019	L	141	0	141	Project wordt uitgevoerd in combinatie met c.q na de uitvoering van het Centrumplan Didam
Vervanging straatmateriaal 2019	L	530	546	-16	Afgerond. Overschrijding als gevolg van prijsstijgingen.
Bloemenbuurt Didam Openbare ruimte 2019	B	-625	-500	-125	Betreft provinciale subsidies. Restant wordt nog ontvangen na afronding van het project.
Bloemenbuurt Didam Openbare ruimte 2019	L	2.774	1.868	906	De uitvoering van de herinrichting van de openbare ruimte, inclusief rioleringswerkzaamheden, is gestart in mei 2021 en vindt gefaseerd plaats en wordt in 2023 afgerond
Diverse vervangingen vrijverval riolering 2021	L	229	15	214	Restant voor vervanging riolering Bloemenbuurt (€ 130.000) en rioolrenovatie gemaal Braamt (€ 87.000).
Renovatie drukriolering 2021	L	238	153	85	Afwikkeling in eerste helft van 2023.
Vervanging pompunits drukriolering en gemalen 2021	L	92	104	-12	Meerwerk gehad op renovatiebestek.
Bloemenbuurt Didam blauwe ader GRP 2022	L	450	415	35	De rioleringswerkzaamheden worden uitgevoerd in combinatie met de herinrichtingswerkzaamheden en worden in 2023 afgerond.
Maatregelen Hogenendseweg en Parallelweg 2021	L	76	0	76	Maatregel uit het GRP 2016-2021. Afwikkeling in 2023.
vervangingen straatmateriaal 2020	L	605	135	470	Doorlopende uitvoering waarbij verouderde elementen- en asfaltverharding wordt vervangen door een nieuwe klinkerverharding.
Stabiliseren bovenlaag onverharde wegen 2020	L	1.250	512	738	Dit project is in uitvoering, waarbij een aantal onverharde wegen wordt voorzien van Padvast en op andere wegen groot onderhoud wordt uitgevoerd. Het bestek loopt t/m 2024 waarna het financiële resultaat ook bekend is. Voorlopig nog niet aframen.
Vervangingen straatmateriaal 2021	L	304	2	302	Doorlopende uitvoering waarbij verouderde elementen- en asfaltverharding wordt vervangen door een nieuwe klinkerverharding.
Knelpunten wateroverlast 2022	L	50	1	49	Afgerond. Nieuw krediet in 2023.
Afkoppelen, ombouwen vgs 2022	L	20	0	20	Is uitgesteld i.v.m. bezetting. Wordt in 2024 uitgevoerd.

Afkoppelen, blauwe aders en meeliften 2022	B	-538	-538	0	Betreft bijdrage vanuit de voorziening riolering kapitaallasten.
Afkoppelen, blauwe aders en meeliften 2022	L	522	609	-87	Overschrijding betreft de drie projecten: Braamt (dorpsplein en vier straten) en St.Jansgildestraat in Beek. Pas in een laat stadium een realistische raming ontvangen. Derhalve € 87.000 meer benodigd.
Renovatie drukriolering en gemalen 2022	B	-307	-307	0	Betreft bijdrage vanuit de voorziening riolering kapitaallasten.
Renovatie drukriolering en gemalen 2022	L	279	307	-28	Overschrijding betreft meerwerk aanbesteding renovatie.
Bloemenbuurt Didam optimaliseren riool GRP 2021	L	70	75	-5	De de rioleringswerkzaamheden worden uitgevoerd in combinatie met op de herinrichtingswerkzaamheden en worden in 2023 afgerond
Rioolvervanging en -relining 2022	B	-50	-50	0	Betreft bijdrage vanuit de voorziening riolering kapitaallasten.
Rioolvervanging en -relining 2022	L	50	50	0	Afgerond.
Vervangingen straatmateriaal 2022	L	585	3	582	Doorlopende uitvoering waarbij verouderde elementen- en asfaltverharding wordt vervangen door een nieuwe klinkerverharding.
Herinricht. Lengelseweg/'s-Heerenbergseweg/Meilandsedijk 2022	B	-90	0	-90	Betreft provinciale subsidie voor Koele kernen, warme harten. De boeking vindt plaats na afwikkeling van het hele project.
Herinricht. Lengelseweg/'s-Heerenbergseweg/Meilandsedijk 2022	L	1.713	68	1.645	Maatregel uit het VCP 's-Heerenberg. Het participatieproces wordt in 2023 afgerond, waarna de uitvoering start en doorloopt in 2024
Dorpsplan Nieuw Dijk (openbare ruimte) 2022	L	225	0	225	Uitvoering in 2024
Dorpsplan Beek (openbare ruimte) 2022	L	827	834	-7	Uitvoering gecombineerd met de herinrichting van de Sint Jansgildestraat. Medio 2023 afgerond. Lichte overschrijding als gevolg van prijsstijgingen.
Huisvesting brandweer Didam 2020	L	2.000	2.060	-60	Laatste factuur van € 16.000 volgt in 2023. Overschrijdingen als gevolg van prijsstijgingen. Aanvullend € 76.000 benodigd.
Meubilair hybride werken 2021	L	94	32	62	Project is uitgevoerd.
Zonnepanelen en warmtepomp Muizenberg 2021	L	300	166	134	Warmtepomp volgt in 2023.
Programmatuur Financiën	L	220	160	60	Afwikkeling in 2024, er volgt nog een verbetertraject aangezien een aantal eisen uit de aanbesteding niet zijn geleverd.
Programmatuur Omgevingsvergunning	L	90	66	24	Uitgaven in later stadium i.vm. uitstel invoering omgevingswet tot 1-1-2024
Programmatuur Ruimtelijke plannen	L	25	16	9	Afwikkeling naar verwachting in 2e halfjaar 2023 i.v.m. uitstel invoering omgevingswet tot 1-1-2024
Vervanging I-Phones 2020	L	145	168	-23	Overschrijding als gevolg van uitbreiding personeel
Vervanging I-pads 2020	L	48	33	15	Afwikkeling in het 2e halfjaar van 2023
Netwerkserver 2021	L	200	0	200	Voorbereiding aanbesteding loopt.
Ultrabooks 2021	L	60	0	60	Krediet kan vervallen i.v.m. invoering hybride werken.

Verv. Data base server 2022	L	15	8	7	Afwikkeling in 2024.
Aanvullende modules Corsa 2022	L	44	9	35	Lagere uitgaven door onderhandelingen (nog ca. € 25.000 verwacht). Afwikkeling in 2023.
Dockingstations 2022	L	32	51	-19	Dockingstations zijn duurder uitgevallen, de laptops goedkoper dan geraamd. Totaal binnen de raming.
Aanschaf 300 laptops 2022	L	234	203	31	Lopend project, afwikkeling 2e halfjaar 2023 (nog ca. € 5.000,- aan uitgaven verwacht).

Projectoverzicht jaarrekening 31-12-2022

	Krediet wordt afgesloten
	Realisatie verloopt volgens plan
	Overschrijding budget en/of planning

Omschrijving	L/B	Begroting	Realisatie	Restant	Toelichting
Centrumplan Didam	L	10.584	6.686	3.898	Lopend project. Hierover wordt u periodiek geïnformeerd.
Braamt: Inrichting openbare ruimte en Energiepark	L	1.270	1.225	45	Tweede fase zonnepark wordt naar verwachting uiterlijk mei 2023 opgeleverd. Dan wordt het restant betaald. Inclusief openbaar groen.
IKC 's-Heerenberg	L	20.990	4.716	16.490	Totaalkrediet € 20,99 miljoen beschikbaar gesteld. € 4,5 miljoen gebruikt voor aankoop pand in 2021. In 2022 en 2023 € 2 miljoen voorbereidingskosten. € 14,49 miljoen in 2024 voor (ver)bouw van de school.
Vervanging verharding van Heeklaan, Daltuin, ca. 2022	L	387	308	79	De uitvoering van het project is in 2023 klaar

4.3 Monitor Bezuinigingen (2022)

Inleiding

In verschillende rondes is de afgelopen jaren bezuinigd. Eerst vooral in het sociaal domein (budgetneutraliteit sociaal domein). En vanaf de begroting 2021 ook nadrukkelijk in andere taakvelden van de gemeente. In onderstaand overzicht wordt een weergave gegeven van de stand van zaken van al deze bezuinigingsopgaven tot en met het jaar 2022.
Het blijkt andermaal lastig om het precieze effect van een maatregel te becijferen. Eén van de redenen daarvoor is dat een aantal maatregelen hetzelfde effect beogen en dus moeilijk te zeggen valt welk effect aan welke maatregel is toe te schrijven. Bovendien hebben we zeker in het sociaal domein te maken met een telkens veranderende omgeving; het vlak van wetgeving en inkoop is in beweging en ook de autonome ontwikkelingen van aantallen aanvragen hebben invloed op het effect "onder aan de streep".
Bij de behandeling van de Kadernota 2023 is aangegeven dat veel maatregelen opgepakt en doorgevoerd zijn. Na een grondige analyse kwam naar voren dat niet alle maatregelen geheel of deels behaald konden worden. De gemeenteraad heeft derhalve ingestemd met het gedeeltelijk terugdraaien van de maatregelen welke niet (of deels niet) realiseerbaar bleken.
De overgebleven maatregelen uit 2017 zijn volledig gerealiseerd. Aangaande het pakket vanaf 2019 bereiken we nagenoeg de volledige realisatie. Ten aanzien van de wasvoorziening is sprake van een ingroeitraject, waarbij de verwachting is dat we in 2023 het volledige financiële effect plaats vindt. Uiteindelijk totaal gerealiseerd resultaat is 91%.
Met de aanpassingen in de Kadernota 2023 en het nagenoeg volledig behalen van de overgebleven maatregelen zullen we u in toekomstige P&C producten niet meer separaat rapporteren over deze

bezuinigingen en zullen afwijkingen op de budgetten via de reguliere wijze aan u kenbaar gemaakt worden.

Monitor bezuinigingen 2017-2019

Monitor bezuinigingen	Prognose	Werkelijk	Werkelijk %	
	2022	2022	2022	Stand van zaken
Maatregelen raadsbesluit 26 oktober 2017				
Bezuinigingen, ombuigingen en vrijval				
Meedoen Montferland	188.000	188.000	100,00%	De budgetten voor deze regelingen zijn afgeraamd. Hiermee is de bezuiniging behaald.
Maatregelen raadsbesluit 2019				
A. Hervormingen Sociaal Domein				
Algemeen				
Versterken eigen toegang (dagbehandeling)	62.500	62.500	100,00%	Versterken eigen toegang (dag)behandeling. Vooralsnog is de besparing voor 2022 gerealiseerd. Als gevolg van corona kan er sprake zijn van een uitgestelde zorgvraag, waardoor kosten later komen. We zijn continue bezig om de lokale toegang via preventief aanbod en goed lopende sociale teams te versterken.
Jeugdwet				
Taskforce inzet op jeugdbescherming (dagbehandeling)	10.000	10.000	100,00%	Vooralsnog is de besparing voor 2022 gerealiseerd. Als gevolg van corona kan er sprake zijn van een uitgestelde zorgvraag, waardoor kosten later komen. We zijn continue bezig om de lokale toegang via preventief aanbod en goed lopende sociale teams te versterken.

Voorliggende voorzieningen vs. maatwerk	0	0	100,00%	Deze maatregel beoogt door de inzet van sport- en cultuurverenigingen kinderen niet of minder gebruik te laten maken van geïndiceerde jeugdzorg. Door corona is deze ontwikkeling vertraagt. Via de buurtsportcoaches en een actief jongerenwerk proberen we zoveel jeugd als mogelijk te activeren. Ook subsidies aan sportverenigingen hebben dit tot doel. In de loop van 2022 is corona wat meer op de achtergrond geraakt. We blijven hierop inzetten om het lokale preventieve (sport)aanbod te versterken. Op voorhand was hier geen bedrag aan gehangen en ook lastig te meten wat het daadwerkelijk oplevert.
WMO				
Persoonsgebonden budget (PGB) WMO	50.000	50.000	100,00%	Door aanpassing van de beleidsregels voor een Persoonsgebonden Budget (PGB) is de groep mensen die hier gebruik van kan maken ingeperkt. Met name de mogelijkheden voor het verstrekken van PGB aan huisgenoten en familieleden zijn beperkt. Daarnaast is het PGB-uurtarief voor hulp uit het sociaal netwerk verlaagd en meer in lijn gebracht met het wettelijk minimumloon.
Wasvoorziening	600.000	450.000	75,00%	De bezuiniging in 2022 is voor 75% gerealiseerd. Meerjarig is de verwachting dat de geplande bezuiniging van €600.000 gerealiseerd gaat worden, waarbij in 2023 een evaluatie en doorontwikkeling van de wasservice gepland staat. Het nog niet volledig behalen van totaaldoelstelling heeft te maken met een naijleffect van corona en de vertraging in het ingroeitraject.
Ondersteuning bij dagelijkse organisatie huishouden	0	0	100,00%	Deze activiteit kan vanuit dit overzicht vervallen. Met de implementatie van de nieuwe inkoop verandert de manier waarop we indiceren: niet meer in 'uren en producten' maar in 'resultaten'. Het product ODOH heeft voor een beperkt aantal inwoners meerwaarde. Met de lumpsum-financiering en andere werkwijze, is het niet mogelijk om hier concreet een (beperkt) bezuinigingsbedrag aan te koppelen.

B. Hervormingen Overige taakvelden				
Pakket 1 Eigen kracht samenleving				
Schoolzwemmen	99.000	97.000	98,00%	Het schoolzwemmen in De Hoevert is gestopt per 1 januari 2021 en de korting bij Laco is toegepast. Op grond van contractuele verplichtingen kan deze bezuiniging niet direct en geheel worden gerealiseerd. Jaarlijks wordt deze gemeentelijke bijdrage voor schoolzwemmen met 3 % verminderd.
Pakket 2 De Montferlandse schaal				
Samenwerkende welzijnsorganisaties	0	0	nvt	De bezuinigingstaakstelling door de beide muziekscholen, Welcom en Bibliotheek Montferland in 2022 en 2023 is teruggedraaid. Deze taakstelling is zodoende niet behaald (mede door betere financieel gemeentelijke omstandigheden). In de loop van dit jaar moet beoordeeld worden hoe met de taakstelling 2024 om te gaan.
Gouden Handen (m.i.v. 2024 € 210.000)	0	0	nvt	Het nieuwe huurcontract gaat per 17 december 2023 in. Daarbij is een jaarlijkse korting van 15% € 14.256 bedongen. Tot de ingangsdatum van het nieuwe huurcontract is voor 2022 en 2023 een korting van € 8.000 afgesproken.
Pakket Bedrijfsvoering				
Bedrijfsvoering (vanaf 2024 € 500.000)	300.000	300.000	100,00%	Bedrijfsvoering – 100% gerealiseerd Dit betreft de besparing op de bedrijfsvoering oplopend tot € 500.000 in 2024, met als tussendoel voor 2022 € 300.000. Deze is volledig gerealiseerd en ligt op schema voor de jaren hierna.
Kleine correcties	15.000	5.000	33,33%	Verlaging budget bodembeheer met € 5.000 structureel. Lastig te behalen op jaarbasis te bezien.
Totaal taakstellingen 2017-2019	**1.324.500**	**1.162.500**	**85,8%**	

Monitor bezuinigingen 2021

Monitor bezuinigingen 2021	Prognose	Werkelijk	Werkelijk %	
	2022	2022	2022	Stand van zaken
Maatregelen raadsbesluit 14 november 2021				
Begrotingswijziging overige taakveld				
Aanjaagfonds	50.000	50.000	100,00%	Het budget is meerjarig taakstellend verlaagd; per jaar blijven monitoren. Met inzet klimaatreserve is deze taakstelling gerealiseerd.
Gefaseerd verlagen van de grens van het minimabeleid van 120% naar 110%	0	0	nvt	Tot 2023 is de maatregel incidenteel gedekt uit de reserve grondexploitatie.
Begrotingswijziging inkoop				
Taakstelling op de Inkoop	375.000	375.000	100,00%	Voor 2022 is de taakstelling op de inkoop gerealiseerd met grotendeels alternatieve dekkingsmiddelen. Vanaf 2023 is deze taakstelling afgeboekt daar waar deze met alternatieve bezuinigingen behaald is. Periodiek wordt een update verzorgt om de doelstelling niet uit oog te verliezen.
Totaal taakstellingen 2021	**425.000**	**425.000**	**100%**	
Totaal taakstellingen	**1.749.500**	**1.587.500**	**90,8%**	